

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-03/21-01/95

URBROJ: 65-21-02

Zagreb, 23. rujna 2021.

Hs**NP*022-03/21-01/95*65-21-02**Hs

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Prijedlog strategije poljoprivrede do 2030.*, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora u skladu s odredbom članka 7.a stavka 5. Zakona o poljoprivredi ("Narodne novine", broj 118/18, 42/20, 127/20 i 52/21) podnijela Vlada Republike Hrvatske, aktom od 23. rujna 2021. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministricu poljoprivrede mr. sc. Mariju Vučković i državne tajnike Tugomira Majdaka, Zdravka Tuška i Šimu Mršića.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/20-43/06
URBROJ: 50301-05/31-21-7

Zagreb, 23. rujna 2021.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Prijedlog strategije poljoprivrede do 2030.

Na temelju članka 7.a stavka 5. Zakona o poljoprivredi („Narodne novine“, br. 118/18., 42/20., 127/20. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 52/21.), Vlada Republike Hrvatske podnosi Prijedlog strategije poljoprivrede do 2030.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministricu poljoprivrede mr. sc. Mariju Vučković i državne tajnike Tugomira Majdaka, Zdravka Tuška i Šimu Mršića.

 PREDSJEDNIK
mr. sc. Andrej Plenković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

PRIJEDLOG STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030.

Zagreb, rujan 2021.

SADRŽAJ

<u>KRATICE I AKRONIMI</u>	3
<u>SAŽETAK</u>	4
<u>1. UVOD</u>	6
<u>2. STANJE POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENOG SEKTORA</u>	8
<u>3. VIZIJA RAZVOJA</u>	13
<u>4. PRILIKE</u>	15
<u>5. RAZVOJNE POTREBE I STRATEŠKI CILJEVI STRATEGIJE</u>	18
<u>6. PLAN PROVEDBE</u>	28
<u>PODRUČJE INTERVENCIJE A. USMJERAVANJE JAVNIH SREDSTAVA U POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENOM SEKTORU</u>	29
<u>Provedbeni mehanizam A.1. Ulaganja u proizvodnju, tehnologije i inovacije</u>	29
<u>Provedbeni mehanizam A.2. Preraspodjela potpore dohotku</u>	30
<u>PODRUČJE INTERVENCIJE B. ODRŽIVO UPRAVLJANJE PRIRODNIM RESURSIMA TE VEĆA PRILAGODBA KLIMATSKIM PROMJENAMA I ZAHTJEVIMA UBLAŽAVANJA KLIMATSKIH PROMJENA</u>	32
<u>Provedbeni mehanizam B.1. Potpora praksama prihvatljivima za okoliš, klimu i dobrobit životinja</u>	32
<u>Provedbeni mehanizam B.2. Poboljšani pristup okolišnim i agro-klimatskim podacima</u>	34
<u>Provedbeni mehanizam B.3. Poticanje ekološke poljoprivrede</u>	34
<u>Provedbeni mehanizam B.4. Poboljšanje pristupa vodi za navodnjavanje i učinkovitost njezine uporabe</u>	36
<u>Provedbeni mehanizam B.5. Unaprjeđenje upravljanja poljoprivrednim zemljištem</u>	37
<u>PODRUČJE INTERVENCIJE C. RAZVOJ DOMAĆIH TRŽIŠTA POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENIH PROIZVODA</u>	38
<u>Provedbeni mehanizam C.1. Poticanje partnerstava i pomoć poboljšanju organizacijskih sposobnosti u poljoprivredno-prehrambenom lancu</u>	38
<u>Provedbeni mehanizam C.2. Jačanje kapaciteta u sustavu zahtjeva sigurnosti i kvalitete hrane</u>	39
<u>Provedbeni mehanizam C.3. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara</u>	39
<u>PODRUČJE INTERVENCIJE D. POTICANJE PODUZETNIKA NA OSNIVANJE I RAZVOJ POSLOVANJA U POLJOPRIVREDI</u>	41
<u>Provedbeni mehanizam D.1. Smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja</u>	41
<u>Provedbeni mehanizam D.2. Unaprjeđenje fiskalnih uvjeta</u>	42
<u>Provedbeni mehanizam D.3. Unaprjeđenje korištenja instrumenata za upravljanje rizicima</u>	42
<u>Provedbeni mehanizam D.4. Potpora pokretanju poslovanja</u>	42
<u>PODRUČJE INTERVENCIJE E. KORIŠTENJE NOVIH PRILIKA ZA RAST</u>	44

<u>Provedbeni mehanizam E.1. Pобоljšanje povezanosti ruralnih područja s tržištem</u>	44
<u>Provedbeni mehanizam E.2. Razvoj i provedba nacionalne strategije biogospodarstva</u>	45
<u>Provedbeni mehanizam E.3. Promicanje poljoprivredno-gastronomskog destinacijskog turizma</u>	45
<u>Provedbeni mehanizam E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina</u>	47
<u>PODRUČJE INTERVENCIJE F. OBJEDINJAVANJE POLJOPRIVREDNOG ZNANJA I INOVACIJA</u>	48
<u>Provedbeni mehanizam F.1. Jačanje veza sa znanstvenim institucijama</u>	48
<u>Provedbeni mehanizam F.2. Razvoj središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava</u> ...	49
<u>Provedbeni mehanizam F.3. Digitalizacija protoka informacija</u>	50
<u>Provedbeni mehanizam F.4. Poticanje inovacijskih partnerstava</u>	50
<u>7. POVEZIVANJE STRATEGIJE SA STRATEŠKIM PLANOM U OKVIRU ZPP-a</u>	52
<u>8. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE STRATEGIJE</u>	54
<u>9. FINANCIRANJE</u>	57
<u>10. STRATEŠKA PROCJENA UTJECAJA NA OKOLIŠ STRATEGIJE I GLAVNA OCJENA PRIHVATLJIVOSTI ZA EKOLOŠKU MREŽU</u>	59
<u>11. DODACI</u>	63
<u>DODATAK I: VEZE IZMEĐU INTERVENCIJA, RAZVOJNIH POTREBA I STRATEŠKIH CILJEVA</u>	63
<u>DODATAK II: ANALIZA PREDNOSTI, OGRANIČENJA, POTENCIJALA I RIZIKA POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENOG SEKTORA U HRVATSKOJ</u>	70
<u>DODATAK III: PRIMJERI INTERVENCIJA I CILJANIH MJERA ZA ODABRANE PODSEKTORE</u>	72

KRATICE I AKRONIMI

AKIS	Sustavi znanja i inovacija u poljoprivredi (engl. <i>Agriculture Knowledge and Innovation Systems</i>)
BDP	Bruto domaći proizvod
DZS	Državni zavod za statistiku
EIP	Europsko inovacijsko partnerstvo
ERDF	Europski fond za regionalni razvoj (engl. <i>European Regional Development Fund</i>)
ESIF	Europski strukturni i investicijski fondovi
EU	Europska unija
EUROSTAT	Statistički ured Europske unije
GAEC	Dobri poljoprivredni i okolišni uvjeti (engl. <i>Good Agricultural and Environmental Conditions</i>)
HAPIH	Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu
IKT	Informacijska i komunikacijska tehnologija
MSP	Mikro, mala i srednja poduzeća (engl. <i>Small and medium sized Enterprises</i>)
NAPNAV	Nacionalni projekt navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u RH
SMR	Propisani zahtjevi upravljanja (engl. <i>Statutory Management Requirements</i>)
SPS	Sanitarni i fitosanitarni standardi (engl. <i>Sanitary and Phytosanitary Standards</i>)
STARS	Strateška transformacija poljoprivrede i ruralnog razvoja (engl. <i>Strategic Transformation of Agriculture and Rural Space</i>)
ZPP	Zajednička poljoprivredna politika (engl. <i>Common Agricultural Policy</i>)

SAŽETAK

U suradnji s predstavnicima hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora usuglasili smo sljedeću viziju razvoja poljoprivrede: „*proizvoditi veću količinu visokokvalitetne hrane po konkurentnim cijenama, održivo upravljati prirodnim resursima uz povećanje otpornosti na klimatske promjene te doprinijeti poboljšanju kvalitete života i povećanju zaposlenosti u ruralnim područjima*”.

Vizija razvoja poljoprivrede oblikovana je u četiri strateška cilja: 1) *povećanje produktivnosti i konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora*; 2) *jačanje održivosti i otpornosti poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene*; 3) *obnova ruralnog gospodarstva i unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim područjima*; i horizontalni cilj 4) *poticanje inovacija u poljoprivredno-prehrambenom sektoru*.

Svaki od strateških ciljeva povezan je s nekom od razvojnih potreba hrvatske poljoprivrede. Da bi se one ispunile, osmišljene su intervencije prikazane u planu provedbe. Aktivnosti će se realizirati putem ciljanih mjera financiranih iz državnog proračuna Republike Hrvatske ili sredstava proračuna Europske unije u skladu s budućim strateškim planom za zajedničku poljoprivrednu politiku (ZPP).

Svi strateški ciljevi usmjereni su na unaprjeđenje ruralnog gospodarstva, a njihovo ispunjenje doprinijet će cjelokupnom gospodarskom razvoju Hrvatske. Strategija poljoprivrede do 2030. (u daljnjem tekstu: Strategija) sugerira da će se to ostvariti povećanjem produktivnosti poljoprivrede na okolišno i klimatski održiv način, uz jačanje veza između proizvodnje i tržišta te stvaranje novih radnih mjesta u ruralnom gospodarstvu. Strategija daje veliki naglasak na inovacije kao ključan čimbenik za unaprjeđenje gospodarskog razvoja poljoprivrede.

Strategija je oblikovana u procesu planiranja temeljenog na dokazima, koji uključuje ekonomsku analizu i savjetovanja s dionicima. Strategija predstavlja okvir za intervencije u sektoru u okviru ZPP za razdoblje 2021.-2027. Strategija također uzima u obzir odgovarajuće ciljeve, prioritete i mjere iz područja klimatskih promjena¹ te je komplementarna s drugim strategijama, primjerice sa strategijom iz područja prostornog razvoja.²

Sve aktivnosti u sklopu ove Strategije doprinosit će širim razvojnim ciljevima Hrvatske. Među njima je integrirani teritorijalni razvoj ruralnih područja, kako bi se unaprijedila koordinacija i komplementarnost između intervencija u ruralnim područjima. Sve aktivnosti planirane ovim aktom strateškog planiranja u skladu su s novim smjerovima EU-a u okvirima Zelenog plana, strategije „od polja do stola“ i Strategije za bioraznolikost do 2030.

¹ Vidjeti Strategiju prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu („Narodne novine“, broj 46/20.) te Strategiju niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu („Narodne novine“, broj 63/21.).

² Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 106/17.)

Osnovni je zahtjev Strategije učinkovitije korištenje javnih sredstava kroz bolje usmjeravanje poljoprivrednih potpora i sredstava za ruralni razvoj. Hrvatska ima velik potencijal unaprijediti rezultate svoga poljoprivrednog sektora i ruralnog gospodarstva, a ovaj akt strateškog planiranja daje smjernice i opisuje provedbene mehanizme koji će voditi taj proces transformacije i pomoći zemlji da pretvori svoj poljoprivredni sektor u pokretač gospodarskog rasta.

1. UVOD

Zakonom o poljoprivredi („Narodne novine“, br. 118/18., 42/20., 127/20. i 52/21.) propisano je da se strategijom poljoprivrede utvrđuje vizija razvoja, strateški ciljevi i prioritete hrvatske poljoprivrede te aktivnosti za njihovo ostvarenje. U skladu s odredbama Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 123/17), strategija poljoprivrede je dugoročna nacionalna sektorska strategija. Strategija poljoprivrede je ujedno jedan od akata strateškog planiranja kojim se podupire provedba Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine („Narodne novine“, broj 13/21.) i Strateškog cilja 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva u okviru „Zelene i digitalne tranzicije“ kao jednog od četiri razvojna smjera koji će pridonijeti ostvarenju vizije Hrvatske 2030. godine.

Strategija donosi viziju i plan provedbe strateške transformacije poljoprivrede i ruralnog prostora u Hrvatskoj za razdoblje do 2030. Ovaj akt strateškog planiranja je temelj za izradu, provedbu, praćenje i evaluaciju svih daljnjih strateških dokumenata i planova za poljoprivredu i ruralni razvoj nakon 2020. Njime se daje osnova za izradu budućeg Strateškog plana u okviru ZPP-a, koji se mora pripremiti u skladu sa zahtjevima koji će vrijediti u proračunskom razdoblju EU-a do 2027. Strategija sadrži viziju i plan strateške transformacije sektora ne samo na razini poslovanja poljoprivrednih gospodarstava, nego razmatra izazove, mogućnosti i sudionike koji utječu na širi poljoprivredno-prehrambeni sektor („više od farme“), uključujući poljoprivrednu proizvodnju, preradu, distribuciju proizvoda, tržište i zahtjeve potrošača („od polja do stola“).

Strategija uzima u obzir strateške okvire sektora te iz teritorijalnih, nacionalnih i EU procesa strateškog planiranja. Prvo, Strategija objedinjuje ishode opsežnih dijagnostičkih analiza i savjetovanja s predstavnicima sektora, koje je Svjetska banka provela u sklopu projekta Strateška transformacija poljoprivrede i ruralnog prostora (STARS RAS)³. Uz to, Strategija uzima u obzir strateške smjerove određene zakonodavnim prijedlozima ZPP-a za razdoblje do 2027., ESIF-e i program Obzor Europa te je usklađena s prioritetima Europskog zelenog plana i pratećih dokumenata.⁴

Strategija podupire ambiciju Europskog zelenog plana usmjerenog na preobrazbu europskog gospodarstva na gospodarstvo bez emisija stakleničkih plinova na način da će se (i) dodatno smanjiti emisije stakleničkih plinova koje dolaze iz poljoprivrednog sektora te ojačati njegova sposobnost prilagodbe klimatskim promjenama; (ii) mobilizirati sektor za prijelaz na kružno

³ <https://poljoprivreda2020.hr>

⁴ Europski zeleni plan: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_hr; strategija „od polja do stola“: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/farm-fork_hr; Strategija za bioraznolikost 2030.: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/eu-biodiversity-strategy-2030_hr

gospodarstvo; (iii) iskoristiti mogućnosti digitalnih i biotehnologija te (iv) preobraziti poljoprivredno-prehrambene sustave kako bi postali isporučitelji sigurne visokokvalitetne hrane, pokretač boljeg života u ruralnim područjima te jamac očuvanja ekosustava i bioraznolikosti.

Širok pristup poljoprivredno-prehrambenom sektoru usvojen u ovom aktu strateškog planiranja uvažava načela Strategije Europske komisije „od polja do stola“.

Strategija prikazuje prilike, strateške ciljeve, potrebe i ciljane intervencije za transformaciju poljoprivredno-prehrambenog sektora u Hrvatskoj. Strategija je usredotočena na iskorištavanje razvojnih prilika za hrvatski poljoprivredno-prehrambeni sektor te na uspostavljanje okvira upravljanja temeljenog na rezultatima, u kojem su strateški ciljevi, potrebe i intervencije eksplicitni i temeljeni na dokazima. Uspostavljene su jasne i logične veze između predloženih strateških ciljeva i potreba te je predložen plan provedbe intervencija. Strateški ciljevi, potrebe i intervencije utvrđeni su na temelju (i) opsežnih dijagnostičkih analiza; (ii) određivanja najvažnijih čimbenika koji utječu na rezultate poljoprivredno-prehrambenog sektora; (iii) analize odabranih poljoprivrednih podsektora koju su proveli Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek Sveučilišta u Osijeku i (iv) procesa određivanja prioriteta poljoprivredne politike, koji je obuhvatio i savjetovanja s predstavnicima sektora.

Struktura akta strateškog planiranja: Nakon predstavljanja stanja u sektoru (Poglavlje 2.) i vizije razvoja (Poglavlje 3.), akt strateškog planiranja naglašava glavne prilike za razvoj hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora (Poglavlje 4. i Dodatak II.), nakon čega slijedi pregled strateških ciljeva, prioriteta i potreba sektora (Poglavlje 5.). Zatim se navode provedbeni mehanizmi za ispunjavanje potreba sektora u obliku predloženog plana provedbe intervencija (Poglavlje 6.), uključujući i kako se te intervencije mogu prenijeti u odabrane podsektore (Dodatak III.). Navedene su veze između strateških ciljeva i potreba prikazanih u ovoj Strategiji te budućeg Strateškog plana u okviru ZPP-a (Poglavlje 7.). Naposljetku, Strategija nudi okvir za praćenje i evaluaciju rezultata organiziran prema relevantnim pokazateljima uspješnosti (Poglavlje 8.), naznaku raspoloživih financijskih sredstava iz EU izvora financiranja (Poglavlje 9.) te informaciju o učinku provedbe Strategije na okoliš i ekološku mrežu, s pregledom mjera predostrožnosti i ublažavanja (Poglavlje 10.).

2. STANJE POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENOG SEKTORA

Hrvatska ima dobar potencijal pretvaranja svog poljoprivredno-prehrambenog sektora u modernu djelatnost koja potiče gospodarski rast, stvara radna mjesta i osigurava prihod u ruralnim zajednicama. Uočeni gospodarski trendovi, detaljno su iskazani u dokumentu Stanje sektora i analiza javnih izdataka za poljoprivredu i ruralni razvoj, koji je rezultat opširne analize hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora. Svi dokumenti koji su proizašli iz analize sektora dostupni su na poveznici <https://poljoprivreda2020.hr>, a u nastavku se daje sažetak pregleda stanja i preporuka prikazanih u tim dokumentima.

Obilježja hrvatskog poljoprivrednog sektora

U 2020. primarni sektor (uključujući ribarstvo i šumarstvo) u ukupnom BDP-u Republike Hrvatske činio je 3,3 % i zapošljavao je 6,2 % radne snage, što je više od prosječnog udjela na razini Europske unije (u 2020. prosječan doprinos primarnog sektora Europske unije u BDP-u iznosio je 1,7 %, a zapošljavao je 4,5 % radne snage). Nakon pristupa Europskoj uniji poteškoće u prilagodbi novim gospodarskim okolnostima doprinijele su lošijim rezultatima poljoprivrednog sektora u odnosu na ostatak gospodarstva. U razdoblju od 2008. do 2017. bruto poljoprivredna proizvodnja u prosjeku je padala za 3,7 % svake godine, dok je bruto dodana vrijednost (u daljnjem tekstu: BDV) poljoprivrednog sektora u prosjeku padala za 4,3 % svake godine. Od 2018. poljoprivredna djelatnost Republike Hrvatske bilježi oporavak te je za 2020. procijenjen rast vrijednosti poljoprivredne proizvodnje od 7 % i rast BDV-a od 12,4 %.

U proizvodnoj strukturi Republike Hrvatske prevladavaju kulture niske vrijednosti (na oko 60 % obradivih površina proizvode se žitarice) što ograničava veću produktivnosti zemljišta. U razdoblju od 2008. do 2017. produktivnost zemljišta mjerena kao bruto poljoprivredna proizvodnja po korištenoj poljoprivrednoj površini na godišnjoj razini u prosjeku se smanjivala za 5,2 %, a mjerena kao BDV po korištenoj poljoprivrednoj površini na godišnjoj razini u prosjeku se smanjivala za 6,2 %. U promatranom razdoblju bilježi se i smanjenje produktivnosti rada. Produktivnost rada mjerena bruto poljoprivrednom proizvodnjom po godišnjoj jedinici rada u prosjeku se na godišnjoj razini smanjivala za 1,9 %, dok mjerena BDV-om po godišnjoj jedinici rada u prosjeku se na godišnjoj razini smanjivala za 2,6 %.

U razdoblju od 2017. do 2019. produktivnost zemljišta mjerena kao bruto poljoprivredna proizvodnja po korištenoj poljoprivrednoj površini na godišnjoj razini u prosjeku je rasla za 4,5 %, a mjerena kao BDV po korištenoj poljoprivrednoj površini na godišnjoj razini u prosjeku rasla je za 6,5 %. U promatranom razdoblju produktivnost rada mjerena bruto poljoprivrednom proizvodnjom po godišnjoj jedinici rada u prosjeku na godišnjoj razini raste

za 3,1 % dok mjerena BDV-om po godišnjoj jedinici rada u prosjeku se na godišnjoj razini smanjivala za 5,1 %.

Prema dostupnim privremenim podacima produktivnost zemljišta mjerena kao bruto poljoprivredna proizvodnja po korištenoj poljoprivrednoj površini, u 2020. odnosu na 2019. je veća za 4,6 %, a mjerena kao BDV po korištenoj poljoprivrednoj površini veća je za 7,1 %. Produktivnost rada u 2020. mjerena bruto poljoprivrednom proizvodnjom po godišnjoj jedinici rada, prema privremenim podacima za 2020. ostvarila je rast od 4,7 %, dok je mjerena BDV-om po godišnjoj jedinici rada ostvarila rast od 7,3 %.

Većinu hrvatskih poljoprivrednika karakterizira niska produktivnost, loše vođenje poslovnih evidencija, slabo planiranje i vođenje poslovanja, nedovoljno osiguranje i slaba povezanost s vrijednosnim lancem te ih se, od strane komercijalnih kreditnih institucija, percipira kao visokorizična i slabo isplativa ulaganja čime im je pristup kapitalu za financiranje investicija ograničen. Nedostatak ulaganja u kapital, tehnologiju, istraživanje i razvoj dodatno koči produktivnost.

Ukupni izdaci za istraživanje i razvoj u Republici Hrvatskoj su niski. U razdoblju od 2008. do 2017. u prosjeku je izdvojeno 0,81 % BDP-a (pri čemu na poslovni sektor otpada 0,41 %), u usporedbi s 2 % u Europskoj uniji te zaostaje za svojim glavnim regionalnim i globalnim konkurentima u području poljoprivrednog istraživanja i razvoja. U 2018. i 2019. bilježi se rast izdataka za istraživanje i razvoj u Republici Hrvatskoj, no i dalje zaostaje za prosjekom Europske unije. U 2019. izdvojeno je 1,11 % BDP-a, što je polovica iznosa na razini Europske unije.

Republika Hrvatska je neto uvoznik poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. Iako se nakon pristupanja Europskoj uniji bilježi kumulativan rast izvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, u razmjeni svih kategorija glavnih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda bilježi se trgovinski deficit. U 2020. deficit robne razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda iznosio je 873,6 milijuna eura, a najveći deficit ostvaren je razmjenom mesa (269,6 milijuna eura), mliječnih proizvoda, jaja, meda i mesnih prerađevina (173 milijuna eura), hrane za životinje (163,5 milijuna eura), voća i orašastih plodova (162,9 milijuna eura), pića, alkohola i octa (96,1 milijun eura), proizvoda od žitarica, brašna, škroba, uključujući pekarske proizvode (93,2 milijuna eura), povrća (87,4 milijuna eura) te proizvoda od povrća i voća (63 milijuna eura). Promatrano prema tržištima razmjene, najveći trgovinski deficit ostvaruje se u razmjeni poljoprivredno-prehrambenih proizvoda s državama Europske unije (u 2020. ostvaren je deficit u iznosu od 1,21 milijarda eura) dok se u razmjeni s državama članicama CEFTA-e i EFTA-e ostvaruje suficit (u 2020. ostvaren je suficit u iznosu od 305,8 milijuna eura). Prema indeksu konkurentnosti Republika Hrvatska spada u skupinu konkurentnih država u proizvodnji kukuruza, šećerne repe, suncokreta, soje, malina, višanja, lješnjaka, paprike i živih životinja, međutim niti jednom proizvodnjom ne svrstava se u skupinu vrlo konkurentnih država. Niska konkurentnost doprinosi osjetljivosti sektora na fluktuacije i na

trend pada cijena što se izrazito nepovoljno odražava na male poljoprivrednike i proizvodnju usmjerava prema velikim poljoprivrednicima.

Hrvatski poljoprivrednici su uglavnom mali (70 % poljoprivrednika obrađuje manje od 5 ha poljoprivrednog zemljišta) i karakterizira ih fragmentirana proizvodnja usmjerena na proizvode niske vrijednosti te pretežito sudjeluju u kratkim vrijednosnim lancima. Proizvodi neujednačene kvalitete i veći troškovi poslovanja dodatno slabe njihov pregovarački položaj te je za njegovo jačanje u odnosu na prerađivačku industriju, koja je vrlo koncentrirana (1,26 % poduzeća stvara 62 % ukupnih prihoda), nužno povećati razinu udruživanja poljoprivrednih proizvođača (u 2016. svega 0,23 % evidentiranih proizvođača organizirano je u zadruge). Udruživanje poljoprivrednih proizvođača moglo bi potaknuti ulaganja u izgradnju kapaciteta za skladištenje i pakiranje proizvoda te razvoj distribucijskih kapaciteta za rashlađene proizvode.

Prema podacima FADN istraživanja⁵ iz 2016. hrvatske poljoprivrednike karakterizira značajna tehnička neučinkovitost, sa srednjim rezultatom učinkovitosti od 0,30⁶. Svega 1,5 % poljoprivrednika iz uzorka dobro koristi svoje proizvodne kapacitete s tehničkom učinkovitosti oko 0,80. U smislu obujma tehnologije hrvatski poljoprivrednici vrlo dobro posluju, sa srednjim rezultatom učinkovitosti od 0,82⁷. Više od 50 % poljoprivrednika iz uzorka ima učinkovitost s obzirom na obujam veću od 0,90.

Najveću tehničku učinkovitost, od 0,46, ostvaruju poljoprivrednici koji primaju potpore iz Programa ruralnog razvoja usmjerene na investicije čime unaprjeđuju tehnologiju poslovanja i poboljšavaju ekonomski rezultat. Starost nositelja, odnosno odgovorne osobe poljoprivrednika, kao i visoka ovisnost dohotka o izravnim plaćanjima, obrnuto su proporcionalni s rezultatom tehničke učinkovitosti. Veliki poljoprivrednici i vrlo mali s diverzificiranom proizvodnjom tehnički su učinkovitiji, a promatrano po sektorima poljoprivrednici specijalizirani za svinjogojstvo, peradarstvo, hortikulturu i vinarstvo ostvaruju veću tehničku učinkovitost, dok su poljoprivrednici specijalizirani za proizvodnju žitarica, ostalih ratarskih kultura te mješovitu proizvodnju neučinkoviti.

Rast tehničke učinkovitosti i učinkovitosti s obzirom na opseg poslovanja pozitivno su se odrazili na povećanje ukupnog faktora produktivnosti koji je u razdoblju od 2014. do 2016. rastao po stopi od 4,5 % godišnje. Polovica poljoprivrednika iz FADN uzorka bilježila je rast ukupnog faktora produktivnosti, dok je 40 % njih bilježila pad. Veće stope rasta bilježe poljoprivrednici specijalizirani za proizvodnju voća, maslina i ostalih trajnih nasada, hortikulturnih proizvoda, mlijeka, vina, svinja i peradi. Kod 57 % poljoprivrednika iz FADN

⁵ FADN (engl. Farm Accountancy Data Network) je Sustav poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka u sklopu kojeg se provodi istraživanje u kojem se prikupljaju podaci s reprezentativnog uzorka tržišno orijentiranih poljoprivrednika. Sustav poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka je instrument Europske komisije za procjenu dohotka poljoprivrednih gospodarstava i utjecaja Zajedničke poljoprivredne politike na njegovo stvaranje.

⁶ Rezultat učinkovitosti od 0,3 ukazuje da prosječan poljoprivrednik iz FADN uzorka može ostvariti istu proizvodnju koristeći 70 % manje ulaznih sredstava s obzirom na raspoloživu proizvodnu tehnologiju.

⁷ Rezultat učinkovitosti od 0,82 ukazuje da prosječan poljoprivrednik iz FADN uzorka može poslovati na optimalnoj razini prilagođavajući svoj opseg poslovanja za samo 18 %, čime koristi pune potencijale trenutno primijenjene tehnologije.

uzorka zabilježeno je tehničko nazadovanje te je za rast ukupne faktorske produktivnosti neophodno osigurati pozitivne tehničke promjene.

Poljoprivreda je usko vezana s ostalim djelatnostima gospodarstva u vidu potražnje za inputima, kapitalom i radnom snagom ili u vidu opskrbe drugih sektora inputima te rast poljoprivrednog sektora značajno utječe na ekonomsku aktivnost u proizvodnji prehrambenih proizvoda i pića, transportu, veleprodaji i maloprodaji, ugostiteljstvu (hoteli i restorani) te istraživanju i razvoju. Procjenjuje se da proizvodnja primarnih poljoprivrednih proizvoda u iznosu od 1 milijun kuna dovodi do rasta ukupnog gospodarskog rezultata od 1,65 milijuna kuna. Rast ukupne faktorske produktivnosti poljoprivrede ostvaruje veće učinke na cjelokupno gospodarstvo ukoliko poljoprivredno-prehrambeni sektor ima dobro razvijene, funkcionalne vrijednosne lance s čvrstim gospodarskim vezama unutar i izvan sektora.

Prehrambeno-prerađivačka industrija Republike Hrvatske pokazuje snažan potencijal za stvaranje dodane vrijednosti i novih radnih mjesta s pozitivnim učincima na cjelokupno gospodarstvo. Poljoprivreda i prehrambeno-prerađivačka industrija zajedno čine 6 % ukupnog BDP-a Republike Hrvatske.

Javna potpora poljoprivredi

U trenutnom programskom razdoblju financijska omotnica zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske usmjerena je na podršku ruralnom razvoju (58 % omotnice usmjereno je na mjere ruralnog razvoja, 40 % na izravna plaćanja i 2 % na mjere zajedničkog tržišta). Na razini Europske unije 76 % proračuna zajedničke poljoprivredne politike usmjereno je na izravna plaćanja. Kako bi umanjila razliku u potpori dohotku u odnosu na prosjek Europske unije, Republika Hrvatska koristi dodatna plaćanja iz svog državnog proračuna i koristi mogućnost prebacivanja 15 % sredstava iz proračuna za ruralni razvoj u izravna plaćanja.

Potpore poljoprivredi (izravna plaćanja i potpora ruralnom razvoju) doprinose rastu gospodarskih rezultata s multiplikativnim učinkom od 2,67 (na godišnjoj razini povećavaju gospodarski rezultat za 1,55 %, dodanu vrijednost za 2,93 % i zapošljavanje za 1,49%). Projekti ruralnog razvoja donose šire ekonomske učinke jačanjem strukturne veze između primarne poljoprivrede i drugih gospodarskih podsektora pa je procijenjeno da 1 milijun kuna potrošenih na ruralni razvoj daje gospodarski rezultat od 3,43 milijuna kuna, 2,81 milijuna kuna dodane vrijednosti i 9,39 novih radnih mjesta dok 1 milijun kuna potrošenih na izravna plaćanja daje gospodarski rezultat od 2,21 milijuna kuna, 2,18 milijuna kuna dodane vrijednosti i 5,90 novih radnih mjesta.

U 2019. izravna su plaćanja činila 37,8 % neto dodane vrijednosti koju su ostvarili hrvatski poljoprivrednici, što je više od prosječnog udjela na razini Europske unije od 26,5 %. U usporedbi s ostalim članicama Europske unije, u razdoblju od 2013. do 2016. izrazito visoki udio izravnih plaćanja u dohotku bilježe sektori: maslinarstva i mješovitih trajnih nasada (u ovim sektorima Republika Hrvatska je prva u rangu država članica Europske unije),

mješovitog stočarstva (Republika Hrvatska je treća u rangu država članica Europske unije), mješovitog uzgoja usjeva i stoke, mljekarstva i vinarstva (u ovim sektorima Republika Hrvatska je četvrta u rangu država članica Europske unije), hortikulture i žitarica (u ovim sektorima Republika Hrvatska je sedma u rangu država članica Europske unije) te voćarstva (Republika Hrvatska je osma u rangu država članica Europske unije). Navedeni sektori u razdoblju od 2013. do 2016. stvaraju više od 50 % neto dodane vrijednosti svih poljoprivrednika Republike Hrvatske i čine 76 % hrvatske poljoprivredne populacije.

Izravna plaćanja u Republici Hrvatskoj uglavnom se sastoje od proizvodno nevezanih plaćanja. Proizvodno vezane potpore, koje su usmjerene na specifične podsektore, čine 15 % nacionalne omotnice za izravna plaćanja, a uz dodatne proizvodno vezane državne potpore, financirane iz državnog proračuna, u ukupnim izravnim plaćanjima Republike Hrvatske čine 22 %. Proizvodno nevezana plaćanja, kao i potpore ruralnom razvoju, pozitivno se odražavaju na rast produktivnosti. Procijenjeno je da u novim državama članicama Europske unije rast proizvodno nevezanih plaćanja može povećati produktivnost rada za 3 do 5 % godišnje, dok u starim državama članicama može povećati produktivnost rada za 1,6 %.

3. VIZIJA RAZVOJA

U suradnji s predstavnicima poljoprivredno-prehrambenog sektora u Hrvatskoj određena je zajednička vizija prema kojoj će se „*proizvoditi veća količina visokokvalitetne hrane po konkurentnim cijenama, povećati otpornost poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene uz održivo upravljanje prirodnim resursima te doprinijeti poboljšanju kvalitete života i povećanju zaposlenosti u ruralnim područjima.*“ Ovom se vizijom prepoznaje važnost veće poljoprivredne proizvodnje, uvažavajući potrebu održivog upravljanja prirodnim resursima u kontekstu ubrzanih klimatskih promjena. Ujedno se naglašava potreba za osmišljavanjem modela rasta za poljoprivredno-prehrambeni sektor koji doprinosi uravnoteženom teritorijalnom razvoju.

Za ostvarenje te vizije uspjeha, buduće politike i programi trebaju omogućiti repozicioniranje hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora na domaćem i međunarodnom tržištu. Buduća poljoprivredna politika mora omogućiti razvoj poljoprivrede u sektor koji će biti produktivniji, usklađeniji s tržištem, učinkovitiji u cijelom lancu hrane i konkurentniji. Javni izdaci za poljoprivredu trebaju se modificirati na način da velikim proizvođačima pomognu bolje iskoristiti prednosti ekonomije razmjera modernizacijom proizvodnih potencijala i poboljšanjem učinkovitosti, a malim i srednjim proizvođačima pomognu optimizirati proizvodnju putem diverzifikacije i inovacija.

Povećanje dodane vrijednosti sektora rezultirat će otvaranjem novih radnih mjesta u ruralnim područjima, povećanjem prihoda i diferencijacijom hrvatskih proizvoda. Poljoprivredno-prehrambeni sektor treba više proizvoda koji će biti prilagođeni specifičnim potrebama (npr. svježih proizvoda), potrošačima (praktičnih proizvoda ili gastro delicija) i tržištu (kružno biogospodarstvo⁸). Navedeni segmenti obuhvaćaju proizvode za koje potrošači smatraju da su više kvalitete te nerijetko ostvaruju više cijene, što će poljoprivredno-prehrambenom sektoru omogućiti odmak od proizvodnje niske vrijednosti. Povećanje učinkovitosti, diverzifikacija i diferencijacija proizvoda neizbježni su u procesu strukturne transformacije sektora.

Ubrzavanje strukturne transformacije hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora bit će od ključne važnosti za jačanje njegovog konkurentskog položaja. Visoki udjeli BDP-a i zaposlenosti u primarnom sektoru, niske razine produktivnosti, razlike u dohotku između ruralnih i urbanih područja te veća razina siromaštva u ruralnim područjima ukazuju na to da proces strukturne transformacije hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora još nije dovršen. Istovremeno se bilježe ekstremniji klimatski događaji koji ograničavaju uspješnost sektora i povećavaju rizik za proizvođače.

⁸ EU definira biogospodarstvo kao proizvodnju obnovljivih bioloških resursa i pretvaranje tih resursa i tokova otpada u proizvode s dodanom vrijednošću, kao što su hrana, hrana za životinje, proizvodi biološkog podrijetla te bioenergija.

Nepotpuna strukturna transformacija ograničava konkurentski položaj hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora i njegov potencijalni doprinos gospodarskom rastu, zaposlenosti i razinama prihoda u ruralnim područjima. S obzirom na prijetnje, ali i prilike, koje donose klimatske promjene, u ta nastojanja uključit će se mjere za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu ovim promjenama.

Na kraju, ova Strategija u okvirima mjera poljoprivredne politike daje doprinos ciljevima smanjenja rodne nejednakosti u ruralnim područjima. Pri tome je vrijedno spomenuti da je Hrvatska po zastupljenosti žena na rukovodećim pozicijama u poljoprivredi u gornjoj polovici rang liste država članica te da ostvaruje znatno povoljnije pokazatelje od većine tzv. starih država članica.⁹

⁹ https://ec.europa.eu/info/news/females-field-more-women-managing-farms-across-europe-2021-mar-08_en

4. PRILIKE

Postoje dobre prilike za razvoj hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora. Na njegove cjelokupne rezultate utječu različiti socioekonomski, tržišni, okolišni, politički i tehnološki uvjeti. Iako mogu predstavljati izazov za ostvarenje vizije razvoja hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora, oni ujedno donose važne prilike za razvoj, koje se moraju iskoristiti (vidjeti i Dodatak II.).

- i. **Rast i zaposlenost:** Hrvatski primarni i prehrambeno-prerađivački sektori bilježili su pad posljednjih godina, dok je ostatak EU-a općenito bilježio rast¹⁰. Produktivnost rada u Hrvatskoj iznosi manje od 20 % razine koja se ostvaruje u državama EU-15, a razlika između produktivnosti zemljišta u Hrvatskoj i EU-15 povećala se na gotovo 50 %. Ti podaci ukazuju na to da poljoprivredno-prehrambeni sektor može biti izvor gospodarskog rasta, ali Hrvatska tek treba iskoristiti razvojne prilike uklanjanjem razlika u produktivnosti. Pобољшanje povezanosti između poljoprivredne proizvodnje i prerade hrane predstavlja važnu priliku za Hrvatsku budući da prehrambeno-prerađivačka industrija ostvaruje snažne učinke na cijelo gospodarstvo u smislu dodane vrijednosti i otvaranja radnih mjesta¹¹.
- ii. **Trgovina i potrošnja:** Iako su se vrijednosti izvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda povećale, hrvatska poljoprivredno-prehrambena trgovinska bilanca je konstantno negativna. To ukazuje na nizak konkurentski položaj hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora, ali i na priliku za rast repozicioniranjem sektora prema većoj dodanoj vrijednosti te diferencijacijom proizvoda i tržišta. Zahtjevi potrošača ne temelje se samo na cijeni i okusu, već i na drugim čimbenicima dodane vrijednosti kao što su korist za zdravlje, praktičnost, održivost, podrijetlo proizvoda, sigurnost hrane, sljedivost, transparentno označavanje itd. Međuovisnost turizma i poljoprivrede ogleda se u proizvodnji za turističko tržište, što je prilika za plasman poljoprivrednih proizvoda u turizmu, uz ispunjavanje potrebnih uvjeta kvalitete i dovoljne količine potrebnih poljoprivrednih proizvoda za turističko tržište.
- iii. **Klimatske promjene i održivost okoliša:** Očekuje se da će klimatske promjene sve više utjecati na rezultate poljoprivredno-prehrambenog sektora. Primjerice, predviđa

¹⁰ Bruto dodana vrijednost poljoprivrede u Hrvatskoj smanjivala se u prosjeku za 4,4 % svake godine između 2008. i 2017., dok se bruto poljoprivredna proizvodnja smanjila za 3,7 % u istom razdoblju. Istodobno, poljoprivredni sektor u ostatku Europe imao je općenito pozitivan rast u pogledu istih pokazatelja. Slično tome, dodana vrijednost koju je ostvarila hrvatska industrija hrane, pića i duhana imala je prosječan pad od 1,3 % svake godine od 2011. do 2016., dok se u istom razdoblju u prosjeku povećavala za 0,4 % godišnje u EU-28.

¹¹ Proširena dodana vrijednost prerade hrane predstavlja 8,5 % ukupne proizvodnje u gospodarstvu, dok proširena dodana vrijednost poljoprivrede predstavlja 6,5 % (2014.). Pritom je multiplikativni učinak prerade hrane za zapošljavanje (2.61) razmjerno visok, dok je onaj primarne poljoprivrede nizak (1,43).

se da će ekstremne vrućine postati uobičajena pojava tijekom ljetnih mjeseci te utjecati na oborinski režim, što će pak za posljedicu imati češće poplave i suše. Procjenjuje se da će takve promjene nepovoljno utjecati na prinose i uzrokovati degradaciju tla, utjecati na otpornost na štetnike i bolesti, gubitak poljoprivredne bioraznolikosti, opetovane šumske požare. Međutim, povećana promjenjivost i utjecaj klimatskih promjena mogu imati i pozitivne učinke. Primjerice, promjene u klimatskim uvjetima (toplije i suše vrijeme, smanjena količina oborina, osobito tijekom vegetacijske sezone) mogu dovesti do promjene u plodoredu u nekim poljoprivrednim područjima te stvoriti dodatna pogodna područja za voćnjake, vinograde i maslinike. Područja koja trenutačno nisu pogodna za poljoprivredu zbog loših klimatskih uvjeta mogu postati atraktivnija zahvaljujući povećanim temperaturama i sposobnosti da osiguraju dovoljnu količinu vode (navodnjavanjem) za povećane prinose, osobito ozimih usjeva, zbog blažih uvjeta tijekom zimskog perioda. Veća očuvanost tla i okoliša u odnosu na prosjek EU daje bazu za širenje ekološke poljoprivrede, posebice na zapuštenom poljoprivrednom zemljištu. Stoga, Republika Hrvatska ima značajnu priliku unaprijediti sadašnju poljoprivrednu produktivnost s pomoću klimatskih praksi, pristupa zelenim tehnologijama i velikih javno-privatnih partnerstava u skladu s politikom prilagodbe klimatskim promjenama.

- iv. **Regionalni i teritorijalni razvoj:** Ruralna područja u kojima primarna poljoprivreda predstavlja velik dio izvora prihoda još uvijek obilježavaju visoke stope siromaštva¹². Međutim, pokazalo se da ulaganja u osnovnu infrastrukturu i usluge u ruralnim područjima povećavaju povrat na potpore prihodu i kapitalna ulaganja. Štoviše, zahvaljujući vezama primarnog poljoprivrednog sektora s kupcima i dobavljačima iz drugih sektora, rast primarnog sektora pozitivno utječe na povezane sektore kao što su pakiranje, transport i logistika, turizam, energija iz obnovljivih izvora, zdravstvo i farmaceutika, kozmetika itd¹³. Jačanje unutarsektorskih i međusektorskih veza pomoći će stoga u poticanju šireg rasta, povećati prihode te stvoriti nova radna mjesta u ruralnim područjima.
- v. **Upravljanje na temelju rezultata:** Usprkos visokoj razini javnih izdataka za poljoprivredu u Hrvatskoj, njihov je učinak na razvoj neujednačen. U cilju poboljšanja učinkovitosti raspodjele javnih izdataka za poljoprivredu, buduće programe potpore morat će se preoblikovati na način da jačaju (i) *usmjerenost* na najhitnije izazove za razvoj sektora; (ii) *usklađenost* predloženih intervencija i (iii) *operativnu učinkovitost* sustava za upravljanje programom. U tom smislu važan je koncept strateškog planiranja koji se temelji na dokazima, kakav je primijenjen u izradi ovoga akta

¹² Više nego četvrtini (27 %) ruralnog stanovništva Hrvatske prijete rizik od siromaštva, u usporedbi sa 16 % onih koji žive u manjim gradovima i 12 % onih koji žive u većim gradovima.

¹³ U 2014., multiplikator outputa tipa I (1,647) ukazuje da proizvodnja 1 milijuna USD primarnog poljoprivrednog outputa generira dodatni ekonomski poticaj od 0,647 milijuna USD u drugim sektorima. Multiplikativni učinak prerade hrane još je i viši (1,785) u Hrvatskoj. Međutim, multiplikator prerade hrane smanjivao se od 2000. (s 1,983 na 1,785).

strateškog planiranja, što je u skladu s novim smjerom strateškog planiranja zajedničke poljoprivredne politike na razini Europske unije.

- vi. ***Tehnologija i inovacije:*** Tehnološki razvoj u genetici, nanotehnologiji, daljinskim istraživanjima, sljedivosti (*blockchain*), analizi (velikih) podataka, internetu stvari, umjetnoj inteligenciji, robotici, e-trgovini, itd., donosi prilike za rast proizvodnje, snižavanje troškova, smanjenje rizika, povećanje dodane vrijednosti te razvoj novih tržišta za hrvatski poljoprivredno-prehrambeni sektor. Digitalne tehnologije značajno smanjuju troškove dijeljenja informacija, provedbe transakcija u poljoprivredno-prehrambenim lancima te sustavima znanja i inovacija. Značajnu ulogu u tome imat će stručna podrška poljoprivrednicima putem sustava za savjetovanje poljoprivrednika.

5. RAZVOJNE POTREBE I STRATEŠKI CILJEVI STRATEGIJE

Strategija se temelji na četiri strateška cilja, od kojih je svaki dalje razrađen u dva ili više općih ciljeva. Strateški ciljevi odražavaju prioritete politike utvrđene radi ostvarenja vizije razvoja poljoprivrede i ruralnog prostora u Hrvatskoj.

Da bi se ostvarili strateški ciljevi iz Strategije potrebno je odgovoriti na 15 razvojnih potreba hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora. Razvojne potrebe utvrđene su na temelju (i) analize glavnih izazova i prilika za hrvatski poljoprivredno-prehrambeni sektor i (ii) prioriteta koje su dionici iskazali tijekom javnih konzultacija i radionica.

Razvojna potreba 1.: Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje

Opis	Potrebno je povećati vrijednost koju stvara poljoprivredna proizvodnja usmjeravanjem javnih izdataka i ulaganja na razvoj i usvajanje poboljšanih tehnologija i proizvodnih praksi, uz povećanje dodane vrijednosti proizvoda.
Obrazloženje	Niska poljoprivredna produktivnost u Hrvatskoj uvjetovana je između ostaloga niskim kapitalnim ulaganjima i izdacima za istraživanja i razvoj, uz dodatnu otegotnu okolnost problema konsolidacije zemljišta i upravljanja njime. Isto tako, na nisku poljoprivrednu produktivnost utječe ograničeni obuhvat sustava navodnjavanja, nedostatna primjena najboljih proizvodnih praksi i poboljšanih tehnologija te ograničen pristup relevantnim podacima za odlučivanje na razini poljoprivrednog gospodarstva. Za povećanje poljoprivredne produktivnosti potreban je integrirani pristup koji uzima u obzir učinkovitiju uporabu sredstava proizvodnje i tržišno usmjerenu proizvodnju. Bit će potrebno usmjeriti poljoprivredu prema raznolikijoj strukturi proizvodnje s naglaskom na proizvode s dodanom vrijednosti, uključujući onih iz ekološke proizvodnje. Postoje značajne prilike za rast i razvoj poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda s prepoznatljivim posebnim karakteristikama koje pripadaju višem cjenovnom razredu, a uključuju segmente svježih ¹⁴ , praktičnih proizvoda ¹⁵ i gastro delicija ¹⁶ , kojima se ostvaruju više cijene proizvoda, što omogućuje poljoprivrednicima ostvarivanje viših prihoda.

¹⁴ Segment svježih proizvoda se odnosi na proizvode koji se mogu prodavati sirovi (npr. šparoge, bobičasto voće) ili pripremljeni (npr. svježa tjestenina koja se prodaje u supermarketima).

¹⁵ Segment praktičnih proizvoda se odnosi na potrošače koji ili nemaju dovoljno vremena ili znanja za pripremu hrane.

¹⁶ Segment gastro delicija se odnosi na potrošače koji često konzumiraju hranu kao dio „iskustva“. Ovaj segment je dosta profitabilan i uključuje ekološki proizvedene proizvode i proizvode čiji naziv je registriran kao zaštićena oznaka izvornosti, zaštićena oznaka zemljopisnog podrijetla, zajamčeno tradicionalni specijalitet i proizvodi iz nacionalnog sustava kvalitete poljoprivredno-prehrambenih proizvoda „Dokazana kvaliteta“.

Razvojna potreba 2.: Povećati pravičnost dodjele potpore dohotku

Opis	Potrebno je u većoj mjeri usmjeriti poljoprivrednu potporu prema malim i srednjim proizvođačima te siromašnijim poljoprivrednim područjima, između ostalog, kroz prilagođene kriterije prihvatljivosti.
Obrazloženje	Do danas nisu u dostatnoj mjeri ostvareni učinci dohodovnih transfera u vidu planiranog stabiliziranja prihoda i ublažavanja rizika za manje proizvođače. Prema podacima iz 2020. 29 % izravnih plaćanja usmjereno je na 1 % najvećih korisnika izravnih plaćanja u Hrvatskoj. Bolje usmjeravanje potpore dohotku prema manjim proizvođačima vjerojatno bi donijelo pozitivne učinke u smislu veće konkurentnosti i diverzifikacije proizvodnje. Mali proizvođači su tehnički najučinkovitiji i imaju diferenciranije sustave u usporedbi s većim industrijskim sustavima. Nadalje, jače usmjeravanje potpora prema malim proizvođačima povećat će njihovu financijsku likvidnost i smanjiti poslovni rizik, što će im olakšati pristup financijskim sredstvima.

Razvojna potreba 3.: Unaprijediti povezanost u lancu od proizvođača do potrošača

Opis	Potrebno je ostvariti jaču horizontalnu koordinaciju između proizvođača povećanjem razine organiziranosti u proizvođačke organizacije i druge oblike udruživanja, uz istodobno unaprjeđenje suradnje poljoprivredno-prehrambenih proizvođača s partnerima u proizvodnji, preradi i distribuciji, s naglaskom na razvoju kvalitetnih proizvoda i suvremenog (digitalnog) marketinga.
Obrazloženje	Lanci vrijednosti koji dobro funkcioniraju preduvjet su za razvoj uspješnog poljoprivredno-prehrambenog sektora. U tom kontekstu, komercijalno orijentirane proizvođačke organizacije s jasno definiranim poslovnim modelima imaju bitnu ulogu u povezivanju malih proizvođača s kupcima. Međutim, i dalje postoji slaba horizontalna povezanost (između proizvođača) i vertikalna integracija (između proizvođača i kupaca poljoprivredno-prehrambenih proizvoda) u hrvatskom poljoprivredno-prehrambenom sektoru, što slabi pregovarački položaj mnogih proizvođača, povećava troškove transakcija i narušava njihov konkurentski položaj.

Razvojna potreba 4.: Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom sektoru

Opis	Potrebno je unaprijediti upravljanje poslovanja, uključujući financijsku pismenost te marketinške prakse, kao i korištenje (digitalnih) alata u poljoprivredno-prehrambenom sektoru i ruralnim područjima. Smanjenje poreznog i administrativnog opterećenja privuklo bi više poduzetnika, posebno mladih.
Obrazloženje	Mali proizvođači i MSP-ovi, a posebice žene, često imaju skromna znanja o upravljanju i planiranju u poslovanju, što im otežava uključivanje u moderne poljoprivredno-prehrambene lance vrijednosti i korištenje usluga financijskih institucija. Složeni regulatorni i administrativni postupci te parafiskalni (neporezni) nameti smanjuju konkurentnost sektora i stvaraju poslovno okruženje koje nameće visoke transakcijske troškove, osobito za MSP-ove.

Razvojna potreba 5.: Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta

Opis	Potrebno je olakšati pristup informacijama o proizvodnji, tržištu i okolišu/klimi, kao i prilagođenim uslugama financijske, logističke i tehničke podrške koje su potrebne za sudjelovanje u strateškim segmentima tržišta.
Objasnjeno	Dostupnost informacija (npr. o količini proizvoda te njihovoj kvaliteti ili lokaciji, uvjetima nabave, zahtjevima kupaca, vremenskoj prognozi, itd.) i postojanje pratećih usluga često pomaže u postizanju veće dodane vrijednosti u poljoprivredno-prehrambenom sektoru. Napredne logističke funkcije (npr. ugovaranje, planiranje proizvodnje, sortiranje i klasiranje, pakiranje, rashladne komore, vođenje skladišta, primarna prerada, označavanje, prodaja i praćenje statusa narudžbe, prijevoz, naplata) mogu značajno ojačati konkurentski položaj hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora. Trenutno samo 30 do 40 % hrvatskih poduzeća koristi vanjske logističke usluge (u usporedbi s prosjekom od 70 % za EU) i Hrvatska ima loše rezultate u pogledu niza pokazatelja povezanih s logistikom. Osobito je značajno otežan pristup tržištu za svježe proizvode malih proizvođača zbog nedostatnog broja pružatelja logističkih usluga koji mogu osigurati prijevoz i druge vezane usluge.

Razvojna potreba 6.: Poticati veće sudjelovanje proizvođača u sustavima kvalitete

Opis	Potrebno je proširiti usvajanje standarda koje promiču javni i privatni sustavi kvalitete i certificiranja, uključujući sustave sigurnosti hrane, kvalitete, veterinarskih i fitosanitarnih standarda, zdravlja i dobrobiti životinja, zaštite okoliša, sljedivosti, podrijetla i označivanja proizvoda.
Objasnjeno	Postojano uvođenje strožih zahtjeva EU-a koji se odnose na sigurnost i kvalitetu hrane, okoliš, zdravlje i dobrobit životinja, sljedivost te informiranje potrošača predstavlja poteškoću za proizvođače u smislu troškova i moguće smanjene konkurentnosti. Istodobno, trgovci na malo sve više nameću vlastite zahtjeve, koji su stroži od zahtjeva propisanih EU ili nacionalnim zakonodavstvom. Ulazak u tržišni segment gastro delicija često je uvjetovan dodatnim zahtjevima. U narednim se godinama očekuje da će porast alternativnih sustava proizvodnje i dobrovoljnih standarda kvalitete za ekološke i druge certificirane proizvode biti veći nego što je slučaj s konvencionalnim proizvodima. Proizvodnja specijaliteta može biti konkurentna prednost za manje poljoprivredno-prehrambene proizvođače i prerađivače. Međutim, troškovi usklađivanja povezani s dobrovoljnim standardima kvalitete mogu biti ograničavajući čimbenik ako ne postoji poticajna politika, snažne proizvođačke organizacije i prilagođena podrška u prijelaznom razdoblju.

Razvojna potreba 7.: Unaprijediti vještine radne snage u poljoprivredno-prehrambenom lancu

Opis	Potrebno je unaprijediti vještine radne snage u poljoprivredno-prehrambenom lancu kroz programe obrazovanja i obuke koje nude državne ustanove, proizvođačke organizacije, znanstvene ustanove i savjetodavne službe, kako bi se podigla razina usvajanja vještina, znanja i primjena tehnologija u skladu s potrebama proizvodnih i marketinških sustava.
Obrazloženje	Poljoprivredno-prehrambeni sektor obilježen je različitim ograničenjima u pogledu radne snage, uključujući nisku razinu produktivnosti rada, iseljavanje mladih iz ruralnih područja i njihov odlazak u druge gospodarske djelatnosti te neusklađenost između postojećih i potrebnih vještina. Ruralna tržišta rada karakterizira manji broj visokokvalificiranih radnika u odnosu na srednje kvalificirane i nekvalificirane radnike. Integracija većeg broja mladih u poljoprivredno-prehrambene lance vrijednosti može povoljno utjecati na povećanje produktivnosti rada i razinu konkurentnosti jer su mladi spremniji na usvajanje znanja i primjenu tehnologija koje zahtijevaju kapitalno intenzivniji proizvodni sustavi. Važnu ulogu u tome imat će kontinuirana i sustavna stručna podrška poljoprivrednicima.

Razvojna potreba 8.: Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi

Opis	Potrebno je potaknuti i razviti nove modele prijenosa i usvajanja znanja, praksi, tehnologija i inovacija u poljoprivredi. Njima se, između ostaloga, mogu obuhvatiti pitanja povećanja učinkovitosti korištenja inputa, poljoprivrednih praksi prilagođenih klimatskim promjenama te usmjerenih na smanjenje emisija stakleničkih plinova i drugih plinova porijeklom iz poljoprivrede, učinkovite uporabe obnovljivih izvora energije, održivog korištenja voda, bioraznolikosti te poboljšanog gospodarenja otpadom biljnog i životinjskog podrijetla iz poljoprivrede i kontrole onečišćenja.
Obrazloženje	Usprkos kvalitetnim kopnenim i vodnim resursima te resursima bioraznolikosti, Hrvatska je ispod prosjeka EU-a po produktivnosti prirodnih resursa, tj. po učinkovitosti kojom ih koriste poljoprivredna gospodarstva ¹⁷ . Hrvatski poljoprivredni sektor suočava se s nekoliko ključnih ograničenja u pogledu upravljanja prirodnim resursima. Oni uključuju propadanje infrastrukture za opskrbu vodom i ograničen pristup vodi za navodnjavanje, probleme onečišćenja vode, visoki udio (gotovo četvrtinu) poljoprivrednog zemljišta s umjerenim do visokim rizikom od erozije tla uzrokovane vodom ¹⁸ , slabije održive proizvodne prakse (uključujući ovisnost o fosilnim gorivima) te nepovoljne vrijednosti pokazatelja zdravlja tla, kao što su gubitak organske tvari, povećana kiselost, gubitak dušika te relativno nizak sadržaj ugljika. Može se očekivati da će regulatorni okvir koji se odnosi na poljoprivredni sektor postajati sve stroži, bilo da se radi o upravljanju vodom, gospodarenju otpadom biljnog i životinjskog podrijetla iz poljoprivrede ili obnovljivoj energiji, ili pak o dopuštenim praksama poljoprivredne proizvodnje.

¹⁷ Europska komisija, *Pregled aktivnosti u području okoliša u EU-u 2019. Izvješće za Hrvatsku*, Radni dokument službi Komisije, Brisel, travanj 2019. https://ec.europa.eu/environment/eir/pdf/report_hr_en.pdf

¹⁸ Husnjak, S., Šimunić, I., i Tursić, I. "Rizik od erozije tla u Hrvatskoj," *Cereal Research Communications*, 36(2008): 939-942. https://bib.irb.hr/datoteka/348414.Husnjak_CRC_2008.pdf

Razvojna potreba 9.: Unaprijediti usklađenost između proizvodnih sustava i okolišnih uvjeta

<p>Opis</p>	<p>Potrebno je postići veću usklađenost između sustava poljoprivredne proizvodnje i poljoprivredno-okolišnih uvjeta kroz bolje planiranje korištenja zemljišta te provođenje mjera za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu klimatskim promjenama. Postizanje ove usklađenosti uvjetovano je dostupnošću informacija, odnosno klasifikacijom pojedinih poljoprivrednih područja. U tu svrhu nužno je razviti unaprijedene alate za prikupljanje podataka, integrirane platforme za upravljanje podacima, sustave za prijenos znanja i informacija usmjerene na korisnike te potaknuti proizvođače i ostale dionike sektora da se koriste unaprijedenom bazom informacija i znanja. Navedeni alati moraju pružiti podatke na regionalnoj razini, kako bi se mogle odrediti i jasnije definirati pogodnosti rasta i razvoja kultiviranog bilja te kroz sustave za prijenos znanja i informacija prenijeti ili ustupiti korisnicima radi boljeg upravljanja resursima.</p>
<p>Obrazloženje</p>	<p>Hrvatsku obilježavaju raznoliki poljoprivredno-okolišni uvjeti koji pogoduju raznolikosti sektora. Međutim, oni su u značajnoj mjeri ranjivi na klimatske promjene, koje uključuju smanjene oborine u svim godišnjim dobima osim zime, sve više prosječne temperature zraka te vjerojatnost nepovoljnih klimatskih pojava, osobito povećanu učestalost i intenzitet suhih razdoblja i suša te velike poplave¹⁹. Za poljoprivredno-prehrambeni sektor negativni učinci klimatskih promjena mogu uključivati gubitak bioraznolikosti, niže prinose, degradaciju tla i veću pojavu štetnika i bolesti. Smanjeno površinsko otjecanje može utjecati na razine podzemnih voda, a time i na opskrbu pitkom vodom te na dostupnost vode za navodnjavanje na vrhuncu sezone. Međutim, povećana promjenjivost i utjecaj klimatskih promjena mogu stvoriti i nove prilike za diverzifikaciju. Područja koja trenutačno nisu pogodna za poljoprivredu zbog loših klimatskih uvjeta mogu postati atraktivnija zahvaljujući porastu temperatura i sposobnosti da osiguraju dovoljnu količinu vode (navodnjavanjem) za povećane prinose, osobito ozimih usjeva, zbog blažih zimskih klimatskih uvjeta. Dostupnost potrebnih poljoprivredno-okolišno-klimatskih podataka i sposobnost proizvođača i države da donose odluke u promjenjivim uvjetima odredit će koliko će se poljoprivredni sektor uspješno prilagoditi klimatskim promjenama.</p>

Razvojna potreba 10.: Više i učinkovitije koristiti instrumente za upravljanje rizicima

<p>Opis</p>	<p>Potrebno je povećati sudjelovanje proizvođača u instrumentima za upravljanje financijama i rizikom. To se može postići boljim usmjeravanjem javnih potpora u mjere upravljanja rizikom, iskorištavanjem programa bespovratnih sredstava te omogućavanjem boljih procjena rizika kroz razvoj integriranih platformi za upravljanje podacima u svrhu donošenja odluka o proizvodnji i tržištu.</p>
<p>Obrazloženje</p>	<p>Procjenjuje se da manje od 8 % proizvođača upisanih u Upisnik poljoprivrednika osigurava svoju proizvodnju. Osiguranje koriste uglavnom srednji i veliki proizvođači. Pristup kreditima je ograničen za manje poljoprivredno-prehrambene proizvođače i MSP-ove jer ih poslovne banke doživljavaju kao subjekte većeg kreditnog rizika i malog povrata. Bolje korištenje i učinkovitost instrumenata za upravljanje rizicima predstavljaju važnu polugu za ublažavanje utjecaja klimatskih promjena i drugih rizika s kojima se suočavaju proizvođači.</p>

Razvojna potreba 11.: Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem

<p>Opis</p>	<p>Potrebno je primijeniti učinkovite i transparentne sustave upravljanja poljoprivrednim</p>
--------------------	---

¹⁹ Svjetska banka, *Procjena agroekoloških i klimatskih uvjeta*, Prateći dokument u projektu STARS isporučen u svibnju 2019.

zemljištem kako bi se skratilo vrijeme stavljanja poljoprivrednog zemljišta u funkciju poljoprivredne proizvodnje. Time bi se stvorilo tržišno okruženje koje potiče učinkovitu raspodjelu poljoprivrednog zemljišta u svrhu njegove najproduktivnije uporabe. U dijelu raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države potrebno je uspostaviti bolji monitoring (praćenje stanja) poljoprivrednog zemljišta i uspostaviti karte pogodnosti tala po pojedinim kulturama.

Obrazloženje

Tržišta poljoprivrednim zemljištem imaju važnu ulogu u učinkovitom i održivom upravljanju zemljištem i razvoju poljoprivrede. Međutim, iako je Hrvatska razmjerno bogata poljoprivrednim zemljištem, ono se općenito nedovoljno koristi. Razni čimbenici doprinose slabijem funkcioniranju tržišta poljoprivrednim zemljištem u Hrvatskoj, a uključuju institucionalnu rascjepkanost, složenost odnosa među dionicima, nedostatak podataka u postupcima izrade prostornih planova i ograničenja povezana s vlasništvom. Značajan udio poljoprivrednog zemljišta i dalje je u državnom vlasništvu, a dodjela državnog poljoprivrednog zemljišta obilježena je dugotrajnim administrativnim procedurama (uglavnom zbog nepodudaranja podataka u katastru i u zemljišnim knjigama). Uspostavom monitoringa (praćenja stanja) poljoprivrednog zemljišta i formiranjem karte pogodnosti tala po pojedinim kulturama na širem području Republike Hrvatske, stvorit će se osnova za određivanje područja koja će biti optimalna za pojedine poljoprivredne kulture. Stavljanjem naglaska na proizvodnju u postupcima dodjele državnog poljoprivrednog zemljišta te kasnijom kontrolom poslovnih pokazatelja iz gospodarskih programa u kojima se prikazuje čime se korisnici planiraju baviti na dodijeljenom zemljištu, posljedično će se povećati učinkovitost korištenja državnog poljoprivrednog zemljišta.

Razvojna potreba 12.: Unaprijediti koordinaciju između intervencija u ruralnim područjima

Opis

Uzimajući u obzir relevantne odredbe propisa o strateškom planiranju i upravljanju razvojem Republike Hrvatske, potrebno je uskladiti ulaganja u teritorijalni razvoj na regionalnoj i lokalnoj razini, koja se potiču putem različitih sektorskih programa, uključujući ulaganja u poboljšanje kvalitete osnovnih javnih usluga u ruralnim područjima (npr. gospodarenje biljnim i životinjskim otpadom porijeklom iz poljoprivrede, obrazovanje) te njihovo usklađivanje, gdje je to primjereno, s potrebama biogospodarstva.

Obrazloženje

Proces strukturne transformacije poljoprivrednog sektora mogao bi se dodatno ubrzati iskorištavanjem gospodarskih veza proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda s djelatnostima koje se temelje na proizvodnji proizvoda iz biomase (npr. proizvodnja hrane i hrane za životinje, energije, ambalaže, farmaceutskih i kozmetičkih proizvoda, izolacijskog materijala u građevinarstvu, biogoriva itd.) i sektorom usluga (npr. turizam, pružatelji digitalnih usluga u poljoprivredi). Međutim, razvoj modernih poljoprivredno-prehrambenih lanaca vrijednosti i njihova integracija u sektore u širem ruralnom gospodarstvu ovise o razvoju politika i koordinaciji između institucija u ruralnim područjima, odnosno o načinu na koji državne institucije koordiniraju svoje intervencije i surađuju s privatnim sektorom, civilnim društvom i pojedincima u skladu s dokumentima prostornog planiranja. Nedostatna koordinacija među dionicima na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnim razinama povećava rizik od dupliciranja teritorijalnih ulaganja i nedostatka kritične mase za ostvarivanje učinka.

Razvojna potreba 13.: Unaprijediti javnu infrastrukturu u ruralnim područjima

Opis

Potrebno je nadograditi fizičku infrastrukturu u ruralnim područjima, između ostaloga za pružanje usluga digitalne tehnologije nove generacije, navodnjavanja, sustave proizvodnje obnovljive energije i povećanje energetske učinkovitosti.

Obrazloženje

Hrvatska ima modernu, dobro razvijenu cestovnu infrastrukturu, ali postoji potreba daljnjeg razvoja infrastrukture vodoopskrbe i pristupa vodi za navodnjavanje, proširenja pokrivenosti širokopojasnom mrežom, povećanja energetske učinkovitosti te sustava za proizvodnju energije koji koriste obnovljive izvore energije. Povećana ulaganja u infrastrukturu u ruralnim područjima mogu doprinijeti smanjenju razlika u teritorijalnom razvoju.

Razvojna potreba 14.: Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije**Opis**

Potrebno je potaknuti uspostavu čvršćih veza između znanstvenih i istraživačkih institucija i poljoprivredno-prehrambenog sektora te usmjeravanje većih privatnih ulaganja u osnovna i primijenjena istraživanja.

Obrazloženje

Iako je sektor prerade hrane tehnološki razmjerno jak, cjelokupno stanje u pogledu inovacija značajno zaostaje za ostalim državama EU-a. Hrvatska značajno zaostaje u poljoprivrednim istraživanjima i razvoju, s ulaganjima na razini jedne trećine prosječnih ulaganja po glavi stanovnika u EU-u. Procjenjuje se da bi se povećanjem ulaganja u istraživanja i razvoj u iznosu polovice razlike u odnosu na prosjek ulaganja u EU produktivnost poljoprivredne radne snage u Hrvatskoj povećala za 11,9 %. Za istraživanja, razvoj i inovacije u okviru tvrtki, sveučilišta i instituta postoji potpora u vidu poreznih olakšica ili drugih mjera. U implementaciji rezultata primijenjenih istraživanja potrebna je neutralna i neovisna savjetodavna služba s ključnom ulogom prijenosa znanja te informacija o potrebama istraživanja.

Razvojna potreba 15.: Unaprijediti pristup istraživanjima i razvoju te korištenje znanja i tehnologija**Opis**

Potrebno je poboljšati koordinaciju, suradnju i partnerstva među dionicima poljoprivredno-prehrambenog lanca i institucijama koje stvaraju i prenose znanje. U tu svrhu nužno je povećati potporu istraživanjima i razvoju inovacija te potaknuti njihovo širenje i usvajanje. Također, potrebno je ulagati u vještine i znanje poljoprivrednih savjetnika.

Obrazloženje

Hrvatska ima mnoge od sastavnica za izgradnju snažnog sustava znanja i inovacija u poljoprivredi (AKIS): mnogo privatnih dionika, velike istraživačke kapacitete na sveučilištima i na znanstvenim institutima te potporne institucije s dobrim tehničkim kapacitetima (npr. veterinarska i fitosanitarna služba, institucije u području meteorologije, savjetodavnu službu, institucije nadležne za upravljanje prirodnim resursima, institucije nadležne za sigurnost hrane). Međutim, zbog rascjepkanosti i loše povezanosti ovih dionika, ne postoji sustavna i učinkovita razmjena i primjena rezultata istraživanja, znanja, informacija i inovacija za razvoj poljoprivredno-prehrambenog sektora i ruralnih područja. Dobro organiziran sustav za prijenos znanja i inovacija ovisi o dobro osposobljenim savjetnicima, kao i aktivnom sudjelovanju poljoprivrednika na svim razinama AKIS-a. Vještine i znanja savjetnika u poljoprivredi moraju se neprestano unaprjeđivati kako bi mogli odgovoriti na zahtjeve proizvođača i isporučiti tehnologije i inovacije koje će preobraziti sektor. Za daljnji razvoj i učinkovitost nužno je odgovoriti na sve veću potrebu za specijaliziranim i prilagođenim uslugama te korištenje digitalnih alata jer se na taj način može ojačati funkcionalnost i koordinacija AKIS-a te distribucija i prijenos znanja proizvođačima.

Provedbom aktivnosti kojima će se odgovoriti na navedene razvojne potrebe ostvarit će se sljedeći strateški ciljevi i prioriteti Strategije:

STRATEŠKI CILJ I: *Povećanje produktivnosti i konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora*

- Prioritet 1.1.: Povećanje učinkovitosti i dodane vrijednosti poljoprivrednih gospodarstava
- Prioritet 1.2.: Osiguravanje većih i stabilnijih prihoda za male proizvođače
- Prioritet 1.3.: Diverzifikacija tržišta za hrvatske poljoprivredno-prehrambene proizvode
- Prioritet 1.4.: Integracija MSP-ova i mladih poljoprivrednika u prehrambeno-poljoprivredne lance vrijednosti
- Prioritet 1.5.: Olakšavanje pristupa strateškim segmentima tržišta.

STRATEŠKI CILJ II: *Jačanje održivosti i otpornosti poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene*

- Prioritet 2.1.: Unaprjeđenje održivog gospodarenja tlom, vodama i bioraznolikošću
- Prioritet 2.2.: Smanjenje ranjivosti na klimatske promjene i poticanje proizvodnje s niskim emisijama
- Prioritet 2.3.: Olakšavanje pristupa poljoprivrednom zemljištu.

STRATEŠKI CILJ III: *Obnova ruralnog gospodarstva i unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim područjima*

- Prioritet 3.1.: Smanjenje siromaštva u ruralnim područjima
- Prioritet 3.2.: Otvaranje radnih mjesta u ruralnim područjima
- Prioritet 3.3.: Ubrzavanje prijelaza na zeleno ruralno gospodarstvo

STRATEŠKI CILJ IV.: *Poticanje inovacija u poljoprivredno-prehrambenom sektoru*

- Prioritet 4.1.: Povećanje javnih i privatnih ulaganja u istraživanja i razvoj
- Prioritet 4.2.: Unaprjeđenje prijenosa tehnologije.

Slika 1.: Odnos između razvojnih potreba, strateških ciljeva i prioriteta poljoprivredno-prehrambenog sektora

U Dodatku I. daje se za svaki strateški cilj pregled veza s pojedinim provedbenim mehanizmima, koji se detaljnije obrađuju u idućem poglavlju, i razvojnih potreba.

Strateškom cilju povećanja produktivnosti i konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora izravno ili neizravno doprinose svi predloženi provedbeni mehanizmi i odgovarajuća područja intervencije, a osobito ulaganja u proizvodnju, tehnologije i inovacije, poticanje partnerstava, jačanje kapaciteta u sustavu zahtjeva sigurnosti i kvalitete hrane, razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara, promicanje poljoprivredno-gastronomskog

destinacijskog turizma, uvođenje programa za razvoj vještina, jačanje veza sa znanstvenim institucijama te digitalizacija protoka informacija.

Strateškom cilju jačanja održivosti i otpornosti poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene osobito doprinose provedbeni mehanizmi potpore praksama prihvatljivima za okoliš, klimu i dobrobit životinja, poboljšani pristup okolišnim i agro-klimatskim podacima, poticanje ekološke poljoprivrede, navodnjavanje te unaprjeđenje upravljanja poljoprivrednim zemljištem. Za ostvarenje ovoga strateškog cilja važna su i ulaganja u proizvodnju, tehnologije i inovacije, jačanje veza sa znanstvenim institucijama i digitalizacija.

Strateškom cilju obnove ruralnog gospodarstva i unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim područjima osobito doprinose ulaganja u razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara, ulaganja u ruralnu infrastrukturu, provedba nacionalne strategije biogospodarstva, promicanje poljoprivredno-gastronomskog destinacijskog turizma, programi za razvoj vještina te jačanje veza sa znanstvenim institucijama.

Strateškom cilju poticanja inovacija u poljoprivredno-prehrambenom sektoru osobito doprinose poboljšanje pristupa okolišnim i agroklimatskim podacima i razvoj središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava, poticanje partnerstava u poljoprivredi, jačanje veza sa znanstvenim institucijama te digitalizacija.

6. PLAN PROVEDBE

Da bi se ispunile ranije prikazane potrebe poljoprivredno-prehrambenog sektora, predlažu se provedbeni mehanizmi, grupirani u šest područja intervencije.

PODRUČJE INTERVENCIJE A: *Usmjeravanje javnih sredstava u poljoprivredno-prehrambenom sektoru*

PODRUČJE INTERVENCIJE B: *Održivo upravljanje prirodnim resursima te veća prilagodba klimatskim promjenama i zahtjevima ublažavanja klimatskih promjena*

PODRUČJE INTERVENCIJE C: *Razvoj domaćih tržišta za poljoprivredno-prehrambene proizvode*

PODRUČJE INTERVENCIJE D: *Poticanje poduzetnika na osnivanje i razvoj poslovanja u poljoprivredi*

PODRUČJE INTERVENCIJE E: *Nove prilike za rast*

PODRUČJE INTERVENCIJE F: *Objedinjavanje poljoprivrednog znanja i inovacija.*

U ovom Poglavlju uz opis provedbenih mehanizama za svako područje intervencije daje se i njihova povezanost s razvojnim potrebama koje su obrađene u Poglavlju 5. U ovom Poglavlju se također navode specifične mjere i mogući izvori financiranja u okviru pojedine intervencije.

Uz Ministarstvo poljoprivrede (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), kao nadležno tijelo, i Agenciju za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, kao provedbeno tijelo za većinu mjera predviđenih ovom Strategijom, u provedbu će biti uključena i druga tijela na državnoj i razini EU kroz razvoj pratećih politika, programe (su)financiranja i tehničku podršku.

Provedbeni mehanizmi predviđeni predloženim planom provedbe realizirat će se putem ciljanih mjera za odabrane podsektore. Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek Sveučilišta u Osijeku proveli su u okviru projekta Svjetske banke dubinske analize i ankete među dionicima u sektoru radi utvrđivanja prednosti, ograničenja, potencijala i rizika koji obilježavaju odabrane poljoprivredne podsektore u Hrvatskoj. U Dodatku III se daje prijedlog ciljanih mjera predloženih za svaki od tih podsektora.

PODRUČJE INTERVENCIJE A. USMJERAVANJE JAVNIH SREDSTAVA U POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENOM SEKTORU

PROVEDBENI MEHANIZMI

A.1. Ulaganja u proizvodnju, tehnologije i inovacije

A.2. Preraspodjela potpore dohotku

Provedbeni mehanizam A.1. Ulaganja u proizvodnju, tehnologije i inovacije

Opis	<p>Intervencija se posebno odnosi na podršku kapitalnim ulaganjima na poljoprivrednim gospodarstvima. Prioriteti i kriteriji ulaganja detaljnije će se propisati strateškim planom za provedbu zajedničke poljoprivredne politike, a mogu, između ostalog, obuhvaćati povećana (bespovratna) sredstva za uvođenje alata, tehnologija i inovativnih rješenja za održive prakse korištenja zemljišta. Ulaganja se mogu usmjeriti i u proizvodnju poljoprivredno-prehrambenih proizvoda veće dodane vrijednosti.</p> <p>Proizvodno vezana potpora dohotku iz omotnice za program izravnih plaćanja, koja je usmjerena na poljoprivredne podsektore važne iz gospodarskih, socijalnih ili okolišnih razloga, a koji su u poteškoćama, bit će modificirana i određena na način da se poveća njihova učinkovitost. Ujedno će se omogućiti ulaganja kroz mehanizme suradnje poljoprivrednika, skupina proizvođača i poljoprivrednih poduzeća, kojima je cilj poboljšati integraciju poljoprivredno-prehrambenog lanca vrijednosti i sustave kvalitete.</p> <p>Sustavi za prijenos znanja i informacija potrebni za provedbu ovih ulaganja doprinosit će uspješnosti provedbe intervencije.</p>
Veze s razvojnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje • Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi • Više i učinkovitije koristiti instrumente za upravljanje rizicima • Unaprijediti povezanost u lancu od proizvođača do potrošača • Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta • Poticati veće sudjelovanje proizvođača u sustavima kvalitete • Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije
Mjere i financiranje	<p>Intervencija će se realizirati provedbom sljedećih mjera poljoprivredne politike:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ulaganja u okviru mjera ruralnog razvoja • proizvodno vezana potpora dohotku • potpora provedbi sektorskih programa te odobrenih programa proizvođačkih organizacija i drugih oblika udruženih proizvođača. <p>Mjere u okviru ove intervencije u najvećoj mjeri financirat će se iz proračuna EU-a namijenjenog provedbi zajedničke poljoprivredne politike, uz nacionalno sufinanciranje iz državnog proračuna Republike Hrvatske.</p> <p>Detalji provedbe bit će utvrđeni strateškim planom za provedbu ZPP-a, polazeći od sljedećih okvirnih pravila:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u slučaju mjere ulaganja u ruralnom razvoju: ulaganje mora doprinostiti jednom ili više specifičnih ciljeva zajedničke poljoprivredne politike Europske unije; popis neprihvatljivih ulaganja definiran je zakonskim okvirom EU-a, koji također navodi

ograničenja u financiranju kupnje poljoprivrednog zemljišta, životinja ili ulaganja u navodnjavanje

- u slučaju proizvodno vezane potpore dohotku: ukupna nacionalna omotnica za proizvodno vezanu potporu dohotku ograničava se na 13 % omotnice za izravna plaćanja, uz mogućnost isplaćivanja dodatnih 2 % za proteinske usjeve; odobravanje potpore uvjetovat će se ostvarenjem konkretnih rezultata u smislu povećanja produktivnosti u sektoru za koji se odobrava potpora
- u slučaju potpore provedbi sektorskih programa: potpora se u pravilu odobrava odobrenim proizvođačkim organizacijama, a iznimno i drugim oblicima udruženih proizvođača, pod uvjetom da u roku od četiri godine od početka odobrenog operativnog programa steknu status proizvođačke organizacije.

Provedbeni mehanizam A.2. Preraspodjela potpore dohotku

<p>Opis</p>	<p>Program izravnih plaćanja modificirat će se na način da se potpora dohotku više usmjeri prema malim i srednjim poljoprivrednicima, kao i mladim poljoprivrednicima. Strateškim planom za zajedničku poljoprivrednu politiku utvrdit će se uvjeti i pravila za preraspodjelu potpore, a u skladu s odredbama zajedničke poljoprivredne politike za razdoblje nakon 2020.</p> <p>U slučaju mladih poljoprivrednika, pri dodjeli potpore primjenjivat će se kriteriji maksimalne dobne granice od 40 godina i zahtjev da se radi o nositelju poljoprivrednog gospodarstva. Dodatno će se vrednovati posjedovanje odgovarajućih znanja i vještina.</p> <p>Malim poljoprivrednicima može se, za najveći broj hektara koji će se utvrditi strateškim planom za zajedničku poljoprivrednu politiku, odobriti potpora dohotku u obliku pojednostavljenog sustava zaokruženog plaćanja. Time će se za mala poljoprivredna gospodarstva smanjiti administrativni teret u provedbi sustava izravnih plaćanja, uz zadržavanje nužne pomoći tim poljoprivrednicima u sustavu potpore dohotku.</p>
<p>Veze s razvojnim potrebama</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Povećati pravičnost dodjele potpore dohotku • Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom sektoru
<p>Mjere i financiranje</p>	<p>Intervencija će se realizirati provedbom sljedećih mjera poljoprivredne politike:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osnovna potpora dohotku • dodatna preraspodijeljena potpora dohotku • dodatna potpora dohotku za mlade poljoprivrednike • plaćanja za male poljoprivrednike <p>Mjere u okviru ove intervencije financirat će se iz proračuna EU-a namijenjenog provedbi zajedničke poljoprivredne politike.</p> <p>Detalji provedbe bit će utvrđeni strateškim planom za provedbu ZPP-a, polazeći od sljedećih okvirnih pravila:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u slučaju osnovne potpore dohotku: potpora će se isplaćivati u obliku nevezanog plaćanja po hektaru, koje se može odrediti na temelju prava na plaćanja ili kao jedinstven iznos po hektaru; odredit će se minimalna površina ili iznos ispod kojega se neće isplaćivati potpora po korisniku; visina potpore po gospodarstvu modificirat će se kako bi se osigurala ravnomjernija raspodjela između većih i manjih korisnika izravnih plaćanja • u slučaju preraspodijeljene potpore dohotku: utvrdit će se maksimalni broj hektara za koji će se odobravati ova potpora, kao i visina dodatnog plaćanja po hektaru u okviru ovog modela izravnog plaćanja

-
- u slučaju dodatne potpore za mlade poljoprivrednike: potpora se može isplatiti u okviru dodatnog nevezanog plaćanja po hektaru ili u obliku jednokratnog iznosa za mlade poljoprivrednike koji su nedavno prvi puta osnovali poljoprivredno gospodarstvo; ukoliko se potpora isplaćuje po hektaru, može se odrediti najvećih broj hektara za koji će se mladom poljoprivredniku odobriti potpora
 - u slučaju plaćanja za male poljoprivrednike: plaćanje se može provesti u obliku jednokratnog iznosa ili iznosa po hektaru, za ograničeni broj hektara koji će se utvrditi u strateškom planu.

PODRUČJE INTERVENCIJE B. ODRŽIVO UPRAVLJANJE PRIRODNIM RESURSIMA TE VEĆA PRILAGODBA KLIMATSKIM PROMJENAMA I ZAHTJEVIMA UBLAŽAVANJA KLIMATSKIH PROMJENA

PROVEDBENI MEHANIZMI

- B.1. Potpora praksama prihvatljivima za okoliš, klimu i dobrobit životinja
- B.2. Poboļjšani pristup okolišnim i agro-klimatskim podacima
- B.3. Poticanje ekološke poljoprivrede
- B.4. Poboļjšanje pristupa vodi za navodnjavanje i učinkovitost njezine uporabe
- B.5. Unaprjeđenje upravljanja poljoprivrednim zemljištem

Provedbeni mehanizam B.1. Potpora praksama prihvatljivima za okoliš, klimu i dobrobit životinja

Opis

Povećana potpora odobrit će se poljoprivrednicima koji se obvežu na provedbu poljoprivrednih praksi korisnih za klimu i okoliš, a koje nadilaze propisane zahtjeve upravljanja (SMR) i standarde dobrih poljoprivrednih i okolišnih uvjeta (GAEC), uključujući one vezane uz bioraznolikost. Isplate će se odobravati kao dodatak osnovnoj potpori dohotku ili kao potpora u okviru programa ruralnog razvoja.

Primjeri aktivnosti koje će se poticati u okviru ove intervencije uključuju: (i) usvajanje poljoprivrednih praksi kojima je cilj prilagodba klimatskim promjenama i/ili smanjenje emisija stakleničkih i drugih plinova porijeklom iz poljoprivrede i/ili sekvencijalno ugljika u poljoprivrednim tlima; (ii) poboļjšani postupci gospodarenja otpadom životinjskog podrijetla i kontrola onečišćenja u stočarstvu; (iii) postupke sprječavanja nastajanja otpada od hrane u primarnoj proizvodnji i preradi hrane; (iv) smanjenje uporabe mineralnih gnojiva i pesticida i (v) smanjena uporaba antibiotika te poboļjšanje zdravlja i postizanje viših standarda dobrobiti životinja.

Potpore će se odobravati i poljoprivrednicima koji su suočeni sa specifičnim prirodnim ili drugim ograničenjima ili su u obvezi provoditi dodatne zahtjeve koji proizlaze iz okolišnog zakonodavstva. Doprinos razvoju poljoprivrede koja skrbi o okolišu i klimi trebaju dati i operativni programi proizvođačkih organizacija te drugih oblika udruženih proizvođača.

Potpora u okviru ove intervencije komplementarna je ulaganjima u sklopu područja intervencije A., prvenstveno ulaganjima u digitalne tehnologije, poboļjšanja energetske učinkovitosti, skladištenje stajskog gnoja i učinkovite sustave navodnjavanja na gospodarstvima. Inovacije kojima će se omogućiti okolišno prihvatljiviji proizvodni sustavi podržat će se u kontekstu mehanizama suradnje koji okupljaju istraživače, kreatore politika i dionike u poljoprivredno-prehrambenom sektoru. Za razvoj poljoprivrede koja više skrbi o okolišu i klimi važni su sustavi za prijenos znanja i informacija.

Veze s razvojnim potrebama

- Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje
- Poboļjšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi
- Unaprijediti usklađenost između proizvodnih sustava i okolišnih uvjeta
- Više i učinkovitije koristiti instrumente za upravljanje rizicima

Mjere i financiranje

- Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije

Intervencija će se realizirati provedbom sljedećih mjera poljoprivredne politike:

- programi za klimu i okoliš u okviru sustava izravnih plaćanja
- potpora provedbi sektorskih programa te odobrenih programa proizvođačkih organizacija i drugih oblika udruženih proizvođača
- potpora provedbi poljoprivredno-okolišno-klimatskih obveza, uključujući potpore za dobrobit životinja
- potpora poljoprivrednicima u područjima s prirodnim ili drugim specifičnim ograničenjima ili zahtjevima.

Mjere u okviru ove intervencije u najvećoj mjeri financirat će se iz proračuna EU-a namijenjenog provedbi zajedničke poljoprivredne politike, uz nacionalno sufinanciranje iz državnog proračuna Republike Hrvatske.

Detalji provedbe bit će utvrđeni strateškim planom za provedbu ZPP-a, polazeći od sljedećih okvirnih pravila:

- u slučaju programa za klimu i okoliš u okviru sustava izravnih plaćanja: potpore se mogu isplaćivati u obliku dodatnog godišnjeg plaćanja po hektaru ili po životinji za poljoprivrednike koji preuzmu obvezu primjenjivati okolišne zahtjeve koji nadilaze zahtjeve uvjetovanosti te se razlikuju od potpore provedbi okolišno-klimatskih obveza iz ruralnog razvoja; popis praksi za koje će se isplaćivati potpora bit će propisan strateškim planom za provedbu zajedničke poljoprivredne politike
- u slučaju potpore provedbi sektorskih programa: potpora se u pravilu odobrava odobrenim proizvođačkim organizacijama, a iznimno i drugim oblicima udruženih proizvođača, pod uvjetom da u roku od četiri godine od početka odobrenog operativnog programa steknu status proizvođačke organizacije
- u slučaju potpore provedbi poljoprivredno-okolišno-klimatskih obveza: potpora će se isplaćivati poljoprivrednicima koji na razdoblje od pet do sedam godina preuzmu obvezu primjenjivati poljoprivredne prakse korisne za okoliš ili klimu, a nadilaze osnovne zahtjeve uvjetovanosti, osim za eko-scheme iz prvog stupa, za koje se obveze preuzimaju na razdoblje od godine dana; potpore mogu pokrivati nastale dodatne troškove ili gubitke nastale zbog preuzimanja obveza
- u slučaju potpore za postizanje viših standarda dobrobiti životinja, potpora će se dodjeljivati uzgajivačima stoke koji će primjenjivati mjere i postupke kojima se osiguravaju visoki standardi dobrobiti životinja koji su iznad važećih zakonskih propisa ili uobičajene prakse u područjima poput osiguranje vode, hrane i brige o životinjama u skladu sa njihovim prirodnim potrebama, osiguranje uvjeta držanja na način da imaju dovoljno prostora, odgovarajuću stelju i prirodno osvjetljenje, pristup na otvoreno, prakse koje izbjegavaju sakaćenje i/ili kastraciju životinja, a ukoliko je to zaista neophodno upotrebu anestetika, analgetika te protuupalnih lijekova ili imuno kastraciju
- u slučaju potpore poljoprivrednicima u područjima s prirodnim ili drugim specifičnim ograničenjima ili zahtjevima: potpora se može isplaćivati u obliku godišnjeg plaćanja po hektaru kako bi se u potpunosti ili djelomično nadoknadili dodatni troškovi ili gubitak prihoda povezan s prirodnim ili drugim ograničenjima karakterističnima za određeno područje.

Provedbeni mehanizam B.2. Poboljšani pristup okolišnim i agro-klimatskim podacima

Opis	<p>Ministarstvo poljoprivrede koordinirat će razvoj sustava za nacionalno agroekološko zoniranje i sustava za upravljanje zemljišnim resursima. Navedeni sustavi objedinit će, između ostalog, podatke i informacije o tlu, pokrovu zemljišta, klimatskim uvjetima i vodi, a koji se trenutno nalaze u bazama podataka kod različitih državnih tijela, agencija i znanstvenih ustanova. Na taj način olakšat će se razumijevanje potencijala i ograničenja u poljoprivrednim proizvodnim sustavima s obzirom na aktualne i prognozirane regionalne poljoprivredno-okolišne uvjete.</p> <p>Nakon puštanja u rad, ovi će se alati moći koristiti za procjenu biofizičkih ograničenja i utvrđivanje poljoprivredno-okolišnih zona te analizu uvjeta pogodnih za uzgoj pojedinih kultura. To će poslužiti kao smjernica za odluke o ulaganjima u sektor poljoprivrede na razini tijela državne uprave, proizvođača i poljoprivrednih poduzeća, financijskih institucija te dionika u širem biogospodarstvu.</p> <p>Opisani alati bit će sastavni dio središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava i centra znanja razvijenih u sklopu provedbenog mehanizma F.2.</p>
Veze s razvojnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje • Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi • Unaprijediti usklađenost između proizvodnih sustava i okolišnih uvjeta • Više i učinkovitije koristiti instrumente za upravljanje rizicima • Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem • Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije • Unaprijediti pristup istraživanjima i razvoju te korištenje znanja i tehnologija
Mjere i financiranje	<p>Intervencija će se realizirati razvojem sustava za nacionalno agroekološko zoniranje i sustava za upravljanje zemljišnim resursima. Sredstva za financiranje mjere osigurat će se iz državnog proračuna Republike Hrvatske.</p>

Provedbeni mehanizam B.3. Poticanje ekološke poljoprivrede

Opis	<p>Potpota će se osigurati za poljoprivrednike koji se odluče na bavljenje ekološkom poljoprivredom, a uzimajući u obzir relevantne EU i nacionalne akte strateškog planiranja iz ovoga područja²⁰. Potpora će pokriti troškove prijelaza na prakse i metode ekološke proizvodnje i nadopuniti ulaganja u infrastrukturu, tehnologije i inovacije u sklopu područja intervencije A.1. Općenito će se poticati zamjena primjene konvencionalnih sredstava (mineralnih gnojiva, pesticida) biološkim alternativama, kao i uporaba lokalnih (genetskih) resursa (npr. domaćih i udomaćenih pasmina/sorti) i ekoloških proizvodnih tehnika. To može primjerice uključivati usvajanje tehnika kao što su diverzifikacija, kružni sustavi proizvodnje, poboljšani plodored, regenerativno upravljanje travnjacima i pašnjacima, sinergije u proizvodnim sustavima (npr. agrošumarstvo, integracija usjeva i stoke), očuvanje i obnovu staništa i ekosustava. Poticati će se prijelaz na ekološku proizvodnju te održavanje ekološke prakse, uz potrebu evidencije o ostvarenoj ekološkoj proizvodnji.</p> <p>Većina ovih mjera logički će se nadovezati na proizvodne prakse podržane u sklopu područja intervencije B.1. Mehanizmi suradnje mogu dodatno pomoći ubrzati proces pretvorbe koordinacijom aktivnosti i ulaganja između proizvođača, kupaca na tržištu i drugih dionika u lancu. Na kraju, za uspješnu provedbu bitni su odgovarajući sustavi za prijenos znanja i informacija o najboljim praksama upravljanja i ulaganjima u pretvorbu</p>
-------------	--

²⁰ Strategija za bioraznolikost 2030., Akcijski plan za razvoj ekološke proizvodnje te nacionalni plan razvoja ekološke poljoprivrede koji će se donijeti u skladu s Akcijskim planom EU-a.

	<p>proizvodnih sustava te za ostvarivanje sukladnosti s relevantnim standardima i zahtjevima certificiranja</p>
<p>Veze s razvojnim potrebama</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje • Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi • Više i učinkovitije koristiti instrumente za upravljanje rizicima • Unaprijediti usklađenost između proizvodnih sustava i okolišnih uvjeta • Poticati veće sudjelovanje proizvođača u sustavima kvalitete
<p>Mjere i financiranje</p>	<p>Intervencija će se realizirati provedbom sljedećih mjera poljoprivredne politike:</p> <ul style="list-style-type: none"> • programi za klimu i okoliš u okviru sustava izravnih plaćanja • potpora provedbi poljoprivredno-okolišno-klimatskih obveza. <p>Mjere u okviru ove intervencije u najvećoj mjeri financirat će se iz proračuna EU namijenjenog provedbi zajedničke poljoprivredne politike, uz nacionalno sufinanciranje iz državnog proračuna Republike Hrvatske.</p> <p>Detalji provedbe bit će utvrđeni strateškim planom za provedbu ZPP-a, polazeći od sljedećih okvirnih pravila:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u slučaju programa za klimu i okoliš u okviru sustava izravnih plaćanja: potpore se mogu isplaćivati u obliku dodatnog godišnjeg plaćanja po hektaru ili po životinji za poljoprivrednike koji preuzmu obvezu primjenjivati okolišne zahtjeve koji nadilaze zahtjeve uvjetovanosti te se razlikuju od potpore provedbi okolišno-klimatskih obveza iz ruralnog razvoja; popis praksi za koje će se isplaćivati potpora bit će propisan strateškim planom za provedbu zajedničke poljoprivredne politike • u slučaju potpore provedbi poljoprivredno-okolišno-klimatskih obveza: potpora će se isplaćivati poljoprivrednicima koji na razdoblje od pet do sedam godina preuzmu obvezu primjenjivati poljoprivredne prakse korisne za okoliš ili klimu, a nadilaze osnovne zahtjeve uvjetovanosti; potpore mogu pokrivati nastale dodatne troškove ili gubitke nastale zbog preuzimanja obveza.

Provedbeni mehanizam B.4. Poboljšanje pristupa vodi za navodnjavanje i učinkovitost njezine uporabe

<p>Opis</p>	<p>Cilj intervencije ostvarit će se provedbom Višegodišnjeg programa gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije („Narodne novine“, broj 117/15.) provedbom Nacionalnog projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u Republici Hrvatskoj (NAPNAV), u suradnji s Ministarstvom gospodarstva i održivog razvoja, Hrvatskim vodama i županijama. Ažurirani plan trebat će dati posebni naglasak na ulaganja u: (i) izgradnju, sanaciju i modernizaciju infrastrukture navodnjavanja i odvodnje na postojećem poljoprivrednom zemljištu te (ii) usvajanje novih tehnologija u navodnjavanoj poljoprivredi.</p> <p>Važno je da se postupci izdavanja dozvola na razini županije za razvoj lokalnih sustava navodnjavanja i odvodnje pojednostave kako bi se poduprla takva ulaganja.</p> <p>Ključni podsektori na koje će se usmjeriti ulaganja su oni ranjivi na utjecaje i rizike klimatskih promjena (npr. industrijski usjevi) te oni čija proizvodnja ovisi o pristupu vodi za navodnjavanje (npr. voće i povrće). Poboljšan pristup proizvođača sustavima odvodnje i navodnjavanja bit će od velike važnosti za ublažavanje profila (klimatskih) rizika proizvođača za financijske institucije (pogotovo malih i srednjih proizvođača). Ujedno, na taj način će se proizvođačima olakšati prijelaz s proizvodnje roba male vrijednosti prema proizvodima veće vrijednosti.</p> <p>Procijenit će se mogućnosti financiranja iz drugih EU programa, poglavito ERDF-a. Ulaganja će se usmjeravati sukladno planovima upravljanja rizikom od poplava te saznanjima dobivenima s pomoću alata iz provedbenog mehanizma B.2. ovisno o raspoloživoj vodi za navodnjavanje, pogodnosti tala za poljoprivrednu proizvodnju i navodnjavanje te iskazanom interesu krajnjeg korisnika/poljoprivrednika za razvoj i primjenu sustava za navodnjavanje. Kao i u drugim intervencijama, važno je olakšati pristup proizvođača potrebnim znanjima i informacijama.</p>
<p>Veze s razvojnim potrebama</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje • Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi • Unaprijediti usklađenost između proizvodnih sustava i okolišnih uvjeta • Više i učinkovitije koristiti instrumente za upravljanje rizicima • Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije
<p>Mjere i financiranje</p>	<p>Intervencija će se realizirati ažuriranjem i primjenom Nacionalnog projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u Republici Hrvatskoj (NAPNAV). Sredstva za financiranje mjere osigurat će se iz državnog proračuna Republike Hrvatske te iz sredstava EU proračuna namijenjenih provedbi zajedničke poljoprivredne politike, kao i iz Europskog fonda za regionalni razvoj. Detalji provedbe potpore ulaganjima u navodnjavanje u okviru ruralnog razvoja bit će utvrđeni strateškim planom za provedbu ZPP-a, polazeći od okvirnih pravila koja definiraju uvjete prihvatljivosti, odnosno neprihvatljivosti ovih ulaganja.</p>

Provedbeni mehanizam B.5. Unaprjeđenje upravljanja poljoprivrednim zemljištem

<p>Opis</p>	<p>Poljoprivredno zemljište je dobro od interesa za Republiku Hrvatsku i ograničeni prirodni resurs te ga je potrebno koristiti na način kojim se ne ugrožava njegova dugoročna održivost. Usprkos značajnim površinama poljoprivrednog zemljišta, Republika Hrvatska je ispod prosjeka EU-a po produktivnosti prirodnih resursa i po učinkovitosti kojom ih koriste poljoprivredna gospodarstva. Učinkovito korištene poljoprivrednog zemljišta na velikom dijelu površina ograničeno je i zbog toga što postoji znatan broj usitnjenih, međusobno udaljenih, obradivih površina.</p> <p>U postizanju cilja dugoročne održivosti korištenja poljoprivrednog zemljišta, osim okrupnjavanja važnu ulogu ima primjena postupaka komasacije na privatnom i državnom poljoprivrednom zemljištu, kao i trajno praćenje stanja (monitoring) poljoprivrednog zemljišta. Navedenim postupcima stvaraju se preduvjeti za primjenu suvremenih metoda obrade poljoprivrednog zemljišta, za izgradnju infrastrukture (mreže poljskih puteva i kanala), za rješavanje imovinsko pravnih odnosa na poljoprivrednom zemljištu, za veću produktivnost, u konačnici i za podizanje konkurentnosti i ponude proizvoda.</p> <p>U okviru unaprjeđenja održivosti gospodarenja poljoprivrednim zemljištem potrebno je voditi računa o mogućnosti privođenja zaraslog i nekorištenog poljoprivrednog zemljišta prvobitnoj namjeni.</p> <p>Trajnim praćenjem stanja (monitoring) poljoprivrednog zemljišta osigurava se djelotvorna zaštita poljoprivrednog zemljišta i kontinuirana dostupnost podataka neophodnih za ocjenu stanja tla te provedbu politike održivog gospodarenja poljoprivrednim zemljištem. Ovom mjerom doprinosi se boljem i učinkovitijem korištenju poljoprivrednog zemljišta i drugih resursa u poljoprivredi, povećanju produktivnosti i održivosti poljoprivredne proizvodnje s naglaskom na očuvanje okoliša i poboljšanje života u ruralnim prostorima.</p>
<p>Veze s razvojnim potrebama</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi • Unaprijediti usklađenost između proizvodnih sustava i okolišnih uvjeta • Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem
<p>Mjere i financiranje</p>	<p>Mjere u okviru ove intervencije financirat će se iz državnog proračuna Republike Hrvatske i Mehanizma za oporavak i otpornost, a razradit će se u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i HAPIH-om.</p>

PODRUČJE INTERVENCIJE C. RAZVOJ DOMAĆIH TRŽIŠTA POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENIH PROIZVODA

PROVEDBENI MEHANIZMI

- C.1. Poticanje partnerstava i pomoć poboljšanju organizacijskih sposobnosti u poljoprivredno-prehrambenom lancu
- C.2. Jačanje kapaciteta u sustavu zahtjeva sigurnosti i kvalitete hrane
- C.3. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara

Provedbeni mehanizam C.1. Poticanje partnerstava i pomoć poboljšanju organizacijskih sposobnosti u poljoprivredno-prehrambenom lancu

Opis	<p>Potrebno je povećati razinu organizacije u proizvodnji i marketingu poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u podsektorima koji su jako rascjepkani, a imaju potencijal za stvaranje veće dodane vrijednosti. Podrška će biti usmjerena na uspostavu i jačanje proizvođačkih organizacija s pomoću mehanizama suradnje i sektorskih intervencija.</p> <p>Također će se poticati uspostava boljih veza između proizvođača, domaćih kupaca i financijskih institucija, posebno u jako fragmentiranim podsektorima. Suradnjom između poljoprivredno-prehrambenih proizvođača i kupaca lokalnih proizvoda, osobito u preradi i marketingu, maloprodaji te ugostiteljstvu, osigurat će se integrirana ulaganja, obrtni kapital, tehnička pomoć i marketinška podrška. Istovremeno, jačanjem kratkih opskrbnih lanaca hrane, uz naglasak na lokalnu i regionalnu proizvodnju te zaštićene proizvode, unaprjeđuje se funkcioniranje tržišta, odnosno prehrambena sigurnost, u uvjetima nepredviđenih velikih poremećaja na tržištu.</p> <p>Poboljšani organizacijski kapaciteti su preduvjet za ispunjenje povećanih obveza u pogledu zaštite okoliša i klime, ostvarenje održivijih proizvodnih i neproizvodnih ulaganja, uključujući sustave navodnjavanja, poboljšane tržišne veze i učinkovite distribucijske sustave, usklađenost s javnim i privatnim standardima sigurnosti i kvalitete hrane, osiguravanje tehničke pomoći i osposobljavanja te lakši pristup izvorima financiranja.</p>
Veze s razvojnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje • Više i učinkovitije koristiti instrumente za upravljanje rizicima • Unaprijediti povezanost u lancu od proizvođača do potrošača • Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom sektoru • Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta • Poticati veće sudjelovanje proizvođača u sustavima kvalitete • Unaprijediti pristup istraživanjima i razvoju te korištenje znanja i tehnologija
Mjere i financiranje	<p>Intervencija će se realizirati provedbom sljedećih mjera poljoprivredne politike:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potpora suradnji u okviru mjera ruralnog razvoja • potpora provedbi sektorskih programa te odobrenih programa proizvođačkih organizacija i drugih oblika udruženih proizvođača. <p>Mjere u okviru ove intervencije u najvećoj mjeri financirat će se iz proračuna EU-a</p>

namijenjenog provedbi zajedničke poljoprivredne politike, uz nacionalno sufinanciranje iz državnog proračuna Republike Hrvatske.

Detalji provedbe bit će utvrđeni strateškim planom za provedbu ZPP-a, polazeći od sljedećih okvirnih pravila:

- u slučaju potpore suradnji: potpora se može odobriti za puno ili djelomično pokrivanje troškova povezanih sa svim aspektima suradnje u okviru proizvođačkih organizacija, udruženja proizvođačkih organizacija, sektorskih organizacija; potpora se može dodijeliti i za promicanje i podupiranje sustava kvalitete i njihovog korištenja od strane poljoprivrednika
- u slučaju potpore provedbi sektorskih programa: potpora se u pravilu odobrava odobrenim proizvođačkim organizacijama, a iznimno i drugim oblicima udruženih proizvođača, pod uvjetom da u roku od četiri godine od početka odobrenog operativnog programa steknu status proizvođačke organizacije.

Provedbeni mehanizam C.2. Jačanje kapaciteta u sustavu zahtjeva sigurnosti i kvalitete hrane

Opis	<p>Ulagat će se u razvoj ljudskih resursa, metode, procese, sustave i alate koji omogućavaju učinkovitije donošenje javnih politika i provedbu kontrola temeljenih na riziku, a odnose se na sigurnost i kvalitetu hrane te veterinarske i fitosanitarne standarde.</p> <p>Aktivnosti obuhvaćene ovom intervencijom uključuju nadogradnju odgovarajućih veterinarskih i fitosanitarnih informatičkih sustava, provedbu obveznog praćenja i koordiniranih programa kontrole, jačanje kapaciteta za provedbu aktivnosti procjene fitosanitarnih rizika, povećanje sredstava za hitne mjere te suzbijanje prijevара povezanih s hranom.</p>
Veze s razvojnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje • Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi • Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta • Unaprijediti vještine radne snage u poljoprivredno-prehrambenom lancu
Mjere i financiranje	<p>Aktivnosti u okviru ove intervencije financirat će se iz državnog proračuna Republike Hrvatske te iz odgovarajućih sredstava proračuna EU-a namijenjenih provedbi programa u veterinarstvu i fitosanitarnoj politici.</p>

Provedbeni mehanizam C.3. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara

Opis	<p>Razradit će se program razvoja regionalnih poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara koji će pomoći u povezivanju proizvođača što je izravnije moguće s ruralnim, prigradskim i gradskim tržištima putem napredne logističke infrastrukture i usluga hladnog lanca. Ove će aktivnosti posebno biti usmjerene na važne segmente tržišta utvrđene u ovom aktu strateškog planiranja (tj. svježi, praktični proizvodi te gastro delicije). Fizička ulaganja pratit će prilagođena tehnička pomoć, unaprjeđenje poslovnih sposobnosti (npr. upravljanje poslovanjem, upravljanje zalihama, sukladnost sa standardima, prodaja i marketing, brendiranje, itd.) i razvoj vještina.</p> <p>Ovisno o specifičnim potrebama tržišnog segmenta na koji je centar usmjeren, on može nuditi razne logističke usluge, uključujući prikupljanje, prijevoz, razvrstavanje i klasiranje, pakiranje, skladištenje, preradu i/ili distribuciju.</p> <p>Odluke o opsegu ulaganja, uključujući lokaciju, usklađenu s usmjerenjima prostornog razvoja i dokumentima prostornog uređenja, dimenzije, ponudu usluga i modele vlasništva i upravljanja</p>
-------------	---

	temeljiti će se na dubinskoj procjeni regionalne proizvodnje te potencijala i potreba tržišta, uključujući i one institucionalnih kupaca (npr. škole, bolnice, menze u poduzećima, itd.).
Veze s razvojnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje • Više i učinkovitije koristiti instrumente za upravljanje rizicima • Unaprijediti povezanost u lancu od proizvođača do potrošača • Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom sektoru • Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta • Poticati veće sudjelovanje proizvođača u sustavima kvalitete • Unaprijediti koordinaciju između intervencija u ruralnim područjima • Unaprijediti javnu infrastrukturu u ruralnim područjima • Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije
Mjere i financiranje	Planiranje i izgradnja poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara proveli bi se u koordinaciji s Ministarstvom regionalnog razvoja i fondova Europske unije te tijelima područne (regionalne) samouprave, dok bi se financiranje osiguralo iz državnog proračuna Republike Hrvatske te iz Mehanizma za oporavak i otpornost.

PODRUČJE INTERVENCIJE D. POTICANJE PODUZETNIKA NA OSNIVANJE I RAZVOJ POSLOVANJA U POLJOPRIVREDI

PROVEDBENI MEHANIZMI

- D.1. Smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja
- D.2. Unaprjeđenje fiskalnih uvjeta
- D.3. Unaprjeđenje korištenja instrumenata za upravljanje rizicima
- D.4. Potpora pokretanju poslovanja

Provedbeni mehanizam D.1. Smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja

Opis	<p>Pojednostavit će se postupci za odobravanje potpore propisani nacionalnim propisima, posebno kroz platforme za upravljanje digitalnim informacijama, instrumente upravljanja rizikom, primjene zahtjeva uvjetovanosti i savjetodavnih usluga koje su bolje prilagođene potrebama prijavitelja, odnosno potencijalnih korisnika.</p> <p>Ima prostora i za poboljšanje sustava upravljanja zemljištem, posebice kroz kontinuiranu automatizaciju usluga, poboljšanje kvalitete podataka o nekretninama i integraciju usluga katastra i zemljišnih knjiga.</p> <p>Također treba razmotriti pojednostavljenje postupaka zapošljavanja (sezonskih) radnika u poljoprivredi te postupaka izdavanja dozvola, osobito kada je riječ o građevinskim aktivnostima i razvoju lokalnih sustava za navodnjavanje. Nadalje, potrebno je razmotriti važeće zakonodavstvo kako bi se smanjila rodna neravnopravnost u području radne, socijalne i mirovinske politike.</p>
Veze s razvojnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno prehrambenom sektoru • Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta • Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem • Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije
Mjere i financiranje	<p>Mjeru će provesti Ministarstvo u suradnji s drugim nadležnim tijelima državne uprave. Dio financiranja osigurat će se iz Mehanizma za oporavak i otpornost.</p>

Provedbeni mehanizam D.2. Unaprjeđenje fiskalnih uvjeta

Opis	Procijenit će se utjecaj sadašnje porezne strukture na konkurentnost i profitabilnost poljoprivredno-prehrambenog sektora. Usporedit će se visina poreza na dohodak, imovinu, nasljedstvo/darovanje, inpute, hranu i drugih poreza koji se primjenjuju u Hrvatskoj i u drugim zemljama, kako bi se utvrdila odstupanja i odredila područja za potencijalne porezne reforme. Time će se pomoći u ujednačavanju poreznog opterećenja hrvatskih proizvođača i poljoprivrednih poduzeća s onima u zemljama konkurentima.
Veze s razvojnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Unaprijediti povezanost u lancu od proizvođača do potrošača. • Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta • Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije
Mjere i financiranje	Mjeru će provesti Ministarstvo u suradnji s Ministarstvom financija. Nije potrebno osiguranje proračunskih sredstava za provedbu ove mjere.

Provedbeni mehanizam D.3. Unaprjeđenje korištenja instrumenata za upravljanje rizicima

Opis	<p>Razradit će se rješenja za upravljanje rizikom, posebno ona koja će manjim i srednjim proizvođačima olakšati pristup financiranju. Primjerice, kreditiranje manjih i srednjih proizvođača od strane banaka dodatno se može potaknuti smanjenjem financijskih rizika s pomoću mješovitih financijskih instrumenata, koji kombiniraju poslovne kredite s jamstvima.</p> <p>Među prioritetima će biti ulaganja u klimatski i okolišno održivu imovinu, (digitalne) tehnologije i rješenja, posebice ona koja su predložili mladi poljoprivrednici, proizvođači uključeni u produktivna partnerstva i oblike suradnje u poljoprivredno-prehrambenom lancu.</p> <p>Naposlijetku, proširit će se obuhvat i doseg poljoprivrednog osiguranja za manje i srednje proizvođače korištenjem komercijalnih tržišta reosiguranja za upravljanje rizicima od katastrofa. Te će se aktivnosti dodatno podržati promicanjem poboljšanih poljoprivrednih praksi, infrastrukture, tehnologija i usluga u ruralnim područjima, kao i razvojem podatkovnih platformi i aplikacija koje omogućuju bolji pristup podacima o proizvodima, tržištu, poljoprivredno-okolišno-klimatskim podacima.</p>
Veze s razvojnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom sektoru • Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije
Mjere i financiranje	<p>Intervencija će se realizirati provedbom potpore instrumentima za upravljanje rizikom.</p> <p>Mjera u okviru ove intervencije u najvećoj mjeri financirat će se iz proračuna EU-a namijenjenog provedbi zajedničke poljoprivredne politike, uz nacionalno sufinanciranje iz državnog proračuna Republike Hrvatske.</p> <p>Detalji provedbe bit će utvrđeni strateškim planom za provedbu ZPP-a, pri čemu se potpora može odobriti za različite vrste instrumenata za upravljanje rizikom, a posebno za financijske doprinose premijama za programe osiguranja. Potpora će se isplaćivati za pokriće gubitaka koji prelaze prag od najmanje 20 % prosječne godišnje proizvodnje ili dohotka poljoprivrednika.</p>

Provedbeni mehanizam D.4. Potpora pokretanju poslovanja

Opis	Osigurati će se potpore za pokretanje poslovanja u ruralnim područjima, s naglaskom na mlade te za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava. Uvjeti i kriteriji za dodjelu potpore razradit će se strateškim planom za zajedničku poljoprivrednu politiku. Potpore će se, između ostalog,
-------------	---

	<p>dodijeliti novoosnovanim poduzećima u ruralnim područjima koja žele ulagati u nove poljoprivredne proizvode, (digitalne) tehnologije i usluge poljoprivredno-prehrambenih lanaca, jačanje tržišnih veza (za proizvodnju bez zaliha) te rješenja za obnovljive izvore energije. U tom kontekstu također će se razmotriti mogućnosti potpore za dopunske djelatnosti koje će omogućiti i olakšati plasman poljoprivrednih proizvoda i usluga na turističko tržište.</p> <p>Za uspješnost provedbe nužno je osigurati prijenos znanja i informacija, posebice u aspektima koji se odnose na digitalnu poljoprivredu, sustave kvalitete, biogospodarstvo, upravljanje poslovanjem, odnosno financijsko planiranje te promociju na tržištu.</p>
<p>Veze s razvojnim potrebama</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Povećati pravičnost dodjele potpore dohotku • Više i učinkovitije koristiti instrumente za upravljanje rizicima • Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom sektoru • Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta • Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije
<p>Mjere i financiranje</p>	<p>Intervencija će se realizirati provedbom potpore pokretanju poslovanja mladih poljoprivrednika, novoosnovanim poduzećima u ruralnim područjima te razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava.</p> <p>Mjera u okviru ove intervencije u najvećoj mjeri financirat će se iz proračuna EU-a namijenjenog provedbi zajedničke poljoprivredne politike, uz nacionalno sufinanciranje iz državnog proračuna Republike Hrvatske.</p> <p>Detalji provedbe bit će utvrđeni strateškim planom za provedbu ZPP-a, pri čemu se potpora može se odobriti u obliku jednokratnog iznosa, financijskih instrumenata ili njihovom kombinacijom.</p>

PODRUČJE INTERVENCIJE E. KORIŠTENJE NOVIH PRILIKA ZA RAST

PROVEDBENI MEHANIZMI

- E.1. Poboljšanje povezanosti ruralnih područja s tržištem
- E.2. Razvoj i provedba nacionalne strategije biogospodarstva
- E.3. Promicanje poljoprivredno-gastronomskog destinacijskog turizma
- E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina

Provedbeni mehanizam E.1. Poboljšanje povezanosti ruralnih područja s tržištem

Opis	<p>Podupirat će se teritorijalna ulaganja za razvoj ruralnih područja. Na taj način dat će se doprinos lokalnom razvoju, zaustavljanju iseljavanja iz ruralnih područja i otvoriti nova radna mjesta (osobito izvan primarnog poljoprivrednog sektora), pružanjem kvalitetne ruralne infrastrukture i usluga stanovnicima i poslovnim subjektima.</p> <p>Prioritetna poboljšanja ruralne infrastrukture i usluga uključivat će ona koja podupiru opskrbu vodom (za navodnjavanje), logistiku hladnog lanca, digitalnu tehnologiju, gospodarenje otpadom, obnovljive izvore energije, postrojenja za proizvodnju obnovljivih izvora energije (biodigestori i fotonaponske ploče na objektima koji su smješteni na poljoprivrednim gospodarstvima) te usluge razvoja vještina, uključujući za žene na ruralnim prostorima.</p> <p>Teritorijalna ulaganja koordinirat će se u prvom redu kroz mehanizme suradnje predložene ovim aktom strateškog planiranja te ostalim strategijama regionalnog i teritorijalnog razvoja, a u skladu s dokumentima prostornog uređenja.</p>
Veze s razvojnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Unaprijediti povezanost u lancu od proizvođača do potrošača • Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta • Unaprijediti javnu infrastrukturu u ruralnim područjima • Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije • Unaprijediti pristup istraživanjima i razvoju te korištenje znanja i tehnologija
Mjere i financiranje	<p>Intervencija će se realizirati provedbom sljedećih mjera poljoprivredne politike:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potpora suradnji • potpora ulaganjima u okviru programa ruralnog razvoja. <p>Mjera u okviru ove intervencije u najvećoj mjeri financirat će se iz proračuna EU-a namijenjenog provedbi zajedničke poljoprivredne politike, uz nacionalno sufinanciranje iz državnog proračuna Republike Hrvatske.</p> <p>Detalji provedbe bit će utvrđeni strateškim planom za provedbu ZPP-a, polazeći od sljedećih okvirnih pravila:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u slučaju potpore suradnji: potpora se može odobriti za puno ili djelomično pokrivanje troškova povezanih sa svim aspektima suradnje u okviru proizvođačkih organizacija, udruženja proizvođačkih organizacija ili sektorskih organizacija; potpora se može dodijeliti i za promicanje i podupiranje sustava kvalitete i njihovog korištenja od strane poljoprivrednika • u slučaju mjere ulaganja u ruralnom razvoju: ulaganje mora doprinositi jednom ili više specifičnih ciljeva zajedničke poljoprivredne politike Europske unije; stopa sufinanciranja u pravilu ne prelazi 75%; popis neprihvatljivih ulaganja definiran je zakonskim okvirom

EU-a, koji također navodi ograničenja u financiranju kupnje poljoprivrednog zemljišta, životinja ili ulaganja u navodnjavanje.

Provedbeni mehanizam E.2. Razvoj i provedba nacionalne strategije biogospodarstva

Opis	<p>Pristupit će se izradi i provedbi nacionalne strategije biogospodarstva. Najvažniji analitički doprinosi u procesu strateškog planiranja bit će (i) utvrđivanje postojećih dionika i inicijativa u lancima vrijednosti u biogospodarstvu; (ii) pregled zakonodavnog i regulatornog okvira; i (iii) procjena potencijala biomase s pomoću alata razvijenih u okviru nacionalnog agroekološkog zoniranja i sustava upravljanja zemljišnim resursima.</p> <p>Strategija će sadržavati specifične aktivnosti, ulaganja i izvore financiranja (EU i nacionalne) za razvoj odabranih lanaca vrijednosti u biogospodarstvu, uz kontinuiranu potporu, od istraživanja i razvoja do faze pilot projekata i provedbe. U tom smislu povećana ulaganja za istraživanja u poljoprivredi koja provode domaće znanstvene ustanove bit će usmjeravana na razvoj rješenja za održivu proizvodnju hrane i biomase u službi kružnog biogospodarstva.</p>
Veze s razvojnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje • Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi • Unaprijediti usklađenost između proizvodnih sustava i okolišnih uvjeta • Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom sektoru • Unaprijediti koordinaciju između intervencija u ruralnim područjima • Unaprijediti javnu infrastrukturu u ruralnim područjima • Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije • Unaprijediti pristup istraživanjima i razvoju te korištenje znanja i tehnologija
Mjere i financiranje	<p>Za fazu izrade nacionalne strategije biogospodarstva procijenit će se mogućnosti financiranja iz EU programa, prije svega Obzor Europa, a u kasnijoj fazi provedbe razmotrit će se korištenje sredstava ERDF i Europskog socijalnog fonda (ESF+).</p>

Provedbeni mehanizam E.3. Promicanje poljoprivredno-gastronomskog destinacijskog turizma

Opis	<p>U suradnji s Ministarstvom turizma i sporta, u planove brendiranja i marketinga turističkih destinacija i njihovih turističkih partnera uključit će se poljoprivredno-gastronomska turistička ponuda zasnovana na kulturnim i regionalnim značajkama i autentičnim kulinarskim iskustvima koja uključuju lokalne proizvode. U tom kontekstu, razvit će se (digitalni) sadržaji i priče koje odgovaraju kulinarskim ukusima i sklonostima odabranih potrošačkih segmenata, osobito segmenta gastro delicija.</p> <p>Takav razvoj ponude gastro-turističkih proizvoda podupirat će se putem povećanih ulaganja u lokalne proizvode veće dodane vrijednosti, produktivnih partnerstava u kratkim opskrbnim lancima, razvoja regionalnih poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara (vidjeti Intervenciju C.4.) te bolje povezanosti ruralnih područja s tržištem (vidjeti Intervenciju E.1.).</p>
Veze s razvojnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje • Poticati veće sudjelovanje proizvođača u sustavima kvalitete • Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom sektoru • Unaprijediti koordinaciju između intervencija u ruralnim područjima
Mjere i	<p>Intervencija će se realizirati posredno provedbom ciljanih potpora u okviru intervencija A.1.,</p>

financiranje

B.4., C.1., C.2., C.3. i E.1.

Provedbeni mehanizam E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina

<p>Opis</p>	<p>Uvest će se novi mehanizmi za obrazovanje i osposobljavanje radnika u ruralnim područjima, koji će pomoći u rješavanju problema neusklađenosti vještina u suvremenim poljoprivredno-prehrambenim lancima, uključujući one u biogospodarstvu. Nastojat će se ostvariti jača suradnja s industrijom kada je riječ o osmišljavanju i provedbi inicijativa za razvoj vještina.</p> <p>Te će inicijative uključivati ulaganja i aktivno sudjelovanje, uključujući žena u ruralnim područjima u: (i) regionalnim centrima kompetencija; (ii) analizama nedostataka u pogledu vještina za programe strukovnog obrazovanja i osposobljavanja; (iii) programe učenja kroz rad; (iv) produktivna partnerstva u poljoprivredno-prehrambenom lancu i (v) razvoj lokalnih lanaca vrijednosti u biogospodarstvu.</p> <p>Predložena ulaganja provest će se kroz mehanizme suradnje i intervencije vezane za prijenos znanja i informacija.</p>
<p>Veze s razvojnim potrebama</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje • Poticati veće sudjelovanje proizvođača u sustavima kvalitete • Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta • Unaprijediti vještine radne snage u poljoprivredno-prehrambenom lancu • Unaprijediti koordinaciju između intervencija u ruralnim područjima • Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije • Unaprijediti pristup istraživanjima i razvoju te korištenje znanja i tehnologija
<p>Mjere i financiranje</p>	<p>Intervencija će se realizirati provedbom sljedećih mjera poljoprivredne politike:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potpora suradnji • potpora razmjeni znanja i informacija. <p>Mjera u okviru ove intervencije u najvećoj mjeri financirat će se iz proračuna EU-a namijenjenog provedbi zajedničke poljoprivredne politike, uz nacionalno sufinanciranje iz državnog proračuna Republike Hrvatske.</p> <p>Detalji provedbe bit će utvrđeni strateškim planom za provedbu ZPP-a, polazeći od sljedećih okvirnih pravila:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u slučaju potpore suradnji: potpora se može odobriti za puno ili djelomično pokrivanje troškova povezanih sa svim aspektima suradnje u okviru proizvođačkih organizacija, udruženja proizvođačkih organizacija ili sektorskih organizacija; potpora se može dodijeliti i za promicanje i podupiranje sustava kvalitete i njihovog korištenja od strane poljoprivrednika • u slučaju potpore razmjeni znanja i informacija: potpora se može odobriti za aktivnosti savjetodavne službe ili za pokrivanje troškova relevantnih aktivnosti za promicanje inovacija, izrade i ažuriranja planova i studija te širenja znanja i informacija. <p>Razmotrit će se i mogućnosti financiranja iz drugih programa EU-a, pogotovo ESF+ programa.</p>

PODRUČJE INTERVENCIJE F. OBJEDINJAVANJE POLJOPRIVREDNOG ZNANJA I INOVACIJA

PROVEDBENI MEHANIZMI

- F.1. Jačanje veza sa znanstvenim institucijama
- F.2. Razvoj središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava
- F.3. Digitalizacija protoka informacija
- F.4. Poticanje inovacijskih partnerstava

Provedbeni mehanizam F.1. Jačanje veza sa znanstvenim institucijama

Opis	<p>Razvit će se centar, odnosno sustav za učenje, u suradnji sa znanstvenim institucijama, koji će nuditi dugotrajne i kratkotrajne programe obrazovanja i osposobljavanja za specijalizirane savjetnike, s različitim modulima koji će biti prilagođeni potrebama poljoprivrednika, ali i novonastalim situacijama vezanim za promjenu okolišnih uvjeta. Potencijalni privatni savjetnici koji bi htjeli sudjelovati mogli bi to učiniti pod komercijalnim uvjetima. Centar bi bio stjecište znanja kroz dugotrajne i kratkotrajne programe obrazovanja i osposobljavanja savjetnika. Nositelj centra bila bi neovisna državna savjetodavna institucija, a trebao bi biti smješten neposredno uz visokoškolsku obrazovnu instituciju koja u svom sastavu ima svu potrebnu infrastrukturu.</p> <p>Takva izgradnja sposobnosti javnih i privatnih savjetnika bit će ključna za promicanje produktivnijih instrumenata, ispunjavanje klimatskih i okolišnih obveza, poboljšano povezivanje proizvođačkih organizacija i poljoprivredno-prehrambenog lanca, sukladnost sa standardima sigurnosti hrane, kvalitete te sanitarnim i fitosanitarnim standardima, prijenos znanja, informacija i tehnologija proizvođačima i razvoj novih lanaca vrijednosti u biogospodarstvu.</p>
Veze s razvojnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje • Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi • Unaprijediti usklađenost između proizvodnih sustava i okolišnih uvjeta • Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta • Poticati veće sudjelovanje proizvođača u sustavima kvalitete • Unaprijediti vještine radne snage u poljoprivredno-prehrambenom lancu • Unaprijediti koordinaciju između intervencija u ruralnim područjima • Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije • Unaprijediti pristup istraživanjima i razvoju te korištenje znanja i tehnologija
Mjere i financiranje	<p>Intervencija će se realizirati provedbom sljedećih mjera poljoprivredne politike:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potpora suradnji • potpora razmjeni znanja i informacija. <p>Mjera u okviru ove intervencije u najvećoj mjeri financirat će se iz proračuna EU namijenjenog provedbi zajedničke poljoprivredne politike, uz nacionalno sufinanciranje iz državnog proračuna Republike Hrvatske.</p> <p>Detalji provedbe bit će utvrđeni strateškim planom za provedbu ZPP-a, polazeći od sljedećih</p>

okvirnih pravila:

- u slučaju potpore suradnji: potpora se može odobriti za puno ili djelomično pokrivanje troškova povezanih sa svim aspektima suradnje u okviru proizvođačkih organizacija, udruženja proizvođačkih organizacija ili sektorskih organizacija
- u slučaju potpore razmjeni znanja i informacija: potpora se može odobriti za aktivnosti savjetodavne službe ili za pokrivanje troškova relevantnih aktivnosti za promicanje inovacija, izrade i ažuriranja planova i studija te širenja znanja i informacija.

Provedbeni mehanizam F.2. Razvoj središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava

<p>Opis</p>	<p>Pokrenut će se interaktivna mrežna stranica Ministarstva koja će obuhvatiti novi centar znanja i središnji poljoprivredni informacijski sustav.</p> <p>Centar znanja će objediniti sve javno dostupne podatke o hrvatskom poljoprivredno-prehrambenom sektoru i sve rezultate istraživanja iz projekata EIP-a, programa Obzor 2020 i projekata Vijeća za istraživanja u poljoprivredi. Centar znanja bit će dostupan svim zainteresiranima.</p> <p>Centar će biti dio integriranog središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava, koji će obuhvatiti sve baze podataka Ministarstva (zemljište, evidenciju postojećih načina i oblika korištenja poljoprivrednog zemljišta, upisnik poljoprivrednih gospodarstava, potpore, upisnik životinja, ekološka proizvodnja, upisnik pčelara itd.). Sustav će se postaviti kao interaktivna mrežna stranica jednostavna za korištenje koju podržavaju namjenske (mobilne) aplikacije s mogućnošću pregleda podataka na karti (geo portalu). Javni podaci moći će se pretraživati i bit će dostupni za preuzimanje putem mrežnih usluga za daljnje analize. Podaci koji se odnose na pojedince neće biti dostupni preko sustava.</p> <p>Ovisno o raspoloživim aplikacijama, poboljšani pristup znanju i informacijama dostupnima preko interaktivne mrežne stranice pomoći će u smanjenju administrativnog opterećenja za potencijalne prijavitelje i korisnike potpora te će unaprijediti protok znanja među dionicima AKIS-a, uključujući tržišne i poljoprivredno-okolišno-klimatske podatke.</p>
<p>Veze s razvojnim potrebama</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje • Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi • Unaprijediti usklađenost između proizvodnih sustava i okolišnih uvjeta • Više i učinkovitije koristiti instrumente za upravljanje rizicima • Unaprijediti povezanost u lancu od proizvođača do potrošača • Poticati veće sudjelovanje proizvođača u sustavima kvalitete • Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije • Unaprijediti pristup istraživanjima i razvoju te korištenje znanja i tehnologija
<p>Mjere i financiranje</p>	<p>Mjera u okviru ove intervencije financirat će se iz državnog proračuna Republike Hrvatske, kao i sredstava Mehanizma za oporavak i otpornost.</p>

Provedbeni mehanizam F.3. Digitalizacija protoka informacija

Opis	<p>Uz razvoj središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava i centra znanja, podupirat će se razvoj (mobilnih) aplikacija namijenjenih tematskim prioritetima za proizvođače, poljoprivredna poduzeća i druge dionike AKIS-a. Primjerice, aplikacijska programska sučelja omogućit će pristup javnim podacima o proizvodnji, tržištu, poljoprivredno-okolišno-klimatskim podacima. Partneri ili IKT proizvođači moći će koristiti te javne podatke za izradu aplikacija ili ponudu novih usluga za različite sustave upravljanja informacijama koje bi mogle biti korisne poljoprivrednicima (npr. aplikacije za izračune i alati koji pomažu u donošenju odluka), poljoprivrednim savjetnicima i/ili znanstvenim ustanovama. Aplikacijska programska sučelja će na taj način pomoći u poticanju otvorenih inovacija u AKIS-u integriranjem novih dionika (novoosnovana IKT poduzeća, primjerice) i promicanju razvoja novih digitalnih poljoprivrednih aplikacija.</p>
Veze s razvojnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Poboľjšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi • Unaprijediti usklađenost između proizvodnih sustava i okolišnih uvjeta • Više i učinkovitije koristiti instrumente za upravljanje rizicima • Unaprijediti povezanost u lancu od proizvođača do potrošača • Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta • Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom sektoru • Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije • Unaprijediti pristup istraživanjima i razvoju te korištenje znanja i tehnologija
Mjere i financiranje	<p>Provedba mjere izravno proizlazi iz sustava opisanih u okviru intervencije F.2. te stoga ne zahtijeva dodatno financiranje iz javnih sredstava.</p>

Provedbeni mehanizam F.4. Poticanje inovacijskih partnerstava

Opis	<p>Osigurat će se potpora javno-privatnim inovacijskim partnerstvima koja uključuju proizvođače, savjetnike, poljoprivredna poduzeća i znanstvene ustanove. Partnerstva će biti uspostavljena na način da slijede interaktivni model inovacija odozdo prema gore, u kojem bi se znanstvene institucije usredotočile na rješavanje problema i izazova s kojima se suočavaju proizvođači na terenu. Osnovna uloga javnih i privatnih savjetnika bila bi praćenje potreba poljoprivrednika i pretvaranje rezultata istraživanja i projekata u pakete informacija za pomoć u utvrđivanju mogućih rješenja zasnovanih na znanju, informacijama i tehnološkim dostignućima te davanje potpore osnivanju i radu EIP operativnih skupina.</p> <p>Ovaj će sustav pomoći u smanjenju administrativnog opterećenja s kojim se suočavaju proizvođači i poljoprivredna poduzeća, olakšati pristup javnom financiranju za istraživanja i inovacije koje je dostupno iz različitih programa EU-a te poboljšati prijenos znanja, informacija i tehnologije proizvođačima. Informacije o rezultatima inovacijskih partnerstava moći će se širiti kroz razvoj novih, digitalnih informacijskih i komunikacijskih sustava i alata. Uz to, ojačat će se organizacijski kapaciteti u rascjepkanim poljoprivredno-prehrambenim lancima.</p>
Veze s razvojnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje • Poboľjšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi • Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije • Unaprijediti pristup istraživanjima i razvoju te korištenje znanja i tehnologija

**Mjere i
financiranje**

Mjere u okviru ove intervencije u najvećoj mjeri financirat će se iz proračuna EU-a namijenjenog provedbi zajedničke poljoprivredne politike (EIP) te Okvirnog programa EU za istraživanja i inovacije.

Detalji provedbe bit će utvrđeni strateškim planom za provedbu ZPP-a, a odnosit će se na potporu operativnim skupinama EIP-a u skladu s uvjetima potpore koji vrijede za ostale oblike suradnje poticane u okviru mjera ruralnog razvoja.

7. POVEZIVANJE STRATEGIJE SA STRATEŠKIM PLANOM U OKVIRU ZPP-a

U sklopu procesa izrade Strategije uzete su u obzir relevantne veze između razvojnih potreba poljoprivredno-prehrambenog sektora i predloženih posebnih ciljeva ZPP-a. Slika 2. daje pregled veza između 15 razvojnih potreba i četiri predložena strateška cilja Strategije s devet općih ciljeva ZPP-a, čija će provedba biti predmetom nacionalnog strateškog plana za provedbu ZPP-a za razdoblje do 2027.

Slika 2.: Veze između potreba hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora i strateških ciljeva Strategije te ZPP-a

STRATEŠKI CILJEVI STRATEGIJE	POTREBE HRVATSKOG POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENOG SEKTORA	CILJEVI ZPP-A			
I. Povećanje produktivnosti i konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora	1. Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje 2. Povećati pravičnost dodjele potpore dohotku 3. Unaprijediti povezanost u lancu od proizvođača do potrošača 4. Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom sektoru 5. Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta 6. Poticati veće sudjelovanje proizvođača u sustavima kvalitete 7. Unaprijediti vještine radne snage u poljoprivredno-prehrambenom lancu	potrebe 2, 3, 4, 7, 10, 11, 15	I. Poticanje održivog prihoda i otpornosti poljoprivrednih sektora radi poboljšanja dugoročne sigurnosti hrane i raznolikosti poljoprivrede, kao i osiguravanja gospodarske održivosti poljoprivredne proizvodnje		
		potrebe 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15	II. Snažnija tržišna orijentacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava, kratkoročno i dugoročno, uključujući veći fokus na istraživanje, tehnologiju i digitalizaciju		
		potrebe 1, 3, 4, 6, 7, 13, 14, 15	III. Poboljšanje položaja poljoprivrednika u lancu vrijednosti		
		potrebe 1, 4, 7, 14, 15	VII. Privlačenje mladih i druge nove poljoprivrednike te omogućiti održivi razvoj poslovanja u ruralnim područjima		
		potrebe 1, 3, 6, 8, 15	IX. Odgovor na društvene zahtjeve u pogledu hrane i zdravlja, uključujući visokokvalitetnu, sigurnu i hranjivu hranu proizvedenu na održiv način, smanjenje rasipanja hrane, kao i poboljšanje dobrobiti životinja i borba protiv antimikrobne otpornosti		
		II. Jačanje održivosti i otpornosti poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene	8. Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi 9. Unaprijediti usklađenost između proizvodnih sustava i okolišnih uvjeta 10. Više i učinkovitije koristiti instrumente za upravljanje rizicima 11. Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem	potrebe 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15	IV. Doprinos ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama uključujući smanjenjem emisija stakleničkih plinova i povećanjem sekvencije ugljika, kao i promicanjem održive energije
				potrebe 7, 8, 9, 13, 15	V. Poticanje održivog razvoja i učinkovitog upravljanja prirodnim resursima poput vode, tla i zraka, uključujući smanjenjem kemijske ovisnosti
potrebe 7, 8, 9, 13, 15	VI. Zaštita bioraznolikosti, poboljšanje usluga ekosustava te očuvanje staništa i krajobraza				
III. Obnova ruralnog gospodarstva i unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim područjima	12. Unaprijediti koordinaciju između intervencija u ruralnim područjima 13. Unaprijediti javnu infrastrukturu u ruralnim područjima	potrebe 1, 3, 4, 6, 7, 12, 13, 14, 15	VIII. Zapošljavanje, rast, ravnopravnost spolova, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi socijalna uključenost i lokalni razvoj u ruralnim područjima uključujući kružnu bioekonomiju i održivo šumarstvo		
IV. Poticanje inovacija u poljoprivredno-prehrambenom sektoru	14. Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije 15. Unaprijediti pristup istraživanjima i razvoju te korištenje znanja i tehnologija	potrebe 14, 15	Horizontalni: poticanje razmjene znanja, inovacija i digitalizacije u poljoprivredi i ruralnim područjima te poticanjem njihovog preuzimanja od strane poljoprivrednika, kroz bolji pristup istraživanju, inovacijama, razmjeni znanja i obuku		

8. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE STRATEGIJE

Uspješnost provedbe Strategije pratit će se na razini ostvarenja strateških ciljeva u desetogodišnjem razdoblju do 2030.

Planirano je povećanje produktivnosti rada za 60 %, čemu će posebno doprinijeti porast stočarske proizvodnje te povećanje površina pod trajnim nasadima i pod staklenicima. Povećanju produktivnosti doprinose i planirane veće površine pod navodnjavanjem te povećanje udjela proizvodnje energije iz obnovljivih izvora u poljoprivredi, koji ujedno povećavaju okolišnu održivost poljoprivredne proizvodnje.

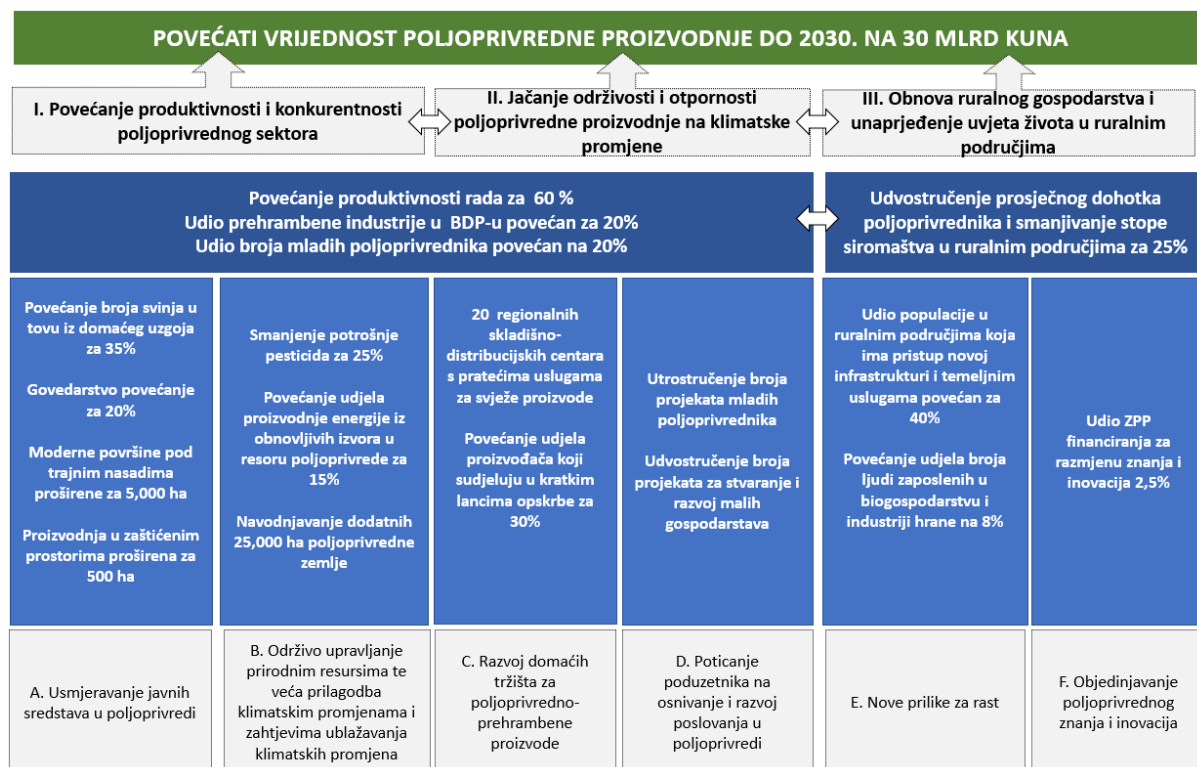
Velika važnost pridaje se kratkim lancima opskrbe, ali i povećanju dodane vrijednosti proizvoda, što će se između ostaloga ostvariti ulaganjima u skladišno-distribucijske centre.

Također će se veći naglasak staviti na povećanje broja mladih poljoprivrednika, kao zalag za budućnost hrvatske poljoprivrede te za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava. Jedan od pokazatelja uspješnosti bit će povećanje udjela mladih poljoprivrednika kao nositelja poljoprivrednih gospodarstava.

U skladu sa strateškim ciljem koji se odnosi na obnovu ruralnog gospodarstva, planirane su aktivnosti koje bi, između ostalog, trebale rezultirati povećanjem prosječnog dohotka poljoprivrednika i smanjenjem stope siromaštva u ruralnim područjima.

Procjenjuje se da će sve navedeno dovesti do 2030. do povećanja vrijednosti poljoprivredne proizvodnje na 30 milijardi kuna godišnje.

Slika 3.: Pregled očekivanih učinaka provedbe Strategije

Ministarstvo će svake godine tijelu nadležnom za koordinaciju cjelokupnog sustava strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske dostavljati izvješće o provedbi strateških ciljeva i ostvarenju pokazatelja uspješnosti iz Strategije. Za praćenje napretka u ostvarenju prikazanih učinaka i ishoda primjenjivat će se slijedeći pokazatelji, obuhvaćeni sustavom za praćenje i vrednovanje razvijenim u okviru Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine:

Tablica 1.: Pregled pokazatelja za praćenje ostvarenja u provedbi Strategije

Kod*	Naziv pokazatelja	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost (2024.)	Ciljana vrijednost (2027.)	Ciljana vrijednost 2030.	Veza sa strateškim ciljem
Kod: II.02.12.41 Upravno područje: 02.12 Poljoprivreda, ribarstvo, bioekonomija	Vrijednost poljoprivredne proizvodnje (mil. HRK)	17.977 (2019.)	22.700	26.800	30.000	1
Kod: II.02.12.37 Upravno područje: 02.12 Poljoprivreda, ribarstvo, bioekonomija	Stopa rizika od siromaštva u ruralnim područjima (%)	30,9 (2018.)	28,3	25,8	23,2	3

Kod*	Naziv pokazatelja	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost (2024.)	Ciljana vrijednost (2027.)	Ciljana vrijednost 2030.	Veza sa strateškim ciljem
Kod: OI.02.12.76 Upravno područje: 02.12 Poljoprivreda, ribarstvo, bioekonomija	Navodnjavanje poljoprivrednih površina (ha)	29.680 (2020.)	38.000	44.000	50.000	1, 3
Kod: OI.02.12.75 Upravno područje: 02.12 Poljoprivreda, ribarstvo, bioekonomija	Broj uvjetnih grla stoke (u tisućama)	2.212,8 (osim peradi, 2018.)	2.167,3	2.317,8	2.472,4	1
		1.147,6 (perad, 2018.)	1.293,9	1.378,0	1.465,1	
Kod: II.02.12.38 Upravno područje: 02.12 Poljoprivreda, ribarstvo, bioekonomija	Udio mladih poljoprivrednika koji su nositelji poljoprivrednih gospodarstava u ukupnom broju poljoprivrednih gospodarstava (%)	12,7 (2019.)	15,8	18,5	20	1
Kod: II.02.12.39 Upravno područje: 02.12 Poljoprivreda, ribarstvo, bioekonomija	Broj hektara za koje se dodjeljuje potpora za ekološku poljoprivredu (ha)	108.169 (2019.)	116.000	130.000	140.000 ²¹	2
Kod: II.02.12.40 Upravno područje: 02.12 Poljoprivreda, ribarstvo, bioekonomija	Ulaganja u razmjenu znanja i inovacija (HRK)	0,7 %**		2,5***	2,5 %***	4

*kodovi iz Biblioteke pokazatelja za potrebe praćenja uspješnosti provedbe ciljeva u skladu sa Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 123/17.) i Uredbom o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“, broj 89/18.)

** postotak financiranja rezerviran u Programu ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. - 2020.

*** postotak financiranja planiran iz omotnice za ruralni razvoj u nacrtu Strateškog plana Republike Hrvatske za provedbu zajedničke poljoprivredne politike u razdoblju 2023. -2027.

²¹ Prikazana je inicijalna planirana vrijednost koja će se po potrebi ažurirati u skladu s ciljevima iz budućeg Akcijskog plana za ekološku poljoprivredu.

9. FINANCIRANJE

Mjere predviđene Strategijom financirat će se u najvećoj mjeri iz državnog proračuna Republike Hrvatske te iz proračuna Europske unije namijenjenog zajedničkoj poljoprivrednoj politici, dok će se dio financiranja osigurati i iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Također će se, gdje je to primjereno, koristiti sredstva Mehanizma za oporavak i otpornost. Najveći dio proračuna za financiranje provedbe Strategije osigurat će se iz fondova Europske unije za jamstva u poljoprivredi i za ruralni razvoj, iz kojih će se poticati mjere iz budućeg strateškog plana za provedbu ZPP-a u programskom razdoblju 2021. - 2027.

Prema dogovoru čelnika država članica Europske unije iz srpnja 2020., za RHrvatsku će u razdoblju od 2021. do 2027. na raspolaganju biti približno 5 milijardi eura iz proračuna EU-a, od čega približno 2,5 milijarde za izravna plaćanja i 2,1 milijarda eura za ruralni razvoj. Tome treba dodati i oko 200 milijuna eura sredstava za oporavak ruralnog razvoja iz programa za oporavak gospodarstva EU-a pogođenog posljedicama COVID krize te otmotnice za vinarstvo (72,8 milijuna eura) i pčelarstvo (13,3 milijuna eura). Udio rashoda u okviru zajedničke poljoprivredne politike koji bi trebao biti posvećen djelovanju u području klime iznosi 40%.

Tablica 2: Godišnje alokacije za financiranje hrvatske poljoprivrede iz proračuna Europske unije u razdoblju 2021.-2027. (mil. EUR)

	2021.*	2022.*	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2021.-2027.
Izravna plaćanja	365,0	374,8	374,8	374,8	374,8	374,8	374,8	2.613,8
Vinski program	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4	72,8
Pčelarski program	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	13,3
Ruralni razvoj	320,9	276,7	297,3	297,3	297,3	297,3	297,3	2.084,1
Sredstva za oporavak ruralnog razvoja (NGEU)	59,7	142,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	201,7
Ukupno	757,9	805,8	684,4	684,4	684,4	684,4	684,4	4.985,7

(Izvor: izravna plaćanja i ruralni razvoj za 2021. i 2022.: *Uredba (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005 (konsolidirana verzija) i Uredba (EU) br. 1307/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009 (konsolidirana verzija) sredstva za oporavak ruralnog razvoja te vinski i pčelarski program za 2021. i 2022.: Uredba (EU) 2020/2220 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. prosinca 2020. o utvrđivanju određenih prijelaznih odredaba za potporu iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) u godinama 2021. i 2022. i izmjeni uredaba (EU) br. 1305/2013, (EU) br. 1306/2013 i (EU) br. 1307/2013 u pogledu sredstava i primjene u godinama 2021. i 2022. te Uredbe (EU) br. 1308/2013 u pogledu sredstava i raspodjele takve potpore u godinama 2021. i 2022. izravna plaćanja i ruralni razvoj, vinski i pčelarski program za razdoblje 2023.-2027.: Uredba Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju pravila o potpori za strateške planove koje izrađuju države članice u okviru zajedničke poljoprivredne politike (strateški planovi u okviru ZPP-a) i koji se financiraju iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) i Europskog

poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe (EU) br. 1307/2013 Europskog parlamenta i Vijeća , konsolidirani tekst (dokument 11004/21 ADD 2)²²

Za razdoblje od deset godina, koliko je obuhvaćeno Strategijom, to znači najmanje 7,5 milijardi eura za hrvatske poljoprivrednike, što je dovoljno za ostvarenje strateških ciljeva prikazanih u ovom aktu strateškog planiranja.

Financijski plan za mjere obuhvaćene zajedničkom poljoprivrednom politikom EU-a bit će sadržan u strateškom planu za provedbu ZPP-a, koji odobrava Europska komisija. Pri tome će se uzeti u obzir specifična pravila definirana Višegodišnjim financijskim okvirom, poput obveznog minimalnog ili maksimalnog financiranja određenih mjera, stope sufinanciranja za mjere ruralnog razvoja, dozvoljene visine proizvodno vezanih plaćanja, mogućnosti prebacivanja sredstava između prvog i drugog stupa, uvjeta za preraspodjelu potpore među korisnicima.

Financiranje ostalih mjera opisanih u ovoj Strategiji, koje nisu dio zajedničke poljoprivredne politike, predviđet će se u državnom proračunu Republike Hrvatske i proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovnog kratkoročnog i srednjoročnog proračunskog planiranja. Za dio projekata koji proizlaze iz Strategije predviđeno je financiranje sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost.

²²Prijedlog akta podložan je promjenama prije konačnog usvajanja i objave u Služenom listu Europske unije.

10. STRATEŠKA PROCJENA UTJECAJA NA OKOLIŠ STRATEGIJE I GLAVNA OCJENA PRIHVATLJIVOSTI ZA EKOLOŠKU MREŽU

Zakonom o zaštiti okoliša („Narodne novine“, br. 80/13., 78/15., 12/18. i 118/18.) propisano je da se strateška procjena utjecaja na okoliš, između ostalog, obvezno provodi za akte strateškog planiranja iz područja poljoprivrede. Sastavni dio strateške procjene utjecaja na okoliš Strategije je glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu, izrađena u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode („Narodne novine“, br. 80/13., 15/18., 14/19. i 127/19.).

U nastavku se navodi pregled mjera zaštite okoliša, koje su proizašle iz strateške procjene utjecaja na okoliš Strategije te mjere ublažavanja negativnih utjecaja mjera iz Strategije na ciljeve očuvanja i cjelovitosti područja ekološke mreže, koje su proizašle iz glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu.

Ocijenjeno je da provedba Strategije uglavnom predstavlja pozitivan utjecaj na ekološku mrežu u smislu očuvanja ciljnih vrsta i staništa. S obzirom da Strategija ne određuje lokacije, odnosno prostorni smještaj pojedinačnih planiranih zahvata/objekata, na razini analize utjecaja Strategije nije moguće procijeniti značajnost potencijalnih negativnih utjecaja u slučaju njihove gradnje. Ta razina evaluacije bit će moguća i treba biti učinjena u postupcima strateške procjene utjecaja na okoliš prostornih planova te, kasnije, kroz mehanizam Ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu.

Glavnom ocjenom propisane su mjere ublažavanja kako bi se ublažili mogući negativni utjecaji na cjelovitost područja ekološke mreže te se uz njihovu implementaciju u Strategiju ne očekuje generiranje značajno negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitosti ekološke mreže.

Mjere zaštite okoliša predložene su na temelju analize stanja i analize mogućih utjecaja na sastavnice okoliša te čimbenika u okolišu uslijed realizacije Strategije, a obuhvaćaju prijedloge općih mjera zaštite okoliša (propisane u svrhu poboljšanja okolišnih uvjeta načina korištenja prostora) te mjera poboljšanja okoliša za rješavanje prepoznatih okolišnih problema, s prijedlogom broja mehanizma iz Strategije u koju se predlaže ugraditi. Mjere ublažavanja utjecaja provedbe Strategije na sastavnice okoliša i čimbenike u okolišu propisuju se za umanjivanje potencijalnih negativnih utjecaja na okoliš pri realizaciji aktivnosti iz mjera Strategije.

Mjere poboljšanja stanja okoliša

Sastavnica i čimbenik u okolišu	Okolišni problem	Mjera	Mehanizam
Tlo i poljoprivredno zemljište	Degradacija tla zbog primjene neodrživih poljoprivrednih praksi	Promovirati predstjenu bakterizaciju sjemena autohtonim sojevima dušičnih bakterija kao alternativu primjeni	B.1. Potpora praksama prihvatljivima za okoliš, klimu i dobrobit

		mineralnih dušičnih gnojiva	životinja
--	--	-----------------------------	-----------

Mjere ublažavanja utjecaja provedbe Strategije na sastavnice okoliša i čimbenike u okolišu

Sastavnica okoliša i čimbenik u okolišu	Mehanizam iz Strategije	Utjecaj	Mjera zaštite
Bioraznolikost	C.3.	Negativan utjecaj zauzimanja rijetkih i ugroženih stanišnih tipova	Prilikom određivanja površina za smještaj infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri izbjegavati rijetke i ugrožene stanišne tipove prema Pravilniku o popisu stanišnih tipova i karti staništa („Narodne novine“, broj 27/21.).
Georaznolikost	C.3, E.1	Negativan utjecaj na vrijedne oblike georaznolikosti RH zbog potencijalne fizičke štete, prekida prirodnih procesa ili onečišćenja istih	Prilikom planiranja nove infrastrukturne izgradnje, u najvećoj mjeri izbjegavati zaštićene lokalitete geobaštine i speleološke objekte
Tlo i poljoprivredno zemljište	C.3.	Negativan utjecaj na poljoprivredno zemljište (osobito P1 i P2) uslijed izgradnje infrastrukture	Prilikom planiranja nove infrastrukturne izgradnje, u najvećoj mjeri izbjegavati P1 i P2 zemljište
Površinske i podzemne vode, Bioraznolikost, Šume i šumarstvo	B.4., E.1	Negativan utjecaj na hidromorfološko stanje površinskih vodnih tijela i količinsko stanje podzemnih vodnih tijela uslijed zahvaćanja vode	Prilikom planiranja sustava navodnjavanja izraditi stručne podloge koje će procijeniti kumulativni utjecaj svih planiranih sustava navodnjavanja koji planiraju zahvat vode iz istog izvora, odnosno procijeniti značaj utjecaja na režim podzemnih i površinskih voda kako ne bi došlo do kumulativnog narušavanja njihovog količinskog stanja. Stručne podloge prioritarno treba napraviti na području slivova gdje je ocijenjeno loše količinsko stanje podzemnih vodnih tijela i/ili postoji značajno opterećenje u pogledu zahvaćanja i preusmjerenja vode
Šume i šumarstvo	C.3.	Negativan utjecaj uslijed zauzimanja šumskih sastojina realizacijom infrastrukturnih zahvata	Prilikom određivanja površina za smještaj infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri izbjegavati šume i šumsko zemljište.
Krajobraz Kulturna baština	C.3, E.1	Negativan utjecaj na kulturna dobra zauzimanjem površina gradnjom nove ruralne infrastrukture (poljoprivredno-prehrambeni logistički centri, ceste, struja, voda). To može generirati narušavanje vizualnog integriteta i/ili promjene fizičkih obilježja baštine	Za zahvate na kulturnim dobrima (upisanima u Registar kulturnih dobara) ishoditi posebne uvjete, odnosno prethodno odobrenje nadležnoga tijela – konzervatorskog odjela, Gradskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode; za evidentiranu kulturnu baštinu moguće je ishoditi mišljenje nadležnoga tijela. Ukoliko se pri izvođenju građevinskih ili bilo kojih drugih radova koji se obavljaju na površini ili ispod površine tla nađe na arheološko nalazište, obustaviti radove i o tome obavijestiti nadležni konzervatorski odjel te postupati u skladu sa Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“ br. 69/99., 151/03., 157/03. - ispravak, 100/04.,

Sastavnica okoliša i čimbenik u okolišu	Mehanizam iz Strategije	Utjecaj	Mjera zaštite
			87/09., 88/10., 61/11., 25/12., 136/12., 157/13., 152/14., 98/15., 44/17., 90/18., 32/20. i 62/20.
Ekološka mreža	B.3.	Negativni utjecaj gubitka ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta	Prilikom obnavljanja travnjaka, iste obnavljati vrstama koje su karakteristične za pojedini stanišni tip sukladno Priručniku za određivanje kopnenih staništa u Hrvatskoj prema Direktivi o staništima EU (Topić J. i Vukelić J., 2009.) uz konzultacije sa nadležnom Javnom ustanovom za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima
	B.4., E.1.	Negativni utjecaj gubitka ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta te negativni utjecaj na ciljna staništa i vrste promjenom hidromorfoloških uvjeta	<p>Poljoprivredne površine velike ekološke vrijednosti (travnjaci, livade, pašnjaci, tršćaci i močvare) očuvati u izvornom obliku. Travnjake (livade i pašnjake) održavati u prvom redu košnjom ili ispašom tako da im se ne mijenja namjena</p> <p>Prilikom planiranja sustava navodnjavanja izraditi stručne podloge koje će procijeniti kumulativni utjecaj svih planiranih sustava navodnjavanja u područjima ekološke mreže koji planiraju zahvat vode iz istog prirodnog površinskog izvora (vodotoka, jezera), odnosno procijeniti značaj utjecaja na režim podzemnih i površinskih voda kako ne bi došlo do kumulativnog narušavanja ekološki prihvatljivog protoka (vodotoci), odnosno razine vode u jezerima. Stručne podloge prioritarno treba napraviti na području slivova gdje se procjenjuje loše količinsko stanje podzemnih vodnih tijela i/ili postoji značajno opterećenje u pogledu zahvaćanja i preusmjerenja vode.</p> <p>Zahvat vode tijekom razvoja sustava navodnjavanja izvesti na način da se ne naruši ekološki prihvatljiv protok nizvodno od zahvata.</p> <p>Prilikom planiranja sustava navodnjavanja potrebno je prikupiti podatke (po potrebi provesti istraživanje) o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže na području i u blizini zahvata u skladu s Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje</p>

Sastavnica okoliša i čimbenik u okolišu	Mehanizam iz Strategije	Utjecaj	Mjera zaštite
			područjima ekološke mreže („Narodne novine“ broj 80/19.) te u skladu s podacima lokacije je potrebno planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste. Radove je potrebno izvoditi izvan reproduktivnog razdoblja ciljnih vrsta faune
	C.3., E.1.	Negativni utjecaj gubitka ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta	Pri planiranju lokacija poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara (i dodatne ruralne infrastrukture) potrebno je prikupiti podatke (po potrebi provesti istraživanje) o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže na području i u blizini zahvata u skladu s Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže („Narodne novine“ broj 80/19.) te u skladu s podacima lokacije je potrebno planirati izvan područja rasprostranjenosti staništa pogodnih za ciljne vrste. Radove je potrebno izvoditi izvan reproduktivnog razdoblja ciljnih vrsta faune.

Prilikom odabira novih (stranih) vrsta/sorti/pasmina u poljoprivredi konzultirati odgovarajuće stručnjake u području biologije i zaštite prirode i/ili tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite okoliša i prirode kako bi se izbjegla mogućnost negativnog utjecaja na postojeće (ugrožene) populacije divljih vrsta i staništa, odnosno mogućnost pojave invazivnosti odabrane vrste.

U ranim fazama planiranja i razvoja projekta te definiranja tehničkih mjera, odnosno prilikom pripreme projektne dokumentacije (konceptijskih rješenja, predinvesticijskih studija i dr.) provesti analizu isplativosti planiranih zahvata, uzimajući u obzir negativne utjecaje na ugrožene vrste i staništa te ciljne vrste i ciljne stanišne tipove područja ekološke mreže i temeljne vrijednosti zaštićenih područja. Pritom uključiti i usluge ekosustava kao validnu mjeru prilikom donošenja odluka o financijskoj isplativosti.

Za projekte koji su planirani unutar ili u neposrednoj blizini područja ekološke mreže treba koristiti rješenja temeljena na prirodi (eng. *Nature-based Solutions*), uključujući:

- izbjegavanje utvrđivanja obala te kanaliziranja i regulacije vodotoka
- održavanje povoljne dinamike i vodnog režima, uključujući i razinu podzemne vode, za očuvanje raznolikosti vodenih i močvarnih staništa.

Sve infrastrukturne projekte, koji proizlaze iz mjera Strategije, planirati uzimajući u obzir potencijalne klimatske pojave na području realizacije mjere. Projektiranje zahvata potrebno je realizirati sukladno neformalnim smjernicama: „*Non-paper Guidelines for Project Managers: making vulnerable investments climate resilient*“ (Europska komisija, Glavna uprava za klimatsku politiku).

11. DODACI

Dodatak I: Veze između intervencija, razvojnih potreba i strateških ciljeva

PROVEDBENI MEHANIZAM	I. POVEĆANJE PRODUKTIVNOSTI I KONKURENTNOSTI POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENOG SEKTORA						
	Razvojna potreba						
	1. Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje	2. Povećati pravičnost dodjele potpore dohotku	3. Unaprijediti povezanost u lancu od proizvođača do potrošača	4. Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom sektoru	5. Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta	6. Poticati veće sudjelovanje proizvođača u sustavima kvalitete	7. Unaprijediti vještine radne snage u poljoprivredno-prehrambenom lancu
A.1. Ulaganja u proizvodnju, tehnologije i inovacije	X		X		X	X	
A.2. Preraspodjela potpore dohotku		X		X			
B.1. Potpora praksama prihvatljivima za okoliš, klimu i dobrobit životinja	X						
B.2. Poboļjšani pristup okolišnim i agroklimatskim podacima	X						
B.3. Poticanje ekološke poljoprivrede	X					X	
B.4. Poboļjšanje pristupa vodi za navodnjavanje i učinkovitost njezine uporabe	X						
B.5. Unaprjeđenje upravljanja poljoprivrednim zemljištem	X						
C.1 Poticanje partnerstava i pomoć poboļjšanju organizacijskih sposobnosti u poljoprivredno-prehrambenom lancu	X		X	X	X	X	

PROVEDBENI MEHANIZAM	I. POVEĆANJE PRODUKTIVNOSTI I KONKURENTNOSTI POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENOG SEKTORA						
	Razvojna potreba						
	1. Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje	2. Povećati pravičnost dodjele potpore dohotku	3. Unaprijediti povezanost u lancu od proizvođača do potrošača	4. Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom sektoru	5. Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta	6. Poticati veće sudjelovanje proizvođača u sustavima kvalitete	7. Unaprijediti vještine radne snage u poljoprivredno-prehrambenom lancu
C.2. Jačanje kapaciteta u sustavu zahtjeva sigurnosti i kvalitete hrane	X				X		X
C.3. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara	X		X	X	X	X	
D.1. Smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja				X	X		
D.2. Unaprjeđenje fiskalnih uvjeta			X				
D.3. Unaprjeđenje korištenja instrumenata za upravljanje rizicima				X			
D.4. Potpora pokretanju poslovanja		X		X			
E.1. Poboljšanje povezanosti ruralnih područja s tržištem			X		X		
E.2. Razvoj i provedba nacionalne strategije biogospodarstva	X			X			
E.3. Promicanje poljoprivredno-gastronomskog destinacijskog turizma	X			X		X	
E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina	X				X	X	X
F.1. Jačanje veza sa znanstvenim institucijama	X				X	X	X
F.2. Razvoj središnjeg poljoprivrednog informacijski sustava	X		X			X	
F.3. Digitalizacija protoka informacija			X	X	X		

PROVEDBENI MEHANIZAM	I. POVEĆANJE PRODUKTIVNOSTI I KONKURENTNOSTI POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENOG SEKTORA						
	Razvojna potreba						
	1. Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje	2. Povećati pravičnost dodjele potpore dohotku	3. Unaprijediti povezanost u lancu od proizvođača do potrošača	4. Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom sektoru	5. Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta	6. Poticati veće sudjelovanje proizvođača u sustavima kvalitete	7. Unaprijediti vještine radne snage u poljoprivredno-prehrambenom lancu
F.4. Poticanje inovacijskih partnerstava	X						

PROVEDBENI MEHANIZAM	II. JAČANJE ODRŽIVOSTI I OTPORNOSTI POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE NA KLIMATSKE PROMJENE			
	Razvojna potreba			
	8. Poboľjšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi	9. Unaprijediti usklađenost između proizvodnih sustava i okolišnih uvjeta	10. Više i učinkovitije koristiti instrumente za upravljanje rizicima	11. Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem
A.1. Ulaganja u proizvodnju, tehnologije i inovacije	X		X	
A.2. Preraspodjela potpore dohotku				
B.1. Potpora praksama prihvatljivima za okoliš, klimu i dobrobit životinja	X	X	X	
B.2. Poboľjšani pristup okolišnim i agro-klimatskim podacima	X	X	X	X
B.3. Poticanje ekološke poljoprivrede	X	X	X	

PROVEDBENI MEHANIZAM	II. JAČANJE ODRŽIVOSTI I OTPORNOSTI POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE NA KLIMATSKE PROMJENE			
	Razvojna potreba			
	8. Poboľjšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi	9. Unaprijediti usklađenost između proizvodnih sustava i okolišnih uvjeta	10. Više i učinkovitije koristiti instrumente za upravljanje rizicima	11. Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem
B.4. Poboľjšanje pristupa vodi za navodnjavanje i učinkovitost njezine uporabe	X	X	X	
B.5. Unaprjeđenje upravljanja poljoprivrednim zemljištem	X	X		X
C.1. Poticanje partnerstava i pomoć poboľšanju organizacijskih sposobnosti u poljoprivredno-prehrambenom lancu			X	
C.2. Jačanje kapaciteta u sustavu zahtjeva sigurnosti i kvalitete hrane	X			
C.3. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara			X	
D.1. Smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja				X
D.2. Unaprjeđenje fiskalnih uvjeta				
D.3. Unaprjeđenje korištenja instrumenata za upravljanje rizicima			X	
D.4. Potpora pokretanju poslovanja				
E.1. Poboľjšanje povezanosti ruralnih područja s tržištem				
E.2. Razvoj i provedba nacionalne strategije biogospodarstva	X	X		
E.3. Promicanje poljoprivredno-				

PROVEDBENI MEHANIZAM	II. JAČANJE ODRŽIVOSTI I OTPORNOSTI POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE NA KLIMATSKE PROMJENE			
	Razvojna potreba			
	8. Poboľjšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi	9. Unaprijediti usklađenost između proizvodnih sustava i okolišnih uvjeta	10. Više i učinkovitije koristiti instrumente za upravljanje rizicima	11. Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem
gastronomskog destinacijskog turizma				
E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina				
F.1. Jačanje sa znanstvenim institucijama	X	X		
F.2. Razvoj središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava	X	X	X	
F.3. Digitalizacija protoka informacija	X	X	X	
F.4. Poticanje inovacijskih partnerstava	X			

PROVEDBENI MEHANIZAM	III. OBNOVA RURALNOG GOSPODARSTVA I UNAPRJEĐENJE UVJETA ŽIVOTA U RURALNIM PODRUČJIMA		IV. POTICANJE INOVACIJA U POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENOM SEKTORU	
	Razvojna potreba			
	12. Unaprijediti koordinaciju između intervencija u ruralnim područjima	13. Unaprijediti javnu infrastrukturu u ruralnim područjima	14. Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije	15. Unaprijediti pristup istraživanjima i razvoju te korištenje znanja i tehnologija
A.1. Ulaganja u proizvodnju, tehnologije i inovacije			X	
A.2. Preraspodjela potpore dohotku				
B.1. Potpora praksama prihvatljivima za okoliš, klimu i dobrobit životinja			X	
B.2. Poboľjšani pristup okolišnim i agro-klimatskim podacima			X	X
B.4. Poboľjšanje pristupa vodi za navodnjavanje i učinkovitost njezine uporabe			X	
C.1. Poticanje partnerstava i pomoć poboľšanju organizacijskih sposobnosti u poljoprivredno-prehrambenom lancu				X
C.2. Jaćanje kapaciteta u sustavu zahtjeva sigurnosti i kvalitete hrane				
C.3. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logistićkih centara	X	X	X	
D.1. Smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja			X	
D.2. Unaprjećenje fiskalnih uvjeta			X	
D.3. Unaprjećenje korištenja instrumenata za upravljanje rizicima			X	
D.4. Potpora pokretanju poslovanja			X	

PROVEDBENI MEHANIZAM	III. OBNOVA RURALNOG GOSPODARSTVA I UNAPRJEĐENJE UVJETA ŽIVOTA U RURALNIM PODRUČJIMA		IV. POTICANJE INOVACIJA U POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENOM SEKTORU	
	Razvojna potreba			
	12. Unaprijediti koordinaciju između intervencija u ruralnim područjima	13. Unaprijediti javnu infrastrukturu u ruralnim područjima	14. Potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije	15. Unaprijediti pristup istraživanjima i razvoju te korištenje znanja i tehnologija
E.1. Pобољшanje povezanosti ruralnih područja s tržištem		X	X	X
E.2. Razvoj i provedba nacionalne strategije biogospodarstva	X	X	X	X
E.3. Promicanje poljoprivredno-gastronomskog destinacijskog turizma	X			
E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina	X		X	X
F.1. Jačanje veza sa znanstvenim institucijama	X		X	X
F.2. Razvoj središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava			X	X
F.3. Digitalizacija protoka informacija			X	X
F.4. Poticanje inovacijskih partnerstava			X	X

Dodatak II: Analiza prednosti, ograničenja, potencijala i rizika poljoprivredno-prehrambenog sektora u Hrvatskoj

PREDNOSTI	OGRANIČENJA
1. Zemljopisni položaj i članstvo u EU omogućuju neograničeni pristup tržištu EU-a	1. Negativna trgovinska bilanca u nizu podsektora poljoprivredno-prehrambenih proizvoda
2. Mogućnosti subvencioniranja i podrške ulaganjima u okviru ZPP-a	2. Niska produktivnost rada (u usporedbi s 15 država članica EU)
3. Raznoliki poljoprivredno-okolišni uvjeti koji pogoduju raznolikosti sektora	3. Visoka razina sivog tržišta u zaposlenosti radne snage u ruralnim područjima
4. Relativno velike raspoložive poljoprivredne površine, koje nisu u potpunosti iskorištene, budući da godinama nisu tretirane, mogu se kod privođenja koristiti za ekološku poljoprivredu	4. Niska razina kapitalnih ulaganja u poljoprivredi i otežan pristup malih i srednjih poduzetnika financiranju
5. Relativno niske cijene poljoprivrednog zemljišta u usporedbi s većinom država članica EU	5. Niska ulaganja u istraživanje i razvoj (u usporedbi s prosjecima EU-a)
6. Bogatstvo vodnih resursa	6. Općenito niska tehnička učinkovitost hrvatskih poljoprivrednih gospodarstava (osim malih poljoprivrednih gospodarstava)
7. Relativno niži trošak radne snage u usporedbi s drugim državama članicama EU-a	7. Nedovoljna diverzifikacija proizvodnje s velikim udjelom proizvoda male vrijednosti
8. Moderna i dobro razvijena cestovna infrastruktura	8. Fragmentirana struktura proizvodnje
9. Visoki udio (30 %) troškova kućanstava odnosi se na potrošnju za hranu i piće	9. Nedostatna ekonomije razmjera u proizvodnji, preradi i distribuciji hrane
10. Velik i rastući sektor turizma	10. Nedovoljan fokus na znanje i inovacije u poljoprivredno-prehrambenoj industriji
11. Visoki javni izdaci za poljoprivredno-prehrambeni sektor	11. Neadekvatna sposobnost poljoprivredno-prehrambenih lanaca opskrbe da troškovno učinkovito odgovore na razvojne prilike
12. Površine pod ekološkom proizvodnjom rastu brže od prosjeka EU-a	12. Loša povezanost i nedostatak učinkovite razmjene informacija unutar AKIS-a
13. Konkurentnost za određene ratarske, stočarske i vrtlarske proizvode	13. Manjak radne snage u poljoprivrednoj proizvodnji i preradi hrane
14. Visoka tehnička učinkovitost malih (mikro) poljoprivrednih gospodarstava u Hrvatskoj	14. Slaba sposobnost upravljanja tržišnim i klimatskim rizicima
15. Niska razina upotrebe pesticida u usporedbi s prosjekom EU-a	15. Ograničeni pristup vodi za navodnjavanje
16. Niska razina emisija ugljika iz poljoprivredne proizvodnje u usporedbi s prosjekom EU-a	16. Poslovna klima nepovoljna za ulaganja
	17. Visoka stopa siromaštva u ruralnim područjima
	18. Neravnomjerna raspodjela potpore dohotku u poljoprivredi između malih i većih poljoprivrednih gospodarstava
	19. Niža tehnička učinkovitost poljoprivrednih gospodarstava koja ovise o izravnim plaćanjima
	20. Neujednačeno korištenje mjera ruralnog razvoja (manje iskorištenje mjera koje potiču veću produktivnost i integraciju lanca vrijednosti)
	21. Niska pokrivenost poljoprivredne proizvodnje osiguranjem, što ograničava sposobnost upravljanja rizikom
	22. Usporeni postupci dodjele zemljišta u državnom vlasništvu
	23. Subvencije poljoprivredi dovode do povećanja cijena zemljišta
	24. Pad kvalitete vode u osjetljivim područjima zbog djelovanja poljoprivrede
	25. Administrativna i teritorijalna fragmentacija
	26. Slaba logistika
	27. Ograničena sposobnost ruralnih stanovnika za korištenje novih prilika za gospodarski rast
	28. Nedostatna organiziranost poljoprivrednih proizvođača

POTENCIJALI

1. Potencijal za zadovoljavanje potreba domaćeg tržišta s obzirom na trenutnu trgovinsku bilancu
2. Mogućnosti dodatne diverzifikacije
3. Značajne koristi od poboljšavanja poslovne, regulatorne i administrativne klime
4. Učinci gospodarskih multiplikatora trebali bi omogućiti povećanje ulaganja u poljoprivredno-prehrambeni sektor
5. Prelazak sektora na proizvode veće vrijednosti bi poboljšao konkurentnost sektora uz smanjenje trgovinskog deficita, bolje korištenje proizvodnih kapaciteta i stvaranje gospodarskih prilika u ruralnim područja
6. Snažan potencijal rasta za proizvode s oznakom podrijetla
7. Mogućnosti povećanja produktivnosti radne snage u poljoprivredi poboljšanjem pristupa proizvodnom kapitalu
8. Mogućnosti povećanja produktivnosti rada u poljoprivredi povećanim ulaganjima u istraživanje i razvoj
9. Koristi od poboljšanja organizacije i integracije lanaca vrijednosti
10. Potencijalno snažni gospodarski učinci potpora inovacijama
11. Koristi od olakšanog pristupa financiranju putem financijske pismenosti, obrazovanja i poslovnog planiranja
12. Bolje usmjerenje potpore imat će velike koristi u ubrzanju sektorske transformacije
13. Potencijal za razvoj integriranih lanaca vrijednosti, uključujući u biogospodarstvu
14. Koristi od mjera prilagodbe klimatskim promjenama
15. Stabiliziranje prihoda može poboljšati produktivnost
16. Koristi od pomicanja fokusa javnih institucija u poljoprivredi s reaktivnog upravljanja na proaktivno planiranje
17. Značajni potencijal istraživanja, razvoja i inovacija na povećanje ukupne faktorske produktivnosti
18. Veća koordinacija i suradnja među hrvatskim akterima AKIS-a radi uloge u pretvorbi znanja u povećanje produktivnosti
19. Potencijal digitalnih tehnologija za poboljšanje produktivnosti i učinkovitosti te smanjenje troškova
20. Bolja apsorpcija sredstava za ruralni razvoj trebala bi pomoći akumulaciji kapitala i konkurentnosti
21. Značajan kapacitet za poboljšanje upravljanja poljoprivrednim rizikom korištenjem instrumenata osiguranja

RIZICI

1. Smanjenje dodane vrijednosti u poljoprivredi
2. Povećanje migracija iz ruralnih u urbana područja te smanjenje udjela ruralnog stanovništva
3. Slabiji konkurentski položaj u odnosu na druge države članice EU-a
4. Visoke razine erozije tla i povezano površinsko otjecanje mogu negativno utjecati na proizvodni potencijal
5. Pojava globalne recesije i financijske krize, koje mogu poništiti identificirane prilike i odgoditi transformaciju sektora
6. Osjetljivost turističke djelatnosti i s njom povezanog poljoprivredno-prehrambenog sektora na globalna gospodarska kretanja
7. Nepredviđeni utjecaji klimatskih promjena na poljoprivredu, troškove prijevoza, distribucije i prerade, turističku industriju itd.
8. Korištenje potpora u poljoprivredi za stjecanje brzog profita može ograničiti učinke javnih izdataka u poljoprivredi
9. Uvođenje novih javnih i privatnih standarda u poljoprivredno-prehrambenom sektoru

Dodatak III: Primjeri intervencija i ciljanih mjera za odabrane podsektore

STOČARSTVO (GOVEDARSTVO – MESO I MLJEKO, SVINJOGOJSTVO)	
PROVEDBENI MEHANIZAM	CILJANA MJERA ZA PODSEKTOR
A.1.	<ul style="list-style-type: none"> Ulaganja u povećane proizvodne kapacitete malih i srednjih govedarskih i svinjogojskih farmi i proizvođačkih organizacija Potpora diverzifikaciji u smjeru djelatnosti kojima se povećava vrijednost proizvodnje (npr. tov teladi, uzgoj u sustavu krava-tele/krave dojlje, klaonice na poljoprivrednom gospodarstvu, prerada mlijeka i agroturizam) i uzgajivača svinja (npr. prerada mesa) Ulaganja u održive resurse, tehnologije i rješenja, uključujući ulaganja u poboljšane uvjete smještaja životinja, selekciju životinja, tehnološke procese, uporabu obnovljivih izvora energije (npr. biodigestori, solarni paneli), poboljšanje energetske učinkovitosti, nadzor otpada životinjskog podrijetla i onečišćenja (npr. obrada/skladištenje stajskog gnoja, kontrola neugodnih mirisa i onečišćenja zraka), te digitalne tehnologije.
A.2.	<ul style="list-style-type: none"> Proizvodno vezane potpore u podsektorima govedarstva – meso i mlijeko.
B.1.	<ul style="list-style-type: none"> Plaćanja proizvođačima koji usvajaju bolje prakse upravljanja, osobito prakse kojima se poboljšava gospodarenje pašnjacima (npr. rotacijska ispaša), smanjuje otpad životinjskog podrijetla i onečišćenje, smanjuje uporaba antibiotika i poboljšava zdravlje i dobrobit životinja (npr. poboljšana ishrana životinja/kvaliteta hrane za životinje, uzgojne prakse, higijenske prakse i cijepljenje).
B.3.	<ul style="list-style-type: none"> Plaćanja za prijelaz na ekološke sustave proizvodnje, kojima se eliminira uporaba antibiotika, koriste lokalni (genetski) resursi (autohtone pasmine), primjenjuju kružni sustavi za upravljanje stajskim gnojem, obnavljaju travnjaci i pašnjaci (npr. sjetva poboljšanih biljnih pašnjačkih vrsta, holističke strategije ispaše, obnova pašnjaka), stvaraju sinergije u proizvodnim sustavima (npr. sustav krava-tele, agrošumarstvo, integracija usjeva i stoke), čuvaju i/ili obnavljaju staništa i ekosustavi i/ili primjenjuje integrirano upravljanje krajobrazom.
C.1.	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje veza i partnerstava u kratkim lancima opskrbe između stočara, proizvođačkih organizacija i kupaca u distribucijskom dijelu lanaca govedarstva – meso i mlijeko, posebice razvojem infrastrukture i usluga hladnog lanca, uključujući prikupljanje, (primarnu) preradu (npr. mobilne klaonice), pakiranje, hladno skladištenje, prijevoz, brendiranje i/ili marketing.
C.2.	<ul style="list-style-type: none"> Jačanje sposobnosti proizvođačkih organizacija za zajedničku nabavu inputa, savjetovanje poljoprivrednika o ishrani i boljim praksama upravljanja poljoprivrednim gospodarstvom, ostvarivanje sukladnosti sa (javnim i privatnim) standardima i učinkovito upravljanje infrastrukturom i uslugama hladnog lanca.
C.3.	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje proizvođača na sudjelovanje u sustavima kvalitete, uključujući ekološke, oznake proizvoda koji su proizvedeni na farmama s višim standardima dobrobiti životinja, oznake zemljopisnog podrijetla, specijalitete i dobrovoljne programe certificiranja (npr. Global Gap, IFS međunarodna norma za hranu, BRC globalna norma za sigurnost hrane, ISO (9001, 22000, 14001), CarbonFree certifikat).
D.1.	<ul style="list-style-type: none"> Olakšanje pristupa javnom poljoprivrednom zemljištu za mala i srednja poljoprivredna gospodarstva koja se bave stočarstvom, posebno ona koja sudjeluju u sustavima krava-tele/krave dojlje te ekološkim i/ili poljoprivredno-okolišnim proizvodnim sustavima.
D.3.	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj instrumenata za financijsko upravljanje i upravljanje rizikom kojima se olakšava pristup poslovnim kreditima i osiguranju za mala i srednja gospodarstva
E.3.	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje marketinških kampanja za svježe i prerađeno meso (s oznakom specijaliteta/izvornosti) i mliječne proizvode autohtonih pasmina u sklopu inicijativa za gastronomski turizam te proizvode koji su proizvedeni na farmama s višim standardima dobrobiti životinja.
F.1.	<ul style="list-style-type: none"> Jačanje sposobnosti javnih i privatnih savjetodavnih službi za savjetovanje subjekata u stočarstvu o standardima za sigurnost hrane, kvalitetu i SPS mjere (posebice u pogledu uporabe antibiotika), održive prakse (posebice u pogledu održivog upravljanja hranjivim tvarima), dobrobit životinja i moderno upravljanje poljoprivrednim gospodarstvima i tehnologijama uzgoja životinja (posebice u pogledu kvalitete hrane za životinje), uključujući digitalne tehnologije.
F.4.	<ul style="list-style-type: none"> Proširenje opsega programa uzgoja/odabira životinja i kvalitete ishrane kroz organizaciju klastera za proizvodnju i reprodukciju te inovacijskih partnerstava

ŽITARICE	
PROVEDBENI MEHANIZAM	CILJANA MJERA ZA PODSEKTOR
A.1.	<ul style="list-style-type: none"> Potporna diverzifikaciji u smjeru djelatnosti kojima se povećava vrijednost proizvodnje, uključujući (primarnu) preradu i skladištenje žitarica, proizvodnju alternativnih žitarica (npr. pšenoraž, pir, pšenica, zob, proso, sirak) i proizvodnju industrijskih usjeva (npr. soja, industrijska konoplja, suncokret) kao dio sustava plodoreda. Ulaganja u održivu infrastrukturu, tehnologije i rješenja za proizvodnju žitarica, uključujući ulaganja u učinkovite sustave za navodnjavanje i odvodnju na gospodarstvima, digitalne tehnologije koje omogućuju preciznu proizvodnju i dobro prilagođene sorte žitarica.
B.1.	<ul style="list-style-type: none"> Plaćanja proizvođačima koji usvajaju bolje prakse upravljanja, posebice prakse kojima se povećava učinkovitost korištenja vode za navodnjavanje, smanjuje uporaba mineralnih gnojiva i pesticida (npr. integrirano upravljanje hranjivim tvarima/štetnicima/korovom) i poboljšava gospodarenje tlom (npr. konzervacijska obrada tla, pokrovni usjevi, kompostiranje).
B.2.	<ul style="list-style-type: none"> Oлакšavanje pristupa poljoprivredno-okolišno-klimatskim podacima radi boljeg upravljanja utjecajima i rizicima klimatskih promjena i utvrđivanja mogućnosti diverzifikacije.
B.3.	<ul style="list-style-type: none"> Plaćanja za prijelaz na ekološke sustave proizvodnje, posebice u kontekstu planova upravljanja Natura 2000 područjima, kojima se promiče diverzifikacija, poboljšani plodored, ostvaruju sinergije između proizvodnih sustava (npr. integracija stoke i kultura za proizvodnju hrane za životinje), čuvaju i/ili obnavljaju staništa i ekosustavi i/ili primjenjuje integrirano upravljanje krajobrazom.
C.1.	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje veza i partnerstava u kratkom lancu opskrbe između proizvođača, proizvođačkih organizacija, prerađivača (mlinova) i proizvođača finalnih (prerađenih) proizvoda za razvoj novih linija proizvoda.
C.2.	<ul style="list-style-type: none"> Jačanje sposobnosti proizvođačkih organizacija za zajedničku nabavu inputa, savjetovanje proizvođača o boljim praksama upravljanja poljoprivrednim gospodarstvom, ostvarivanje sukladnosti sa (javnim i privatnim) standardima i učinkovito upravljanje infrastrukturom za (primarnu) preradu i skladištenje.
C.3.	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje proizvođača na sudjelovanje u sustavima kvalitete, uključujući ekološke i druge dobrovoljne sustave certificiranja (npr. Global Gap, IFS međunarodna norma za hranu, BRC globalna norma za sigurnost hrane, ISO (9001, 22000, 14001), CarbonFree certifikat).
E.2.	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj lokalnih lanaca vrijednosti u biogospodarstvu za korištenje otpada i ostataka žitarica (slama, stabljika kukuruza) kao hrana za životinje ili kao stelja.
F.1.	<ul style="list-style-type: none"> Jačanje sposobnosti javnih i privatnih savjetodavnih službi za savjetovanje proizvođača žitarica o sustavima proizvodnje više vrijednosti, održivim praksama (posebice u pogledu primjene agrokemijskih sredstava, poboljšanih sustava plodoreda i gospodarenja tlom) te o modernom upravljanju poljoprivrednim gospodarstvom i tehnologijama proizvodnje (posebice u pogledu upravljanja kvalitetom i digitalnih rješenja u poljoprivredi).

POVRĆE	
PROVEDBENI MEHANIZAM	CILJANA MJERA ZA PODSEKTOR
A.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Ulaganja u proizvodne kapacitete malih i srednjih poljoprivrednika i proizvođačkih organizacija, posebice u stakleničku proizvodnju povrća • Potpora diverzifikaciji u smjeru proizvodnje povrća više vrijednosti i uvođenja radnji koje će doprinijeti povećanju dodane vrijednosti. • Ulaganja u održivu infrastrukturu, tehnologije i rješenja, uključujući ulaganja u hidroponske sustave za stakleničku proizvodnju, efikasne sustave navodnjavanja i odvodnje na gospodarstvima, digitalne tehnologije koje omogućuju preciznu proizvodnju, korištenje obnovljivih izvora energije (npr. biodigestori, solarni paneli), povećanje energetske učinkovitosti i dobro prilagođene sorte povrća.
B.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Plaćanja proizvođačima koji usvajaju bolje proizvodne prakse, posebice prakse kojima se povećava učinkovitost korištenja vode za navodnjavanje, smanjuje uporabu mineralnih gnojiva i pesticida (npr. integrirano upravljanje hranjivim tvarima/štetnicima/korovom) i poboljšava gospodarenje tlom (npr. konzervacijska obrada tla, pokrovni usjevi, kompostiranje).
B.2.	<ul style="list-style-type: none"> • Olakšavanje pristupa poljoprivredno-okolišno-klimatskim podacima radi boljeg upravljanja utjecajima i rizicima klimatskih promjena i utvrđivanja mogućnosti diverzifikacije.
B.3.	<ul style="list-style-type: none"> • Plaćanja za prijelaz na sustave ekološke proizvodnje kojima se promiče diverzifikacija, koristi poboljšani plodored ili stvaraju sinergije među proizvodnim sustavima (npr. integrirana proizvodnja povrća i stoke ili povrća i akvakulture).
C.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Poticanje veza i partnerstava u kratkom lancu opskrbe između proizvođača povrća, proizvođačkih organizacija i kupaca u distribucijskom dijelu lanca, posebice između prerađivača hrane, veletrgovaca, maloprodajnih trgovaca i institucionalnih kupaca (npr. škole, bolnice, menze u poduzećima).
C.2.	<ul style="list-style-type: none"> • Jačanje sposobnosti proizvođačkih organizacija za zajedničku nabavu inputa, savjetovanje poljoprivrednika o boljim praksama upravljanja poljoprivrednim gospodarstvom, ostvarivanje sukladnosti sa (javnim i privatnim) standardima i učinkovito upravljanje infrastrukturom i uslugama hladnog lanca.
C.3.	<ul style="list-style-type: none"> • Poticanje proizvođača na sudjelovanje u sustavima kvalitete, uključujući sustave za certificiranje ekološke proizvodnje, oznake zemljopisnog podrijetla i druge dobrovoljne programe certificiranja (npr. Global Gap, IFS međunarodna norma za hranu, BRC globalna norma za sigurnost hrane, ISO (9001, 22000, 14001), CarbonFree certifikat).
C.4.	<ul style="list-style-type: none"> • Ulaganja u infrastrukturu i usluge hladnog lanca koje omogućavaju bolji pristup proizvođača veleprodajnim, maloprodajnim i institucionalnim tržištima, posebice kroz razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara
D.3.	<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj instrumenata za financijsko upravljanje i upravljanje rizikom kojima se olakšava pristup poslovnim kreditima i osiguranju za male i srednje proizvođače.
E.4.	<ul style="list-style-type: none"> • Uvođenje programa za razvoj vještina usredotočen na upravljanje berbom/rukovanjem nakon berbe, standarde kvalitete i upravljanje logistikom hladnog lanca.
F.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Jačanje sposobnosti javnih i privatnih savjetodavnih službi za savjetovanje proizvođača o modernim praksama upravljanja poljoprivrednim gospodarstvom i tehnologijama proizvodnje (posebice u pogledu stakleničke proizvodnje i digitalnih rješenja u poljoprivredi), kao i o održivim praksama (posebice u pogledu upravljanja navodnjavanjem, primjene agrokemijskih sredstava i gospodarenja tlom).

VOĆE	
PROVEDBENI MEHANIZAM	CILJANA MJERA ZA PODSEKTOR
A.1.	<ul style="list-style-type: none"> Ulaganja u proizvodne kapacitete malih i srednjih proizvođača i proizvođačkih organizacija, posebice u obnovu postojećih voćnjaka Potporna diverzifikaciji u smjeru proizvodnje sorti veće vrijednosti (domaćih i udomaćenih), uvođenje (hladnog) skladištenja, prerade, kapaciteta i tehnologija za finalnu obradu proizvoda, kao i pokretanje dodatnih poljoprivrednih djelatnosti (npr. pčelarstvo, agroturizam) Ulaganja u održivu infrastrukturu, tehnologije i rješenja za proizvodnju voća, uključujući učinkovite sustave navodnjavanja i odvodnje na gospodarstvima, napredne proizvodne tehnologije (uključujući digitalne tehnologije koje omogućuju precizna proizvodnja), korištenje obnovljivih izvora energije (npr. biodigestori, solarni paneli), poboljšanja energetske učinkovitosti i proizvodnja kvalitetnog sjemena i sadnog materijala za dobro prilagođene sorte voća.
B.1.	<ul style="list-style-type: none"> Plaćanja proizvođačima koji usvajaju bolje proizvodne prakse, posebice prakse kojima se povećava učinkovitost korištenja vode za navodnjavanje, smanjuje uporaba mineralnih gnojiva i pesticida (npr. rezidba, integrirano upravljanje hranjivim tvarima/štetnicima/korovom) i poboljšava gospodarenje tlom (npr. pokrovni usjevi, kompostiranje).
B.2.	<ul style="list-style-type: none"> Olakšavanje pristupa poljoprivredno-okolišno-klimatskim podacima radi boljeg upravljanja utjecajima i rizicima klimatskih promjena i utvrđivanja mogućnosti diverzifikacije.
B.3.	<ul style="list-style-type: none"> Plaćanja za prijelaz na sustave ekološke proizvodnje kojima se promiče diverzifikacija, biološko suzbijanje štetnika, stvaraju sinergije između proizvodnih sustava (npr. višegodišnji nasad - oprašivač i/ili integracija stoke), čuvaju i/ili obnavljaju staništa i ekosustavi i/ili primjenjuje integrirano upravljanje krajobrazom.
C.1.	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje veza i partnerstava u kratkom lancu opskrbe između proizvođača voća, proizvođačkih organizacija i kupaca u distribucijskom dijelu lanca vrijednosti voća, posebice između prerađivača hrane, veletrgovaca, maloprodajnih trgovaca i institucionalnih kupaca (npr. škole, bolnice, menze/kantine/restorani u poduzećima).
C.2.	<ul style="list-style-type: none"> Jačanje sposobnosti proizvođačkih organizacija za zajedničku nabavu inputa, savjetovanje poljoprivrednika o boljim praksama upravljanja poljoprivrednim gospodarstvom, ostvarivanje sukladnosti sa (javnim i privatnim) standardima i učinkovito upravljanje infrastrukturom i uslugama hladnog lanca.
C.3.	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje proizvođača na sudjelovanje u sustavima kvalitete, uključujući sustave za certificiranje ekološke proizvodnje, oznake zemljopisnog podrijetla i druge dobrovoljne programe certificiranja (npr. Global Gap, IFS međunarodna norma za hranu, BRC globalna norma za sigurnost hrane, ISO (9001, 22000, 14001), CarbonFree certifikat). Provedba promotivnih kampanja kojima se promiče potrošnja voća i domaće voće s nacionalnim znakom.
C.4.	<ul style="list-style-type: none"> Ulaganja u infrastrukturu i usluge hladnog lanca koje omogućavaju bolji pristup proizvođača veleprodajnim, maloprodajnim i institucionalnim tržištima, posebice kroz razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara
D.3.	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj instrumenata za financijsko upravljanje i upravljanje rizikom kojima se olakšava pristup poslovnim kreditima i osiguranju za male i srednje proizvođače.
E.2.	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj lokalnih lanaca vrijednosti u biogospodarstvu za korištenje otpada i ostataka voća kao hrana za životinje.
E.4.	<ul style="list-style-type: none"> Uvođenje programa za razvoj vještina usredotočen na upravljanje berbom/rukovanjem nakon berbe, standarde kvalitete i upravljanje logistikom hladnog lanca.
F.1.	<ul style="list-style-type: none"> Jačanje sposobnosti javnih i privatnih savjetodavnih službi za savjetovanje proizvođača o modernim praksama upravljanja poljoprivrednim gospodarstvom i tehnologijama proizvodnje (posebice u pogledu biljnog materijala, tehnika sadnje i digitalnih poljoprivrednih rješenja), kao i o održivim praksama (posebice u pogledu navodnjavanja, primjene agrokemijskih sredstava, gospodarenja tlom te praćenja i kontrole bolesti).
F.2.	<ul style="list-style-type: none"> Nadogradnja relevantnih upisnika radi boljeg uvida u proizvodnju te njegova integracija u Središnji poljoprivredni informacijski sustav.
F.4.	<ul style="list-style-type: none"> Proširenje opsega programa selekcije i umnažanja voćnih sorti za (certificirani) sadni materijal, posebice za (autohtone) voćne sorte s ranim i srednje ranim dozrijevanjem, putem inovacijskih partnerstava

GROŽĐE I VINO	
PROVEDBENI MEHANIZAM	CILJANA MJERA ZA PODSEKTOR
A.1.	<ul style="list-style-type: none"> Ulaganja u proizvodne kapacitete malih i srednjih vinogradara i vinara te proizvođačkih organizacija, posebice u obnovi postojećih vinograda (uključujući ponovnu sadnju iz zdravstvenih ili fitosanitarnih razloga) Potporna diverzifikaciji u smjeru djelatnosti kojima se povećava vrijednost proizvodnje, uključujući sorte grožđa veće vrijednosti (npr. grožđe koje ranije dozrijeva i stolno grožđe bez koštica, autohtone sorte), (primarnu) preradu na gospodarstvu i (hladno) skladištenje, kao i pokretanje komplementarnih djelatnosti poput agroturizma Ulaganja u održivu infrastrukturu, tehnologije i rješenja, uključujući učinkovite sustave navodnjavanja i odvodnje na gospodarstvima (posebice za proizvodnju stolnog grožđa), digitalne tehnologije koje omogućuju preciznu proizvodnju, korištenje obnovljivih izvora energije (npr. biodigestori, solarni paneli), poboljšanje energetske učinkovitosti i dobro prilagođene sorte (otporne na bolesti).
B.1.	<ul style="list-style-type: none"> Plaćanja proizvođačima koji usvajaju bolje proizvodnje prakse, posebice prakse kojima se smanjuje uporaba mineralnih gnojiva i pesticida (npr. rezidba, integrirano upravljanje hranjivim tvarima/štetnicima/korovom) i poboljšava gospodarenje tlom (npr. pokrovni usjevi, kompostiranje).
B.2.	<ul style="list-style-type: none"> Olakšavanje pristupa poljoprivredno-okolišno-klimatskim podacima radi boljeg upravljanja utjecajima i rizicima klimatskih promjena i utvrđivanja mogućnosti diverzifikacije.
B.3.	<ul style="list-style-type: none"> Plaćanja za prijelaz na sustave ekološke ili biodinamičke proizvodnje kojima se promiče diverzifikacija, primjenjuje biološko suzbijanje štetnika i korova (npr. ovce, korisne ptice, insektariji), stvaraju sinergije između proizvodnih sustava (npr. višegodišnji nasad - opravišač i/ili integracija stoke), čuvaju i/ili obnavljaju staništa i ekosustavi i/ili primjenjuje integrirano upravljanje krajobrazom.
C.1.	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje veza i partnerstava u kratkom lancu opskrbe između vinogradara, proizvođačkih organizacija i kupaca u distribucijskom dijelu lanca vrijednosti, posebice kroz razvoj proizvodnje kvalitetnog (autohtonog) grožđa te logističku infrastrukturu i usluge hladnog lanca.
C.2.	<ul style="list-style-type: none"> Jačanje sposobnosti proizvođačkih organizacija za zajedničku nabavu inputa, savjetovanje poljoprivrednika o boljim praksama upravljanja poljoprivrednim gospodarstvom, ostvarivanje sukladnosti sa (javnim i privatnim) standardima, učinkovito upravljanje infrastrukturom i uslugama hladnog lanca te promidžbu proizvoda
C.3.	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje proizvođača na sudjelovanje u sustavima kvalitete, uključujući sustave za certificiranje ekološke proizvodnje, oznake zemljopisnog podrijetla i druge dobrovoljne programe certificiranja (npr. Global Gap, IFS međunarodna norma za hranu, BRC globalna norma za sigurnost hrane, ISO (9001, 22000, 14001), CarbonFree certifikat) Jačanje HAPIH-ovog sustava praćenja i provjera u vinskom sektoru
D.1.	<ul style="list-style-type: none"> Rješavanje imovinsko-pravnih pitanja postojećih vinograda.
D.3.	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj instrumenata za financijsko upravljanje i upravljanje rizikom kojima se olakšava pristup poslovnim kreditima i osiguranju za male i srednje proizvođače grožđa i vina.
E.2.	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj lokalnih lanaca vrijednosti u biogospodarstvu za korištenje otpada i ostataka od proizvodnje vina (komina od grožđa, stabljika grožđa, lišće grožđa) kao hrana za životinje.
E.3.	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje marketinških kampanja za vina proizvedena od autohtonih sorti grožđa u sklopu inicijativa za gastronomske destinacije u priobalnim i kontinentalnim područjima.
E.4.	<ul style="list-style-type: none"> Uvođenje programa za razvoj vještina usredotočen na upravljanje berbom/rukovanjem nakon berbe, standarde kvalitete i upravljanje logistikom hladnog lanca.
F.1.	<ul style="list-style-type: none"> Jačanje sposobnosti javnih i privatnih savjetodavnih službi za savjetovanje proizvođača o modernim praksama upravljanja poljoprivrednim gospodarstvom i tehnologijama proizvodnje (posebice u pogledu biljnog materijala, tehnika sadnje i digitalnih poljoprivrednih rješenja), standardima kvalitete (posebice u pogledu Kodeksa enoloških praksi Međunarodne organizacije za vinogradarstvo i vinarstvo) te o održivim praksama (posebice u pogledu uporabe agrokemijskih sredstava, gospodarenja tlom te praćenja i kontrole bolesti).
F.4.	<ul style="list-style-type: none"> Proširenje opsega programa selekcije, proizvodnje i umnažanja za (certificirani) sadni materijal putem inovacijskih partnerstava

INDUSTRIJSKI USJEVI	
PROVEDBENI MEHANIZAM	CILJANA MJERA ZA PODSEKTOR
A.1.	<ul style="list-style-type: none"> Ulaganja u proizvodne kapacitete proizvođača i proizvođačkih organizacija kao dijela sustava plodoreda kod proizvodnje žitarica. Potpora diverzifikaciji u smjeru djelatnosti kojima se povećava vrijednost proizvodnje, uključujući proizvodnju industrijskih usjeva veće vrijednosti (industrijska konoplja, suncokret) i žitarica u kontekstu sustava plodoreda Ulaganja u održivu infrastrukturu, tehnologije i rješenja, uključujući ulaganja u učinkovite sustave za navodnjavanje i odvodnju (na poljoprivrednom gospodarstvu) te digitalne tehnologije koje omogućuju precizna proizvodnja i dobro prilagođene sorte industrijskog bilja.
B.1.	<ul style="list-style-type: none"> Plaćanja poljoprivrednim gospodarstvima koja usvajaju bolje proizvodne prakse, posebice prakse kojima se povećava učinkovitost korištenja vode za navodnjavanje, smanjuje uporaba mineralnih gnojiva i pesticida (npr. integrirano upravljanje hranjivim tvarima/štetnicima/korovom) i poboljšava gospodarenje tlom (npr. konzervacijska obrada tla, pokrovni usjevi, kompostiranje).
B.2.	<ul style="list-style-type: none"> Olakšavanje pristupa poljoprivredno-okolišno-klimatskim podacima radi boljeg upravljanja utjecajima i rizicima klimatskih promjena i utvrđivanja mogućnosti diverzifikacije.
B.3.	<ul style="list-style-type: none"> Plaćanja za prijelaz na ekološke sustave proizvodnje, posebice u kontekstu planova upravljanja Natura 2000 područjima, kojima se promiče diverzifikacija, koristi poboljšani plodored, ostvaruju sinergije između proizvodnih sustava (npr. integracija stoke i kultura za proizvodnju hrane za životinje), čuvaju i/ili obnavljaju staništa i ekosustavi, obnavlja degradirano zemljište i/ili primjenjuje integrirano upravljanje krajobrazom.
C.1.	<ul style="list-style-type: none"> Ulaganja u kapacitete prerade/drobljenja, uz promicanje izvoza prerađenih proizvoda na ključna rastuća tržišta
C.3.	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje proizvođača na sudjelovanje u sustavima kvalitete, uključujući sustave za certificiranje ekološke proizvodnje i druge dobrovoljne sustave certificiranja (npr. Global Gap, IFS međunarodna norma za hranu, BRC globalna norma za sigurnost hrane, ISO (9001, 22000, 14001), CarbonFree certifikat).
E.2.	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj lokalnih lanaca u biogospodarstvu korištenjem intermedijara, nus-proizvoda i otpada od proizvodnje i prerade industrijskog bilja kao sirovine, posebice za hranu za životinje (npr. pogača uljane repice za mliječne krave), obnovljivu energiju, napredna biogoriva i ostale proizvode biološkog podrijetla.
F.1.	<ul style="list-style-type: none"> Jačanje sposobnosti javnih i privatnih savjetodavnih službi za savjetovanje proizvođača o sustavima za proizvodnju industrijskih usjeva, žitarica i lignocelulozne biomase, održivim praksama (posebice u pogledu poboljšanih sustava plodoreda, primjene agrokemijskih sredstava, gospodarenja tlom i praćenja i suzbijanja bolesti) i modernim tehnologijama upravljanja poljoprivrednim gospodarstvom i proizvodnjom (posebice u pogledu rješenja za digitalnu poljoprivredu).

PRILOG - Izvješće o provedenom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću

OBRAZAC
IZVJEŠĆA O PROVEDENOM SAVJETOVANJU SA ZAINTERESIRANOM JAVNOŠĆU

Naslov dokumenta	Izvješće o provedenom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću o Nacrtu prijedloga Strategije poljoprivrede do 2030.
Stvaratelj dokumenta, tijelo koje provodi savjetovanje	Ministarstvo poljoprivrede
Svrha dokumenta	Izvješćivanje o provedenom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću o Nacrtu prijedloga Strategije poljoprivrede do 2030.
Datum dokumenta	21. svibanj 2021.
Verzija dokumenta	1.
Vrsta dokumenta	Strategija
Naziv nacrt zakona, drugog propisa ili akta	Nacrt prijedloga Strategije poljoprivrede do 2030.
Jedinstvena oznaka iz Plana donošenja zakona, drugih propisa i akata objavljenog na internetskim stranicama Vlade	-
Naziv tijela nadležnog za izradu nacrt	Ministarstvo poljoprivrede
Koji su predstavnici zainteresirane javnosti bili uključeni u postupak izrade odnosno u rad stručne radne skupine za izradu nacrt?	poljoprivredni proizvođači, Hrvatska poljoprivredna komora, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska udruga poslodavaca
Je li nacrt bio objavljen na internetskim stranicama ili na drugi odgovarajući način? Ako jest, kada je nacrt objavljen, na kojoj internetskoj stranici i koliko je vremena ostavljeno za savjetovanje? Ako nije, zašto?	Nacrt prijedloga Strategije poljoprivrede za razdoblje do 2030. je objavljen 22.ožujka na mrežnim stranicama Ministarstva poljoprivrede https://poljoprivreda.gov.hr/ . Savjetovanje sa zainteresiranom javnošću trajalo je u razdoblju 22.ožujka do 23.travnja https://esavjetovanja.gov.hr/ .
Koji su predstavnici zainteresirane javnosti dostavili svoja očitovanja?	Vidjeti u prilogu ovog obrasca.
ANALIZA DOSTAVLJENIH PRIMJEDBI Primjedbe koje su prihvaćene Primjedbe koje nisu prihvaćene i obrazloženje razloga za neprihvatanje	Vidjeti u prilogu ovog obrasca.
Troškovi provedenog savjetovanja	Javno savjetovanje nije iziskivalo dodatne financijske troškove.

Izvešće o provedenom savjetovanju - Savjetovanje s javnošću za Nacrt prijedloga Strategije poljoprivrede do 2030. godine

Redni broj	Korisnik/Sekcija/Komentar	Odgovor
1	<p>Robert Hadžić NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. Strategija koja nije bazirana na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima nije u skladu s ciljevima održivog razvoja. Sustavno uništavanje obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava glavni je razlog trenutnog stanja hrvatske poljoprivrede koja je na začelju EU po produktivnosti. Privid koji se uporno nameće od velikih sustava, što je itekako primjetno i kroz ovo e-savjetovanje, dovest će do daljnjeg urušavanja hrvatske poljoprivrede. Svi dosadašnji pokazatelji govore da su jačali veliki i preuzimali dominaciju, a nestajala mala poljoprivredna gospodarstva. Rezultat takve politike je dosadašnji kontinuirani pad poljoprivredne proizvodnje koji je trenutno na najnižoj razini od hrvatske samostalnosti. Umjesto da smo nastavili gradili vertikalnu i horizontalnu povezanost poljoprivrednih proizvođača i prerađivačko-prehrambenog sektora, Hrvatska je uporno poticala jačanje samodostatnih, zatvorenih i predimenzioniranih nazovimo ih "poljoprivrednih mamuta". Takva politika dovela je i do demografske katastrofe ruralnih prostora koju će u narednom razdoblju biti vrlo teško vratiti u poželjno stanje. Hrvatska je u svakom pogledu tržišna niša. Niti brojem stanovnika, niti svojom veličinom, a niti snagom našim poljoprivrednih proizvođača ne možemo se odupirati konkurenciji. Za to nemamo znanje, ljude, kapital, veličinu tržišta, ključne institucije za razvijenu i snažnu poljoprivredu. Upravo zbog toga potreban je posve drugačiji pristup koji u ovoj strategiji nigdje nije vidljiv. Hrvatska svoju strategiju poljoprivrede mora bazirati na posebnosti, različitosti, jedinstvenosti, strateškoj viziji koja želi 100% organsku proizvodnju do 2030. Hrvatska, iako je vrlo mala, ima najmanje 4 poljoprivredna regije, koje se znatno razlikuju po svojim klimatskim, pedološkim, proizvodnim, prehrambenim karakteristikama. Upravo u tome leži snaga i potencijal za kreiranje hrvatske priče. Međutim, ponuđena strategija to nigdje ne prepoznaje i ne ističe kao komparativnu prednost, već u prvi plan ističe odrednice koje se mogu primijeniti na svaku zemlju i predstavlja opće ciljeve svake poljoprivredne politike. EU poljoprivreda je bazirana na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima. Očigledno je da još uvijek nismo svjesni u koju smo zajednicu ušli i na koji način bi trebali trasirati svoju budućnost. Takav pristup će nam još više otežati pristup izdašnjim financijskim sredstvima koja su na raspolaganju. U strategiji se nigdje ne prepoznaje budući smjer koji je usvojen od strane EU, ali i zanemaruju globalna kretanja i prijetnje.</p>	<p>Prihvaćen Obiteljska poljoprivredna gospodarstva prepoznata su u Zakonu o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu kao strateški važan organizacijski oblik u poljoprivredi. Nacrt Strategije poljoprivrede polazi od toga određenja, koje dalje razrađuje putem više razvojnih potreba i provedbenih mehanizama, u kojima se planira dati prednost malim i srednjim poljoprivrednim gospodarstvima. Primjerice, prepoznaje se potreba preraspodjele poljoprivredne potpore u korist malih i srednjih proizvođača, njihovog udruživanja, promicanja korištenja instrumenata za upravljanje rizicima kako bi se olakšao pristup malih i srednjih proizvođača izvorima financiranja, ulaganja u mala gospodarstva. Polazeći od utvrđenih ograničenja hrvatske poljoprivrede, Strategija naglašava važnost diverzifikacije u smjeru proizvoda više dodane vrijednosti i uključivanja u specijalizirana tržišta, primjerice svježih proizvoda, proizvoda visoke kvalitete, ili praktične hrane. Međutim, nacrt Strategije nije postavljen na način da određuje ili preferira pojedine vrste proizvodnje, već predlaže mjere koje su primjenjive na najveći broj poljoprivrednika u Hrvatskoj s ciljem jačanja njihove konkurentnosti, pri čemu im se prepušta odluka o proizvodnji kojom će se baviti. Ne prihvaćamo primjedbu da se u nacrtu Strategije poljoprivrede ne prepoznaje smjer u kojem ide zajednička poljoprivredna politika EU-a. Naprotiv, strateški ciljevi hrvatske poljoprivrede u skladu su sa strateškim ciljevima buduće zajedničke poljoprivredne politike. Polazeći od toga, nacrt Strategije dalje razrađuje prioritete i mjere koje su primjerene za hrvatski poljoprivredni sektor.</p>

<p>2 HGK NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. Udruženje energetike HGK predlaže da se u Strategiju poljoprivrede do 2030. dodatno uvrsti i naglasi sljedeće: • U smislu regionalnog i lokalnog razvoja uz Slavoniju istaknuti i Banovinu kao područje od posebnog interesa, prije svega zbog izuzetno loše socioekonomske situacije, koja je dodatno pogoršana zbog nedavnog potresa. • Snažno naglasiti važnost socijalne komponente u smislu kreiranja novih radnih mjesta i oživljavanja zapuštenih ruralnih područja, kao što je Banovina, s izuzetno visokom stopom nezaposlenosti. • Kreirana je ciljana mjera (provedbeni mehanizam E2) za podsektor Industrijski uvjeti kako slijedi: Razvoj lokalnih lanaca u biogospodarstvu korištenjem intermedijara, nus-proizvoda i otpada od proizvodnje i prerade industrijskog bilja kao sirovine, posebice za hranu za životinje (npr. pogača uljane repice za mliječne krave), obnovljivu energiju, napredna biogoriva i ostale proizvode biološkog podrijetla. Smatramo da je time proizvodnja naprednih biogoriva adekvatno obuhvaćena. • U strategiji se velika pozornost daje obnovljivim izvorima energije. Također se posebno naglašavaju diversifikacija proizvodnje, inovacije, održivost, low input poljoprivreda. Nastavno na navedeno, predlažemo konkretno naglasiti važnost povećanja površina pod energetske usjevima, s obzirom na to da oni pozitivno utječu na mnoge aspekte strateških ciljeva ovoga Nacrta prijedloga strategije. • Kako je proizvodnja energetske usjeva zasigurno jedan od koraka usuglašavanja ponude i potražnje u području poljoprivrede (stvarajući pritom kratke opskrbe lance), potrebno je kroz Strategiju dodatno naglasiti važnost intenzivnog subvencioniranja navedene proizvodnje uz uvjet da se ona odvija na zapuštenim tlima i tlima lošije kvalitete. Potrebno je povećati iznose subvencija za udruženja poljoprivrednika u odnosu na pojedinačne poljoprivrednike. Na ovaj bi se način ostvarilo udruživanje poljoprivrednika koji bi se bavili proizvodnjom energetske usjeva.</p>	<p>Prihvaćen Nacr Strategije poljoprivrede nije koncipiran regionalno te se utvrđene potrebe, prioriteta i mjere na jednaki način odnose na cijelo područje Republike Hrvatske. Slavonija, Baranja i Srijem se spominju u poglavlju o prilikama hrvatske poljoprivrede samo kao primjer, uz citiranje pokazatelja koji su nastali kao rezultat ciljane studije. Razumijemo da je to izazvalo zabunu. Stoga će poglavlje 3. točka IV. biti preformulirano na način da bude jasnija namjera teksta. Što se tiče provedbenog mehanizma E.2 predlažemo da ostane kako jest. Provedbeni mehanizam govori o donošenju strategije biogospodarstva, koja će definirati elemente koji su predloženi u komentaru, kao i druge nužne sastavnice povezane uz razvoj biogospodarstva te stoga nisu obuhvaćeni nacrtom Strategije poljoprivrede. Vezano uz prijedlog propisivanja subvencioniranja uzgoja energetske usjeva kao prioriteta u nacrtu Strategije poljoprivrede, ukazujemo kako nacrt Strategije ne ističe niti jednu vrstu poljoprivredne proizvodnje kao prioriteta za potpore. To će biti detaljnije razrađeno u provedbenim dokumentima, prije svega u Strateškom planu za provedbu zajedničke poljoprivredne politike. Dodajemo kako smatramo da se za konkretni primjer energetske usjeva trebaju osigurati i drugi izvori financiranja, dok se sredstva poljoprivrednog proračuna trebaju prije svega usmjeriti u poljoprivrednu proizvodnju s ciljem povećanja samodostatnosti u hrani, što je jedan od prioriteta iz Programa rada Vlade Republike Hrvatske.</p>
<p>3 HGK NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. Članice Udruženja za stručne poslove zaštite okoliša HGK smatraju da je Nacr prijedloga strategije napisan jasno, strukturirano i sažeto. Međutim, ukazuju na dva važna nedostatka. Prvo, Nacr prijedloga strategije nije dostatno usklađen s ciljevima Europskog zelenog plana u svezi ublažavanja klimatskih promjena. Drugo, nije dostatno usklađen s ciljevima Nacrta strategije niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske i strateško planskim dokumentima energetske-klimatske politike. U uvodu Nacrta strategije navedeno je da Strategija podupire ambiciju Europskog zelenog plana usmjerenog na preobrazbu europskog gospodarstva bez emisije stakleničkih plinova. Nije sasvim jasno što znači „podupiranje“ ambicije, podrazumijeva li to i provedbu, ovako napisano zvuči kao „politička deklaracija“. Članice Udruženja za stručne poslove zaštite okoliša HGK misle da nacrt Strategije u nedostatnoj mjeri i</p>	<p>Prihvaćen Nacr Strategije poljoprivrede uvažava okolišne i klimatske ciljeve Europske unije, koji su između ostaloga navedeni u Europskom zelenom planu i strateškim dokumentima koji iz njega proizlaze. To je vidljivo iz prepoznatih razvojnih potreba (razvojne potrebe 4, 5, 9), strateških i općih ciljeva (strateški cilj 1, opći ciljevi 2 i 3) te provedbenih mehanizama (provedbenih mehanizmi B.1, B.2, B.3, B.4). U tom smislu podupiranje klimatske ambicije EU-a u nacrtu Strategije poljoprivrede nije samo politička deklaracija. Mišljenja smo da se time u dostatnoj mjeri ukazalo na značaj okolišnih i klimatskih prioriteta iz aspekta poljoprivrede. Podsjećamo da Europski zeleni plan nije izravno primjenjiv na države članice te će način njegove provedbe biti definiran putem zakonodavnih i drugih akata koje će Europska komisija predložiti u skladu s akcijskim planom izrađenim uz Europski zeleni plan. Ne smatramo prikladnim putem nacrta Strategije poljoprivrede prejudicirati ishod rasprava o tim dokumentima, kao što je primjerice nova uredba o LULUCF-u o kojoj se</p>

neodgovarajuće adresira problematiku klimatskih promjena i obvezu zadržavanja/smanjenja emisija stakleničkih plinova i zadržavanja/povećanja odljeva u sektorima koji su od važnosti za rad ministarstva, nositelja izrade predmetne strategije – poljoprivredu i korištenje zemljišta, prenamjenu zemljišta i šumarstvo (engl. LULUCF). Iz dokumenta nije razvidna važnost politike Europske unije u navedenim sektorima koja je predstavljena prvenstveno u Odluci 529/2013/EU i Uredbi 2018/841/EU za potrebe strateškog planiranja budućeg razvoja u ovim sektorima do 2030. godine, a koji se mora temeljiti na niskim razinama emisija stakleničkih plinova. Dodatno, značenje Europskog zelenog plana kao krovnog dokumenta s kojim na razini EU trebaju biti usklađene politike u pojedinim sektorima nije dostatno razjašnjen u dijelu koji se odnosi na emisije i odljeve stakleničkih plinova u sektorima poljoprivrede i LULUCF-a. Poveznica vodi na dokument koji je izrađen u 2020. godini na temelju zahtjeva Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj Europskog parlamenta, kojim se detaljno analizira politika EU-a u poljoprivrednom i LULUCF sektoru u odnosu na ciljeve zadane Zelenim planom: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/629214/IPOL_STU\(2020\)629214_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/629214/IPOL_STU(2020)629214_EN.pdf). Članice smatraju da bi Strategija trebala uvažiti strateške odrednice Nacrta strategije niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. godine s pogledom do 2050. godine koji je Vlada RH utvrdila na svojoj 54. sjednici održanoj 22. travnja 2021. godine. Tranzicija prema niskougljičnom društvu podrazumijeva smanjenja emisije stakleničkih plinova u svim sektorima gospodarstva. U poljoprivredi je potrebno djelovati u cilju smanjenja emisije metana i didušik oksida te gospodariti zemljištem i tlom na način da se zadržava/povećava odljev ugljika. Intervencije koje su navedene u Nacrtu strategije, a odnose se na smanjenje emisije stakleničkih plinova, nemaju opise sadržaja pa nije jasno kako i koliko će one doprinijeti ciljevima smanjenja emisije, a nedostaju mjere koje doprinose zadržavanju/povećanju odljeva. Članice smatraju da bi trebalo pojasniti što se misli pod održivim upravljanje zemljištem te koje su to mjere smanjenja emisije stakleničkih plinova. U ključnim se potrebama navodi samo “potaknuti ulaganja u tehnologiju i inovacije”. S obzirom na navedeno, svakako je potrebno dodati u “veze s ključnim potrebama” ciljane istraživanja koja su preduvjet za implementaciju većine ciljanih mjera za smanjenje stakleničkih plinova kako je navedeno i u Strategiji niskougljičnog razvoja RH. Budući da je navedeno jasno pokriveno Nacrtom niskougljične strategije, opća je preporuka da se pristupi snažnijem usklađivanju ovoga Nacrta prijedloga strategije s navedenom krovnom horizontalnom Strategijom. To će uvelike pomoći apsorpciji raspoloživih sredstava ESI fondova i korištenju sredstava ostalih fondova, s obzirom na to da 40% sredstava treba biti namijenjeno za intervencije koje doprinose klimatskoj politici. Dodatno članice ističu da se u tekstu samo na jednom mjestu spominje kružno gospodarstvo (u uvodu), a na jednom mjestu bioekonomija. Nema govora o biogorivu i korištenju ostataka poljoprivrede. Nacr se ne referira na Strategiju

još raspravlja na radnim tijelima na razini EU-a. Istaknuli bismo da je izrađena strateška procjena utjecaja na okoliš nacrta Strategije poljoprivrede i procjena prihvatljivosti ove Strategije na ekološku mrežu, čije ocjene i preporuke su prikazane u poglavlju 9. nacrta Strategije. U tome poglavlju su između ostaloga ponovljene preporuke iz Strategije prilagodbe klimatskim promjenama, čime je postavljena izravna poveznica s prioritetima za sektor poljoprivrede navedenima u toj Strategiji. Ne mislimo da je primjereno u nacrtu Strategije poljoprivrede pozivati se na dokumente koji nisu još doneseni, kao što je nacrt Strategije niskougljičnog razvoja. Nadalje, skrećemo pozornost da je nacrt Strategije zamišljen kao krovni strateški dokument u području poljoprivrede te u njemu nije detaljno razrađena niti jedna mjera poljoprivredne politike, pa tako niti one povezane s klimatskim promjenama. Detaljna razrada mjera bit će predmetom provedbenih dokumenata, posebice Strateškog plana za provedbu ZPP-a. Što se tiče biogospodarstva, ukazujemo na provedbeni mehanizam E.2, koji govori o razvoju i provedbi nacionalne strategije biogospodarstva. Svi važni elementi povezani uz biogospodarstvo bit će sadržani u tom dokumentu te stoga nisu dalje razrađeni u nacrtu Strategije poljoprivrede. Energetika nije prioritet poljoprivredne politike te se stoga nacrt Strategije poljoprivrede ne poziva na Strategiju energetskog razvoja RH.

	<p>energetskog razvoja Republike Hrvatske do 2030. godine s pogledom na 2050., niti na dekarbonizacijske mjere iz Integriranog klimatsko energetskog plana Republike Hrvatske za razdoblje od 2021. do 2030. godine.</p>	
<p>4</p>	<p>Dan Margetić NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. Uzgoj životinja za hranu je vrlo okrutan, što zbog velike patnje uzgajanih životinja, što zbog činjenice da ih se nepotrebno usmrćuje. Činjenica je i da uzgoj životinja za ishranu ljudi izuzetno negativno ekološki utječe na okoliš u praktički svakom ekološkom aspektu. Za istu nutritivnu vrijednost hrane za ljude potrebno je koristiti više od deset puta više zemljišta kod uzgoja životinja (zbog njihove ishrane) nego kada ljudi jedu isključivo biljnu hranu. Kako danas i iskustveno i znanstvenopotvrđeno znamo da ljudi mogu zdravo živjeti isključivo od biljne hrane, s etičkog i ekološkog aspekta nužno je zabraniti svaki uzgoj životinja za ishranu ljudi.</p>	<p>Prihvaćen Razumijemo i zahvajujemo na brizi koju iskazujete. Nismo u mogućnosti zabraniti uzgoj životinja u poljoprivrednoj proizvodnji, ali se može unaprijediti njihova dobrobit u uzgoju. Radi se o temi koja je trenutno veoma aktualna na razini Europske unije, a Hrvatska podržava sve aktivnosti koje doprinose povećanoj dobrobiti životinja.</p>
<p>5</p>	<p>Udruga za tov i uzgoj junadi Baby -beef NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. Poštovani, Udruga Baby Beef ponajprije želi pohvaliti inicijativu Ministarstva poljoprivrede što je pozvalo i same proizvođače u sudjelovanju, odnosno kreiranju Strategije i što smo bili sudionici izrade od samoga početka. Nažalost, unatoč tome što smo bili sudionici i zaista svim silama pokušavali svojim sudjelovanjem što više doprinijeti razvoju Strategije koji bi pogodio svima, većina naših prijedloga i mišljenja nije uvaženo ni prihvaćeno. Naša mišljenja, odnosno konkretni prijedlozi bili su dostavljeni Svjetskoj banci kao i Ministarstvu poljoprivrede još 12. prosinca 2019. gdje smo već tada izražavali svoje nezadovoljstvo i upozoravali na to da je Strategija od samog početka krivo postavljena. Radi se o Strategiji koju mogu provoditi već razvijene poljoprivredne zemlje. Nažalost, ključni problemi u Republici Hrvatskoj koji su od izuzetne važnosti da hrvatska poljoprivreda krene boljim putem i na koje smo upozoravali i dalje nisu riješeni. Nikako ne smijemo kopirati Zajedničku poljoprivrednu politiku EU za razdoblje 2021. – 2027. Način na koji su se radile sektorske analize nikako se ne mogu vjerodostojno napraviti angažiranjem jedne institucije koja na temelju provedene ankete može donijeti pravovaljano mišljenje i stanje po sektoru. Opće je poznato kako je proizvodnja u drugim zemljama drugačije organizirana i daleko konkurentnija od naše domaće. Republika Hrvatska posljednja je ušla u EU, povukla najmanje sredstava, dok su druge zemlje koristile već nekoliko programskih razdoblja koja su im omogućila konkurentnost na tržištu. Najvažnija pitanja, odnosno ključni problemi hrvatske poljoprivrede za izradu dobre, strateške i održive Strategije koja smo i ranije mnogo puta predlagali i dalje nisu riješena, a niti su na bilo koji način uvrštena u Nacrt prijedloga Strategije. 1. OBNOVA DEVASTIRANOG STOČNOG FONDA Republika Hrvatska treba hitnu obnovu stočnog fonda koji je potpuno devastiran. Stočni fond treba obnoviti i količinski i genetski, posebice kad znamo da smo još prije rata imali tri puta više krava, odnosno dva puta</p>	<p>Prihvaćen Zahvaljujemo na dostavljenim prijedlozima i na komentaru. Slažemo se s potrebom obnove stočnog fonda i stočarske proizvodnje, što je vidljivo iz odabranih pokazatelja za praćenje ostvarenja u provedbi Strategije poljoprivrede iz poglavlja 7. Istovremeno, ne možemo prihvatiti tvrdnje da je nacrt Strategije poljoprivrede pogrešno postavljen, da sektorske analize nisu vjerodostojne te da ključni problemi hrvatske poljoprivrede nisu obuhvaćeni nacrtom Strategije. Izradi nacrta Strategije prethodile su detaljne analize sektora, što je rezultiralo s većim brojem analitičkih dokumenata dostupnih na poveznici https://poljoprivreda2020.hr. Zbog obujma ovih materijala, oni nisu uključeni u tekst nacrta Strategije, međutim, razvojne prilike, prioritete, ciljevi i mehanizmi provedbe proizlaze iz zaključaka iz tih dokumenata. Slažemo se da u nacrtu Strategije poljoprivrede treba detaljnije obraditi tematiku poljoprivrednog zemljišta, što će se ugraditi u konačni nacrt teksta Strategije. Vezano uz prigovor na prijedlog preraspodjele potpore u korist malih i srednjih poljoprivrednika, ukazujemo kako u Hrvatskoj imamo veliki nesrazmjer u omjeru sredstava izravnih plaćanja koja se isplaćuju velikim poljoprivrednicima u Hrvatskoj (1% najvećih korisnika dobiva gotovo 30% od ukupnih sredstava izravnih plaćanja). Ne osporavajući važnost velikih poduzetnika u doprinosu poljoprivrednoj proizvodnji u Republici Hrvatskoj, mišljenja smo da treba smanjiti postojeći nesrazmjer u izravnim plaćanjima. To ne treba tumačiti kao namjeru isključivanja velikih poduzetnika u poljoprivredi iz sustava potpora. Naprotiv, oni će i dalje biti prihvatljivi korisnici potpora iz prvog i drugog stupa, međutim, za male i srednje proizvođače namijenit će se veći postotak iz omotnice za potporu dohotku nego što je to do sada bio slučaj. Ne radi se samo o financijskom pitanju, nego i o strateškom usmjerenju u hrvatskoj poljoprivredi, kojim se prepoznaje važnost malih i srednjih proizvođača, kao brojčano dominantnog oblika poljoprivrednih gospodarstava, za dugoročnu održivost poljoprivrede i ruralnih prostora. Dio komentara odnosi se na pitanja aktualnog stanja na tržištu i provedbe mjera poljoprivredne politike te utoliko nisu relevantni za</p>

više goveda. Naglasak mora biti na profitabilnost, konkurentnost kao i na dodanu vrijednost, što je sve sasvim suprotno od naše nekonkurentne i neprofitabilne proizvodnje. Činjenica je da telad za daljnju tov moramo kupovati u EU, na domaćem tržištu je nema. Stočni fond se može obnoviti kroz poticanje sustava krava tele, ili krava – dojlja, jer dosadašnje potpore za nabavku rasplodnih junica su tek jedna kap u moru. Oporavkom stočnog fonda pokrenut će se i oporavak cijele hrvatske poljoprivrede, a i hrvatskog gospodarstva pošto znamo da stočarstvo višestruko multiplicira dodanu vrijednost.

2. ZAKON O POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU U Hrvatskoj polovica poljoprivrednog zemljišta nije obradiva, a uz to velika većina poljoprivrednih zemljišta u Republici Hrvatskoj ima neriješene imovinsko pravne odnose te zbog toga nikada neće biti uvrštena u natječaj i na taj način biti stavljena u poljoprivrednu proizvodnju. Bez zemljišta nema ni stočarske ni bilo koje druge poljoprivredne proizvodnje. Novi zakon daje mogućnost svim stočarima da apliciraju na jedan hektar po jednom uvjetnom grlu (jedna krava/govedo starije od 24 mjeseca) što je također potrebno i ispravno i jedini put za oporavak hrvatske poljoprivrede. Nažalost, velika pogreška napravljena je odlukom da jedinice lokalne samouprave odlučuju o dodjeli zemlje. Prema zakonu, poljoprivredno gospodarstvo koje se bavi stočarskom proizvodnjom treba imati prioritet u dodjeli zemljišta i to jedan hektar po jednom uvjetnom grlu, međutim, može dobiti jedino onoliko koliko je lokalna samouprava ograničila po subjektu a to je najčešće 20 do 50 hektara. Na taj način lokalna samouprava može manipulirati dodjelom zemljišta, a takvom raspodjelom zemljišta stočari koji imaju prioritet ne mogu dobiti ono što im po zakonu pripada a to je 1 hektar za jedno uvjetno grlo. Takvim načinom raspodjele zemljišta dosadašnja proizvodnja će padati i stočni fond će ići u smjeru dodatne devastacije kao i cjelokupna hrvatska poljoprivreda. Na taj način doći će do smanjenja veličina, tj. umanjivanja dosadašnjih poljoprivrednih parcela, što će dovesti i do upitne isplativosti. Drugi veliki problem je situacija u kojoj na području jedne jedinice lokalne samouprave ima velik broj stočara, međutim nema zemlje koja se može staviti na raspolaganje, dok s druge pak strane već u susjednoj jedinici lokalne samouprave, koja od vas graniči svega par kilometara ima daleko više zemljišta koje se može dodijeliti na raspolaganje ali nedostaje stočara koji bi tu zemlju koristili. Po zakonu zemlja se dodjeljuje samo na području jedinice lokalne samouprave gdje se nalazi proizvodni objekat ili sjedište subjekta. Predlažemo da se omogući dodjeljivanje zemljišta u susjednim jedinicama lokalne samouprave, odnosno da ta udaljenost bude u krugu 50 kilometara od proizvodnog objekta ili središta subjekta. Hrvatska poljoprivreda je u vrlo lošem stanju i hitno joj treba dobro usmjerenje što većeg dijela poljoprivrednog zemljišta u svrhu njenog oporavka, stoga je potrebno hitna promjena trenutnog zakona.

3. OGRANIČENJE I PRERASPODJELA POTPORA Paradoksalno je da je Svjetska banka ranije detektirala kako u našoj proizvodnji dominiraju farme s više od 200 grla

strategiju koja predviđa razvoj sektora poljoprivrede za idućih 10 godina. Možemo ih razmotriti za potrebe unaprjeđenja postojećih aktivnosti, pri čemu se ipak ne možemo složiti s navodima o skrivenim mjerama zaštite od hrvatskog izvoza u drugim državama članicama. Ukoliko je to točno, to bi trebalo potkrijepiti konkretnim primjerima kako bi se poduzele potrebni koraci za uklanjanje takvih pojava. Iako je Hrvatska najmlađa članica EU-a te je imala najmanje vremena na raspolaganju za korištenje sredstava potpore EU-a, u obavezi je provoditi Zajedničku poljoprivrednu politiku. Kao najmlađa članica nikada neće dostići "staž" u korištenju sredstava iz proračuna EU-a, koji imaju države članice koje su u Europsku uniju pristupile 10, 20 ili 40 godina prije Hrvatske. S ovom činjenicom kao i s činjenicom da ćemo, neovisno o tome, biti u obavezi provoditi Zajedničku poljoprivrednu politiku smo se suočili i prije nego što smo započeli pregovore o članstvu u EU. Razdoblje prilagodbe protezalo se tijekom desetak godina prije članstva u EU te u prvim godinama nakon pristupanja EU. Članstvo u EU bilo je strateška vanjskopolitička odluka donesena zbog koristi koje ono donosi. U području poljoprivrede to je mogućnost nastupa na ogromnom zajedničkom tržištu i korištenje razmjerno velikih sredstava potpore, a svaka država članica ima na raspolaganju instrumente kojima zajednički okvir poljoprivredne politike može prilagoditi svojim potrebama. Hrvatska će to napraviti putem strateškog plana za provedbu ZPP-a, koji je u izradi.

stoke, dakle veći proizvođači koji drže proizvodnju, upravo ono što Udruga Baby Beef unazad nekoliko godina ističe, a istovremeno se stavlja jači naglasak u izravnim plaćanjima kao sredstvu potpore dohotku na mala i srednja gospodarstva. Proizvodnja u Hrvatskoj je drugačije organizirana i temelji se na velikim proizvođačima. Sve predložene mjere preraspodjela potpora te opredjeljenje u smjeru ekološke proizvodnje će potpuno ugasiti našu proizvodnju, što je nedopustivo. ZPP EU-a ne možemo kopirati iz već ranije spomenutih razloga, RH nije u rangu s drugim konkurentnim državama članicama.

4. REGULACIJA TRŽIŠTA Do sada se tvrdilo kako RH ima neograničen pristup zajedničkom tržištu, što je potpuno netočno. Mi jesmo otvorili naše tržište, no hrvatski proizvođači malo izvoze u EU jer su se starije članice zaštitile nevidljivim mjerama. Ulaskom Hrvatske u EU, mi smo svoje tržište otvorili za druge zemlje članice, no kako su one svoju poljoprivrednu proizvodnju „zaštitile“, Hrvatska na europsko tržište ima ili vrlo ograničen pristup ili ga uopće nema. Hrvatski proizvođači tovnje junadi s postojećim niskim cijenama su potpuno nekonkurentni i u apsolutno negativnoj kalkulaciji, što se za druge zemlje ne može reći. Hrvatska se zadnja priključila EU, dok su druge zemlje kroz desetljeća imale niz razvojnih faza i crpile milijarde eura za jačanje proizvodnje, praćene dodatnim stimulacijama svojih vlada te sada, unatoč vrlo niskim cijenama još uvijek mogu konkurirati na tržištu. Prije ulaska Republike Hrvatske u EU, hrvatski proizvođači imali su problem plasmana svojih proizvoda na europska tržišta, a situacija se nije ni malo promijenila ni nakon ulaska u EU, a razlog tome je što su druge članice svoja tržišta tj. svoju proizvodnju zaštitile mnogim skrivenim mjerama.

5. SPORA PROVEDBA NATJEČAJA RURALNOG RAZVOJA Hrvatska je definitivno najsporija članica EU po vremenu koje je potrebno za objavu natječaja ali i donošenje odluka. Druge zemlje trebaju par mjeseci za objavu i par mjeseci za donošenje odluka. Kod nas svaki taj postupak traje dulje od godinu dana. Samim time iz dana u dan smo nekonkurentniji i normalno da nam se proizvodnje smanjuju. Obavezno ubrzati natječaje ruralnog razvoja i maksimalno podići alokacije u Mjeri 4 pošto je proizvodnja bit svega. Neće se ljudi iz ruralnih područja prestati iseljavati niti će se vraćati na selo ako se grade vrtići i vatrogasni domovi, već će odlučiti ostati živjeti na selu ako imaju što raditi!

6. ZELENA ENERGIJA Zelena energija mora biti vezana uz stočarstvo. Kroz zelenu energiju stočari će biti konkurentniji te će se također smanjiti neracionalno trošenje hrane (silaže/kukuruz) za proizvodnju energije. Sve razvijene zemlje krenule su u tom smjeru.

ZAKLJUČNO Kako smo istaknuli i ranije, Svjetska banka je apsolutno pogrešno pristupila izradi sektorskih analiza, koje su se trebale izraditi na temelju iskustava i pomoći svakog pojedinog sektora, a ne temelju statističkih podataka koji na kraju čine skup netočnih podataka. Na taj način Svjetska banka usmjerava našu Strategiju „na mlin“ EU-a, što se nikako ne smije dopustiti, budući da smo članica koja se posljednja priključila EU i povukla najmanje sredstava te da su nam potrebna

<p>još najmanje dva programska razdoblja kako bi mogli uhvatiti kakav takav priključak konkurentnosti u usporedbi s drugim zemljama. Proces prilagodbe i povlačenja sredstava od ulaska trebao bi trajati najmanje 20 godina i s obzirom na sve navedeno morali bi imati povlaštenu situaciju a samim time i mogućnost odlučivanja kod izrade nacrtu Strategije. Nama su potrebne revolucionarne mjere, a ne kozmetičke koje su se do sada provodile i još uvijek se provode. Unatoč naočigled pogrešnom smjeru kojem je krenuo Nacrt Strategije, vide se i poneki pomaci na bolje te se ne smije zanemariti činjenica kako je povećana alokacija za Mjeru 14 – Dobrobit životinja, koja je u drugim zemljama EU i daleko veća, a Hrvatska ju je počela koristiti tek prije 3 godine. Ministarstvo poljoprivrede sada mora iskoristiti priliku i maksimalno iskoristiti sredstva iz fonda Ruralnog razvoja za razdoblje do 2027. godine, što ujedno znači da mora poraditi na ubrzavanju provedba natječaja Ruralnog razvoja, što je Udruga također navela kao jedan od ključnih problema.</p>	
<p>6 Udruga hrvatskih otkupljivača i prerađivača mlijeka CroMilk NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. Poštovani, bitno je donijeti strategiju koja će obuhvatiti ne samo na poljoprivredu već i prehrambenu industriju koja zapravo proizvodi veliki dio prehrambenih proizvoda dodane vrijednosti za tržište, budući se kroz istu oplemenjuju primarni poljoprivredni proizvodi i proizvodi u prvom stupnju prerade preradom u proizvode znatno više dodane vrijednosti, što su u slučaju prerade mlijeka sirevi ali i drugi mliječni proizvodi. Zelene ambicije Europske unije koje smo dio neće zahvatiti samo primarni poljoprivredni sektor, već i pred prehrambenu industriju stavljaju mnoge izazove prilagodbe koje zahtijevaju znatna ulaganja u sustave od informiranja potrošača o hrani do smanjenja okolišnog otiska proizvoda. Zato smatramo da je važno da i prehrambena industrija ima veći naglasak u ovom dokumentu, jer o njezinoj snazi, konkurentnosti i uspjehu na tržištu ovisi i uspjeh svih sudionika prehrambenog lanca naše zemlje.</p>	<p>Prihvaćen Slažemo se da je prehrambena industrija usko povezana s poljoprivrednom proizvodnjom te intencija nacrtu Strategije poljoprivrede nije zanemariti ulogu prehrambene industrije. Tekst nacrtu Strategije poljoprivrede doradit ćemo na odgovarajući način kako bi se jače naglasila važnost prehrambene industrije.</p>
<p>7 SMARTER d.o.o. NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. STRATEGIJA POLJOPRIVREDE REPUBLIKE HRVATSKE DO 2030.g. Savjetovanje s javnošću za Nacrt Prijedloga – komentar Smarter d.o.o. Prethodno analizi nacrtu Prijedloga, treba napomenuti da VIZIJA RAZVOJA KOJU SMARTER d.o.o. smatra da je primjerena našoj poljoprivredi jest ona koja: - pretpostavlja dugoročno održivu poljoprivrednu proizvodnju, - stvara uvjete za konkurentnu proizvodnju hrane, - žiteljima (poljoprivrednim proizvođačima i stanovnicima) ruralnom prostoru osigurava kvalitetan i skladan život, - doprinosi povećanju bogatstva ukupne zajednice. Predviđanja su da će poljoprivreda RH do 2030.g. rasti za 14 milijardi HRK, te će joj tako ukupna vrijednost dosegnuti 30 milijardi HRK. Dvije središnje osovine rasta na kojima smatramo da treba definirati ostvarenje glavnog strateškog cilja</p>	<p>Prihvaćen Primamo na znanje vaš prijedlog vizije razvoja poljoprivrede. Smatramo da je ona u velikom mjeri kompatibilna s onom iz nacrtu Strategije poljoprivrede. Izričaj nekih od definiranih potreba i ciljeva, kao i opise provedbenih mehanizama modificirat će se na način da budu jasniji, uz zadržavanje izvornog smisla. Također će se detaljnije razraditi tematika poljoprivrednog zemljišta. U komentaru se na više mjesta navodi kako nije jasno zbog čega su odabrane pojedini provedbeni mehanizmi, ili se osporavaju neke tvrdnje navedene u nacrtu Strategije poljoprivrede (npr. o tehničkoj učinkovitosti malih poljoprivrednih gospodarstava). Izradi nacrtu Strategije poljoprivrede prethodile su detaljne analize sektora poljoprivrede prikazane u većem broju analitičkih dokumenta, koji zbog obujma nisu mogli biti uključeni u tekst nacrtu Strategije. Svi popratni analitički dokumenti dostupni su na poveznici https://poljoprivreda2020.hr. Što se tiče navoda o</p>

Strategije su: 1) postizanje samodostatnosti 2) podizanje konkurentnosti hrvatskog poljoprivrednog proizvoda. ANALIZA SADRŽAJA: Prema iznesenom nacrtu Prijedloga, Vizija razvoja poljoprivrede definirana je od strane predlagatelja na sljedeći način: „proizvoditi veću količinu visokokvalitetne hrane po konkurentnim cijenama, održivo upravljati prirodnim resursima u promjenjivim klimatskim uvjetima te doprinijeti poboljšanju kvalitete života i povećanju zaposlenosti u ruralnim područjima“

Navedena strateška vizija poljoprivrede oblikovana je u 4 strateška cilja: 1) povećanje produktivnosti i otpornosti poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene; 2) jačanje konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora ; 3) obnova ruralnog gospodarstva i unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim područjima; 4) poticanje inovacija u poljoprivredno-prehrambenom sektoru (i horizontalni cilj)

SMARTER: Strateški cilj br.1 - povećanje produktivnosti i otpornosti proizvodnje na klimatske promjene je kontradiktoran. *Povećanje produktivnosti provodi se na način da se uz smanjenje ulaganje resursa ljudskog rada, zemljišta i drugih resursa, poveća proizvodnja. SMARTER: Otpornost proizvodnje na klimatske promjene zahtijeva sasvim drugačija ulaganja nego što su ona koja su potrebna za povećanje produktivnosti.

SMARTER: Iz obrazloženja razvojnih potreba 1 i 2 jasno se mogu uočiti koliko su kontradiktorni ti ciljevi i nikako se ne mogu staviti pod jedan strateški cilj.

Predlagatelj: „Osnovni je zahtjev Strategije učinkovitije korištenje javnih sredstava kroz bolje usmjeravanje poljoprivrednih potpora i sredstava za ruralni razvoj. Strategija je i osnova za izradu budućeg Strateškog plana u okviru ZPP-a, koji se mora pripremiti u skladu sa zahtjevima koji će vrijediti u sljedećem proračunskom razdoblju EU-a do 2027. godine Strategija sadrži viziju i plan strateške transformacije sektora, te podupire ambiciju Europskog zelenog plana usmjerenog na preobrazbu europskog gospodarstva na gospodarstvo bez emisija stakleničkih plinova. Strategija uzima u obzir strateške smjerove određene zakonodavnim prijedlozima koje je Europska komisija predložila za ZPP, Europske strukturne i investicijske fondove (ESIF) i program Obzor Europa te je usklađena s prioritetima Europskog zelenog plana i pratećih dokumenata.“

SMARTER: Ovdje se govori o širokom obimu dionika i usklađenosti sa svim politikama EU, međutim, u samom dokumentu je navedeno da Strategija nije u potpunosti usklađena sa ZPP je ona još nije donijeta, te će se trebati doraditi (dodatno će se razraditi kada se na razini EU-a postigne dogovor o reformi ZPP-a za razdoblje do 2027.g. - str. 7) Vizija razvoja poljoprivrede: Predlagatelj: „Vizija treba omogućiti repozicioniranje hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora na domaćem i međunarodnom tržištu, omogućiti razvoj poljoprivrede u sektor koji će biti produktivniji, više usklađen s tržištem, učinkovitiji u cijelom lancu hrane i konkurentniji. Javni izdaci za poljoprivredu trebaju se modificirati na način da velikim proizvođačima pomognu bolje iskoristiti prednosti ekonomije razmjera modernizacijom proizvodne baze i poboljšanjem učinkovitosti, a malim i srednjim

pojednim aktivnostima za postizanje ciljeva poljoprivredne politike, ističemo kako su one u nacrtu Strategije namjerno opisane načelno budući da će se detaljnije razraditi u provedbenim dokumentima, kao što je strateški plan za provedbu ZPP-a, ili Nacionalni plan oporavka i otpornosti. Skrećemo pozornost da je izgradnja logističko-distributivnih centara uključena u Nacionalni plan oporavka i otpornosti, u kojemu je detaljno razrađen model provedbe ove mjere. Isto tako, kroz Nacionalni plan oporavka i otpornosti planira se financiranje aktivnosti komasacije poljoprivrednog zemljišta, kao i objedinjavanje informatičkih sustava i baza podataka u poljoprivredi putem mjere digitalne transformacije poljoprivrede, za koju su smjernice dane u nacrtu Strategije poljoprivrede. Odgovor na pojedine navode iz komentara: - Nacrtna Strategija poljoprivrede usklađen je s ciljevima buduće zajedničke poljoprivredne politike za razdoblje do 2027. Puna provedba novog ZPP-a osigurat će se strateškim planom, koji će biti donesen po usvajanju reformskog paketa ZPP-a, što neće zahtijevati doradu nacrtu Strategije poljoprivrede. - Preusmjeravanje potpore prema malim i srednjim proizvođačima nužno je zbog velikog nesrazmjera koji trenutno postoji u omjeru sredstava izravnih plaćanja koja se isplaćuju velikim poljoprivrednicima u Hrvatskoj (1% najvećih korisnika dobiva gotovo 30% od ukupnih sredstava izravnih plaćanja). Ne osporavajući važnost velikih poduzetnika u doprinosu poljoprivrednoj proizvodnji u Republici Hrvatskoj, mišljenja smo da treba smanjiti nesrazmjer u izravnim plaćanjima. Veliki proizvođači će i dalje biti prihvatljivi korisnici potpora iz prvog i drugog stupa, međutim, za male i srednje proizvođače namijenit će se veći postotak iz omotnice za potporu dohotku nego što je to do sada bio slučaj. Ne slažemo se s ocjenom da se radi o pretežno socijalnoj mjeri koja neće utjecati na povećanje proizvodnje i konkurentnosti te koja je u suprotnosti s vizijom proizvodnje veće količine kvalitetnih proizvoda. Prije svega, preusmjeravanje nije namijenjeno samo malim poljoprivrednicima, nego i onima srednje veličine te mladima, za koje ocjenjujemo da imaju dobre potencijale za razvoj u smjeru veće konkurentnosti. Nadalje, mala i srednja poljoprivredna gospodarstva mogu se dobro uklopiti u razvojni smjer temeljen na proizvodnji prepoznatljivih regionalnih proizvoda visoke kvalitete, namijenjenih segmentima tržišta na kojima se postiže viša cijena. Na kraju, mala i srednja poljoprivredna gospodarstva su ključna za ostvarenje ostalih sastavnica vizije razvoja poljoprivrede, koje govore o održivom korištenju prirodnih resursa i razvoju ruralnih područja. - Ulaganja u infrastrukturu u ruralnim područjima: namjera je u što je moguće većoj mjeri koristiti različite izvore financiranja. Stoga je primjerice ulaganje u logističko-distributivne centre uključeno u Nacionalni program oporavka i otpornosti (vidjeti i opis uz provedbeni mehanizam C.4). - Nacrtna Strategija poljoprivrede u dijelu navodnjavanja ne govori samo o izgradnji novih sustava, već ostavlja i mogućnost sanacije i modernizacije postojećih sustava. Potreba navodnjavanja proizlazi iz analitičkih dokumenata izrađenih u okviru projekta razvoja Strategije poljoprivrede. - Primamo na znanje komentare vezane uz nove razvojne prilike za ruralni

proizvođačima pomognu optimizirati proizvodnju putem diverzifikacije i inovacija. Ubrzavanje strukturne transformacije hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora bit će od ključne važnosti za jačanje njegovog konkurentskog položaja. Poboljšanje povezanosti između poljoprivredne proizvodnje i prerade hrane predstavlja važnu priliku za Hrvatsku budući da prehrambeno-prerađivačka industrija ostvaruje snažne učinke na cijelo gospodarstvo u smislu dodane vrijednosti i otvaranja radnih mjesta. Razvojne potrebe i ciljevi poljoprivrede utvrđene su na temelju (i) analize glavnih izazova i prilika za hrvatski poljoprivredno-prehrambeni sektor i (ii) prioriteta koje su dionici iskazali tijekom javnih konzultacija i radionica;

Razvojna potreba 1.: Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje
Razvojna potreba 2.: Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi
Razvojna potreba 3.: Povećati pravičnost dodjele potpora poljoprivrednim gospodarstvima „Potrebno je u većoj mjeri usmjeriti poljoprivrednu potporu prema malim i srednjim proizvođačima te siromašnijim poljoprivrednim područjima, između ostaloga kroz prilagođene kriterije prihvatljivosti“ SMARTER: Ovaj cilj ili razvojna potreba je u direktnoj suprotnosti sa Vizijom poljoprivrede koja se odnosi na proizvodnju veće količine visokovrijedne hrane po konkurentnim cijenama. SMARTER: Napomena: potpora koja se usmjerava u većoj mjeri prema naročito malim proizvođačima je u većoj mjeri socijalne prirode a jako malo utječe na povećanje proizvodnje i konkurentnosti . „Bolje usmjeravanje potpore dohotku prema manjim proizvođačima vjerojatno bi donijelo pozitivne učinke u smislu veće konkurentnosti i diverzifikacije proizvodnje. Mali proizvođači su tehnički najučinkovitiji i imaju diferenciranije sustave u usporedbi s većim industrijskim sustavima“. SMARTER: ova prethodna tvrdnja pokazuje se kao potpuno netočna. Razvojna potpora 5. - više i učinkovitije koristiti instrumente za upravljanje rizicima. SMARTER: Napisano je kao da se odnosi samo na rizike od klimatskih promjena i instrumente osiguranja od istih. No rizici su značajno prisutni kao rezultat tržišnih uvjeta, zdravstvenih ugroza kao pandemija ali i financijski rizici - mogućnosti da se osiguraju sredstava za neophodna ulaganja u tehnologije koje doprinose borbi protiv klimatskih promjena, tržišnih poremećaja i sl.

Razvojna potreba 11. - unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem SMARTER: Zemljište kao glavni najznačajniji resurs za poljoprivredu proizvodnju se spominje u kontekstu potrebe unapređenja funkcioniranja tržišta poljoprivrednim zemljištem, ali se potpuno neobjektivno i sa pogrešnim argumentima obrazlaže zašto se poljoprivredno zemljište u vlasništvu države ne koristi. Predlagatelj: „Značajan udio poljoprivrednog zemljišta i dalje je u javnom vlasništvu, a dodjela poljoprivrednog zemljišta u javnom vlasništvu obilježena je dugotrajnim administrativnim procedurama (uglavnom zbog nepodudaranja podataka u katastru i u zemljišnim knjigama).“ SMARTER: Neučinkovito raspolaganje državnim zemljištem je u ingerenciji Ministarstva poljoprivrede, Zakon o poljoprivrednom zemljištu koji se previše učestalo mijenja, te neučinkovitost

razvoj (područje intervencije E). Pokretanje i razvoj poslovanja u ruralnim područjima ne treba isključivo biti povezano s primarnom poljoprivrednom proizvodnjom. Istovremeno, i te druge aktivnosti doprinose cilju obnove ruralnog gospodarstva i unaprijeđenju uvjeta života u ruralnim prostorima, zbog čega su uključene u nacrt Strategije poljoprivrede. - Ne slažemo se s tvrdnjom da će hrvatski poljoprivrednici biti zakinuti za 50 milijuna eura potpore godišnje iz EU fondova namijenjenih poljoprivredi. Ističemo da je u programskom razdoblju do 2020. godine Hrvatskoj iz EU fondova namijenjenih poljoprivredi za izravna plaćanja i ruralni razvoj na raspolaganju bilo 3,6 milijardi eura, dok je u razdoblju od 2021. do 2027. iz istih izvora za Hrvatsku osigurano 4,7 milijarde eura, uz dodatnih 200 milijuna za oporavak ruralnog razvoja iz Instrumenta nove generacije. Sveukupno, Hrvatska će za financiranje izravnih plaćanja i ruralnog razvoja imati na raspolaganju iz EU fondova 37% više sredstava nego u razdoblju do 2020. godine. - Primamo na znanje komentare vezane uz odabrane sektore. Ističemo da nacrt Strategije poljoprivrede nije sektorski koncipiran te da odabir sektora prikazanih u dodatku nacrta Strategije ne znači isključivanje ostalih sektora iz mjera poljoprivredne politike. Također, za odabrane sektore dan je prikaz primjera intervencija, što ne znači da oni neće biti prihvatljivi i za druge vrste potpora i ulaganja.

administracije u rješavanju ovog značajnog zadatka pogubni su za razvoj poljoprivredne proizvodnje. Problem neusklađenosti podataka u katastru i zemljišnim knjigama nije glavni razlog za nekorištenje zemljišta u državnom vlasništvu, iako je ogroman problem za sve vidove upravljanja svim vrstama zemljišta i imovinom na nekretninama uopće. Razvojna potreba 13.: unaprijediti javnu infrastrukturu u ruralnim područjima SMARTER: Postoji potreba unaprjeđenja javne infrastrukture u ruralnim područjima, ali bi izvor sredstava za tu namjenu trebalo tražiti izvan sredstava namijenjenih za poljoprivrednu proizvodnju jer kada se ova sredstva vežu na poljoprivredu, uzimaju jako puno sredstava koja bi trebala biti usmjerena na rast poljoprivredne proizvodnje. SMARTER: Tablica na stranici 17.: odnos između ciljeva i razvojnih potreba poljoprivredno-prehrambenog sektora – je puko nabrojavanje velikog broja ciljeva i povezivanje sa svim mogućim potrebama bez ikakve svrhe i predstavlja administrativni uradak bez stvarnog sadržaja. SMARTER: Nakon utvrđivanja strateških ciljeva, općih ciljeva, te razvojnih potreba, slijede intervencije (provedbeni mehanizmi) - još jedan od birokratskih naziva koje treba povezati sa prethodnim administrativnim nabrojanjima. Plan provedbe sastoji se od niza Intervencija koje se nadovezuju na ranije navedene potrebame, a mogle bi se smatrati mjerama ili aktivnostima koje će se poduzimati. PODRUČJE INTERVENCIJE A: Usmjeravanje javnih sredstava prema produktivnijim poljoprivrednim ulaganjima PODRUČJE INTERVENCIJE B: Povećanje opsega klimatski pametne poljoprivrede i održivog upravljanja zemljištem PODRUČJE INTERVENCIJE C: Razvoj diverzificiranih i integriranih domaćih tržišta poljoprivredno-prehrambenih proizvoda PODRUČJE INTERVENCIJE D: Poticanje poduzetnika na osnivanje i razvoj poslovanja u poljoprivredi PODRUČJE INTERVENCIJE E: Korištenje novih prilika za rast u poljoprivredno-prehrambenom sektoru PODRUČJE INTERVENCIJE F : Objedinjavanje sustava poljoprivrednog znanja i inovacija SMARTER: Svako područje intervencije ima više provedbenih mjera koje bi se mogle nazvati i podmjerama. U okviru svake od intervencija se poziva i na neku od drugih navedenih intervencija što cijeli materijal čini još više kompliciran. Predlagatelj: „Provedbeni mehanizam A.2. Preraspodjela potpore dohotku na male i srednje proizvođače te na mlade poljoprivrednike utvrđuje da će se Program izravnih plaćanja modificirati će se na način da se potpora dohotku više usmjeri prema malim i srednjim poljoprivrednicima, kao i mladim poljoprivrednicima. Strateškim planom za Zajedničku poljoprivrednu politiku utvrdit će se uvjeti i pravila za preraspodjelu potpore, a u skladu s odredbama Zajedničke poljoprivredne politike za razdoblje nakon 2020. godine.“ SMARTER: Ovaj mehanizam provedbe neće doprinijeti niti jednom strateškom cilju poljoprivrede a najmanje povećanju produktivnosti a još manje Viziji poljoprivrede koja naglašava potrebu povećanja proizvodnje hrane. U našoj strukturi poljoprivrede veliki poljoprivredni proizvođači čine preko 60% ukupne proizvodnje hrane a njihova produktivnost još uvijek nije na razini

visokorazvijenih EU zemalja iz koje dolazi najviše proizvod na hrvatsko tržište. Kako bi omogućiti kvalitetnu proizvodnju i potrebna ulaganja potrebno je i za velike poljoprivredne proizvođače zadržati dosadašnji nivo Izravnih potpora. SMARTER: Ovaj mehanizam se ostavlja razraditi temeljem ZPP i u Strateškom planu ali pitanje Izravne potpore velikim poljoprivrednim proizvođačima je od odlučujućeg značaja za hrvatsku poljoprivredu i njenu konkurentnost. U Strategiji poljoprivrede ne bi se smjelo, barem ne još u razdoblju do 2030 godine smanjivati i isključivati izravne potpore za velike proizvođače. Veliki proizvođači također nisu još ostvarili nivo produktivnosti i konkurentnosti koji imaju njihovi konkurenti na EU tržištu koji su Izravne potpore koristili cijeli niz godina prije nego je RH postala članica EU. SMARTER: Ovaj Provedbeni mehanizam predlažemo u potpunosti brisati ili ostaviti samo dio koji se odnosi na mlade poljoprivrednike. Provedbeni mehanizam B.2. Poboljšani pristup poljoprivredno-okolišno-klimatskim podacima SMARTER: Što znači da će Ministarstvo potaknuti razvoj sustava za nacionalno agroekološko zoniranje i sustava za upravljanje zemljišnim resursima? Navedeni sustavi objedinit će, između ostaloga, podatke i informacije o tlu, pokrovu zemljišta, klimatskim uvjetima i vodi, a koji se trenutno nalaze u bazama podataka kod različitih državnih tijela, agencija i znanstvenih ustanova. SMARTER: Potrebno je riječ potaknuti zamijeniti riječima provesti te biti koordinator svih aktivnosti razvoja sustava za nacionalno agroekološko zoniranje i sustava za upravljanje zemljišnim resursima. Provedbeni mehanizam B.4. Poboljšanje pristupa vodi za navodnjavanje i učinkovitost njezine uporabe SMARTER: Odnosi se na nove sustava navodnjavanja a u potpunosti je izostao opis stanja i donošenje mjera kojim bi se postojeću sustavi za navodnjavanje a koji su izgrađeni a koriste se minimalno stavili u funkciju. SMARTER: Potrebno je navesti mjere kojima će potaknuti korištenje već izgrađenih sustava a koji propadaju jer se ne koriste. Provedbeni mehanizam C.1. Poticanje partnerstava između proizvođača i kupaca u kratkim opskrbnim lancima Predlagatelj: „Poticati će se uspostava boljih veza između proizvođača, domaćih kupaca i financijskih institucija, posebno u jako fragmentiranim podsektorima.“ SMARTER: Potpuno je nejasno što to znači, koje su to bolje veze i koga će se to poticati i na koji način konkretno. Koji proizvođača sa kojim financijskim institucijama će se povezivati i kako će to utjecati na kratke lance opskrbe. SMARTER: Cijeli ovaj mehanizam je nabiranje nekih drugih provedbenih mehanizama. Ostaje nejasno kakve veze ima poticanje partnerstva između proizvođača i kupaca u kratkim lancima sa unapređenjem kapaciteta poslovnog i financijskog upravljanja, digitalnim tehnologijama i distribucijskim sustavima. SMARTER: Te sve mjere su najmanje potrebne baš u kratkim lancima opskrbe. Može se zaključiti da će se Intervencija realizirati posredno, provedbom ciljanih potpora u okviru intervencija A.1., B.1., B.3., C.2., C.3., C.4., D.4., E.2. i F.3., što čini cijelu materiju teško razumljivom i primjenjivom u stvarnosti. Provedbeni mehanizam C.2. Pomoć poboljšanju organizacijskih sposobnosti u

poljoprivredno-prehrambenom lancu Predlagatelj: „potrebno povećati razinu organizacije u proizvodnji i marketingu poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u podsektorima koji su jako rascjepkani, a imaju potencijal za stvaranje veće dodane vrijednosti.“

SMARTER: Bilo bi dobro definirati koji su to sektori koji su „rascjepkani“ (što to uopće znači da imaju potencijal za stvaranje veće dodane vrijednosti). Isto tako, potrebno je izbjeći teško razumljiva nabranja koja sadržaj dodatno birokratiziraju: - Predlagatelj: „Poboljšani organizacijski kapaciteti su preduvjet za ispunjenje povećanih obveza u pogledu zaštite okoliša i klime (vidjeti i Intervencije B.1. i B.3.), ostvarenje održivijih proizvodnih i neproizvodnih ulaganja, uključujući sustave navodnjavanja (vidjeti i Intervencije A.1. i B.4.), poboljšane tržišne veze i učinkovite distribucijske sustave (vidjeti i Intervencije C.1. i C.4.), usklađenost s javnim i privatnim standardima sigurnosti i kvalitete hrane (vidjeti i Intervenciju C.3.), osiguravanje tehničke pomoći i osposobljavanja (vidjeti i Intervencije F.1., F.2., F.3.) te lakši pristup izvorima financiranja (vidjeti i Intervenciju D.3.“ Provedbeni mehanizam C.4.

Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara SMARTER: Ovaj mehanizam je nužno potreban za hrvatsku poljoprivredu kojoj nedostaju logističko skladišni kapaciteti u svim segmentima poljoprivrede. Međutim, ovako kao je to napisano u opisu intervencije je nedovoljno i potpuno je jasno da autor ove Strategije nije dovoljno sagledao koje su najznačajnije potrebe RH za logističko skladišnim kapacitetima ali i kapacitetima za naprednu logističku infrastrukturu. Hrvatskoj nedostaju logistički kapaciteti za ratarske kulture iz kojih ostvarujemo najveći dio poljoprivrednog outputa - oko 60%.

SMARTER: Nedostaju i primarni preradbeni kapaciteti kao npr. sojara ili klaonice. Da bi smo postigli povećanje vrijednosti nužni su nam novi silosi, utovarni kapaciteti u lukama, primarna prerada žitarica i uljarice te klaonice koje bi mogle prihvaćati stoku na klanje. SMARTER: Svježi praktični proizvodi i gastro delicije prepoznati su kao strateški proizvodi, a zauzimaju samo cca 10% ukupnog poljoprivrednog outputa hrvatske poljoprivrede pa nije jasno kojim mehanizmom su prepoznati kao takvi. Predlagatelj: „Razradit će se program razvoja regionalnih poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara koji će pomoći u povezivanju proizvođača što je izravnije moguće s ruralnim, prigradskim i gradskim tržištima putem napredne logističke infrastrukture i usluga hladnog lanca. Ove će aktivnosti posebno biti usmjerene na strateške segmente tržišta utvrđene u ovom dokumentu (tj. svježi, praktični proizvodi te gastro delicije). Fizička ulaganja pratit će prilagođena tehnička pomoć, unaprjeđenje poslovnih sposobnosti (npr. upravljanje poslovanjem, upravljanje zalihama, sukladnost sa standardima, prodaja i marketing, brendiranje, itd.) i razvoj vještina (vidjeti i Intervencije C.2., C.3., E.4., F.1.).“ SMARTER: ovako napisani opis mjera i intervencija je nejasan a za hrvatske potrebe nije prioritetan iako RH nužno trebaju logistički kapaciteti, međutim, treba odrediti prioritete po važnosti i mogućnostima bržeg ostvarivanja veće dodane vrijednosti, a ne gradnjom npr. nekih novih veletržnica koje su već izgrađene i nikada nisu bile

na korist razvoju hrvatskog voćarstva i poljoprivrede uopće. (uglavnom služe za čuvanje uvozne robe, a neke su u stečaju). Provedbeni mehanizam D.1. - smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja Predlagatelj: „platforme za upravljanje digitalnim informacijama (vidjeti i Intervenciju F.2.), instrumente upravljanja rizikom (vidjeti i Intervenciju D.3.), primjene zahtjeva uvjetovanosti i savjetodavnih usluga koje su bolje prilagođene potrebama prijavitelja, odnosno potencijalnih korisnika (vidjeti i Intervenciju F.1.).“ SMARTER: Ima prostora i za poboljšanje sustava upravljanja zemljištem, posebice kroz kontinuiranu automatizaciju usluga, poboljšanje kvalitete podataka o nekretninama i integraciju usluga katastra i zemljišnih knjiga. Predlagatelj navodi da će intervencije i Mjeru provesti Ministarstvo u suradnji s drugim nadležnim tijelima državne uprave, te da nije potrebno osiguranje proračunskih sredstava za provedbu ove mjere. SMARTER: To nije točno; potrebno je osigurati značajna proračunska sredstava za ovu mjeru jer se temelji na digitalizaciji – platforme za upravljanje digitalnim informacijama pa i spajanje raznih platformi zahtijeva ulaganje. Integracija usluga katastra i zemljišnih knjiga također zahtijeva značajna ulaganja i nove softwere a vjerojatno i novu informatičku opremu. Provedbeni mehanizam D.3. Korištenje instrumenata za upravljanje rizicima Predlagatelj: „Razradit će se rješenja za upravljanje rizikom, posebno ona koja će manjim i srednjim proizvođačima olakšati pristup financiranju“. SMARTER: Nema niti jedan razlog da se iz ovog mehanizma isključe veliki proizvođači jer su i njima potrebni i financijski instrumenti kako bi mogli financirati ulaganja u nove digitalne i zelene tehnologije te također i instrumenti osiguranja, stoga predlažemo uključiti i velike proizvođače u ovaj mehanizam. Provedbeni mehanizam D.4. Potpora pokretanju i razvoju poljoprivrednih gospodarstava i poduzeća Predlagatelj: „Osigurati će se potpore za pokretanje poslovanja u ruralnim područjima, s naglaskom na mlade, te za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava“. SMARTER: Nema potrebe ograničavanja samo na mlade osobe ili male subjekte. Postoji interes da se ljudi i u zreloj dobi, nakon rada u urbanim sredinama ili nakon umirovljena žele preseliti i pokrenuti poslovanje u ruralnim sredinama. Vrlo često i nakon povratka iz iseljeništa. SMARTER: Dodjeljivanje potpora za jačanje tržišnih veza ne čini se kao prioritetno, jer velika većina poljoprivrednih proizvoda ima potrebu za čuvanjem zaliha jer je proizvodnja sezonska i nakon početnog razdoblja nakon berbe, žetve i sl postižu se značajno više cijene baš nakon proteka vremena. U poljoprivredi je gotovo sva roba sezonska i nije proizvodna linija, da bi proizvodnja mogla biti bez stvaranja zaliha. PODRUČJE INTERVENCIJE E. KORIŠTENJE NOVIH PRILIKA ZA RAST U POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENOM SEKTORU ima četiri mehanizma: E.1. Poboljšanje povezanosti ruralnih područja s tržištem E.2. Razvoj i provedba nacionalne strategije biogospodarstva E.3. Promicanje poljoprivredno-gastronomskog destinacijskog turizma E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina u skladu s potrebama poljoprivredno-

prehrambenog sektora SMARTER: Niti jedan od navedenih mehanizama kako je opisan neće imati niti najmanji utjecaj na rast poljoprivredno prehrambenog sektora a pogotovo nikakve veze sa mogućnosti utjecaja na povećanje proizvodnje hrane, na povećanje produktivnosti ili na jačanje konkurentnosti. SMARTER: Koncept „pametnih sela“ koji se ovdje navodi nije uopće razrađen niti u jednoj stavci ovog plana. SMARTER: Kroz gastro delicije se neće riješiti ništa osim možda otvoriti nekoliko turističkih OPG ova a što je jako teško izvan turističkih destinacija i izvan područja većih aglomeracija. Koja će to gastrodelicija navesti turiste da idu na udaljena ruralna područja 8 npr, Banija, Kordun) a da takva djelatnost bude isplativa? Predlagatelj: „(i) utvrđivanje postojećih dionika i inicijativa u lancima vrijednosti u biogospodarstvu; (ii) pregled zakonodavnog i regulatornog okvira; i (iii) procjena potencijala biomase s pomoću alata razvijenih u okviru Nacionalnog agroekološkog zoniranja i sustava upravljanja zemljišnim resursima (vidjeti i Intervenciju B.3.).kako je napisano u mehanizmu E.2“ SMARTER: Pristupanje izradi i provedbi nacionalne strategije biogospodarstva, pri čemu će najvažniji analitički doprinosi u procesu strateškog planiranja biti: neće doprinijeti niti jednom cilju iz ove Strategije a niti interesu hrvatske poljoprivrede. Provedbeni mehanizam E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina u skladu s potrebama poljoprivredno-prehrambenog sektora Predlagatelj: „U suradnji s relevantnim tijelima uvest će se novi mehanizmi za obrazovanje i osposobljavanje radnika u ruralnim područjima, koji će pomoći u rješavanju problema neusklađenosti vještina u suvremenim poljoprivredno-prehrambenim lancima, uključujući one u biogospodarstvu. Nastojat će se ostvariti jača suradnja s industrijom kada je riječ o osmišljavanju i provedbi inicijativa za razvoj vještina.“ SMARTER: Koja su to relevantna tijela – pretpostavka je da već sada znamo što nam je na raspolaganju i koje se institucije bave osposobljavanjem radnika u ruralnim područjima. PODRUČJE INTERVENCIJE F. OBJEDINJAVANJE SUSTAVA POLJOPRIVREDNOG ZNANJA I INOVACIJA sastoji se od 4 PROVEDBENA MEHANIZMA F.1. Jačanje veza poljoprivrednih savjetnika sa znanstvenim institucijama F.2. Razvoj središnjeg poljoprivrednog informacijskog sustava i centra znanja F.3. Digitalizacija protoka informacija među dionicima AKIS-a F.4. Poticanje inovacijskih partnerstava SMARTER: Za poljoprivrednike je izrazito bitno stjecanje novih znanja i vještina prilagođenih novih tehnologijama kako bi mogli postići veću produktivnost u svom radu. Tako da je Područje intervencije vezano uz podizanje znanja i osposobljavanja jako bitno. Predlagatelj: „Intervencija je vezana uz jačanje institucija savjetodavne službe, povezivanje sa koliko je moguće iz birokratskog rječnika razumjeti, sa Agronomskim fakultetima i visokim školama, razviti će se informacijskih sustava, digitalizaciji protoka znanja.“ SMARTER: Taj sustav već postoji, treba ga jačati radi učinkovitosti rada Ministarstva i analitike velikog broja podataka, ali nema veze sa poljoprivrednim proizvođačima i njihovom učinkovitošću. Predlagatelj: „Ovisno o raspoloživim

aplikacijama (vidjeti i Intervenciju F.3.), poboljšani pristup znanju i informacijama dostupnima preko interaktivne mrežne stranice pomoći će u smanjenju administrativnog opterećenja za potencijalne prijavitelje i korisnike potpora (vidjeti i Intervencije A.1., A.2., B.1., B.3., B.4.) te će unaprijediti protok znanja među dionicima AKIS-a (vidjeti i Intervenciju F.3.), uključujući tržišne i poljoprivredno-okolišno-klimatske podatke (vidjeti i Intervenciju B.2.)“

SMARTER: Cijelo područje INTERVENCIJE F bi trebalo preformulirati na jačanje Savjetodavne službe, privatne i javne koja bi bila dostupna poljoprivrednim proizvođačima putem sredstava koja im se odobravaju iz ZPP neke od mjera koja će biti propisana. Uz to treba i poljoprivrednim proizvođačima biti dostupna mogućnosti obrazovanja, školovanja, tečajeva. Osigurati praktične praktikume gdje bi u praksi mogli učiti i vidjeti najbolje nove prakse. POVEZIVANJE STRATEGIJE SA STRATEŠKIM PLANOM U OKVIRU ZPP-a SMARTER: Veze između potreba hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora i ciljeva Strategije te ZPP-a prikazane u tablici su nepotreban prikaz u ovoj Strategiji jer je navedeni prikaz nejasan, kompliciran i nema svrhu.

Pretraživanje potreba koje su navedene nekim brojevima, sa strateškim i općim ciljevima pa onda i ciljevima iz ZPP neće doprinijeti niti jednom cilju koji se ovom Strategijom želi ostvariti. SMARTER: U Strateškom planu ZPP će se morati na puno jasniji i detaljniji način propisati i objasniti ove potrebe i intervencije koje su vezane uz to te će biti propisana sredstva koja će biti namijenjena za te Intervencije. Tako da ova tablica nema svrhu a vrlo je komplicirana za praćenje. Uopće za poljoprivredne proizvođače cijeli dokument je vrlo težak, nečitljiv i gotovo nerazumljiv. Uz to ne daje jasnu sliku što autori žele ovom gomilu birokratskih nabiranja žele postići. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE STRATEGIJE SMARTER: Ovaj okvir daje konkretne rezultate koji se žele postići ovom Strategijom i čine najkvalitetniji dio ovog materijala. Autori očekuje postizanje sljedećih učinaka i ishoda: - strateški cilj I (povećanje produktivnosti i otpornosti poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene) - strateški cilj II (jačanje konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora) - strateški cilj III (obnova ruralnog gospodarstva i unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim područjima) Procjenjuje se da će sve navedeno dovesti do povećanja vrijednosti poljoprivredne proizvodnje na 30 milijardi kuna godišnje, zaključno do 2030.g. Pregled očekivanih učinaka i ishoda u provedbi Strategije - str. 42, objašnjava: Predlagatelj: objašnjava kako se „na temelju kojih proizvodnji i aktivnosti misli povećati produktivnost rada za 60% a to je: Povećanjem broja svinja za 35%, govedarsko povećanje za 20%, moderno površine pod trajnim nasadima povećati za 5000 ha, moderni staklenici na 500ha, smanjenje upotrebe pesticida za 25%, povećanje udjela upotrebe obnovljivih izvora energije u poljoprivredi za 15%, st povećanje navodnjavanja na dodatnih 25 000 ha. „ SMARTER: Rast produktivnosti značilo bi da se povećava korištenje resursa u poljoprivredi, da rastu prinosi po ha, AWU ili vrijednost proizvodnje po ha poljoprivredne proizvodnje. Podizanje suvremenih

trajnih nasada i staklenika, te povećanje površina pod navodnjavanjem bi trebalo utjecati na jačanje produktivnosti, dok ostale navedene aktivnosti sigurno neće. Predlagatelj: „Povećanje udjela prehrambene industrije u BDP-u za 20% te povećanje udjela mladih poljoprivrednika a to je: izgradnja 20 regionalnih skladišno-distribucijskih centara, povećanje udjela proizvođača koji sudjeluju u kratkim lancima opskrbe za 30%.“ SMARTER: Niti jedna od tih aktivnosti neće doprinijeti jačanju udjela u BDP prehrambene industrije a pogotovo ne za 20%. Navedeno predstavlja neprimjerene aktivnosti za prehrambenu industriju kako bi se ojačala njihova uloga u industriji RH i ukupnom BDP. Predlagatelj: „Udvostručenje prosječnog dohotka poljoprivrednika i smanjenje stope siromaštva u ruralnim područjima za 25%, čemu će doprinijeti bolja ruralna infrastruktura i usluge u ruralnim područjima koje će omogućiti pristup 40% populacije tim uslugama , veći udio zaposlenih u biogospodarstvu i prerađivačkoj industriji za 8% te povećanje financiranja istraživanja i inovacija (izdvajanje iz ZPP 2.5% sredstava za R&D)“ SMARTER: Ostaje nejasno kako će povećanje pristupa stanovništva infrastrukturi i uslugama može doprinijeti smanjenju siromaštva. To je moguće jedino osiguranjem kvalitetnih radnim mjesta, olakšavanjem poslovanje na tim područjima, oslobađanjem plaćanja raznih doprinosa, komunalnih naknada. Plaćanja skupe infrastrukture može samo poskupiti pokretanje polova na pojedinim područjima. Infrastruktura neće riješiti ništa, samo potrebu održavanja. SMARTER: Tablica 1 - Pregled pokazatelja za praćenje ostvarenja u provedbi Strategije na 42 i 43 godini je najkonkretniji dio ove strategije, no na žalost jako je nerealna. I to u nekoliko pokazatelja posebno: SMARTER: 1) Broj zaposlenih u prehrambenoj industriji ne bi uopće trebao rasti jer uz takav rast zaposlenih teško da će doći do rasta produktivnosti. Uz rast znanja, digitalizaciju, nove tehnologije uopće nema potreba za rast broja zaposlenih da bi se povećala proizvodnja. A potpuno je nerealno da bi se dogodio rast zaposlenih u proizvodnji pića ili u proizvodnji duhana za 20 %. SMARTER: 2) do povećanja produktivnost moralo bi doći uslijed povećanja prinosa i prirasta u svim dijelovima/sektora poljoprivrede. O rastu u ratarstvu i industrijskim kulturama, proteinskim usjevima u strategiji nema ni riječi, a bilo bi nužno i objektivno to planirati. FINANCIRANJE SMARTER: Iz tablice koja utvrđuje iznose i visinu ulaganja iz pojedinih izvora vidljivo je da je RH za poljoprivredu iz novog Višegodišnjeg financijskog razdoblja odobreno znatno manje sredstava nego u programskom razdoblju od 2013 do 2020 godine kada su iznosi za Izravne potpore bili utvrđeni sa ukupno 382,6 milijuna eura. Predlagatelj: „Sada se za razdoblje 2022 do 2027 godišnje planira 374 milijuna eura godišnje ili 8,6 milijuna eura godišnje manje. Iznos za ruralni razvoj je iznosio 333 milijuna eura godišnje, dok se je taj iznos sada smanjio na 293 milijun EURa ili 40 milijuna godišnje.“ To je nešto manje od iznos koji su se sukladno pravilima Zajedničke poljoprivredne politike prebacivala iz II stupa u I stup odnosno iz Fonda ruralnog razvoja u Izravna plaćanja. SMARTER: „Hrvatski će poljoprivredni proizvođači iz

fondova EU namjenjenih za poljoprivredu u ovom programskom razdoblju biti zakunuti za 50 milijuna eura godišnje ili 350 milijuna u programskom razdoblju. „ Smanjeni su iznosi i za Vinsku omotnicu sa 10.8 milijuna godišnje na 10,4 i za potpore pčelarskom programu sa 2,25 milijuna eura godišnje na 1,9 milijuna eura godišnje. Predlagatelj navodi da će se u 10 godišnjem razdoblju osigurati sredstva u iznosu od 7,5 milijardi Eura za poljoprivredu i da je to dovoljno za ostvarenje ciljeva. SMARTER: Prethodno smo prikazali da je u sedmogodišnjem razdoblju u kojem su bila osigurana znatno veća godišnja sredstva za poljoprivredu došlo do pada a zadnjih godina stagnacije poljoprivredne proizvodnje te da sama financijska omotnica ne jamči ostvarivanje zacrtanih ciljeva. SMARTER: SWOT analiza ponavlja višekratno potpuno krivu tezu o visokoj tehničkoj učinkovitosti malih (mikro) poljoprivrednih gospodarstava u Hrvatskoj ili općenito niskoj tehničkoj učinkovitost hrvatskih poljoprivrednih gospodarstava (osim malih poljoprivrednih gospodarstava) koja je proizašla iz analitičkih podloga Svjetske banke izrađene na pogrešno izabranoj bazi podatka (FADN sustava iz 2014 do 2015 godine koja je iznijela cijeli niz netočnih zaključaka na kojima se velikim dijelom bazira ova Strategija) Primjeri intervencija i ciljanih mjera za odabrane podsektore Predlagatelj: „U svim podsektorima je predviđeno ulaganja u povećane proizvodne kapacitete malih i srednjih proizvođača bilo da se radi o svinjogojskoj, govedarskoj proizvodnji ili proizvodnji voća, povrća ili vinara ili vinogradara.“ SMARTER: Smatramo da bi se ulaganje trebalo predvidjeti u povećanju proizvodnje kapaciteta svih proizvođača bez obzira jer se radi o malim, srednjim ili velikim proizvođačima. SMARTER: U intervencijama i ciljanim mjerama nije dana u području žitarica i industrijskih biljaka dovoljna pažnja najvažnijim kulturama koje danas najviše utječu na vrijednost naše poljoprivredne proizvodnje kao proizvodnja pšenice, kukuruza i soje. Također se nisu uzele u obzir značajne potrebe promjena kultura u ratarstvu u proteinske usjeve (a ne stare kulture kao pir, raža i sl.). SMARTER: Niti u jednoj rečenici Strategija se nije zauzela za isključivu proizvodnju non GMO soje i ostalih ratarskih kultura koje su do sada bile jedna od strateških odrednica naše ratarske proizvodnje. I trajno opredjeljenje. Također osim jasnog opredjeljenja za jačanjem infrastrukturnih objekata u voćarstvu za ostale podsektore nisu predviđena odgovarajuća ulaganja koja bi omogućila čuvanje i preradu u domaćim preradbenim kapacitetima (pa i kod ratarskih kultura kao i kod prerade žive stoke gdje se spominju mini klaonice i mobilne klaonice za male stočare. SMARTER: Ovakva ulaganja neće utjecati na smanjenje izvoza žive stoke i prerade mesa u domaćim kapacitetima nego vrlo ograničene mogućnosti stočara u specifičnim krajevima za potreba turizma, gastronomije i eventualno opskrbe obližnjih gradova. Na ovaj način takvim klanjem stoke i plasmanom na tržištu samo se povećava udjel neprijavljenog prihoda i dohotka od stočarstva. SMARTER ZAKLJUČNO: Nacrt Strategije poljoprivrede „Više od farme“, kako je napisan, da nema desetak stranica pri kraju teksta, mogao bi se

<p>čitati kao strateški dokument bilo koje zemlje, članice EU. Naime, Nacrt je pisan načinom, jezikom i strukturom teksta koji je u osnovi „prepisana“ Zajednička poljoprivredna politika EU za sljedeće programsko razdoblje. U prvom dijelu dokumenta izostala je dubinska analiza sektora poljoprivrede, a nedostaje i analiza svih podsektora poljoprivredne proizvodnje u Hrvatskoj, što bi dalo osnov za SWOT analizu, odnosno za zaključke i prijedloge mjera, odnosno intervencija. Istina, dokument se poziva na prethodno učinjene analize i savjetovanja s proizvođačima i drugim dionicima, što je viđeno u javno prezentiranim djelomično uobličnim materijalima, što ostavlja dojam nezavršenosti. Nacrt Strategije poljoprivrede teško je ocijeniti kao dorađen i cjelovit dokument, jer on to nije. Naprotiv, stječe se dojam da je on prvenstveno rađen za potrebe prezentacije takvog dokumenta u Brusel, jer je to uvjet za ostvarenje prava na financiranje iz poljoprivredne omotnice. S obzirom na uložena sredstva za izradu, očekivalo se puno više. SMARTER: Predložimo da se dokument doradi, i da ne prepusti sve nužne elemente poljoprivredne politike tzv. Strateškim planovima. Također, predložimo da, barem jedanput Hrvatska proba sačiniti vlastitu razvojnu strategiju, a bez da ona bude isključivo kopija europskih programskih dokumenata.</p>	
<p>8 HGK NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. STAJALIŠTE SEKTORA ZA POLJOPRIVREDU I TURIZAM HGK 1. Strukturiranje strateških ciljeva, općih ciljeva i razvojnih potreba Prijedlog SP definira STRATEŠKI CILJ I: Povećanje produktivnosti i otpornosti poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene STRATEŠKI CILJ II: Jačanje konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora. Držimo kako strateške ciljeve I i II treba redefinirati/pregrupirati, uključujući i povezane „opće ciljeve“ i „razvojne potrebe“, a što je povezano uz definiranje odgovarajućih intervencija i kvantificiranje ciljeva. Budući da su produktivnost i konkurentnost komplementarni koncepti, trebalo bi ih obuhvatiti zajedničkim strateškim ciljem. Predložimo stoga novi strateški cilj I: „STRATEŠKI CILJ I: Povećanje produktivnosti i jačanje konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora“. Osiguranje stabilnosti dohotka poljoprivrednika je nužno. Poljoprivredni dohodak je varijabilan i niži od dohotka u ostatku gospodarstva. Poljoprivredna proizvodnja podložna je nepovoljnim klimatskim uvjetima i ostalim čimbenicima koji uzrokuju nestabilnosti u ponudi. Prisutni su čimbenici koji uzrokuju nestabilnosti i na strani potražnje za poljoprivrednim proizvodima. Predložimo stoga novi strateški cilj II: „STRATEŠKI CILJ II: Očuvanje stabilnosti dohotka od poljoprivrede, uz povećanje otpornosti poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene“. Postojeće povezane opće ciljeve i razvojne potrebe, a kasnije i intervencije potrebno je prilagoditi restrukturiranim ciljevima 1. i 2. 2. Uloga potpore dohotku (izravna plaćanja) i predviđene intervencije Prijedlog SP pozicionira potporu dohotku kao provedbeni mehanizam unutar Intervencije A.</p>	<p>Prihvaćen Razmotrit ćemo prijedlog za preoblikovanje izričaja strateških ciljeva, na način da se ne mijenja osnovna postavka nacrtu Strategije poljoprivrede, koja se temelji na viziji razvoja s početka dokumenta. Također ćemo razmotriti način kako se u nacrtu Strategije poljoprivrede može jasnije naglasiti važnost prehrambene industrije. Što se tiče prijedloga vezanih uz potporu dohotku i njezinu preraspodjelu, istina je da se radi o mehanizmu koji je sastavni dio sadašnje zajedničke poljoprivredne politike te buduće o kojoj se u ovom trenutku još raspravlja na razini EU-a. Međutim, odluka o provedbi toga mehanizma nije potaknuta tom činjenicom (iako ju možemo spomenuti u tekstu nacrtu Strategije), nego postojanjem velike neravnoteže u dodjeli potpore dohotku između velikih i malih korisnika izravnih plaćanja u Hrvatskoj, za koju smatramo da ju treba ispraviti. Detalji provedbe preraspodjele potpore dohotku, kao i drugih mjera iz nacrtu Strategije poljoprivrede, bit će detaljnije razrađeni u strateškom planu za provedbu ZPP-a. Primamo na znanje te ćemo razmotriti prijedloge vezane uz definiranje očekivanih učinaka i ishoda u provedbi Strategije poljoprivrede. Slažemo se s navodima o važnosti ulaganja za jačanje konkurentnosti poljoprivrednog sektora iz sredstava namijenjenih ruralnom razvoju te o potrebi osiguranja financiranja za ulaganja u ruralnu infrastrukturu iz drugih strukturnih fondova EU-a. Ministarstvo poljoprivrede je u komunikaciji s Ministarstvom regionalnoga razvoja i fondova EU kako bi se dogovorilo razgraničenje ulaganja u ruralne prostore i osigurao najbolji učinak financiranja iz strukturnih fondova EU-a. Polazeći od strukture poljoprivredne proizvodnje u Hrvatskoj, u kojoj prevladavaju mala i srednja gospodarstva, u nacrtu Strategije poljoprivrede naglašava se kako će se u razdoblju do</p>

Usmjeravanje javnih sredstava prema produktivnijim poljoprivrednim ulaganjima i dvama pripadajućim provedbenim mehanizmima - A.1. Ulaganja u sredstva za proizvodnju, tehnologije i inovacije i A.2. Preraspodjela potpore dohotku na male i srednje proizvođače te na mlade poljoprivrednike. Držimo kako izravna plaćanja treba pozicionirati u zasebno područje intervencije. Izravna plaćanja kao specifična vrsta subvencije, uključujući proizvodno vezana plaćanja, po svom karakteru nemaju moć povećanja produktivnosti proizvodnje. Učinci koje izravna plaćanja proizvode sasvim su različiti u odnosu na ostale mehanizme unutar mjera poljoprivredne politike, a pogotovu o odnosu na bespovratna ulaganja za investicije u dugotrajnu imovinu. Predlažemo stoga novo područje intervencije: „PODRUČJE INTERVENCIJE X. Usmjeravanje izravnih plaćanja“, a koje će istovremeno biti i jedini provedbeni mehanizam. Uvažavajući postojeću strukturu poljoprivrednih gospodarstava RH i legitimne modele izravnih plaćanja koji se trenutno dodjeljuju hrvatskim poljoprivrednicima u skladu s EU pravilima, potrebno je cjelovito preispitati tekst unutar tablice „Provedbeni mehanizam A.2. Preraspodjela potpore dohotku na male i srednje proizvođače te na mlade poljoprivrednike“ (opis, veza s razvojnim potrebama, mjere i financiranje). Predlažemo govoriti o promjeni modela izravnih plaćanja u skladu sa zahtjevima ZPP-a za razdoblje 2021. (2023.) – 2027. godine s ciljem njihove učinkovitije raspodjele, umjesto „Povećanja pravičnosti dodjele potpore poljoprivrednim gospodarstvima“, što je definirano kao razvojna potreba. Kako je strateški plan mjesto gdje će se detaljno definirati modeli izravnih plaćanja, tako smatramo da je razinu detalja vezanu uz izravna plaćanja potrebno prilagoditi razini detalja u ostalim intervencijama i pripadajućim provedbenim mehanizmima. Napominjemo kako je HGK još u listopadu 2018. godine iznijela stajalište o novom modelu izravnih plaćanja (predviđen u prijedlogu Uredbe o ZPP strateškim planovima) i ograničenju potpora za velike proizvođače. 3. Pozicioniranje prehrambene industrije Prijedlog SP govori o potrebi jačanja konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora. Poljoprivredno-prehrambeni sektor spominje se u čitavom tekstu SP te je sadržan i u nazivu predloženog Strateškog cilja II - Jačanje konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora. SP također govori o očekivanom učinku „povećanja udjela prehrambene industrije u BDP-u za 20%“. Držimo kako je jedan od ključnih alata za jačanje konkurentnosti sektora, kako primarne poljoprivredne proizvodnje, tako i prehrambene industrije, potpora za ulaganja u povećanje obujma proizvodnje i proizvodnih kapaciteta, modernizaciju tehnoloških postupaka, energetske učinkovitost, digitalizaciju i primjenu inovacija. U intervencijama se treba voditi računa, kako o primarnoj-poljoprivrednoj proizvodnji, tako i o prehrambenoj industriji. Predlažemo stoga promjenu naziva intervencije A: „Ulaganja u poljoprivredu i prehrambenu industriju radi stvaranja dodane vrijednosti“, Tekst predloženog provedbenog mehanizama A.1. Ulaganja u sredstva za proizvodnju, tehnologije i inovacije potrebno je prilagoditi na način, da se uz poljoprivredu istakne i

2030. godine posvetiti veća pažnja upravo ovoj kategoriji proizvođača, kako bi im se pomoglo u razvoju poslovanja, a time i unaprijedila ukupna poljoprivredna proizvodnja i razina razvoja ruralnih područja. To ne treba tumačiti na način da će veliki proizvođači biti zanemareni ili isključeni iz korištenja mjera iz prvog ili drugog stupa, niti je to navedeno igdje u nacrtu Strategije poljoprivrede.

prehrambena industrija kao sektor prihvatljiv za ulaganja. Također, i ostalim provedbenim mehanizmima potrebno je konkretizirati poziciju prehrambene industrije.

4. Očekivani učinci i ishodi u provedbi strategije Predlažemo preispitati definirane očekivane učinke i ishode u SP kao i strukturiranje očekivanih učinaka i ishoda te povezanih strateških ciljeva i intervencija. Predlažemo razmotriti sljedeće pokazatelje koji bi se mogli iskoristiti u definiranju očekivanih učinaka i ishoda:

- Povećanje vrijednosti primarne poljoprivredne proizvodnje i proizvodnje prehrambene industrije
- Promjena strukture outputa poljoprivrede u pravcu povećanja udjela vrijednosti visoko-dohodovnih kultura i proizvoda stočarstva
- Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrede
- Povećanje dodane vrijednosti prehrambene industrije
- Smanjenje vanjskotrgovinskog deficita u poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima
- Povećanje produktivnosti rada u poljoprivredi
- Povećanje produktivnosti rada u prehrambenoj industriji
- Povećanja dohotka poljoprivrednika.

5. Jače razgraničenje mjera poljoprivredne politike i mjera regionalne politike Ne umanjujući važnost razvoja fizičke i socijalne infrastrukture ruralnih područja, držimo kako je potrebno jače razgraničenje mjera poljoprivredne politike i mjera regionalne politike. S obzirom na smanjenje alokacije iz EAFRD u razdoblju 2021. – 2027. u odnosu na programsko razdoblje 2014. – 2020. i ograničena sredstva Državnog proračuna, potrebno je načiniti jasnu demarkaciju između prihvatljivih ulaganja u ruralnom razvoju (za što je programski nadležno Ministarstvo poljoprivrede) i prihvatljivih ulaganja u regionalnom razvoju (za što su programski nadležna druga ministarstva). Izravna ulaganja u poljoprivredu i prehrambenu industriju ključan su čimbenik jačanja konkurentnosti sektora i zaposlenosti na ruralnim područjima. Zbog ograničenja sredstava, iz EAFRD predlažemo financiranje samo onih investicija koje su neposredno vezane uz javnu infrastrukturu (manjeg obujma) potrebnu za razvoj poljoprivrede. Ostala fizička i socijalna infrastruktura ruralnih područja trebala bi se financirati iz alokacija koje Hrvatskoj dolaze iz Kohezijskog fonda, Europskog regionalnog fonda i Europskog socijalnog fonda (i ostalih EU mehanizama i instrumenata). Zalažemo se maksimalne alokacije, uvažavajući ograničenja koja proizlaze iz EU pravila, koje će biti usmjerene u mjere potpore (bespovratna sredstva) za ulaganja u dugotrajnu imovinu u sektoru primarne poljoprivredne proizvodnje i prehrambeno-prerađivačke industrije.

6. Fokusiranje intervencija na male i srednje proizvođače Primjeri intervencija i ciljanih mjera za odabrane podsektore (dodatak III) usmjereni su na mala i srednja poljoprivredna gospodarstva što je potrebno izmijeniti. S obzirom na strukturu poljoprivrednih gospodarstava u RH te značaj većih i velikih subjekata (pokrivaju 60% vrijednosti prodaje poljoprivrednih proizvoda u RH, organiziraju otkup, realiziraju glavninu izvoza, kreditiraju proizvodnju malih proizvođača, vrše prijenos znanja, primjenjuju inovacije), potrebno je preispitati postavljene prioritete ulaganja za mala i srednja gospodarstva. Svakako da treba jačati tržišnu usmjerenost malih proizvođača, uz povećanje volumena i produktivnosti njihove proizvodnje.

	<p>Međutim, potrebno je očuvati i unaprijediti poslovanje okosnice hrvatske poljoprivrede, a to su upravo srednja i veća gospodarstva.</p>	
<p>9</p>	<p>GIU "CROATIATOČAR" Zagreb, Ivana Šibla 9 NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030.</p> <p>Opći komentar Hrvatsko poljoprivredni prehrambeni sektor karakterizira niska samodostatnost kako u proizvodnji primarnih poljoprivrednih proizvoda tako u proizvodnji hrane. U zadnjih 5 godina ostvarena je negativna uvozna izvozna bilanca od 5 milijardi EUR-a od čega na sektor stočarstva i prateću industriju otpada gotovo 45 %. Jedini dio pozitivne bilance odnosi se na sektor uljarica i žitarica, sektoru ribarstva i u manjem dijelu u sektoru mesnih prerađevina. Strategija predviđa četiri strateška cilja pa se predlaže nadopuna 5. strateškog cilja koji se odnosi na povećanje samodostatnosti i uravnoteženosti trgovinske bilance. Također u strateškim ciljevima potrebno je u prvom strateškom cilju uz poljoprivrednu proizvodnju nadodati i prehrambenu industriju koju također karakterizira relativno niska proizvodno tehnološka i ekonomska produktivnost te podinvestiranost u odnosu na prehrambenu industriju razvijenih članica EU. Opće je poznata činjenica nedovoljnog korištenja potencijala poljoprivrednog zemljišta posebice u dijelu privatnog sektora u nekim regijama uključujući i zapušteno poljoprivredno zemljište u javnom vlasništvu. Predlaže se nadogradnja strategije u smislu mjera provođenja cjelokupnog poljoprivrednog zemljišta na razini države za optimalno i ciljano korištenje. Ovaj cilj pretpostavlja pored ostalog provedbu rješavanja imovinsko pravne problematike te provedbu postupaka komasacije, melioracije i arondacije nakon čega bi se povećao resurs za proizvodnju hrane uz povećanje produktivnosti i konkurentnosti. Od cirka 1,300 mil. parcela upisanih u ARCOD preko 90% poljoprivrednih gospodarstava koristi oko 40% hektara poljoprivrednog zemljišta prosječne veličine parcele od svega 0,53 hektara. U dijelu strategije koja se odnosi na potporu dohotku govori se samo o preraspodijeli potpora u odnosu na veličinu gospodarstva. Potpora dohotku mora uvažiti i činjenicu da je daleko najveći dio količine i vrijednosti poljoprivredne i stočarske proizvodnje kod srednje velikih i velikih gospodarstva što je vidljivo iz podataka DZS-a, a usto na razini su u najmanju ruku tehničko tehnološke produktivnosti sličnih EU gospodarstava. Uspoređujući strukturu poljoprivrednih gospodarstava s ostalim članicama vidljivo je da Hrvatska ima znatno manje srednjih i srednje velikih gospodarstava u odnosu na razvijene zemlje članice. Strategija bi trebala definirati pretpostavke restrukturiranja poljoprivrednih gospodarstva s ciljem povećanja broja velikih i srednje velikih gospodarstava. U tom smislu potrebno je osigurati takvim gospodarstvima pored ostalog potrebne hektare poljoprivrednog zemljišta što bi trebalo rezultirati ukupnom povećanju dugoročno održive, produktivne i konkurentne proizvodnje zavisno do pojedinog sektora. U zadnje dvije godine značajno je povećan izvoz žitarica kako kukuruza i pšenice koje čine osnovni siroviniski</p>	<p>Prihvaćen</p> <p>U nacrtu Strategije poljoprivrede doradit će se dio koji se odnosi na problematiku poljoprivrednog zemljišta te će se jače naglasiti uloga prehrambene industrije. Što se tiče najavljene preraspodjele potpore dohotku, to smatramo nužnim zbog velikog nesrazmjera koji trenutno postoji u omjeru sredstava izravnih plaćanja koja se isplaćuju velikim poljoprivrednicima u Hrvatskoj (1% najvećih korisnika dobiva gotovo 30% od ukupnih sredstava izravnih plaćanja). Ne osporavajući važnost velikih poduzetnika u doprinosu poljoprivrednoj proizvodnji u Republici Hrvatskoj, mišljenja smo da treba smanjiti nesrazmjer u izravnim plaćanjima. Veliki proizvođači će i dalje biti prihvatljivi korisnici potpora iz prvog i drugog stupa, međutim, za male i srednje proizvođače namijenit će se veći postotak iz omotnice za potporu dohotku nego što je to do sada bio slučaj. Prilike za restrukturiranje malih i srednjih poljoprivrednih gospodarstava posebno vidimo u proizvodnji prepoznatljivih regionalnih proizvoda visoke kvalitete, namijenjenih segmentima tržišta na kojima se postiže viša cijena. Mala i srednja poljoprivredna gospodarstva su ključna su i za ostvarenje ostalih sastavnica vizije razvoja poljoprivrede, koje govore o održivom korištenju prirodnih resursa i razvoju ruralnih područja. Primamo na znanje prijedloge vezane uz investicije u obnovljive izvore energije te uz pokazatelje za praćenje uspješnosti provedbe Strategije poljoprivrede. Također primamo na znanje komentar vezan uz koordinaciju praćenja provedbe Strategije poljoprivrede, uz napomenu da se pod koordinacijskim tijelom iz poglavlja 7. Strategije misli na tijelo kako je definirano propisima koji reguliraju strateško planiranje u Republici Hrvatskoj.</p>

<p>resurs u stočarskoj proizvodnji i prerađivačkoj industriji. Pored ostalog pretpostavka osiguranja potrebnih količina žitarica su s jedne strane skladišni i ostali infrastrukturni kapaciteti, a s druge strane osiguranje potrebnih financijskih sredstava za otkup proizvoda ali i obrtnih sredstava za financiranje proizvodnje u tijeku. Dio prehrambene industrije kao što su mlinsko pekarska industrija, industrija prerada voća i povrća, konditorska industrija, industrija stočne hrane ne financira se iz sredstava ruralnog programa pa valja za te sektore poljoprivredne industrije definirati izvore financiranja javne potpore iz ostalih Europskih fondova. Poljoprivredno prehrambeni sektor u Hrvatskoj tek je manjim dijelom započeo investicije u obnovljive izvore energije, a raspolaže velikim potencijalom osobito u solarnoj energiji s obzirom na velike površine objekata za stočarsku i biljnu proizvodnju uključujući i prehrambenu industriju. Postojeća zakonska legislativa onemogućuje korištenje potpunog potencijala pa je potrebno postojeću legislativu izmijeniti s praksom ostalih članica EU. U dijelu strategije pregleda očekivanih učinaka provedbe strategije uz poljoprivrednu proizvodnju potrebno je nadopuniti i procjenu povećanja vrijednosti prehrambene industrije do 2030. g. s obzirom na petogodišnju stagnaciju. Pregledu pokazatelja za praćenje ostvarenja provedbe strategije u sektoru govedarstva uz prirast goveda potrebno je nadodati i proizvodnju mlijeka. Isto tako u dijelu stočarstva, iako je to višekratno ukazivano od strane Croatiastočara potrebno je nadodati i sektore peradarstva, ovčarstva i kozarstva, kako u dijelu populacije peradi, ovaca i koza, proizvodnji mlijeka i prirast. Valjalo bi ažurirati podatke o populaciji goveda svinja, peradi, ovaca i koza sa najnovijim objavljenim podacima s obzirom da su u strategiji korišteni podaci iz 2018.g. Strategijom je predviđeno kordinacionalno tijelo vlade zaduženo za provedu i praćenje strategije. Iz strateških dokumenata ostalih zemalja vidljivo je da su u provedbenom tijelu zastupljeni predstavnici svih najvažnijih sektora kako iz dijela poljoprivredne proizvodnje tako i prehrambene industrije uključujući komore i sektorska udruženja, znanstvenih institucija i predstavnika ostalih ministarstava koji su izravno ili neizravno vezani za poredbu strategije. Akceptirajući čitav niz izazova u sljedećem periodu bitan je sveukupni konsenzus i aktivan doprinos svih učesnika u provedbi strategije. Provedba nove strategije „presudan je trenutak“ pa bi i samu strategiju valjalo nazvati POLJOPRIVREDNO PREHRAMBENA STRATEGIJA RH DO 2030.</p>	
<p>10 PP Orahovica d.o.o. NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. Poštovani, Na samom početku Strategije se navodi: U suradnji s predstavnicima hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora usuglasili smo sljedeću viziju razvoja poljoprivrede: „proizvoditi veću količinu visokokvalitetne hrane po konkurentnim cijenama, održivo upravljati prirodnim resursima u promjenjivim klimatskim uvjetima te doprinijeti poboljšanju</p>	<p>Prihvaćen Nacrt Strategije poljoprivrede dopunit će se na način da se detaljnije obradi tematika poljoprivrednog zemljišta. U nacrtu Strategije ističe se važnost preraspodjele potpore dohotku u korist malih i srednjih poljoprivrednika. Preusmjeravanje potpore prema malim i srednjim proizvođačima nužno je zbog velikog nesrazmjera koji trenutno postoji u omjeru sredstava izravnih plaćanja koja se isplaćuju velikim poljoprivrednicima u Hrvatskoj (1% najvećih korisnika dobiva gotovo 30% od ukupnih sredstava izravnih plaćanja). Ne osporavajući važnost velikih</p>

kvalitete života i povećanju zaposlenosti u ruralnim područjima ” Da bi se navedena vizija ostvarila, smatramo kako je Strategijom potrebno dodatno analizirati i prikazati slijedeće: ZAKONODAVNI OKVIR Jedan od osnovnih preduvjeta za provedbu bilo koje Strategije je postaviti stabilan zakonodavni okvir koji će dati sigurnost, pravičnost i poticaj proizvođačima, posebno onima koji su se već dokazali kao dobri gospodarini, koji proizvode više od prosjeka, investiraju, zapošljavaju i doprinose razvoju i opstanku lokalne i regionalne zajednice. S tim u vezi, predlažemo u Strategiji navesti kako je potrebno upravo takvim dosadašnjim proizvođačima osigurati da se i dalje bave poljoprivrednom proizvodnjom i poticati ih da ostvaruju još bolje rezultate te kao ključno, potrebno je riješiti pitanja poljoprivrednog zemljišta kao osnovnog resursa za proizvodnju. U strategiji nedostaje presjek trenutnog stanja poljoprivrednog zemljišta, plan stavljanja u funkciju obraslog zemljišta te općenito plan stavljanja u funkciju zemljišta koje nije obuhvaćeno niti jednim oblikom raspolaganja pa to predlažemo nadopuniti. POTPORE Kao jedna od razvojnih potreba navodi se usmjeravanje poljoprivrednih potpora prema malim i srednjim proizvođačima, pri tom zanemarujući velike. Navedena potreba dobivena je analizom isplata potpora proizvođačima prema njihovoj ekonomskoj veličini (pri čemu se u analizi „velikima“ smatraju svi koji imaju preko 150.000 eura vrijednost proizvodnje, što bi prema definiciji MSP-a bilo u kategoriji mikro poduzeća), ne uzimajući u obzir niti omjer isplaćenih potpora i ukupnih prihoda svakog pojedinog proizvođača niti stvorene prihode po hektaru. Sa druge strane, upravo su ti „veliki“ nositelji poljoprivredne proizvodnje u RH. Naime, prema dostupnim podacima iz 2018., proizvođači koji obrađuju preko 1.000 ha poljoprivrednog zemljišta, njih 33 (ili 0,02% ukupnih proizvođača) koriste ukupno cca 100.000 ha, što je manje od 10% ukupnih površina u RH. Prihodi tih tvrtki iznose 3,9 milijardi kn, što je 24 % ukupne poljoprivredne proizvodnje, zapošljavaju u prosjeku 13-14% od ukupno zaposlenih u poljoprivredi i to osobe različitih struka (agronome, pravnike, računovođe, mehaničare, psihologe, ekonomiste itd) i od njih država ima suficit od cca 1 milijarda kuna godišnje. Kada bi prihodi sa preostalih poljoprivrednih površina bili na razini spomenutih 33 proizvođača, ukupna vrijednost poljoprivredne proizvodnje bi iznosila 44 milijarde kuna, a ne današnjih 17. Osim toga, država, županije i općine bi ostvarivale prihod od dodatnih 10 milijardi kuna (7 milijardi kroz PDV i još najmanje 3 milijarde kroz poreze, doprinose i slično) te bi bilo stvoreno oko 25.000 novih radnih mjesta. Ne uzimajući u obzir sve ove bitne činjenice, Strategijom se rade razlike između „velikih“ i „ostalnih“ zanemarujući „velike“ koji su stup u poljoprivrednoj proizvodnji, umjesto da se prikaže jasna slika „uspješnih“ i „manje uspješnih“. Zatim, u Strategiji nije prikazan utjecaj na poslovanje „velikih“ proizvođača uslijed ukidanja ili smanjivanja potpora te posljedično njihov utjecaj na sve ostale (kopoperanti, primarni proizvođači itd) u lancu proizvodnje, a koji se naslanjaju upravo na te „velike“. Ukoliko bi se ugrozilo poslovanje tih tvrtki koje su, načelno, nositelji poljoprivredne proizvodnje

poduzetnika u doprinosu poljoprivrednoj proizvodnji u Republici Hrvatskoj, mišljenja smo da treba smanjiti nesrazmjer u izravnim plaćanjima. Veliki proizvođači će i dalje biti prihvatljivi korisnici potpora iz prvog i drugog stupa (uključujući i potpore dohotku), međutim, za male i srednje proizvođače namijenit će se veći postotak iz omotnice za potporu dohotku nego što je to do sada bio slučaj. Stoga se ne možemo složiti da su veliki proizvođači zanemareni u nacrtu Strategije poljoprivrede. Ističemo isto tako da ovaj mehanizam nije u suprotnosti s člancima 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju EU-a. Naprotiv, preraspodjela potpore dohotku je sastavni dio sadašnje zajedničke poljoprivredne politike, kao i one za razdoblje do 2027. godine te je u skladu s načelima Ugovora o funkcioniranju EU-a. S obzirom na brojnost malih i srednjih poljoprivrednika u strukturi poljoprivredne proizvodnje, u nacrtu Strategije se na više mjesta govori o tome da će oni imati određenu prednost u korištenju odabranih mjera poljoprivredne politike (npr. provedbeni mehanizam B.4). Istovremeno, veliki proizvođači neće biti isključeni kao korisnici, niti to stoji igdje u tekstu nacrta Strategije. Također, napominjemo da je izradi nacrta Strategije prethodila detaljna analiza poljoprivrednog sektora, koja je iznesena u dokumentima dostupnima na poveznici <https://poljoprivreda2020.hr>. Zbog obujma analitičkih materijala oni nisu uključeni u tekst nacrta Strategije, ali se ciljevi, potrebe i aktivnosti sadržani u nacrtu Strategije temelje na tim analizama. Slažemo se s važnošću udruživanja poljoprivrednika, što je obuhvaćeno provedbenim mehanizmom C.1. Vežano uz upit o navodnjavanju, u dijelu A.1 se pojašnjava kako se navodnjavanje može sufinancirati iz sredstava ruralnog razvoja namijenjenih ulaganjima u proizvodnju, u okviru pravila koja će biti definirana na razini EU-a, što ne znači da je ulaganje u navodnjavanje samo po sebi neprihvatljivo.

u RH, zacrtani cilj od 30 milijardi kuna neće biti ostvariv. Važno je napomenuti kako „veliki“ poljoprivredni proizvođači imaju i ulogu kreditora „manjih poljoprivrednih proizvođača“ kroz osiguranje gnojiva, sjemena, zaštite i ostalog repromaterijala, imaju ulogu otkupljivača i vrše ulogu skladištenja raznih vrsta proizvoda. Jednostavno, ugrožavanjem sadašnjeg modela poljoprivredne proizvodnje u RH ugrožava se postojeća proizvodnja i ne vidimo prostora za rast proizvodnje, a pogotovo dostizanja 30 milijardi kako strategija predviđa. U prethodnom programskom razdoblju pokušalo se kroz razne mjere ruralnog razvoja osigurati bespovratna sredstva za pokretanje i za unaprjeđenje proizvodnje mladih, novoosnovanih i malih proizvođača, kao i davanje prioriteta na različitim natječajima, a sve sa ciljem podizanja konkurentnosti i osiguravanja preduvjeta za uspješni daljnji rast, no kako vidimo rezultati su gotovo zanemarivi. I sada se predlaže da se u slijedećih 30 godina ide istim putem koji ne daje rezultate, a očekivano je i da će imati i negativan utjecaj na do sada stvoreno. Osim toga, intervencija kao potpora dohotku samo za neke proizvođače, da bi bila prihvatljiva, mora se dokazati da je spojiva sa unutarnjim tržištem sukladno članku 107 i 108 Ugovora o funkcioniranju EU. Odnosno, ako potpora u bilo kojem obliku narušava ili prijeti da će narušiti tržišno natjecanje stavljanjem određenih poduzetnika ili proizvodnje određene robe u povoljniji položaj, što je navedeno u strategiji preferirajući male i srednje proizvođače, smatramo da je upravo nespojiva sa unutarnjim tržištem i kao takva ne bi bila prihvatljiva. Zbog svega prethodno navedenog, kao i zbog manjka analiza poljoprivredne proizvodnje, predlažemo da se u Strategiji ne rade podjele prema veličini proizvođača. Ako sada "zatvorimo vrata" određenim skupinama proizvođača, ona će ostati zatvorena za njih u slijedećih 10 godina jer se u Strateškom planu, niti bilo kojem drugom strateškom dokumentu koji se nadovezuje na Strategiju, neće moći napraviti promjena. Osim toga, nejasno je i koji su kriteriji za svrstavanje proizvođača u određene kategorije veličine. S obzirom da se Strategijom definira poljoprivredna politika za slijedećih 10 godina, predlažemo i da se napravi prethodna analiza utjecaja učinka na grupe proizvođača kojima se želi ukinuti ili značajno smanjiti potpore, kao i na one proizvođače koji su direktno ili indirektno vezani na iste. PROIZVOĐAČKE ORGANIZACIJE Umjesto značajnih povećanja direktnih potpora dohotku za male i srednje proizvođače kako ih se sada naziva, predlažemo veći naglasak i potporu staviti na povezivanje u proizvođačke organizacije (PO) i sufinanciranja nabavke opreme i izgradnje skladišta jer bi se time riješilo više otvorenih pitanja: - Udruživanjem ratara i stočara, posebno malih i novoosnovanih, došlo bi do sinergije i po pitanju tržišta i po pitanju potrebe za poljoprivrednim zemljištem - Ratari bi proizvodili hranu za stočare koju bi stočari dobivali direktno iz PO.....time bi se za razvoj stočarstva osigurala hrana za stoku, stočarima bi se smanjila potreba za poljoprivrednim zemljištem, ratari su riješili otkup, a stočari se mogu posvetiti uzgoju stoke, umjesto da sredstva troše u nabavku mehanizacije za proizvodnju npr. kukuruza NAVODNJAVANJE I ODVODNJA Navodnjavanje u

<p>11 Petrokemija, d.d. tvornica gnojiva NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. Petrokemija d.d. Kutina u Strategiji poljoprivrede 2020. – 2030. „Više od farme“ Poštovani, Petrokemija je danas stabilna i sposobna pokrenuti značajan investicijski i razvojni ciklus. Stabilizacija poslovanja snažno podupire gospodarstvo Hrvatske te će direktno pomoći i hrvatskim poljoprivrednicima, odnosno poljoprivredi Hrvatske u ostvarivanju ciljeva Strategije poljoprivrede 2020. – 2030. Mineralna gnojiva predstavljaju jedan od najpropulzivnijih inputa u suvremenoj poljoprivredi koja u velikoj mjeri doprinose povećanju produktivnosti biljne proizvodnje. Prema podacima Uprave za stručnu podršku razvoja poljoprivrede i ribarstva, udio troška gnojidbe u ukupnim troškovima poljoprivredne proizvodnje za glavne ratarske usjeve (pšenica, kukuruz, soja) iznosi 33-37%, a doprinosi ukupnom povećanju prinosa većine ratarskih usjeva za 40-50%. Mišljenja smo da je Petrokemija od strateške važnosti za daljnji razvoj ruralnog područja i opstanak ruralnog stanovništva kojima je bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom glavna djelatnost za osiguranje egzistencije. U misiju i temeljne vrijednosti Petrokemije utkana je snažna odrednica racionalne primjene mineralnih gnojiva prema zahtjevima poljoprivredne kulture i zahtjevima tla. Gnojiva mogu znatno povećati otpornost usjeva na klimatske promjene bez opasnosti od onečišćenja okoliša i štetnog utjecaja na tlo i vode, ako se primjenjuju u skladu s najboljim poljoprivrednim praksama. Petrokemija u svojoj Strategiji Petrokemija 2021.-2030. predviđa povećanje energetske učinkovitosti i smanjivanje svih emisija CO2 i NOx plinova te značajno smanjene otpadnih</p>	<p>Prihvaćen Zahvaljujemo na komentaru te pozdravljamo opisane ciljeve i poslovanje tvrtke Petrokemija d.d. Primamo na znanje dostavljene komentare, uz napomenu da smatramo kako nije primjereno u strateškom dokumentu ove vrste isticati pojedinačne poslovne subjekte.</p>

<p>voda i čiste otpadne vode, kao i dalje unapređivanje proizvodnog asortimana u skladu s načelima i zahtjevima održive poljoprivredne proizvodnje. Predlažemo i smatramo primjerenim navođenjem kompanije Petrokemija d.d. Kutina unutar Strategije razvoja poljoprivrede 2020.-2030. „Više od farme“ kao značajnog čimbenika u ciklusu poljoprivredne proizvodnje i održivog razvoju ruralnih područja i ukupnog gospodarstva Hrvatske. Unutar Strategije razvoja poljoprivrede 2020.-2030. „Više od farme“:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pod točkom 2. Strateška vizija navesti „Razvoj visoko produktivne poljoprivredne proizvodnje, dokazano nije moguć bez korištenja mineralnih gnojiva. Trošak mineralnih gnojiva ima udio u ukupnim troškovima poljoprivredne proizvodnje kod ratarskih usjeva 33 do 37%, kod voćnih vrsta 4,3 do 5,8%, dok gnojidba doprinosi povećanju prinosa od 40 do 50%. Hrvatski proizvođač mineralnih gnojiva Petrokemija d.d. od početka proizvodnje mineralnih gnojiva u Kutni (53 godine) pridonosi i sudjeluje u razvoju Hrvatske poljoprivrede.“ • pod točkom 3. Prilike navesti „U razdoblju do 2030.g. Hrvatska poljoprivreda očekuje i od Petrokemije d.d. kao domaćeg najvećeg proizvođača mineralnih gnojiva razvoj usmjeren ostvarivanju ciljeva „zelene“ politike EU. Razvojni planovi zacrtani u Strategiji Petrokemija 2030, usklađeni su s ciljevima „zelene“ politike EU i predviđaju značajne investicije. Rezultat ovih investicija su mineralna gnojiva proizvedena s manjim utroškom energije, s bitno smanjenim emisijama CO₂ i NO_x, te smanjenim i čistim otpadnim vodama.“ • pod točkom 4. Razvojne potrebe i ciljevi strategije navesti „Asortiman proizvoda će pratiti trendove i zahtjeve Hrvatske poljoprivrede. Usvajanje proizvodnje zelenog amonijaka i zelenog vodika u Petrokemiji d.d., kao goriva budućnosti, omogućiti će i Hrvatskoj poljoprivredi dodatna snižavanja troškova. Sve navedeno kao konačni cilj ima značajno smanjivanje direktnih i indirektnih troškova u primjeni mineralnih gnojiva za hrvatske poljoprivrednike, povećanje produktivnosti i ostvarenje ciljeva zelene i održive poljoprivrede.“ <p>Za sva dodatna pitanja i informacije ostajemo Vam na usluzi. U očekivanju smo Vašeg pozitivnog odgovora. S poštovanjem, Predsjednik Uprave dr.sc. Davor Žmegač</p>	
<p>12 Renata Bažok NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. Poštovani podržavam komentare udruge CROCPA, prof. Barić i dr.sc. Hernera koji je ukazao na loše korištenje terminologije i nedosljednost u pripremi strategije. Smatram da je studija koju predlaže CROCPA itekako potrebna, jer nažalost danas imamo vrlo malo podataka koji se temelje na stvarnim vrijednostima a koji ukazuju na utjecaj poljoprivrede na okoliš u RH. S druge strane naglašavam da je strategijom propušteno ukazati na potrebu edukacije poljoprivrednika i unaprjeđenja njihovih kompetencija za primjenu novih tehnologija. To se naročito odnosi na unaprjeđenje znanja o integriranoj zaštiti bilja koja je kod nas u većini slučajeva svedena na dobru poljoprivrednu praksu. Smanjenje ovisnosti o pesticidima je imperativ koji se nameće u svim EU strategijama, a mi se u strategiji</p>	<p>Prihvaćen Slazemo se s važnošću izrade studije učinka Europskog zelenog plana i pratećih strateških dokumenata koje je predložila Europska komisija. Vlada Republike Hrvatske ukazala je na važnost postojanja takve analize učinka u svom stajalištu o strategiji “Od polja do stola”, usvojenom na sjednici Koordinacije Vlade Republike Hrvatske za unutarnju i vanjsku politiku, održanoj 25. kolovoza 2020. te je ovaj stav u ime Republike Hrvatske ponovljen na tijelima Europske unije na kojima se raspravljalo o strategiji “Od polja do stola”. Nacrt Strategije poljoprivrede prepoznaje važnost educiranja poljoprivrednika i razvoj njihovih vještina, između ostaloga i za korištenje naprednih tehnologija. U tom smislu ukazujemo posebno na interventne mehanizme E.4 i F.2, a posredno je educiranje poljoprivrednika sadržno i u drugim provedbenim mehanizmima, primjerice C.1. Ne slazemo se s</p>

	<p>time bavimo samo načelno (samo se spominju "okolišu prihvatljive prakse"). Koliko smo spremni poticati poljoprivrednike na edukaciju pokazuje podatak da je u nacrtu Zakona o održivoj uporabi pesticida izbrisan dio koji su predložili stručnjaci (članovi povjerenstva), a kojim su se veći, tržišno orijentirani poljoprivredni proizvođači koji ne posjeduju određenu razinu edukacije, obvezivali da će za savjetodavne usluge iz područja zaštite bilja angažirati savjetnika koji posjeduje specifična znanja. Takvim podilaženjem hrvatska se poljoprivreda neće pomaknuti s nulte točke. Pohvalno je da se predviđa rad na povezivanju savjetnika sa znanstvenim institucijama. Ipak ostaje nejasno kako će se to postići. Bilo bi vrijeme je da netko shvati da savjetnike treba poticati da se educiraju kroz različite forme cjeloživotnog obrazovanja te sudjeluju na seminarima i stručnim skupovima (a ne im to brani kako je često bio slučaj), ali da se shvati da treba vrednovati njihov rad u suradnji sa znanstvenim institucijama. Osim toga trebalo bi napokon shvatiti da rad savjetnika mora biti rad na terenu u rješavanju proizvodnih problema, a ne rad na popunjavanju obrazaca. Za rad u administrativnom dijelu trebaju predvidjeti korištenje drugih osoba koje nemaju znanja za teren.</p>
<p>13 KLARA BARIĆ NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. U cijelosti podržavam dole navedene komentare CROPCA-e. Za postizanje ciljeva za koje se nadam da će biti vodilja budućim aktivnostima, važno je angažirati kompetentne institucije i osobe koje će moći cjelovito sagledati problematiku primjene sredstava za zaštitu bilja u RH. Pitanje: je su li autori strategije uzeli u obzir specifičnosti hrvatske poljoprivrede (male parcele, starost i neobrazovanost nositelja nositelja OPG-a, ogroman broj malih OPG-ova) i koliko su i na koji način provedivi zacrtani ciljevi u Strategiji. Lijepo zvuče inovacije i digitalizacija, samo je pitanje koliko je provedivo?</p>	<p>Prihvaćen Autori nacrtu Strategije uzeli su u obzir specifičnosti hrvatske poljoprivrede. Nacrt Strategije proizlazi iz detaljne analize sektora, koja je objavljena u većem broju dokumenata dostupnih na poveznici https://poljoprivreda2020.hr. Zbog obujma ovih materijala, oni nisu mogli biti uključeni u tekst nacrtu Strategije poljoprivrede, ali prepoznate razvojne potrebe, ciljevi i aktivnosti izravno proizlaze iz tih analitičkih dokumenata.</p>
<p>14 Udruga proizvođača i zastupnika sredstava za zaštitu bilja Republike Hrvatske - CROCPA NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. Udruga proizvođača i zastupnika sredstava za zaštitu bilja Republike Hrvatske CROCPA s velikim interesom prati izradu Strategije poljoprivrede do 2030. godine, posebice u dijelu implementacije ciljeva Green Deal-a, te strategija „Od polja do stola“ i „Bioraznolikosti“. Strategija „Od polja do stola“ i „Strategija bioraznolikosti“ koje je EU objavila u sklopu Green Deal-a se dijelom osvrću i na uporabe pesticida i mineralnih gnojiva u poljoprivrednoj proizvodnji, te se kao mjere predlažu smanjenje uporabe pesticida za 50% i mineralnih gnojiva za 20% do 2030. Strategija hrvatske poljoprivrede će morati voditi računa o tako postavljenim ciljevima, te iznaći najbolji okvir koji će hrvatskoj poljoprivredi omogućiti održanje stabilne proizvodnje. Unatoč pozitivnim trendovima u održivom korištenju pesticida u Republici Hrvatskoj, koji se očituju u niskom broju incidenata vezanih uz korištenje pesticida, te naporima Ministarstva da zakonodavnim okvirom stvori uvjete za sigurnu i odgovornu uporabu</p>	<p>Prihvaćen Slažemo se s navodom da je po pitanju potrošnje pesticida Hrvatska u povoljnijem položaju od drugih država članica, što je činjenica koja će se uzeti u obzir u izradi strateškog plana za provedbu ZPP-a. Ciljevi smanjenja korištenja pesticida iz Europskog zelenog plana nisu izravno obvezujući za države članice, pa tako niti za Hrvatsku, što je jasno navedeno u stajalištu Vlade Republike Hrvatske o strategiji „Od polja do stola“, usvojenom na sjednici Koordinacije za unutarnju i vanjsku politiku održanoj 25. kolovoza 2020. U istom stajalištu navodi se i nužnost izrade učinka strategije „Od polja do stola“ te je ovaj stav u ime Republike Hrvatske ponovljen na tijelima Europske unije na kojima se raspravljalo o strategiji „Od polja do stola“. Naglašavamo da je izrada studije učinka obveza autora strategije „Od polja do stola“, odnosno Europske komisije.</p>

pesticida, smatramo da bi se Strategijom poljoprivrede do 2030. mogao učiniti još bolji pomak u razumijevanju stvarnih potreba hrvatske poljoprivrede za korištenjem pesticida uzimajući u obzir sve specifičnosti tehnologije, sortimenta, klime, tala, voda, rezistentnosti, konkurentnosti proizvodnje i potreba proizvođača. Naime, sam nacrt strategije u Analizi prednosti, ograničenja, potencijala i rizika poljoprivredno prehrambenog sektora u RH (Dodatak II), u toč.15 kao prednost navodi nisku razinu upotrebe pesticida u RH u usporedbi s prosjekom EU-a, a zadnje izvješće EFSA-e od 07.04.2021. „The 2019 European Union report on pesticide residues in food“ navodi da „nalazi sugeriraju da je malo vjerojatno da razine ostataka pesticida za analizirane prehrambene proizvode predstavljaju zabrinutost za zdravlje potrošača.“ Ovaj nalaz potvrđuju i podaci iz „National summary reports on pesticide residue analysis performed in 2019 European Food Safety Authority (EFSA)“ za Hrvatsku koji jasno pokazuju da građani Hrvatske konzumiraju sigurnu hranu u kontekstu izloženosti pesticidima. Međutim, predložen je niz preporuka za povećanje učinkovitosti europskih kontrolnih sustava, nastavljajući tako osiguravati visoku razinu zaštite potrošača u cijeloj EU. Temeljem podataka o potrošnji pesticida u Hrvatskoj i izvješća o sigurnosti hrane, nameće se logičan zaključak da je Hrvatska zapravo već ispunjava ciljeve Green Deal-a, te bi linearno i administrativno uvjetovano smanjivanje količina pesticida i mineralnih gnojiva moglo značajno utjecati na konkurentnost i održivost hrvatske poljoprivredne proizvodnje. Ovaj zaključak zapravo upućuje na snažnu potrebu izrade studije procjene učinka Strategija Od polja do stola i Biološke raznolikosti 2030., koja treba utvrditi koji su glavni problemi u zaštiti bilja poput rezistentnosti, neadekvatne primjene, nedostatka adekvatnog sredstva i sl., odrediti strateške kulture, najčešće korištene aktivne tvari i grupe, raspoloživost alternativnih metoda i zamjenskih sredstava, okolišne rizike i konačno koji će biti utjecaj na urod glavnih kultura u slučaju linearnog smanjenja korištenja pesticida, a posljedično i na održivost poljoprivrednika, cijena i sigurnosti hrane na tržištu. Monitoring pesticida temeljen na elementima takve studije procjene učinka će biti efikasan i koristan alat svim sudionicima u lancu vrijednosti, jer će omogućiti donositeljima odluka znanstveno utemeljeno odlučivanje o utjecaju na okoliš rizičnih aktivnih tvari, kao i utjecaj smanjenja uporabe pesticida ili primjene novih tehnologija na proizvodnju. Prema našem mišljenju, izrada ovakve studije procjene učinka se uklapa u razvojne potrebe 2, 4, 5 i 15, te u područje intervencije B (provedbeni mehanizmi B1, B2, B3 i B4), te područje intervencije C, provedbeni mehanizam C3. Upravo u cilju jačanja učinkovitosti europskih kontrolnih sustava (kako to zaključuje EFSA), CROCPA smatra i predlaže da kao jedan od provedbenih mehanizama strategije bude i izrada Studije procjene učinka pesticida na poljoprivrednu proizvodnju i zaštitu okoliša, koja bi bila temelj uspostave učinkovitog monitoringa pesticida, te donošenja utemeljenih odluka o načinima i obimu ispunjavanja ciljeva Green Deal-a, Strategije od polja do stola i Strategije bioraznolikosti u kontekstu

	<p>uporabe pesticida u Hrvatskoj. Europsko udruženje za zaštitu bilja (Crop Life Europe) je u suradnji s još nekoliko organizacija uključujući i COPA&COGECA u listopadu 2020. g. predložilo Europskoj komisiji izradu takve studije. Nedavno objavljeni rezultati studije koju je napravila nezavisna konzultantska tvrtka Agro.Ges potvrđuju zabrinjavajuće posljedice utjecaja Farm2Fork i Green Deal strategije na poljoprivrednu proizvodnju u Portugalu. https://anipla.com/estudoanipla2020/ Procjena je te studije da će ciljevi Green Deal-a u kontekstu smanjenja uporabe pesticida uzrokovati godišnji gubitak u iznosu od 330 milijuna EUR-a. Stoga smatramo da bi izrada impact assessment studije uvelike pomogla u procjeni stanja i donošenju najboljih mjera za prilagodbu i tranziciju hrvatske poljoprivredne proizvodnje sukladno Green Dealu, uz što manji pad prinosa i pojavu svih ostalih fitosanitarnih rizika.</p>
<p>15 Pravobranitelj/ica za ravnopravnost spolova NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. Poštovani/e, Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova smatra važnim ukazati na potrebu šireg i sveobuhvatnog sagledavanja društvenog položaja žena u ruralnim područjima kao skupine izložene riziku višestruke diskriminacije (sukladno UN Konvenciji o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, koja u čl.14. predviđa uzimanje u obzir i posebnih problema s kojima se suočavaju žene na selu). Ističem kako Rezolucija Europskog parlamenta o ženama i njihovoj ulozi u ruralnim područjima (Rezolucija, 4.4.2017.) ukazuje na pitanje zakonodavnog reguliranja njihovog položaja odnosno priznavanja njihovog profesionalnog statusa, a kao značajan izazov Rezolucija navodi da nisu uspostavljeni tematski potprogrami o ženama u ruralnim područjima. Rezolucija spominje i pitanje dostupnosti infrastruktura u ruralnim područjima, nedovoljnu zastupljenost žena u ruralnim područjima u tijelima koja donose odluke (kao što su poljoprivredne zadruge, sindikati, općinska poglavarstva) kao i izloženost žena u ruralnim područjima rodno uvjetovanoj razlici u plaćama i mirovinama. Rezolucija predlaže da se u programe osposobljavanja koji su posebno posvećeni poljoprivrednoj djelatnosti postupno uvrste moduli o ravnopravnosti, da se taj aspekt uključi i u izradu nastavnih materijala, da se potiču javne kampanje za ravnopravnost u ruralnim područjima i da se u školama u ruralnim područjima posebna pozornost posveti važnosti ravnopravnosti (toč.35). Odbor za uklanjanje diskriminacije žena UN-a donio je Opću preporuku br.34 (2016.) o pravima žena u ruralnim područjima (Opća preporuka). Prema navedenom dokumentu, žene u ruralnim područjima predstavljaju četvrtinu svjetskog stanovništva. Sukladno Općoj preporuci, države članice trebale bi uspostaviti poticajni institucionalni, zakonski i politički okvir kako bi osigurale da ruralni razvoj, poljoprivredne i vodne politike, uključujući i one koje se odnose na šumarstvo, stočarstvo, ribarstvo i akvakulturu, budu rodno osjetljive te da imaju primjeren proračun. Države članice trebale bi osigurati integraciju i uvođenje rodne perspektive u sve politike, strategije,</p>	<p>Prihvaćen U nacrtu Strategije poljoprivrede jače će se istaknuti uloga žena u ruralnim područjima putem dopuna u uvodnom poglavlju, poglavlju o strateškoj viziji te kod provedbenih mehanizama D.4 i E.4. Dio predloženih aktivnosti nije provediv putem Strategije poljoprivrede kao krovnog strateškog dokumenta, ali se može razmotriti na razini pojedinih mjera koje će biti razrađene u provedbenim dokumentima. Zahvaljujemo na dostavljenim informacijama i statističkim podacima, koje primamo na znanje. Ističemo da u nacrtu Strategije poljoprivrede nisu prikazani statistički podaci za niti jedan aspekt poljoprivrednog sektora ili ruralnih prostora, iako su izradi strategije prethodile detaljne analize dostupne na poveznici https://poljoprivreda2020.hr, jer bi se time znatno opteretio sadržaj nacрта Strategije i smanjila njezina preglednost.</p>

planove i programe poljoprivrednog i ruralnog razvoja omogućavajući ženama u ruralnim područjima da djeluju i budu vidljive kao dionici, donositeljice odluka i korisnice. U odnosu na stanje u Republici Hrvatskoj, najnoviji podaci Državnog zavoda za statistiku (DZS, Žene i muškarci u Hrvatskoj 2020.) ukazuju na izrazito nizak udio žena u djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (28,4%). Prema podacima DSZ-a, prosječna mjesečna bruto plaća zaposlenih u pravnim osobama prema djelatnosti (2018.) u području poljoprivrede, šumarstva i ribarstva iznosi 7.144 KN (M-7.420 KN, Ž-6.417 KN). Iz navedenog je vidljivo kako udio plaće žena u plaćama muškaraca u ovom sektoru iznosi 86,5%. Prema podacima iz Upisnika poljoprivrednika, udio žena u ukupnom broju odgovornih osoba u trgovačkim društvima upisanim u navedeni Upisnik (2020.) iznosio je 26,91%, dok je udio žena u ukupnom broju odgovornih osoba u obrtima iznosio 21,39%. Ukupni prosjek iznosi 24,15% žena kao odgovornih osoba, dok je (2019.) taj prosjek iznosio 22,64%, a što ukazuje na blagi porast od 1,51% u 2020., te svakako predstavlja pozitivan trend. Pravobraniteljica je u svom Izvješću o radu za 2020. godinu ukazala kako su u 2020., žene bile nositeljice ukupno 30,19% OPG-a (obiteljskih gospodarstva i samoopkrbnih poljoprivrednih gospodarstava) u Republici Hrvatskoj, a što je gotovo identičan udio kao i tijekom ranijih godina (2019.- 30,43%, 2018.- 30,37%). Žene nositeljice OPG-a su u najvećoj mjeri osobe starije od 65 godina života (47,6%), a slično je i kod muškaraca (38,4% je starije od 65 godina). Najmanje nositelja/ica OPG-a nalazi se u dobnim skupinama od 18-34 i od 35-39 godina života (ukupno 7% žena i 12,8% muškaraca), a sa povišenjem dobnih skupina raste i broj (žena i muškaraca) nositelja OPG-a, pri čemu je taj porast ipak veći kod žena. U odnosu na obrazovnu strukturu nositelja/ica OPG-a, najveći udio žena nositeljica OPG-a (za koje su poznati podaci) ima završenu samo osnovnu školu (24,58%) dok njih 23,06% ima završenu srednju školu. Istodobno, najveći udio muškaraca nositelja OPG-a ima završenu srednju školu (41,13% - u odnosu na samo 23,06% žena) dok završenu osnovnu školu ima njih 18,39% (za razliku od 24,58% žena). Najmanji je broj žena (6,1%) i muškaraca (7,82%) nositelja OPG-a koji/e imaju visokoškolsko obrazovanje. Iz navedenih podataka, koji su slični prošlogodišnjim podacima, proizlazi kako su žene nositeljice OPG-a slabije obrazovane od muškaraca nositelja navedenih gospodarstava. Stoga bi dio aktivnosti iz ovog područja svakako trebalo usmjeriti i na poboljšanje obrazovne strukture žena u ruralnim područjima, kao i na njihovu cjeloživotnu edukaciju. Najviše visokoobrazovanih žena nositeljica OPG-a nalazi se upravo u najmlađoj dobnj skupini od 18-34 godine (njih 24,75%) te se povećanjem dobnih skupina taj postotak smanjuje (na samo njih 2,61% u dobnj skupini iznad 65 godina života). Navedeno ukazuje kako su žene nositeljice OPG-a mlađe životne dobi bolje obrazovane, a što svakako predstavlja pozitivan trend koji treba nastaviti i u budućnosti. Imajući u vidu značaj ove problematike, Pravobraniteljica je stava kako bi se u Strategiju poljoprivrede svakako trebale uvrstiti i posebne

mjere koje bi se odnosile na žene u ruralnim područjima i unapređenje njihovog položaja, a što bi posljedično omogućilo povlačenje odgovarajućih finansijskih sredstava iz fondova Europske unije. Naime, u poglavlju br.8. Strategije poljoprivrede koje se odnosi na financiranje navodi se i kako će se najveći dio proračuna za financiranje provedbe Strategije osigurati iz fondova Europske unije za jamstva u poljoprivredi i ruralni razvoj, iz kojih će se poticati mjere iz budućeg Strateškog plana za provedbu zajedničke poljoprivredne politike u programskom razdoblju 2021. – 2027. Posljednje značajnije istraživanje vezano uz ovu problematiku iniciralo je i provelo (2009.-2011.) tadašnje Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, a čiji rezultati su objavljeni u publikaciji „101 pitanje za ženu iz ruralnih područja“. Rezultati navedenog istraživanja ukazali su na slijedeće. • Preko 50% ispitanica navelo je kako nije uopće ili je loše informatički pismeno. • Vlasnik obiteljskog gospodarstva u kojem ispitanice žive je u najvećem broju slučajeva njezin suprug/partner ili njegovi roditelji dok je ispitanica vlasnica samo u 13% slučajeva. • Čak 64% ispitanica navelo je kako u njihovom gospodarstvu postoji podjela na muške i ženske poslove. • 38% ispitanica provodi od 9-12 sati dnevno u obavljanju poslova na gospodarstvu, a njih 53% ne ide na godišnji odmor. • Vlasnik zemljišta kojeg ispitanica obrađuje je najčešće njezin suprug (28%), djed ili otac, dok je ona vlasnica samo u 8,5% slučajeva. • U odnosu na radni status, 33,5% ispitanica su kućanice, a 26,6% su nezaposlene, dok je zaposleno njih 23%. • Na edukacije o proizvodnji (seminare, radionice) nikada ne ide čak 48% ispitanica iako ih 50,5% smatra korisnima. • U odnosu na zdravstvenu zaštitu, 31% ispitanica ne ide nikad na ginekološke preglede, a njih 56% ne obavlja mamografiju dok ih 47% nikada ne posjećuje zubara. • U odnosu na mogućnosti financiranja projekata od strane EU, preko 53% ispitanica je navelo kako nije upoznato sa navedenim, a njih čak 73% se nikada nije prijavljivalo za financiranje projekata od strane EU. S programima poticanja ženskog poduzetništva nije bilo upoznato čak 82% ispitanica. Nadalje, treba istaknuti kako su rezultati navedenog istraživanja ukazali da je čak 31% ispitanica navelo kako često proživljava obiteljsko nasilje dok ih je 43,5% navodilo kako nasilje proživljava ponekad. Samo 25% ispitanica je navelo kako nikada nije proživjelo obiteljsko nasilje. Njih 38,7% uvijek treba pomoć u sprečavanju obiteljskog nasilja dok ih 35,5% treba pomoć ponekad. Posebno je poražavajući podatak da čak 58% ispitanica ne zna gdje treba tražiti pomoć u sprečavanju obiteljskog nasilja. S tim u vezi, preko 70% ispitanica nije čulo za institucije iz područja ravnopravnosti spolova (Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora i Pravobraniteljicu za ravnopravnost spolova). Čak 75% ispitanica smatra kako je hrvatsko društvo patrijarhalno. Pravobraniteljica je svjesna da se radi o rezultatima istraživanja koje je provedeno prije više od 10 godina, međutim navedeno istraživanje (u nedostatku novijih istraživanja) svakako može poslužiti kao svojevrsni pokazatelj u detektiranju specifičnih problema i poteškoća sa kojima se

susreću žene u ruralnim područjima. Upravo u cilju dobivanja ažurnijih podataka, Pravobraniteljica već godinama u svojim izvješćima o radu kontinuirano preporučuje provođenje cjelovitog istraživanja o položaju i potrebama žena u ruralnim područjima te o njihovom utjecaju na razvoj ruralnih i područja posebne državne skrbi. Imajući u vidu sve navedeno, Pravobraniteljica predlaže da se u Strategiju poljoprivrede do 2030. godine svakako uvrste pojedine mjere koje bi bile usmjerene na poboljšanje položaja žena poljoprivrednica i općenito žena u ruralnim područjima odnosno mjere kojima bi se doprinijelo provedbi načela ravnopravnosti spolova i uklanjanju rizika višestruke diskriminacije žena u ruralnim područjima, kao što su slijedeće mjere: 1.) Sve relevantne statističke podatke iz Strategije poljoprivrede, kao i općenito podatke koji se odnose na poljoprivrednu politiku, iskazivati razvrstano po spolu, 2.) Prilikom praćenja provedbe mjera iz Strategije poljoprivrede analizirati učinak tih mjera na položaj žena u ruralnim područjima odnosno na položaj žena poljoprivrednica, 3.) Osigurati da ruralni razvoj, kao i poljoprivredna politika, budu rodno osjetljivi te da imaju primjeren proračun u kojem će biti prepoznate i potrebe žena poljoprivrednica, 4.) Razmotriti mogućnost da se ženama poljoprivrednicama koje su žrtve obiteljskog i rodno uvjetovanog nasilja omoguće dodatne pogodnosti (u vidu npr. bonusa, olakšica i slično) prilikom provođenja mjera iz Strategije poljoprivrede (kao i općenito poljoprivredne politike), 5.) Poduzimati mjere u cilju poboljšanja informatičke pismenosti žena u ruralnim područjima, a u cilju što kvalitetnijeg vođenja gospodarstava i poslovanja, 6.) Provesti cjelovito istraživanje o položaju i potrebama žena poljoprivrednica i žena u ruralnim područjima te o njihovom utjecaju na razvoj ruralnih i područja posebne državne skrbi, 7.) Preispitati i analizirati postojeći pravni okvir kojim su regulirana prava žena poljoprivrednica, kao i općenito žena u ruralnim područjima u Hrvatskoj (npr. prava iz sustava zdravstvenog osiguranja, uključujući i prava s osnove trudnoće i majčinstva, prava iz sustava mirovinskog osiguranja i slično), a u cilju njegovog poboljšanja, 8.) Organiziranje posebnih edukacija, radionica, tečajeva i seminara na kojima bi se žene u ruralnim područjima mogle informirati i educirati o svim pitanjima vezanim uz zaštitu njihovih prava (iz područja rada, zapošljavanja, zaštite od nasilja u obitelji, zaštite od svih oblika diskriminacije i slično), 9.) Značajnije i vidljivije obilježavanje Svjetskog dana seoskih žena (15. listopada), posebice na lokalnim razinama, te promoviranje dobre prakse unaprjeđenja položaja žena u lokalnim zajednicama, 10.) Istražiti zastupljenost žena u ruralnim područjima kao i žena poljoprivrednica u tijelima koja donose odluke, 11.) Provoditi kampanje na lokalnoj razini u cilju poticanja političke participacije žena u ruralnim područjima, 12.) Istražiti dostupnost postojećih usluga i servisa u ruralnim područjima, a u cilju kreiranja mjera radi usklađivanja obiteljskog i poslovnog života žena poljoprivrednica i općenito žena u ruralnim područjima. Uvidom u Nacrta Strategije poljoprivrede, proizlazi kako je strateška vizija za poljoprivredu oblikovana u četiri strateška cilja, od kojih cilj br.3. glasi: „obnova ruralnog

<p>gospodarstva i unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim područjima“. Stoga bi se uvrštavanjem predloženih mjera svakako doprinijelo ostvarenju toga cilja. U odnosu na predloženu mjeru br.1. ukazujem kako je Zakonom o ravnopravnosti spolova (Narodne novine, broj 82/08, 69/17) u čl.17., koji govori o statističkim podacima, u st.1. propisano slijedeće: „Svi statistički podaci i informacije o osobama, koji se prikupljaju, evidentiraju i obrađuju u tijelima državne vlasti, tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravnim i fizičkim osobama koje obavljaju djelatnost u skladu s propisima, moraju biti iskazani po spolu.“ S tim u vezi, napominjem kako je jedan od preduvjeta za izradu rodno osjetljivog proračuna upravo postojanje relevantnih podataka koji su iskazani po spolu. U odnosu na predloženu mjeru br.3., Pravobraniteljica je stava kako bi trebalo uvesti rodnu perspektivu u sve politike i strategije, planove i programe poljoprivrednog i ruralnog razvoja (a što bi svakako obuhvaćalo i Strategiju poljoprivrede do 2030.). Navedeno znači da se već prilikom kreiranja i uvrštavanja mjera u strategije i politike treba imati u vidu očekivani učinak tih mjera na položaj žena i muškaraca kao i osigurati adekvatna financijska sredstva koja će uzimati u obzir i postojeće rodne razlike između muškaraca i žena, a posebice vrednovati neplaćeni rad žena u kućanstvu te njegu i skrb za obitelj i zajednicu. Zaključno, Pravobraniteljica smatra da bi se u Strategiju poljoprivrede svakako trebalo uvrstiti i odredbu prema kojoj bi se riječi i pojmovni sklopovi koji imaju rodno značenje, bez obzira jesu li u Strategiji korišteni u muškom ili ženskom rodu, odnosili na jednak način na muški i ženski rod. Navedeno bi bilo u skladu sa čl. 43. Zakona o ravnopravnosti spolova (Narodne novine, broj 82/08, 69/17) koji glasi: „Riječi i pojmovni sklopovi koji imaju rodno značenje bez obzira jesu li u zakonima ili drugim propisima korišteni u muškom ili ženskom rodu odnose se na jednak način na muški i ženski rod.“ S poštovanjem, Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Višnja Ljubičić, dipl.iur.</p>	
<p>16 ŽELJKO HERNER NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. Ad 1 str. 10, poglavlje IV. – nigdje se ne spominje stupanj iseljavanja u ruralnim područjima. Ad 2 str 11, poglavlje VI. – spominju se napredne IT tehnologije, a izostavljen je podatak o nedostatku elementarnih informatičkih znanja kod poljoprivrednika. Ad 3 str. 12. Obrazloženje Razvojne potrebe 1. – Razlozi niske produktivnosti su netočno navedeni. Ispravnije je: struktura proizvodnje, veličina gospodarstva i stupanj tehnološke razvijenosti. Ad 4 str 12. Obrazloženje Razvojne potrebe 1. – Gastro delicije mogu povećati prihod poljoprivredi samo ako je na Turističkom poljoprivrednom gospodarstvu (TPO). Ad 5 str 12. Opis Razvojne potrebe 2. – Okolišna održivost je pomiješana s učinkovitosti inputa, s prilagodbom klimatskim promjenama, uporabom obnovljivih izvora energija i dr. Sastavnice okoliša su tlo, voda, zrak i biljni i životinjski pokrov. Ad 6 str. 13. Obrazloženje Razvojne potrebe 3. – Rečenicu „Mali proizvođači su tehnički najučinkovitiji“ bi trebalo preformulirati u:</p>	<p>Prihvaćen Stupanj iseljavanja u ruralnim područjima prepoznat je kao rizik u SWOT analizi prikazanoj u dodatku II nacrtu Strategije poljoprivrede. Provedbenim mehanizmom E.4 predviđeno je rješavanje problema neusklađenosti vještina s potrebama poslovanja u suvremenom poljoprivredno-prehrambenom lancu, što uključuje i informatičke vještine. Možemo se djelomično složiti s predloženim razlozima niske produktivnosti. Međutim, ne smatramo da je mala veličina poljoprivrednih gospodarstava nužno povezana s manjom produktivnošću, to ovisi o vrsti poljoprivredne proizvodnje, npr. staklenička proizvodnja koja se odvija na relativno manjim poljoprivrednim površinama može biti visoko produktivna. Pod pojmom okolišne održivosti misli se na proizvodne prakse u poljoprivredi koje su korisne za okoliš ili klimu. Pojam tehničke učinkovitosti je uobičajen za metodologiju korištenu u analizi koja je prethodila izradi nacrtu Strategije poljoprivrede. Vidjeti dokument “Analiza učinkovitosti i efektivnosti javnih izdataka za poljoprivredu u Hrvatskoj” (https://poljoprivreda2020.hr). Ne vidimo da se</p>

	<p>„tehnički najprilagodljiviji“. Ad 7 str. 13. Obrazloženje Razvojne potrebe 4. – Dio teksta copy paste iz poglavlja 2. opet se miješaju pojmovi o klimatskim promjenama i agro-okolišnim uvjetima. Ovdje treba pisati o zoniranju proizvodnje. Ad 8 str. 14. Obrazloženje Razvojne potrebe 5. – Rečenica da se u Hrvatskoj: „osigurava otprilike 50 % ukupne proizvodnje“ nije točna. Ad 9 str. 14. Razvojna potreba 5. – Nigdje se ne spominju elementarne nepogode, već se spominju klimatske promjene, što su različiti pojmovi. Ad 10 str. 15. Obrazloženje Razvoja potreba 9 – Umjesto riječi „proizvodnja specijaliteta“ napisati „proizvodnja hrane s posebnim oznakama kvalitete“. Ad 11 str. 16 Opis Razvojne potrebe 11. – Potpuno nerazumljiv tekst. Radi li se tu o državnom ili privatnom poljoprivrednom tlu? Radi li se tu o usklađivanju zemljišnih knjiga i katastra? Radi li se tu o troškovima postupka zemljišno-knjižnih ispravaka? Nije navedena komasacija. Ad 12 str. Str- 17. Obrazloženje Razvojne potrebe 13. – Inovacije su pomiješane s istraživanjem i razvojem koje se opisuje u narednom poglavlju. Nigdje nisu spomenuti start-up u poljoprivredi, agro-tehnološki centri i poticanje inovacija u privatnom sektoru i sl.</p>
<p>17 ALEN RENDULIĆ NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. Poštovani, Strategija se premalo bavi s ključnim PROBLEMOM Poljoprivrede u HR, a to je: Potrebno je HITNO (zadati jasan Plan i Cilj za slijedećih 5 godina, kako bi se nakon 5 godina mogli vidjeti rezultati) srediti Zemljišne knjige- Katastar i Gruntovnicu, to znači: snimiti stanje na terenu, utvrditi prave granice zemljišta i srediti VLASNIŠTVO da bude čim više 1/1, a ne da na parceli od 200 m2 imamo i do 13 vlasnika! Također treba poticati SPAJANJE/ZAMJENU i povećanje susjednih parcela u logičke poljoprivredne cjeline/parcele, a ne da nam je većina poljoprivrednog zemljišta u HR rascjepkana na male parcele do 500 m2 i sa barem 5 vlasnika na istoj čestici! U ovaj rad potrebno je uložiti NOVAC- kako sredstva EU, pa tako i dodatno sredstva proračuna HR i proračune lokalnih zajednica, a onda i preusmjeriti Resurse, posebice Inženjere Geodezije. Sve to naravno podrazumjeva i Digitalizaciju, koja je krenula i tu je, ali ipak ne predstavlja stvarno stanje na terenu i ne rješava probleme na terenu, a ne rješava nit pitanje VLASNIŠTVA i velikog broja Vlasnika.</p>	<p>Prihvaćen U nacrtu Strategije doradit će se dio vezan uz poljoprivredno zemljište. Aktivnosti komasacije predviđeni su Nacionalnim programom oporavka i otpornosti, kao i digitalizacija poljoprivrede.</p>
<p>18 IVAN KALOPER NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. Poštovani vizija i plan su suprotnost od stanja na terenu. Dosadašnje vizije vode ka raseljavanju, gašenju radnih mjesta i ne mogućnosti preživljavanja na ruralnim područjima. Naš još uvijek aktualni gradonačelnik Trilja gospodin Šipić umiješan u muljažu sa poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu R.H. na području grada Trilja inače čovjek lažov, obećanko i umjetnik koji u svrhu proslave dana grada posjeda u istu salu ministricu poljoprivrede sa ostalim mešetarima poljoprivrednog zemljišta. Ministrica poljoprivrede u više navrata službeno posjeća Trilj grad koji se naslanja na rijeke i polje a da se nemože organizirati radni sastanak sa</p>	<p>Prihvaćen Poštovani, zahvaljujemo na komentaru.</p>

	<p>poljoprivrednicima držim neodgovornim postupkom. Ako su vizije i planovi zadržati gospodina Melvana regionalnim voditeljem Hrvatskih Šumama držim promašenim planom. Čovjeka koji proganja stočare sudskim sporovima, te se otvoreno stavlja na stranu krivolovaca, koji ujedno tjeraju ljude sa pašnjaka sa jednim ciljem da bi mogli saditi travu i na kraju kada se djelić istine javno iznese. Njegov sin u pratnji sa zaposlenikom Hrvatskih Šuma u 23 h dolazi na moja vrata prijetiti meni i mojoj djeci e poštovana gospođo ministrice to nisu vizije, planovi, poboljšanje kvalitete života, zadržavanje građana na ruralnim područjima, povećanje proizvodnje, zaposlenosti itd.</p>	
19	<p>HGK NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. , 2. STRATEŠKA VIZIJA Vezano na modifikaciju javnih izdataka za poljoprivredu, Udruženje energetike HGK predlaže, uz diferenciranje korisnika sredstava, dodatno uvesti i diferenciranje prema vrsti poljoprivredne kulture. Na taj bi se način omogućila alokacija sredstava prema vrsti kulture i dalo bi se na važnosti energetskim kulturama koje bi se uzgajale na zapuštenim tlima i tlima lošije kvalitete.</p>	<p>Prihvaćen Osnovni model izravnih plaćanja u okviru zajedničke poljoprivredne politike, koja obvezuje Hrvatsku kao državu članicu EU-a, predstavljaju potpore koje se isplaćuju neovisno o vrsti poljoprivredne proizvodnje. U posebno opravdanim slučajevima i u ograničenom obujmu potpore se mogu usmjeravati u specifične sektore (tzv. proizvodno vezana potpora), koja je sadržana u provedbenom mehanizmu A.1. Odluka u vrsti kultura koje će biti obuhvaćene proizvodno vezanom potporom donijet će se u okviru strateškog plana za provedbu zajedničke poljoprivredne politike.</p>
20	<p>INA Industrija nafte d.d. NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. , 2. STRATEŠKA VIZIJA Poglavlje 2. Strateška vizija, drugi odlomak, vezano na temu javnih izdataka Predlažem osim modifikacije javnih izdataka prema korisniku sredstava potrebno napraviti istu stvar prema vrsti poljoprivredne kulture odnosno razdijeliti sredstva prema kulturama koje će se uzgajati. Tu se posebna važnost daje energetskim kulturama koje bi se uzgajale na zapuštenim tlima i tlima lošije kvalitete.</p>	<p>Prihvaćen Osnovni model izravnih plaćanja u okviru zajedničke poljoprivredne politike, koja obvezuje Hrvatsku kao državu članicu EU-a, predstavljaju potpore koje se isplaćuju neovisno o vrsti poljoprivredne proizvodnje. U posebno opravdanim slučajevima i u ograničenom obujmu potpore se mogu usmjeravati u specifične sektore (tzv. proizvodno vezana potpora), koja je sadržana u provedbenom mehanizmu A.1. Odluka u vrsti kultura koje će biti obuhvaćene proizvodno vezanom potporom donijet će se u okviru strateškog plana za provedbu zajedničke poljoprivredne politike.</p>
21	<p>MILJENKO ŠIMIĆ NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. , 2. STRATEŠKA VIZIJA Slavoniju treba premrežiti agrotehničkim i biotehničkim startupovima. Razne biljne kulture se danas koriste za građevni materijal, alternative životinjskim kožama i sl. Usporedo s tim, startupovi diljem svijeta revitaliziraju i procese, rješavaju probleme s radnom snagom, nude mehanizacijska i robotizacijska rješenja i tako od poljoprivrede čine generator visokotehničke novostvorene vrijednosti. Ako to ne učine hrvatski ljudi, učinit će to Izraelci i Kinezi usred naše Slavonije na jeftino zakupljenoj slavonskoj zemlji. A onda čemu sva ta naša sveučilišta i diplome? Ovdje sve probleme država rješava tako što poljoprivredu, zastarjelu i neprofitabilnu kakva danas jest, zasipa ogromnim godišnjim rundama državnih potpora. Subvencije tjeraju svakog građanina da iz džepa plaća u prosjeku 900 kuna poticaja godišnje, a da pritom od te poljoprivrede ne dobije dobra koja je financirao, već najčešće uvozna. Produktivnost u poljoprivredi padala je (ili tek stagnirala) usporedo s povećanjem subvencija. Također, uporno se subvencionira pšenica koje se svake godine stvara višak, što dovodi do natezanja i blokada zbog otkupne cijene,</p>	<p>Prihvaćen Nacrt Strategije poljoprivrede naglašava važnost diverzifikacije poljoprivredne proizvodnje, posebno u smjeru proizvoda više dodane vrijednosti te proizvoda namijenjenih tržišnim nišama u kojima se postiže viša cijena za isporučene proizvode. Nacrt Strategije također prepoznaje važnost razvoja vještina te uvođenja i korištenja inovacija i naprednih tehnologija u poljoprivredi. Vjerujemo da će raspoloživa sredstva potpore pomoći u transformaciji poljoprivrednog sektora na način da bude konkurentniji nego što je to danas slučaj.</p>

	<p>iako iz svoje poljoprivredne proizvodnje Hrvatska ima samo osam proizvoda s kojima može zadovoljiti svoje potrebe. 2018. godine, primjerice, za hrvatske potrebe bilo je dostatno 400.000 tona, a proizvedeno 738.400 tona pšenice. Paradoksalno je da ako se i izveze u zrnju ovaj višak, on će se uvesti kao kruh, tjestenina, peciva i drugi gotovi proizvodi, tako da je saldo ovakve razmjene negativan. Međutim, poljoprivreda danas daje mnogo više od hrane, iako je i sama hrana, posebice način njene proizvodnje, izazov na koji, naravno, upravo poljoprivreda može dati najbolji odgovor. Međutim, osim te najlogičnije spone između polja, pašnjaka i hrane, poljoprivreda može pružiti jednu važnu materijalnu osnovu za novu, zelenu ekonomiju.</p>	
22	<p>HGK NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. , 3. PRILIKE U odnosu na točku iii. Klimatske promjene i održivost okoliša, udruženje energetike HGK ističe da područja koja sad nisu pogodna za poljoprivredu zbog loših klimatskih uvjeta mogu postati atraktivnija. Udruženje također smatra da je organizirani uzgoj energetskih kultura, odnosno poticanje osnivanja udruženja poljoprivrednika koji bi se bavili proizvodnjom energetskih usjeva, dobar alat za unaprjeđenje produktivnosti u poljoprivrednoj proizvodnji. Vezano na točku iv. Regionalni i teritorijalni razvoj, Udruženje energetike HGK drži da posebnu pozornost treba posvetiti Banovini koju je nedavno pogodio potres, što je dovelo do povećanja stope nezaposlenosti i iseljavanja. Nadalje, držimo da subvencioniranje određenih poljoprivrednih aktivnosti, među kojima ističemo uzgoj industrijskih kultura, mora potaknuti ekonomski rast na tom području s obzirom na to da se očekuje povećanje potrebe za tom vrstom sirovine.</p>	<p>Prihvaćen Primamo na znanje komentar uz napomenu da držimo kako je osnovni cilj poljoprivrede proizvodnja hrane. Smatramo kako treba osigurati druge izvore financiranja za energetske usjeve.</p>
23	<p>INA Industrija nafte d.d. NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. , 3. PRILIKE Poglavlje 3. Prilike, peti odlomak, iv. Regionalni i teritorijalni razvoj Ruralna područja u kojima primarna poljoprivreda predstavlja veliki dio izvora prihoda još uvijek obilježavaju visoke stope siromaštva, osobito u istočnoj Slavoniji. Kućanstva u Slavoniji, Baranji i Srijemu zaostaju u više aspekata (ekonomski razvoj, fizička infrastruktura, socijalne usluge, zdravstvo i obrazovanje), a situacija se pogoršala u razdoblju od 2011. do 2015. Predlažemo posebnu pozornost posvetiti području Banovine, odnosno Banije koji je nedavno pogođen prirodnom nepogodom, produžio stagnaciju odnosno nazadovanje u razvoju i povećao stopu nezaposlenosti i iseljavanja. Također, subvencioniranje određenih poljoprivrednih aktivnosti, pri čemu se ističe uzgoj industrijski kultura, svakako potiče zatvaranje ekonomskih tokova s obzirom na buduće povećanje potreba za takvom vrstom sirovine na spomenutom području.</p>	<p>Prihvaćen Nacrt Strategije poljoprivrede nije koncipiran regionalno te se utvrđene potrebe, prioritete i mjere na jednaki način odnose na cijelo područje Republike Hrvatske. Slavonija, Baranja i Srijem se spominju u poglavlju o prilikama hrvatske poljoprivrede samo kao primjer, uz citiranje pokazatelja koji su nastali kao rezultat ciljane studije. Razumijemo da je to izazvalo zabunu. Stoga će poglavlje 3. točka IV. biti preformulirani na način da bude jasnija namjera teksta.</p>
24	<p>INA Industrija nafte d.d. NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. , 3. PRILIKE Poglavlje 3. Prilike, četvrti odlomak, iii. Klimatske promjene i održivost okoliša Mišljenja smo kako</p>	<p>Prihvaćen Primamo na znanje komentar uz napomenu da držimo kako je osnovni cilj poljoprivrede proizvodnja hrane. Smatramo kako treba osigurati druge izvore financiranja za energetske usjeve.</p>

	područja koja trenutačno nisu pogodna za poljoprivredu zbog loših klimatskih uvjeta mogu postati atraktivnija. Kao alat za unapređenje sadašnje poljoprivredne produktivnosti vidimo i predlažemo organiziran uzgoj energetskih kultura, odnosno poticanje osnivanje udruženja poljoprivrednika koji bi se bavili proizvodnjom energetskih usjeva.	
25	<p>Ljubica Šolić NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. , 3. PRILIKE Ljubazno Vas molim, obratite pažnju na navode. Regionalni i teritorijalni razvoj koji se odnosi na područja ugrožena siromaštvom na žalost nisu samo u Slavoniji. Banovina? Lika? Zaleđe? Kordun? Uzevši u obzir aspekte koje navodite :“ ekonomski razvoj, fizička infrastruktura, socijalne usluge, zdravlje i obrazovanje“. Za usporedbu, po čemu (po kojim mjerljivim aspektima od navedenih) je Slavonija u lošijoj poziciji od npr. Banovine?</p>	<p>Prihvaćen Nacr Strategije poljoprivrede nije koncipiran regionalno te se utvrđene potrebe, prioritete i mjere na jednaki način odnose na cijelo područje Republike Hrvatske. Slavonija, Baranja i Srijem se spominju u poglavlju o prilikama hrvatske poljoprivrede samo kao primjer, uz citiranje pokazatelja koji su nastali kao rezultat ciljane studije. Razumijemo da je to izazvalo zabunu. Stoga će poglavlje 3. točka IV. biti preformulirani na način da bude jasnija namjera teksta.</p>
26	<p>WWF Adria NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. , 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE Smislenije bi bilo pružiti pregled ciljeva i razvojnih potreba prije nabiranja samih potreba. Također, u tekstu se navodi sljedeće: „Razvojne potrebe utvrđene su na temelju (i) analize glavnih izazova i prilika za hrvatski poljoprivredno-prehrambeni sektor i (ii) prioriteta koje su dionici iskazali tijekom javnih konzultacija i radionica.“ Ako se misli na SWOT analizu bilo bi dobro ujednačiti izričaj, budući da se u prilogu može pronaći „Analiza prednosti, ograničenja, potencijala i rizika poljoprivredno-prehrambenog sektora u Hrvatskoj“ te jasno navesti tko su bile pravne ili fizičke osobe uključene u izradu analize. Osim navedenog, bilo bi dobro kao prilog dodati i izvještaj s održanih javnih konzultacija i radionica iz kojeg bi bilo vidljivo tko, kada i kako je na njima sudjelovao te koji su prioritete identificirani od pojedinih dioničkih skupina, a sve u svrhu transparentnosti donošenja ovog strateškog dokumenta i smanjene mogućnosti sukoba interesa. U točki 5. se navode dvije pravne osobe odgovorne za izradu navedenih dokumenata, ali bez ikakvih detalja, niti su navedeni dokumenti koji su temelj izrade ove Strategije priloženi.</p>	<p>Prihvaćen Zahvaljujemo na komentaru. Informacije o održanim javnim konzultacijama u fazi analize stanja sektora, kao i dokumenata u kojima je detaljno prikazana analiza sektora, nalaze se na poveznici https://poljoprivreda2020.hr.</p>
27	<p>HGK 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 1.: Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje Udruženje energetike HGK predlaže uzeti u obzir mogućnosti koje daju poljoprivredni ostaci i energetske kulture. Slabo iskorišteni poljoprivredni ostaci kao primjerice kukuruzovina, slama pšenice, raži, ječma itd., te energetske kulture mogu se koristiti u energetske svrhe u proizvodnji tekućih naprednih biogoriva. Uporaba ostataka poljoprivredne proizvodnje i stavljanje u funkciju do sada zapuštenih i neobrađivanih površina za sadnju energetskih kultura treba se izvoditi bez smanjenja postojećih obrađivih površina i na održiv način.</p>	<p>Prihvaćen Korištenje ostataka iz poljoprivredne proizvodnje bit će predmetom strategije biogospodarstva, čija je izrada najavljena provedbenim mehanizmom E.2.</p>
28	<p>Udruga hrvatskih otkupljivača i prerađivača mlijeka CroMilk</p>	<p>Prihvaćen Slažemo se da je prehrambena industrija usko</p>

<p>4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 1.: Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje</p> <p>U ovoj razvojnoj potrebi potrebno je spomenuti i prerađivačku industriju. Kupac mlijeka za preradu je mliječna industrija i ona otkupljeno mlijeko oplemenjuje u proizvode dodane vrijednosti. Također jačanje produktivnosti koja se spominje je važna za sve sudionike koji značajan dio svojih prihoda i egzistenciju ostvaruju kroz sudjelovanje u lancu opskrbe hranom bez obzira na svoju veličinu. Proizvodnju mlijeka za preradu u našoj zemlji nosi ne preveliki broj poljoprivrednih subjekata koji se svojom veličinom, ulaganjem u znanje i tehnologije te upravljanje za sada uspjevaju održati svoju egzistenciju na tržištu, ali i oni imaju zahtjeve za jačanje svoje produktivnosti koji zahtijevaju konstantna ulaganja. Kada se govori o proizvodnji mlijeka, EU u svojim prognozama konstantno navodi pad broja mliječnih stada kojeg kompenzira rast proizvodnosti po grlu i to treba uzeti u obzir (primjerice u Njemačkoj koja je jedna od najznačajnijih EU proizvođača mlijeka je u proteklih deset godina prosječna veličina mliječnog stada porasla sa 43 na 67 krava, a broj proizvođača pao sa 97.431 na 61.087 proizvođača) jer se i HR proizvođač mlijeka natječe sa takvim proizvođačima koji konstantno ulažu u svoju proizvodnju na tržištu i svakako treba podići svoju produktivnost ako želi uspjeti. Zapravo kada se promotri veliki dio razvojnih potreba koje se spominju, može se prepoznati da na njih nakvalitetnije mogu odgovoriti upravo nositelji proizvodnje mlijeka za preradu u našoj zemlji.</p>	<p>povezana s poljoprivrednom proizvodnjom te intencija nacrt Strategije poljoprivrede nije zanemariti ulogu prehrambene industrije. Tekst nacrt Strategije poljoprivrede doradit ćemo na odgovarajući način kako bi se jače naglasila važnost prehrambene industrije.</p>
<p>29 Javna ustanova Županijska razvojna agencija Osječko-baranjske županije</p> <p>4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 1.: Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje</p> <p>Smatramo kako je potrebno naglasiti i kontraučinke izravnih plaćanja na poljoprivrednu proizvodnju koja su istražene kao potencijalna prepreka u povećanju njene produktivnosti, posebno u EU 13 - većinski tranzicijskim zemljama. Prema znanstvenom članku „Csaki, C., Jambor, A. 2013: The impacts of EU Accession on the agriculture of the Visegrad countries, Society and Economy, 35 (3), 343-364.“, integracija u ZPP može imati dvosmisleni efekt na poljoprivredu u tranzicijskim zemljama, odnosno povećanje prihoda poljoprivrednicima, ali s druge strane ograničenja u povećanju produktivnosti. Isto tako, na temelju istraživanja Chaplin i sur. u članku: „Gorton, M. i sur., 2009: The Folly of European Union Policy Transfer: Why the Common Agricultural Policy (CAP) Does Not Feat Central and Eastern Europe, Regional studies, Vol. 43.10, 1305-1317“, koje je provedeno na poljoprivrednicima u Češkoj zaključeno je da: dokle god poljoprivrednici doživljavaju izravna plaćanja kao mjeru za povećanje prihoda, smanjuje se potreba i želja farmera da razvija svoj posao ili da izađe na tržište rada. Osim toga, predstavnici jedinica lokalne samouprave na području Osječko-baranjske županije isti uzrok stavljaju na 2. mjesto najvećih usporavajućih faktora razvoja poljoprivrede u Županiji.</p>	<p>Prihvaćen</p> <p>Pitanje na koje ukazujete obrađeno je u popratnoj studiji pod naslovom “Analiza učinkovitosti i efektivnosti javnih izdataka za poljoprivredu u Hrvatskoj”. Radi se jednom od analitičkih dokumenata na kojima se temelji nacrt Strategije poljoprivrede, a koji zbog obujma nisu mogli biti uključeni u samu Strategiju. Ranije spomenuti dokument, kao i ostali izrađeni za potrebe analize stanja u sektoru poljoprivrede, dostupni su na poveznici https://poljoprivreda2020.hr.</p>

30	<p>FORTENOVA GRUPA d.d. 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 1.: Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje Nužno je osigurati da velika poduzeća/farme mogu povlačiti bespovratna sredstva u cilju povećavanja vrijednosti koju stvara poljoprivredna proizvodnja. Velike farme u Hrvatskoj također trebaju potpore u javnih izdataka i ulaganja na razvoj i usvajanje poboljšanih tehnologija i proizvodnih praksi, kako bi mogle jačati proizvodnju ali i poticati i osiguravati kooperacije i rast malih i srednjih poduzetnika.</p>	<p>Prihvaćen U nacrtu Strategije ističe se važnost preraspodjele potpore dohotku u korist malih i srednjih poljoprivrednika. Preusmjeravanje potpore prema malim i srednjim proizvođačima nužno je zbog velikog nesrazmjera koji trenutno postoji u omjeru sredstava izravnih plaćanja koja se isplaćuju velikim poljoprivrednicima u Hrvatskoj (1% najvećih korisnika dobiva gotovo 30% od ukupnih sredstava izravnih plaćanja). Istovremeno, to ne znači da veliki proizvođači neće imati mogućnost povlačenja sredstava poljoprivredne potpore. Oni će i dalje biti prihvatljivi korisnici potpora iz prvog i drugog stupa (uključujući i potpore dohotku).</p>
31	<p>INA Industrija nafte d.d. 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 1.: Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje Razvojne potrebe i ciljevi strategije, Razvojna potreba 1.: Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje Uvrstiti uz povećanje dodane vrijednosti proizvoda mogućnosti koje daju poljoprivredni ostaci i energetske kulture. Slabo iskorišteni poljoprivredni ostaci kao, npr., kukuruzovina, slama pšenice, raži, ječma itd. te energetske kulture mogu se koristiti u energetske svrhe u proizvodnji tekućih naprednih biogoriva. Iskorištavanje ostataka poljoprivredne proizvodnje i stavljanje u funkciju do sada zapuštenih i neobrađivanih površina za sadnju energetskih kultura treba se izvoditi bez smanjenja postojećih obradivih površina i na održiv način.</p>	<p>Prihvaćen Korištenje ostataka iz poljoprivredne proizvodnje bit će predmetom strategije biogospodarstva, čija je izrada najavljena provedbenim mehanizmom E.2.</p>
32	<p>MILJENKO ŠIMIĆ 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 1.: Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje Očito je da se u Hrvatskoj na poljoprivredu gleda kao na zastarjeli primarni sektor u kojem nema mjesta inovaciji: veliki volumeni najuobičajenijih kultura, mehanizacija koja je nužna za to – i to je to. Naravno, kada se pokaže da ovo razmišljanje nema smisla, ulijeće država sa 6 milijardi potpora poljoprivredi i ribarstvu koliko je evidentirano samo u 2019. godini. Međutim, nužno je udahnuti svježinu u ovaj sektor koji dobiva na važnosti i u proizvodnji materijalne osnove novih biotehnologija i u procesima koji pomažu samoj poljoprivredi, ali i drugim sektorima gospodarstva. Treba iskoristiti startup energiju Hrvatske te posebice urbanih centara u Slavoniji i Baranji kao što je Osijek. Omogućiti spajanje znanosti, naprednih tehnologija, međunarodne potražnje i izvora financiranja rizičnim kapitalom, uz podršku Europskih fondova kako bi se ova plodna regija, danas sinonim za iseljavanje i odumiranje, oživjela.</p>	<p>Prihvaćen Ne slažemo se s tvrdnjom da se na poljoprivredu gleda kao na zastarjeli sektor. Naprotiv, u nacrtu Strategije poljoprivrede sadržani su svi elementi koje navodite kao važne za modernizaciju poljoprivrede: nove tehnologije i biogospodarstvo, ulaganja u pokretanje poslovanja u poljoprivredi, uloga znanosti, instrumenti za upravljanje rizicima u poljoprivredi, pri čemu će glavnina financiranja za ove i druge namjene obuhvaćene nacrtom Strategije poljoprivrede biti osigurana iz EU sredstava.</p>
33	<p>WWF Adria 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 2.: Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi Prijedlog: u opisu dodati rečenicu: „Napore za povećanjem okolišne održivosti poljoprivrednih praksi potrebno je dodatno poticati unutar područja ekološke mreže Natura2000.“</p>	<p>Prihvaćen Preporučene poljoprivredne prakse u području ekološke mreže Natura 2000 nalaze se u poglavlju 9. nacrtu Strategije poljoprivrede.</p>
34	<p>WWF Adria</p>	<p>Prihvaćen</p>

	<p>4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 2.: Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi</p> <p>U cijelom tekstu Strategije ekološka mreža Natura 2000 spominje se dva puta (mimo dijela vezanog uz stratešku studiju utjecaja na okoliš), dok je više od trećine kopnenog teritorija RH unutar područja ekološke mreže. Natura 2000 podržava načelo održivog razvoja i cilj joj nije zaustaviti razvojne aktivnosti nego, naprotiv, postaviti mjerila prema kojima će se one moći odvijati, a da pritom očuvaju biološku raznolikost. Kao takva, Natura 2000 može pružiti nove mogućnosti ruralnim područjima, primjerice kroz eko-turizam, rekreaciju ili prirodni blisku poljoprivredu i šumarstvo, stoga bi fokus strategije poljoprivrede trebao biti više usmjeren na Natura područja.</p>	Primamo komentar na znanje.
35	<p>HGK</p> <p>4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 2.: Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi</p> <p>Udruženje energetike HGK ističe da poljoprivredne prakse prilagođene klimatskim promjenama te usmjerene na smanjenje odljeva stakleničkih plinova mogu obuhvatiti i poticanje proizvodnje energetskih biljaka, odnosno povećavanja površina pod energetskim usjevima.</p>	<p>Prihvaćen</p> <p>Primamo komentar na znanje.</p>
36	<p>Udruga hrvatskih otkupljivača i prerađivača mlijeka CroMilk</p> <p>4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 2.: Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi</p> <p>I u ovoj razvojnoj potrebi smatramo vrlo bitnim spomenuti i prerađivačku industriju koja ima sve važniju ulogu u smanjenju ugljičnog otiska proizvoda, cirkularnoj ekonomiji i učinkovito korištenje prirodnih resursa.</p>	<p>Prihvaćen</p> <p>Slažemo se da je prehrambena industrija usko povezana s poljoprivrednom proizvodnjom te intencija nacrtu Strategije poljoprivrede nije zanemariti ulogu prehrambene industrije. Tekst nacrtu Strategije poljoprivrede doradit ćemo na odgovarajući način kako bi se jače naglasila važnost prehrambene industrije.</p>
37	<p>INA Industrija nafte d.d.</p> <p>4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 2.: Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi</p> <p>Razvojne potrebe i ciljevi strategije, Razvojna potreba 2.: Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi Poljoprivredne prakse prilagođene klimatskim promjenama te usmjerene na smanjenje emisija stakleničkih plinova mogu obuhvatiti i poticanje proizvodnje energetskih biljaka, odnosno povećavanja površina pod energetskim usjevima.</p>	<p>Prihvaćen</p> <p>Primamo komentar na znanje.</p>
38	<p>Udruga hrvatskih otkupljivača i prerađivača mlijeka CroMilk</p> <p>4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 3.: Povećati pravičnost dodjele potpora poljoprivrednim gospodarstvima</p> <p>Ovdje je vrlo važan optimalni balans u pružanju potpora kako se, bez obzira na svoju veličinu, ne bi ugrozila poljoprivredna gospodarstva koja nose primarnu poljoprivrednu proizvodnju u našoj zemlji. Oni koji nose proizvodnju mlijeka su važan faktor u odvijanju gospodarskih aktivnosti i za zapošljavanje u ruralnim sredinama i to svakako treba imati u vidu kod ovih mehanizama. Također je nejasno što se misli pod siromašnijim poljoprivrednim područjima, jer su to zapravo područja s prirodnim</p>	<p>Prihvaćen</p> <p>U nacrtu Strategije ističe se važnost preraspodjele potpore dohotku u korist malih i srednjih poljoprivrednika. Preusmjeravanje potpore prema malim i srednjim proizvođačima nužno je zbog velikog nerazmjera koji trenutno postoji u omjeru sredstava izravnih plaćanja koja se isplaćuju velikim poljoprivrednicima u Hrvatskoj (1% najvećih korisnika dobiva gotovo 30% od ukupnih sredstava izravnih plaćanja). Ne osporavajući važnost velikih proizvođača u doprinosu poljoprivrednoj proizvodnji u Republici Hrvatskoj, mišljenja smo da treba smanjiti nesrazmjer u izravnim plaćanjima. Veliki proizvođači će i dalje biti prihvatljivi korisnici potpora iz prvog i drugog stupa (uključujući i potpore dohotku).</p>

	ograničenjima?	
39	<p>Javna ustanova Županijska razvojna agencija Osječko-baranjske županije</p> <p>4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 3.: Povećati pravičnost dodjele potpora poljoprivrednim gospodarstvima</p> <p>Relativno povećanje izravnih potpora malim poljoprivrednim gospodarstvima, s obzirom na njihov broj, definitivno ima učinak na stabilnost većeg broja stanovnika u ruralnim područjima. U tom smislu logično je u fokus staviti mala i srednje velika gospodarstva. Međutim, hoće li povećanje potpore dohotku donijeti pozitivne učinke u smislu veće konkurencije i diverzifikacije proizvodnje ili bi tu konkretnije učinke imao Program ruralnog razvoja, kojim bi se postigla direktna ulaganja u diverzifikaciju i razvoj poslovanja? Koje su ciljne skupine ove mjere, odnosno što točno znači malo poljoprivredno gospodarstvo?</p>	<p>Prihvaćen</p> <p>Svrha nacrta Strategije poljoprivrede je potaknuti transformaciju sektora poljoprivrede u smjeru konkurentnije proizvodnje te veće diverzifikacije s naglaskom na proizvodnju kvalitetnijih proizvoda. Tome cilju doprinijet će kumulativno sve intervencije predviđene Strategijom, koje između ostaloga obuhvaćaju i mjere prvog i drugog stupa poljoprivredne politike, odnosno izravna plaćanja i mjere ruralnog razvoja.</p>
40	<p>OPG Špoljar</p> <p>4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 3.: Povećati pravičnost dodjele potpora poljoprivrednim gospodarstvima</p> <p>ako uzmemo u obzir superiorne uvjete u kojima posluju veliki poljoprivredni subjekti u odnosu na manje opg-e a pri tome se prvenstveno misli na: - cijenu zemljišta (privatno usitnjeno zemljište se plaća i po 2000 kn/ha, državne koncesije uglavnom po kikiriki, a uvijek jeftinije od privatnog) - okrupnjenost parcele (veliki subjekti su nasljednici bivših kombinata i svu zemlju rade u velikim proizvodnim tablama... isti stroj (traktor kombajn) će u uvjetima rada u usitnjenim parcelama imati trostruko manji učinak, što znači da bi netko tko ima 100 ha u usitnjenim parcelama trebao imati dva dodatna stroja i dva covjeka više od onoga tko tih 100 ha u tabli obrađuje s jednim strojem i jednim covjekom, te također veliki poslovni subjekt zbog uvjeta okrupnjene parcele ima mogućnost rada sa strojevima velikog učinka kakve koriste nasi konkurenti Mađari gdje se ta razlika u trošku obrade još višestruko povećava u njegovu korist... -kolicinski rabati... veliki proizvođači kupuju velike količine sjemena gnojiva i zastitnih sredstava, a na velike količine idu i veliki kolicinski rabati, tesko je govoriti o brojkama, ali uz dobar pregovarački menadžment nabave kod zastitnih sredstava se vrlo lako može doći i do 30 % rabata, možda i više... -vlastiti otplaceni skladišni kapaciteti nasljedjeni od bivših kombinata... opg koji želi svoju robu skladištiti u vlastitim silosima često mora ulaziti u visemilijunske kredite s visegodisnjom otplatom, i pri tome uz otplatu skladišnih kapaciteta konkurirati velikima koji su iste naslijedili.... neimanje vlastitih skladišnih kapaciteta stavlja također proizvođača u inferioran položaj jer robu sa polja mora voziti onome tko ih ima, a pri tome se često podrazumjeva i znatno niža otkupna cijena nego bi se postigla za određeni vremenski period... kada sve navedeno zbrojimo dodjemo do znatnog financijskog iznosa u korist velikih proizvođača a koji nije uopće vezan za kvalitetu njihove proizvodnje, već isključivo za proizvodnu veličinu i status... iz gledišta inferiornog proizvođača sukladno gore napisanom nepojmljivo</p>	<p>Prihvaćen</p> <p>Nacrta Strategije poljoprivrede uvažava realnost poljoprivrednog sektora te prepoznaje važnost malih i srednjih poljoprivrednika, kao brojčano dominantnog oblika poljoprivrednih gospodarstava, za dugoročnu održivost poljoprivrede i ruralnih prostora. Stoga je jedna od važnih mjera predviđenih nacrtom Strategije poljoprivrede preraspodjela potpore u korist malih i srednjih poljoprivrednika, za koje će se namijeniti veći postotak iz omotnice za potporu dohotku nego što je to do sada bio slučaj. Primamo na znanje komentare vezane uz poljoprivredno zemljište, uz napomenu da će se u nacrtu Strategije detaljnije obraditi problematika poljoprivrednog zemljišta.</p>

	<p>je kako takvi subjekti uopće mogu poslovati negativno i redom gomilati gubitke, ako mi poslušemo pozitivno... manji proizvođači, opg-i su u inferiornom položaju u odnosu na velike subjekte, a često proizvode isti proizvod i plasiraju ga na isto tržište, i u proizvodnom procesu nemaju mogućnost neraspodelnog ponasanja jer financijska rezerva ne stoji iza njih... razliku treba negdje nadoknaditi... dodatnim uštedama, dodatnim radom, racionalizacijom, tehnologijama, svakako... tesko je biti perjanica hrvatske poljoprivrede ako si u startu kratak za 2000 kn po ha... ako uzmemo u obzir da je vrijednost proizvedene robe u nekakvoj ratarskoj proizvodnji kod dobrog proizvođača oko 8000-10000 kn, vrijednost inputa nešto manja, radi se o neravnopravnosti od 20-25 % i do sada svi mi dobivamo iste razine potpora... tako da u najmanju ruku pozdravljamo pravedniju dodjelu potpora ovisno o uvjetima proizvodnje... jedan od kriterija koji je bitniji od same ekonomske veličine je prosječna veličina parcele... onaj koji ima manju prosječnu veličinu parcele je inferiorniji.... pozdravili bi i izjednačavanje cijena zakupa i koncesija ali tu je riječ o drugom zakonu...</p>	
41	<p>FORTENOVA GRUPA d.d. 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 3.: Povećati pravičnost dodjele potpora poljoprivrednim gospodarstvima Smatramo nepravično usmjeravanje potpora prema kriteriju veliki, srednji, mali umjesto po proizvodnji, odnosno minimalnim prinosima ili stočnim resursima. Ako se poljoprivredne potpore usmjere samo prema malim i srednjim proizvođačima, veliki proizvođači biti će još manje konkurentni te dovode u pitanje opstojnost gospodarstava/proizvodnje i zapošljavanje. Hrvatska poljoprivreda ima nisku produktivnost, koja je u nekim sektorima najlošija u EU, a relativno visoku cijenu rada a usmjeravanjem potpore isključivo na MSP nije moguće riješiti navedene probleme. Mali proizvođači u pravilu koriste zastarjelu tehnologiju i proizvode uglavnom pšenicu, kukuruz i soju te ne smatramo točnim da su upravo oni tehnički najučinkovitiji s diferenciranim sustavima. Iz opisa nije jasno kako se ukidanjem potpore velikima nastoji osigurati pravičnost dodjele, te kakav će to učinak imati na poljoprivrednu proizvodnju u Hrvatskoj (u odnosu na sve skupine poljoprivrednika)</p>	<p>Prihvaćen U nacrtu Strategije ističe se važnost preraspodjele potpore dohotku u korist malih i srednjih poljoprivrednika. Preusmjeravanje potpore prema malim i srednjim proizvođačima nužno je zbog velikog nesrazmjera koji trenutno postoji u omjeru sredstava izravnih plaćanja koja se isplaćuju velikim poljoprivrednicima u Hrvatskoj (1% najvećih korisnika dobiva gotovo 30% od ukupnih sredstava izravnih plaćanja). Istovremeno, to ne znači da veliki proizvođači neće imati mogućnost povlačenja sredstava poljoprivredne potpore. Oni će i dalje biti prihvatljivi korisnici potpora iz prvog i drugog stupa (uključujući i potpore dohotku).</p>
42	<p>ALEN RENDULIĆ 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 3.: Povećati pravičnost dodjele potpora poljoprivrednim gospodarstvima Poštovani, pravičnost dodjele potpora poljoprivrednim gospodarstvima potrebno je temeljiti na budućim planovima. To znači da prilikom prijave na Natječaje, mora postojati minimalno 5 godišnji Plan rada i razvoja poljoprivrednog gospodarstva, koji će biti temelj za dodjelu potpora, a isti će se i kontrolirati svake godine i tako minimalno narednih 5 godina. Ukoliko se NE ispune minimalni planovi u 5 godina, mora se uvjetovati povrat dobivenih sredstava. Ne može se SVE bazirati na nekoj prošlosti; znači koliko je Poljoprivredno gospodarstvo proizvodilo, koliko imalo prihoda, koliko je imalo/ima zemljišta, jer su to SVE stvari koje se mijenjaju kroz</p>	<p>Prihvaćen Primamo komentar na znanje. Prijedlozi koje navodite o uvjetima za prijavu na natječaj za mjere ruralnog razvoja bit će predmetom strateškog plana za provedbu zajedničke poljoprivredne politike, u kojemu će se detaljnije razraditi konkretne mjere. Nacrt Strategije poljoprivrede postavlja strateški okvir za sve mjere poljoprivredne politike, uključujući preraspodjelu potpore dohotku, ulaganja u poljoprivredna gospodarstva te potporu osnivanju novih poljoprivrednih gospodarstava.</p>

	<p>vrijeme. Također, svakako će se dogoditi i događa se VELIKA smjena Generacija u cijeloj Hrvatskoj, pa tako se moraju stvarati "NOVI" Poljoprivrednici i uopće PONOVI interes za rad u poljoprivrednom sektoru!</p>	
43	<p>Veselko Špoljar 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 3.: Povećati pravičnost dodjele potpora poljoprivrednim gospodarstvima Poštovani, ovo jako dobro zvuči kao i jako puno drugih stvari u našim strategijama, propisima,... međutim u stvarnosti (praksi) ne funkcioniraju, a pretpostavljam da ni u definiranom razdoblju (do 2030. godine) neće profunkcionirati, jer "kaljuža" od naše države (tzv. "Uhljebistan") to neće dozvoliti i svaki dan nas u to uvjerava (afere izlaze na površinu kao na pokretnoj traci, a to je samo mali dio onoga što ovu državu tjera u nazadovanje). Napaćeni dio naroda zaslužuje znatno kvalitetniju i pošteniju "državu", ali interesne skupine koje iz sjene njome upravljaju uvijek se pobrinu da nas vode ispodprosječni, podkapacitirani i interesno o njima ovisni "moćnici". Dok se ne stvori dovoljna kritična masa nezadovoljnika koja će dići "seljačku bunu" ništa se na ovima meridijanima i paralelama neće promijeniti unatoč vašim "namjerama". Ako ozbiljno mislite napraviti pravedniju raspodjelu potpora imate priliku to napraviti već u Pravilniku o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjerama ruralnog razvoja za 2022. godinu. S poštovanjem,</p>	<p>Prihvaćen Zahvaljujemo na komentaru.</p>
44	<p>HGK 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 4.: Unaprijediti usklađenost između proizvodnih sustava i poljoprivredno-okolišnih uvjeta Vezano za Razvojnu potrebu 4. te Razvojnu potrebu 11., Udruženje energetike HGK smatra da se viša razina usklađenosti između sustava poljoprivredne proizvodnje i poljoprivredno-okolišnih uvjeta treba ostvariti boljim planiranjem uporabe zemljišta. Da bi se to postiglo, mora se ispuniti uvjet dostupnosti informacija o klasifikaciji pojedinih poljoprivrednih područja. Također, definiranje posebnih poticajnih mjera za utilizaciju zapuštenih tala i tala lošije kvalitete, bitno će povećati interes poljoprivrednika za proširenje obujma uzgoja specifičnih kultura koje su namijenjene za takva područja.</p>	<p>Prihvaćen Primamo komentar na znanje. U nacrtu Strategije poljoprivrede detaljnije će se obraditi problematika poljoprivrednog zemljišta.</p>
45	<p>INA Industrija nafte d.d. 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 4.: Unaprijediti usklađenost između proizvodnih sustava i poljoprivredno-okolišnih uvjeta Razvojne potrebe i ciljevi strategije, Razvojna potreba 4.: Unaprijediti usklađenost između proizvodnih sustava i poljoprivredno-okolišnih uvjeta te Razvojna potreba 11.: Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem Potrebno je postići veću usklađenost između sustava poljoprivredne proizvodnje i poljoprivredno-okolišnih uvjeta kroz bolje planiranje korištenja zemljišta. Postizanje ove usklađenosti uvjetovanje je dostupnošću informacije, odnosno klasifikacijom pojedinih poljoprivrednih područja. Također, definiranje posebnih poticajnih mjera za utilizaciju zapuštenih tala i tala lošije</p>	<p>Prihvaćen Primamo komentar na znanje. U nacrtu Strategije poljoprivrede detaljnije će se obraditi problematika poljoprivrednog zemljišta.</p>

	<p>kvalitete značajno će povećati interes poljoprivrednika za povećanom djelatnošću u specifičnim kulturama namijenjenim za ovakva područja.</p>	
46	<p>HGK 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 6.: Unaprijediti povezanost u lancu vrijednosti ili povezanost u lancu od proizvođača do potrošača Udruženje energetike HGK predlaže dopuniti Opis tako da glasi: "Potrebno je ostvariti jaču horizontalnu koordinaciju između proizvođača povećanjem razine organiziranosti u proizvođačke organizacije i druge oblike udruživanja, uz istodobno unaprjeđenje suradnje poljoprivredno-prehrambenih proizvođača s partnerima u proizvodnji, preradi i distribuciji, s naglaskom na razvoju kvalitetnih proizvoda iz prehrambenog i neprehrambenog lanca i suvremenog (digitalnog) marketinga.</p>	<p>Prihvaćen Primamo komentar na znanje. U nacrtu Strategije poljoprivrede preciznije će se ukazati na važnost prehrambene industrije u poljoprivredno-prehrambenom sektoru.</p>
47	<p>INA Industrija nafte d.d. 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 6.: Unaprijediti povezanost u lancu vrijednosti ili povezanost u lancu od proizvođača do potrošača Razvojne potrebe i ciljevi strategije, Razvojna potreba 6.: Unaprijediti povezanost u lancu vrijednosti ili povezanost u lancu od proizvođača do potrošača; Predlažemo dodati "iz prehrambenog i neprehrambenog lanca " na način da glasi: "Potrebno je ostvariti jaču horizontalnu koordinaciju između proizvođača povećanjem razine organiziranosti u proizvođačke organizacije i druge oblike udruživanja, uz istodobno unaprjeđenje suradnje poljoprivredno-prehrambenih proizvođača s partnerima u proizvodnji, preradi i distribuciji, s naglaskom na razvoju kvalitetnih proizvoda iz prehrambenog i neprehrambenog lanca i suvremenog (digitalnog) marketinga."</p>	<p>Prihvaćen Primamo komentar na znanje. U nacrtu Strategije poljoprivrede detaljnije će se obraditi problematika poljoprivrednog zemljišta.</p>
48	<p>WWF Adria 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 7.: Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom sektoru Prijedlog: Izmijeniti tekst u opisu na način: „financijsku, digitalnu i informatičku pismenost“ i dodati rečenicu: „potrebno je smanjiti administrativno opterećenje potrebno za ostvarivanje prava na potpore“.</p>	<p>Prihvaćen Smanjenje administrativnog i regularnog opterećenja obuhvaćeno je provedbenim mehanizmom D.1.</p>
49	<p>WWF Adria 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 7.: Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom sektoru Prijedlog: Izmijeniti naziv razvojne potrebe na način: „Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom sektoru i olakšati pristup sustavu potpora“</p>	<p>Prihvaćen Primamo komentar na znanje.</p>
50	<p>WWF Adria 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 7.: Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom sektoru Veći fokus bi trebao biti stavljen na dvije važne</p>	<p>Prihvaćen Predložena aktivnost obuhvaćena je provedbenim mehanizmom E.4, koji govori o razvoju vještina u skladu s potrebama poljoprivredno-prehrambenog sektora.</p>

	komponente: digitalnu i informatičku pismenost, kako bi prijavitelji jednostavnije mogli pristupiti sustavu potpora, te smanjenju administrativnog opterećenja potrebnog za prijavu na potpore. Oboje je nužno kako bi se ispunili svi strateški ciljevi postavljeni Strategijom.	
51	<p>HGK 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 8.: Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta</p> <p>Udruženje energetike HGK predlaže dopuniti 2. rečenicu Obrazloženja, tako da glasi: „ Obrazloženja: Napredne logističke funkcije (npr. ugovaranje, planiranje proizvodnje, sortiranje i klasiranje, pakiranje, rashladne komore, vođenje skladišta, primarna prerada, proizvodnja i prerada biomase, označavanje, prodaja i praćenje statusa narudžbe, prijevoz, naplata) mogu značajno ojačati konkurentski položaj hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora.“.</p>	<p>Prihvaćen Korištenje biomase bit će definirano u strategiji biogospodarstva, čije je donošenje i provedba predviđeno provedbenim mehanizmom E.2.</p>
52	<p>INA Industrija nafte d.d. 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 8.: Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta</p> <p>Razvojne potrebe i ciljevi strategije, Razvojna potreba 8.: Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta, predlažemo dodati dodati "proizvodnja i prerada biomase" na način da glasi: " Napredne logističke funkcije (npr. ugovaranje, planiranje proizvodnje, sortiranje i klasiranje, pakiranje, rashladne komore, vođenje skladišta, primarna prerada, proizvodnja i prerada biomase, označavanje, prodaja i praćenje statusa narudžbe, prijevoz, naplata) mogu značajno ojačati konkurentski položaj hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora"</p>	<p>Prihvaćen Korištenje biomase bit će definirano u strategiji biogospodarstva, čije je donošenje i provedba predviđeno provedbenim mehanizmom E.2.</p>
53	<p>Udruga hrvatskih otkupljivača i prerađivača mlijeka CroMilk 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 9.: Poticati veće sudjelovanje proizvođača u sustavima kvalitete u poljoprivredno-prehrambenom sektoru</p> <p>Konkurentska prednost koja se spominje važna je za sve prerađivače bez obzira na njihovu veličinu. Smatramo važnim i značajnije istaknuti prerađivački industriju u ovoj potrebi.</p>	<p>Prihvaćen U nacrtu Strategije poljoprivrede preciznije će se ukazati na važnost prehrambene industrije u poljoprivredno-prehrambenom sektoru.</p>
54	<p>WWF Adria 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 11.: Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem</p> <p>Prijedlog: u opisu dodati rečenicu: „Potrebno je revidirati površinu i način korištenja državnog šumskog zemljišta te unaprijediti način upravljanje istim ili šumsko zemljište koje se koristi u poljoprivredne svrhe klasificirati kao poljoprivredno zemljište.“</p>	<p>Prihvaćen Primamo komentar na znanje. U nacrtu Strategije poljoprivrede detaljnije će se obraditi problematika poljoprivrednog zemljišta.</p>

55	<p>WWF Adria 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 11.: Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem Prijedlog: izmijeniti naziv na način: „Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem i upravljanje državnim zemljištem koje se koristi u poljoprivredne svrhe“</p>	<p>Prihvaćen Primamo komentar na znanje. U nacrtu Strategije poljoprivrede detaljnije će se obraditi problematika poljoprivrednog zemljišta.</p>
56	<p>WWF Adria 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 11.: Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem Drugi komentari ističu važnost sređivanja situacije s privatnim i državnim poljoprivrednim zemljištem. Važno je istaknuti i problematiku državnog šumskog zemljišta kojim gospodari javni šumoposjednik i zahvaljujući čemu su sukobi na terenu česti i uzgajivačima stoke se onemogućuje ostvarivanje prava na potporu kada navedeno zemljište imaju u zakupu. Potrebno je provesti postupak revizije šumsko-gospodarskih osnova i odlučiti na kojim područjima će prioritet imati gospodarenje šumama, a na kojima će prioritet imati poljoprivreda, odnosno stočarstvo. Isto je nužno i kako bi se ispunili strateški ciljevi od I do III.</p>	<p>Prihvaćen Primamo komentar na znanje. U nacrtu Strategije poljoprivrede detaljnije će se obraditi problematika poljoprivrednog zemljišta.</p>
57	<p>Regionalni koordinator PSŽ 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 11.: Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem Pitanje poljoprivrednog zemljišta jedno je od najvažnijih stavki, koje izravno uvjetuju i utječu na razvoj poljoprivrede. Poseban segment je državno poljoprivredno zemljište, posebno zbog toga Zakon o poljoprivrednom zemljištu mijenjan 20 puta i ni u ovom trenutku nije jasan dugoročni koncept raspolaganja državnim poljoprivrednim zemljištem (trenutno u ingerenciji JLS, uz velike probleme u provedbi). Također, veliki problem su neujednačene prakse u prošlosti, pa tako na terenu ima općina i gradova koji su omogućili, uz dugogodišnje zakupe i prodaju drž. poljoprivrednog zemljišta, dok neke to nisu učinile i na taj način izravno utjecale na poslovanje svojih gospodarstva, održivost i dugoročno opredjeljenje za bavljenje poljoprivredom. Osim što je ovo pitanje detektirano kao Razvojna potreba, dalje u Strategiji se više ne problematizira kroz provedbene mehanizme. Iako treba biti svjestan kako se radi o izuzetno kompleksnom i zahtjevnom pitanju, mislim kako bi Strategija ipak, trebala dati okvire i smjer u kojem se planira ići po ovom pitanju (i s obzirom na produženi moratorij zabrane prodaje državnog poljoprivrednog zemljišta strancima) i predvidjeti barem preduvjete i predradnje koje je potrebno na administrativnoj razini napraviti (usklađenje zemljišnih knjiga, pitanje komasacije i okrupnjavanja posjeda) Raspolaganje državnim zemljištem je vrhunski alat kojim RH može izravno pokazati koji se strateški interes i na koji način želi razvijati poljoprivredu, izravno utjecati na demografska kretanja, kao i teritorijalnu naseljenosti i smanjenje stupnjeva razvijenosti između urbanih i ruralnih područja. U ovom kontekstu važno je i razmotriti pitanja neobrađenog poljoprivrednog zemljišta i njegovog stavljanja u funkciju.</p>	<p>Prihvaćen Primamo komentar na znanje. U nacrtu Strategije poljoprivrede detaljnije će se obraditi problematika poljoprivrednog zemljišta.</p>

58	<p>Javna ustanova Županijska razvojna agencija Osječko-baranjske županije 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 11.: Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem Potrebno je odrediti strateške smjernice raspolaganja državnim poljoprivrednim zemljištem, odrediti strateške oblike raspolaganja (privatizacija, koncesija?) te ciljne skupine (vrstu i veličinske kategorije poljoprivrednih gospodarstva) te postići kontinuitet u provedbi u skladu s navedenim ciljnim smjernicama. Državno poljoprivredno zemljište kojeg u Osječko-baranjskoj županiji karakterizira povoljnija struktura i okrupnjenost, može biti kvalitetan instrument za konsolidaciju optimalnog poljoprivrednog sustava, okrupnjavanje i smanjivanje jaza u veličini poljoprivrednih gospodarstava.</p>	<p>Prihvaćen Primamo komentar na znanje. U nacrtu Strategije poljoprivrede detaljnije će se obraditi problematika poljoprivrednog zemljišta.</p>
59	<p>OPG Špoljar 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 11.: Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem sto se tice privatnog poljoprivrednog zemljišta, potrebno je prvenstveno raditi na okrupnjavanju istoga, jer je proizvodnja na usitnjenim parcelama nerentabilna... navest cu samo primjer da danas kada dva poljoprivrednika zele zamjeniti odredjeno zemljište jer imaju uzajamno granicenje i time bi obojica povećali svoju parcelu, pri provedbi se rade dva kupoprodajna ugovora, i oba dva poljoprivrednika bivaju nagrađena plaćanjem poreza na promet nekretnina, umjesto da jos drzava subvencionira zamjenu i okrupnjavanje, ili makar oslobodi poreza ako se radi o strateskom drzavnom interesu... neki oblik stimuliranja prodavatelja da zemlju proda svome "susjedu" takodjer nebi bio od viska... ulaganje u sredjivanje zemljišnih knjiga je vec nekoliko puta spomenuto, i sto se tice privatnog poljoprivrednog zemljišta tu nikakve drzavne intervencije nisu potrebne, stovise samo mogu stetiti, trgovanje privatnim zemljištem regulira tržište na osnovi ponude i potražnje, oni koji uspješno proizvode povećavaju posjed i kupuju, oni koji se ne zele baviti poljoprivredom ili nisu uspjesni u njoj prodaju... sto se tice drzavnog zemljišta samo cu napisati da ga je drzava trebala staviti na prodaju jos prije 10 godina, danas bi ono imalo svoje vlasnike koji bi ulagali u njega, i na temelju njega sirili proizvodnju, a dio zemljišta od onih neuspjesnih bi završio na trzistu kao sto je to slucaj sa privatnim zemljištem, a ovako drzava iz godine u godinu smislja nove nacine i planove raspolaganja te pise zakone o dodjeli istog po samo sebi znanim kriterijima... a izbjegava se ono nuzno, a to je prodaja....</p>	<p>Prihvaćen Primamo komentar na znanje. U nacrtu Strategije poljoprivrede detaljnije će se obraditi problematika poljoprivrednog zemljišta.</p>
60	<p>FORTENOVA GRUPA d.d. 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 11.: Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem Nužnost je donošenje Zakona o poljoprivrednom zemljištu koji će prije svega omogućiti jasnu, transparentnu i ekonomski uvjetovanu raspodjelu poljoprivrednog zemljišta, te kod kriterija za dodjelu voditi se prvenstveno gospodarskim i ekonomskim kriterijima. U velikom broju slučajeva postojeći posjednici su niz godina ulagali u navedeno</p>	<p>Prihvaćen Primamo komentar na znanje. U nacrtu Strategije poljoprivrede detaljnije će se obraditi problematika poljoprivrednog zemljišta.</p>

	<p>zemljište, uz njega izgradili niz proizvodnih kapaciteta i doprinosili zapošljavanju. Trenutna raspodjela državnog poljoprivrednog zemljišta potiče raspodjelu zemlje ka što većem broju osoba, koje u većini slučajeva nemaju niti znanja i iskustva u poljoprivredi, niti imaju potrebnu mehanizaciju, niti pridonose zapošljavanju. Na navedeni način usitnjavaju se parcele, veća je mogućnost zlouporabe, teže je provođenje kontrole i nadzora. Budući da je zemlja jedan od najvažnijih resursa, nužnost je osigurati raspolaganje istom po gospodarskim i ekonomskim kriterijima.</p>	
61	<p>ALEN RENDULIĆ 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 11.: Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem Poštovani, tržišta poljoprivrednim zemljištem u HR niti ni nema ili ne funkcionira, a razlog tome je NESREĐENOST Zamljišnih knjiga - Katastra i Gruntovnice, a oni su temelj svega, a ovaj problem niste niti jednom riječju dotaknuli! Potrebno je HITNO (zadati jasan Plan i Cilj za slijedećih 5 godina, kako bi se nakon 5 godina mogli vidjeti rezultati) snimiti stanje na terenu, utvrditi prave granice zemljišta i srediti vlasništvo da bude čim više 1/1, a ne da na parceli od 200 m2 imamo i do 13 vlasnika! U ovaj rad potrebno je uložiti NOVAC- kako sredstva EU, pa takoi dodatno priračun HR i proračune lokalnih zajednica, a onda i preusmjeriti Resurse, posebice Inženjere Geodezije.</p>	<p>Prihvaćen Primamo komentar na znanje. U nacrtu Strategije poljoprivrede detaljnije će se obraditi problematika poljoprivrednog zemljišta.</p>
62	<p>Veselko Špoljar 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 11.: Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem Poštovani, Vašu (ne)profesionalnost, (ne)stručnost, (ne)ozbiljnost,... ste dokazali nebrojeno puta do sada, a jedan od posljednjih primjera za to je posljednji prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu. Naime kako je javna rasprava putem sustava "e-savjetovanje" o istom završila 04.01.2021. godine, postavljeni očekivani rok za objavu izvješća Ministarstva poljoprivrede postavljen je do 03.02.2021. godine, međutim niti dan danas (više od 1,5 mjesec od proteka tog roka) izvješće nije objavljeno, a već samim tim "prvim" korakom u rješavanju problematike poljoprivrednog zemljišta pokazujete svoje nakane i "kvalitete" kojima sam Vas "počastio" na početku. Već 30-tak godina "mlatite praznu slamu", a ništa konkretno niti pametno niste poduzeli, jer da jeste ne bi Zakon o poljoprivrednom zemljištu od kada je samostalne Hrvatske mijenjali gotovo 20 puta, a osnovna pretpostavka da bi se uopće moglo razmišljati o kakvoj takvoj primjeni Zakona o poljoprivrednom zemljištu je "sređivanje" zemljišnih knjiga i katastara, odnosno isto je potrebno kao prvo objediniti, a potom međusobno uskladiti kao što je to pompozno najavljeno kao "reforma stoljeća" tamo 2016. godine, međutim efekte toga koliko mi je poznato još nitko nije vidio niti osjetio, možda je tadašnji Ministar graditeljstva i prostornog uređenja bio toliki "vizionar" pa tu reformu predvidio za 22. stoljeće, a ne aktualno (21.). Molim Vas da se uhvatite rješavanja konkretnih stvari nekim smislenim redom, a ne kao što sam već naveo</p>	<p>Prihvaćen Zahvaljujemo na komentaru.</p>

	"mlaćenjem prazne slame" iz dana u dan i što je još tragičnije trošenjem novca nas poreznih obveznika koji tu lakrdiju plaćamo. S poštovanjem,	
63	<p>Željko Ivančević</p> <p>4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 11.: Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem</p> <p>Činjenica da je pitanje tržišta pa onda i raspolaganja poljoprivrednim zemljištem stavljena kao 11. potreba pokazuje potpuno nerazumijevanja stanja i stvarnih problema poljoprivrede ali i uvjeta za sva buduća ulaganja. Iluzorno je očekivati bilo kakav napredak u poljoprivredi i ozbiljne investicije u profitabilne i održive projekte ako se kao prvi preduvjet za razgovor o bilo kojim prijedlozima i planovima ne riješi utvrđivanje vlasničkih odnosa prije svega kod privatnih vlasnika zemljišta odnosno usklađivanja katastra i zemljišnih knjiga. Nakon što se stvori ovaj preduvjet za ozbiljnu raspravu, treba pristupiti komasaciji kako bi investicije u poljoprivrednu proizvodnju mogle biti održive i na optimalnim površinama potrebnih površina poljoprivrednog zemljišta.</p>	<p>Prihvaćen</p> <p>Primamo komentar na znanje. U nacrtu Strategije poljoprivrede detaljnije će se obraditi problematika poljoprivrednog zemljišta.</p>
64	<p>HGK</p> <p>4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 12.: Unaprijediti koordinaciju i komplementarnost između intervencija u ruralnim područjima</p> <p>Udruženje energetike HGK ističe da bi se proces strukturne transformacije poljoprivrednog sektora mogao dodatno ubrzati iskorištavanjem gospodarskih veza proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda s djelatnostima koje se temelje na proizvodnji proizvoda iz biomase (npr. proizvodnja hrane i hrane za životinje, energije, ambalaže, farmaceutskih i kozmetičkih proizvoda, izolacijskog materijala u građevinarstvu, biogoriva itd.) i sektorom usluga (npr. turizam, pružatelji digitalnih usluga u poljoprivredi).</p>	<p>Prihvaćen</p> <p>Korištenje biomase bit će definirano u strategiji biogospodarstva, čije je donošenje i provedba predviđeno provedbenim mehanizmom E.2.</p>
65	<p>Javna ustanova Županijska razvojna agencija Osječko-baranjske županije</p> <p>4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 12.: Unaprijediti koordinaciju i komplementarnost između intervencija u ruralnim područjima</p> <p>Potrebno je generalno postići veću regionalnu usklađenost poticajnih mjera s obzirom na izražene razlike u tipologiji ruralnih područja Hrvatske, razlike u strukturi poljoprivrednog zemljišta, poljoprivrednih gospodarstava i općenito ruralnog gospodarstva. Pri tome se ne misli isključivo na međusektorsku koordinaciju, nego na koordinaciju unutar ZPP.</p>	<p>Prihvaćen</p> <p>Nacrt Strategije poljoprivrede zamišljen je kao krovni strateški dokument u sektoru poljoprivrede te nije regionalno koncipiran. Planiranje mjera na regionalnoj razini u skladu s lokalnim uvjetima bit će osigurano provedbom mehanizma B.2, koji obuhvaća razvoj sustava za nacionalno agroekološko zoniranje.</p>
66	<p>INA Industrija nafte d.d.</p> <p>4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 12.: Unaprijediti koordinaciju i komplementarnost između intervencija u ruralnim područjima</p> <p>Razvojne potrebe i ciljevi strategije, Razvojna potreba 12.: Unaprijediti koordinaciju i komplementarnost između intervencija u ruralnim područjima predlažemo dodati i "biogoriva" na način da glasi: "Proces strukturne transformacije poljoprivrednog sektora mogao bi se dodatno ubrzati iskorištavanjem gospodarskih veza proizvodnje i</p>	<p>Prihvaćen</p> <p>Korištenje biomase bit će definirano u strategiji biogospodarstva, čije je donošenje i provedba predviđeno provedbenim mehanizmom E.2.</p>

	<p>prerade poljoprivrednih proizvoda s djelatnostima koje se temelje na proizvodnji proizvoda iz biomase (npr. proizvodnja hrane i hrane za životinje, energije, ambalaže, farmaceutskih i kozmetičkih proizvoda, izolacijskog materijala u građevinarstvu, biogoriva itd.) i sektorom usluga (npr. turizam, pružatelji digitalnih usluga u poljoprivredi)."</p>	
67	<p>WWF Adria 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 15.: Unaprijediti pristup istraživanjima i razvoju te korištenje znanja i tehnologija u poljoprivrednom sektoru Prema navedenim prethodnim komentarima potrebno je dodati sljedeće ciljeve i sukladno njima izmijeniti i provedbene mehanizme: Cilj 1.5 Dodatno osigurati ispunjenje ciljeva 1.1 do 1.4 unutar područja ekološke mreže Natura 2000 Cilj 2.5 Olakšavanje pristupa sustavu potpora (ovo je horizontalni cilj koji je važan za ispunjenje sva četiri strateška cilja)</p>	<p>Prihvaćen Preporučene poljoprivredne prakse u području ekološke mreže Natura 2000 nalaze se u poglavlju 9. nacrtu Strategije poljoprivrede. Ne slažemo se s predloženim ciljem 2.5. Učinkovita provedba sustava potpora je zadaća poljoprivredne administracije, a mjera poljoprivredne politike.</p>
68	<p>Udruga hrvatskih otkupljivača i prerađivača mlijeka CroMilk 4. RAZVOJNE POTREBE I CILJEVI STRATEGIJE, Razvojna potreba 15.: Unaprijediti pristup istraživanjima i razvoju te korištenje znanja i tehnologija u poljoprivrednom sektoru Predlažemo da se u naslovu navede i u prehrambenom sektoru ii jednostavno navede u lancu proizvodnje hrane.</p>	<p>Prihvaćen Primamo na znanje komentar. U nacrtu Strategije poljoprivrede preciznije će se ukazati na važnost prehrambene industrije u poljoprivredno-prehrambenom sektoru.</p>
69	<p>WWF Adria NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. , 5. PLAN PROVEDBE Prijedlog: Iznova organizirati koncept strategije kako bi se što više smanjio broj kategorija koje se navode, budući da bi bilo logično za očekivati kako provedbeni mehanizmi usko slijede razvojne potrebe, a područja intervencija teže ka ispunjenju općih ciljeva, uz iznimku eventualnih horizontalnih ciljeva, kojih u strategiji nema.</p>	<p>Prihvaćen Primamo na znanje komentar.</p>
70	<p>WWF Adria NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. , 5. PLAN PROVEDBE Prijedlog: U prikazu provedbenih mehanizama bilo bi preglednije razvojne potrebe jasno označiti rednim brojem i navesti kojim ciljevima doprinose uz prateći grafički prikaz.</p>	<p>Prihvaćen Primamo na znanje komentar.</p>
71	<p>WWF Adria NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. , 5. PLAN PROVEDBE Koncept strategije u kojem se navode četiri strateška cilja, 13 općih ciljeva, 15 razvojnih potreba, šest područja intervencija, 22 provedbena mehanizma i više od 70 ciljanih mjera je nepregledan i nepotrebno kompliciran. U prikazu provedbenih mehanizama se ne navodi ispunjenju kojih ciljeva doprinose, već se samo navode razvojne potrebe koje nisu numerirane.</p>	<p>Prihvaćen Primamo na znanje komentar.</p>
72	<p>WWF Adria NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. , 5. PLAN</p>	<p>Prihvaćen Konzultacije s ministarstvom nadležnim za poslove zaštite prirode, kao i drugim tijelima državne uprave,</p>

	<p>PROVEDBE Potrebno je provesti dodatne konzultacije s ministarstvom nadležnim za poslove zaštite prirode kako bi se ovaj i budući strateški i planski dokumenti iz domene Ministarstva poljoprivrede uskladili s Programom financiranja aktivnosti zaštite prirode (PAF), koji je trenutačno u izradi te kako bi se sukladno zaključcima provedbeni mehanizmi uskladili, budući da se ekološka mreža spominje samo u dva navrata u ovom dokumentu.</p>	<p>provest će se u skladu s propisima koji reguliraju postupak donošenja strateških dokumenata.</p>
73	<p>Javna ustanova Županijska razvojna agencija Osječko-baranjske županije NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. , 5. PLAN PROVEDBE Vezano uz detalje provedbe koji će biti utvrđeni Strateškim planom za provedbu ZPP-a te okvirna pravila ZPP u poglavlju „Provedbeni mehanizam A1. Ulaganja u sredstva za proizvodnju, tehnologije i inovacije“ smatramo kako je potrebno nadodati okvir koji se tiče omjera sredstava između I. i II. stupa poljoprivredne politike, odnosno Izravnih plaćanja i Programa ruralnog razvoja. Balans između navedena dva stupa poljoprivredne politike najvažniji je element njene fleksibilnosti te primjenjivosti i učinkovitosti na području pojedine zemlje članice. Koji su zadani okviri i mogućnosti alokacije između navedenih stupova u razdoblju 2021.-2027.? Druga, također važna fleksibilnost odnosi se na mogućnost uspostave više Programa ruralnog razvoja kako bi se postigla efikasna ulaganja u razvoj ruralnih područja s obzirom na izrazitu raznolikost u tipologiji ruralnih područja Hrvatske. Nastavno na prethodno navedeno, u kojoj su fazi izrade Strateški plan za provedbu ZPP i Program ruralnog razvoja te hoće li postojati mogućnost participacije prilikom definiranja konačnih okvira od ključne važnosti za uspješnost provedbe definiranih mjera i postizanja ciljeva?</p>	<p>Prihvaćen Raspodjela raspoložive omotnice na mjere iz prvog i drugog stupa bit će provedena u okviru strateškog plana za provedbu zajedničke poljoprivredne politike, koji je u izradi. Strateški plan će biti dostavljen na odobravanje Europskoj komisiji do kraja ove godine. Mogućnosti alokacije bit će utvrđeni reformskim paketom zajedničke poljoprivredne politike, o kojemu se još vode pregovori između Vijeća EU i Europskog parlamenta.</p>
74	<p>WWF Adria PODRUČJE INTERVENCIJE B.POVEĆANJE OPSEGA KLIMATSKI PAMETNEPOLJOPRIVREDE I ODRŽIVOG UPRAVLJANJA ZEMLJIŠTEM, Provedbeni mehanizam B.1. Potpora praksama i rješenjima u poljoprivredi koja su prihvatljiva za okoliš, klimu i dobrobit životinja Vuk godišnje u RH usmrti preko 2.000 domaćih životinja i pojedinim uzgajivačima stoke čini značajan pritisak, a posebice u situaciji kada se zbog nesređenih imovinsko-pravnih odnosa i neusklađenih propisa iz domene Ministarstva poljoprivrede ne mogu prijaviti na potpore za mjere za smanjenje šteta na stoci iz tekućeg Programa ruralnog razvoja. Prijedlog: U tekstu navesti izriječom kako će se poticati uvođenje najboljih praksi i novih mjera za smanjenje šteta na stoci od velikih zvijeri. Osim pružanja podrške uzgajivačima stoke u nošenju sa štetama od divljih vrsta potrebno je i na druge načine olakšati suživot na području rasprostranjenosti, primjerice poticanjem nepotrošnog korištenje velikih zvijeri (npr. kroz brandiranje proizvoda).</p>	<p>Prihvaćen Nadoknada štete koju u stočarstvu čini vuk kao zaštićena vrsta u nadležnosti je Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja.</p>
75	<p>HGK PODRUČJE INTERVENCIJE B.POVEĆANJE OPSEGA KLIMATSKI</p>	<p>Prihvaćen Primamo na znanje komentar uz napomenu da držimo kako je osnovni cilj poljoprivrede proizvodnja</p>

	<p>PAMETNEPOLJOPRIVREDE I ODRŽIVOG UPRAVLJANJA ZEMLJIŠTEM, Provedbeni mehanizam B.1. Potpora praksama i rješenjima u poljoprivredi koja su prihvatljiva za okoliš, klimu i dobrobit životinja</p> <p>U odnosu na Veze s razvojnim potrebama, točku „Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi“, Udruženje energetike HGK smatra da je poboljšanje okolišne održivosti poljoprivrednih praksi svakako potrebno realizirati putem alata subvencioniranja proizvodnje energetske kultura na zapuštenim tlima i tlima lošije kvalitete. Subvencije bi trebale biti rangirane zavisno o pravnom obliku korisnika, odnosno, trebale bi biti pogodnije za pravne entitete udruženih poljoprivrednika. Također, Udruženje energetike HGK predlaže u Opisu, drugi odlomak dopuniti tako da glasi „Primjeri aktivnosti koje će se poticati u okviru ove intervencije uključuju: (i) usvajanje poljoprivrednih praksi kojima je cilj prilagodba klimatskim promjenama ili smanjenje emisija stakleničkih plinova; (ii) poboljšani postupci gospodarenja otpadom životinjskog podrijetla i kontrola onečišćenja u stočarstvu; (iii) postupke sprječavanja nastajanja otpada od hrane u primarnoj proizvodnji i preradi hrane; (iv) smanjenje uporabe mineralnih gnojiva i pesticida; (v) smanjena uporaba antibiotika te poboljšanje zdravlja i postizanje viših standarda dobrobiti životinja; (vi) uzgoj energetske kultura na tlima lošije kvalitete i zapuštenim tlima“.</p>	<p>hrane. Smatramo kako treba osigurati druge izvore financiranja za energetske usjeve. Detaljni opis mjera u okviru intervencija iz nacrta Strategije poljoprivrede bit će predmetom strateškog plana za provedbu ZPP-a, koji je u izradi.</p>
76	<p>INA Industrija nafte d.d. PODRUČJE INTERVENCIJE B.POVEĆANJE OPSEGA KLIMATSKI PAMETNEPOLJOPRIVREDE I ODRŽIVOG UPRAVLJANJA ZEMLJIŠTEM, Provedbeni mehanizam B.1. Potpora praksama i rješenjima u poljoprivredi koja su prihvatljiva za okoliš, klimu i dobrobit životinja</p> <p>Plan provedbe, Provedbeni mehanizam B.1. Potpora praksama i rješenjima u poljoprivredi koja su prihvatljiva za okoliš, klimu i dobrobit životinja, iz dijela Veze s razvojnim potrebama, točka „Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi“ Poboljšanje okolišne održivosti poljoprivrednih praksi svakako je potrebno realizirati putem alata subvencioniranja proizvodnje energetske kultura na zapuštenim tlima i tlima lošije kvalitete. Subvencije bi trebale biti rangirane zavisno o pravnom obliku korisnika, odnosno, trebale bi biti pogodnije za pravne entitete udruženih poljoprivrednika.</p>	<p>Prihvaćen</p> <p>Primamo na znanje komentar uz napomenu da držimo kako je osnovni cilj poljoprivrede proizvodnja hrane. Smatramo kako treba osigurati druge izvore financiranja za energetske usjeve.</p>
77	<p>INA Industrija nafte d.d. PODRUČJE INTERVENCIJE B.POVEĆANJE OPSEGA KLIMATSKI PAMETNEPOLJOPRIVREDE I ODRŽIVOG UPRAVLJANJA ZEMLJIŠTEM, Provedbeni mehanizam B.1. Potpora praksama i rješenjima u poljoprivredi koja su prihvatljiva za okoliš, klimu i dobrobit životinja</p> <p>Plan provedbe, Provedbeni mehanizam B.1. Potpora praksama i rješenjima u poljoprivredi koja su prihvatljiva za okoliš, klimu i dobrobit životinja, iz dijela Opis, drugi stavak, dodati predlažemo dodati "(vi) uzgoj energetske kultura na tlima lošije kvalitete i zapuštenim tlima" Na način da glasi: "Primjeri aktivnosti koje će se poticati u okviru ove intervencije uključuju: (i) usvajanje poljoprivrednih praksi kojima</p>	<p>Prihvaćen</p> <p>Primamo na znanje komentar uz napomenu da držimo kako je osnovni cilj poljoprivrede proizvodnja hrane. Smatramo kako treba osigurati druge izvore financiranja za energetske usjeve. Detaljni opis mjera u okviru intervencija iz nacrta Strategije poljoprivrede bit će predmetom strateškog plana za provedbu ZPP-a, koji je u izradi.</p>

	<p>je cilj prilagodba klimatskim promjenama ili smanjenje emisija stakleničkih plinova; (ii) poboljšani postupci gospodarenja otpadom životinjskog podrijetla i kontrola onečišćenja u stočarstvu; (iii) postupke sprječavanja nastajanja otpada od hrane u primarnoj proizvodnji i preradi hrane; (iv) smanjenje uporabe mineralnih gnojiva i pesticida; (v) smanjena uporaba antibiotika te poboljšanje zdravlja i postizanje viših standarda dobrobiti životinja; (vi) uzgoj energetskih kultura na tlima lošije kvalitete i zapuštenim tlima"</p>	
78	<p>Sunčana Pešak PODRUČJE INTERVENCIJE C. RAZVOJ DIVERZIFICIRANIH I INTEGRIRANIH DOMAĆIH TRŽIŠTA POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENIH PROIZVODA, Provedbeni mehanizam C.2. Pomoć poboljšanju organizacijskih sposobnosti u poljoprivredno-prehrambenom lancu Udruživanje u proizvođačke organizacije pokazalo se kao nepogodno za mala gospodarstva i mnogi proizvođači se radije odlučuju za druge oblike organizacije kao što su zadruge, udruge, inicijative (kao što su primjerice grupe solidarne razmjene i solidarne eko grupe) i dr. Smatram da bi u tekstu opisa umjesto "proizvođačke organizacije" trebalo stajati "organizacije proizvođača" kako bi se otvorila prilika poticanja svih oblika udruživanja te udruživanje među različitim sektorima i udruživanje među različitim dionicima (pr. proizvođača i potrošača unutar potrošačkih zadruga i sl.). To isto treba biti primijenjeno u mjerama. Poticanje razvoja zadrugarstva i ostalih oblika kojima se udružuju mala, raznolika gospodarstva jednako je važno kao i poticanje proizvođačkih organizacija.</p>	<p>Prihvaćen Poljoprivredni proizvođači mogu se slobodno udruživati u različite organizacijske oblike. Međutim, u nizu mjera u okviru Zajedničke poljoprivredne politike, koju smo kao država članica EU-a u obvezi primjenjivati, jedino priznate proizvođačke organizacije su prihvatljivi korisnici potpore. Stoga u skladu s poljoprivrednom politikom EU potičemo udruživanje poljoprivrednika u proizvođačke organizacije, kao vid udruživanja proizvođača za koji su osigurana financijska sredstva i stručna pomoć u okviru Zajedničke poljoprivredne politike.</p>
79	<p>HGK PODRUČJE INTERVENCIJE C. RAZVOJ DIVERZIFICIRANIH I INTEGRIRANIH DOMAĆIH TRŽIŠTA POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENIH PROIZVODA, Provedbeni mehanizam C.4. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara Udruženje energetike HGK predlaže naslov dopuniti riječima „i logističkih centara za biomasu“, a u Opisu dopuniti prvu rečenicu tako da glasi: Razradit će se program razvoja regionalnih poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara i logističkih centara za biomasu koji će pomoći u povezivanju proizvođača što je izravnije moguće s ruralnim, prigradskim i gradskim tržištima putem napredne logističke infrastrukture i usluga hladnog lanca.“.</p>	<p>Prihvaćen Aktivnosti povezane uz korištenje biomase bit će razrađene u strategiji biogospodarstva, čije donošenje i provedba su predviđeni provedbenim mehanizmom E.2.</p>
80	<p>INA Industrija nafte d.d. PODRUČJE INTERVENCIJE C. RAZVOJ DIVERZIFICIRANIH I INTEGRIRANIH DOMAĆIH TRŽIŠTA POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENIH PROIZVODA, Provedbeni mehanizam C.4. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara Plan provedbe, Provedbeni mehanizam C.4. Razvoj poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara, predložimo dodati U naslov dodati; ".i logističkih centara za biomasu" U Opisu: Razradit će se program razvoja regionalnih poljoprivredno-prehrambenih logističkih centara i logističkih centara za biomasu...</p>	<p>Prihvaćen Aktivnosti povezane uz korištenje biomase bit će razrađene u strategiji biogospodarstva, čije donošenje i provedba su predviđeni provedbenim mehanizmom E.2.</p>
81	<p>WWF Adria 5. PLAN PROVEDBE, PODRUČJE INTERVENCIJE</p>	<p>Prihvaćen U nacrtu Strategije poljoprivrede dodatno će se</p>

	<p>D. POTICANJE PODUZETNIKA NA OSNIVANJE I RAZVOJ POSLOVANJA U POLJOPRIVREDI Cijela tematika vezana uz problematiku korištenja zemljišta, bilo privatnog ili javnog bi trebala biti odvojena u zaseban provedbeni mehanizam, budući da je to problematika koja često onemogućuje bilo kakva značajna ulaganja u poljoprivredu i obeshrabruje nove/mlade poljoprivrednike u pokretanju posla.</p>	<p>obraditi problematika poljoprivrednog zemljišta.</p>
82	<p>WWF Adria PODRUČJE INTERVENCIJE D. POTICANJE PODUZETNIKA NA OSNIVANJE I RAZVOJ POSLOVANJA U POLJOPRIVREDI, Provedbeni mehanizam D.1. Smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja Sukladno prethodnim komentarima potrebno je jasnije istaknuti planirano poboljšano upravljanje državnim poljoprivrednim zemljištem i dodati poboljšanje upravljanje ili rekategorizaciju državnog šumskog zemljišta koje se koristi u poljoprivredne svrhe.</p>	<p>Prihvaćen U nacrtu Strategije poljoprivrede dodatno će se obraditi problematika poljoprivrednog zemljišta.</p>
83	<p>Regionalni koordinator PSŽ PODRUČJE INTERVENCIJE D. POTICANJE PODUZETNIKA NA OSNIVANJE I RAZVOJ POSLOVANJA U POLJOPRIVREDI, Provedbeni mehanizam D.4. Potpora pokretanju i razvoju poljoprivrednih gospodarstava i poduzeća U kontekstu pokretanja poslovanja potrebno je i istaknuti pitanje dostupnosti obrtnih sredstava u poljoprivrednoj proizvodnji. Iako je trenutno situacija takva da na bankarskom tržištu postoje i prisutni su relativno povoljniji uvjeti kreditiranja u odnosu na prijašnje godine, kada se pogleda praksa u drugim zemljama (koje tu mogućnost povoljnih kamatnih stopa na obrtna sredstva imaju dugi niz godina) vidljivo je kako su hrvatski poljoprivrednici u nepovoljnijem položaju i kako je njihovo poslovanje otežano. Praksa pokazuje da u vrlo značajnom udjelu poljoprivrednici svoju proizvodnju organiziraju u suradnji s „velikim „ organizatorima proizvodnje (što ima i pozitivnih strana) koji ih kreditiraju repromaterijalom potrebnim za proizvodni proces, a poljoprivrednici plaćaju nakon žetve, najčešće prodajom tih proizvoda. Ovakvim pristupom poljoprivrednici si sužavaju prostor plasmana proizvoda, dovode se u nepovoljniju pregovaračku poziciju kod formiranja cijene, bilo repromaterijala bilo svojih proizvoda. Primjer rješenja ovog pitanja i olakšanja poslovanja je moguć kroz HAMAG BICRO, koji je u COVID krizi imao takav natječaj kroz mehanizam Financijskih instrumenata, gdje su se zajmovi mogli koristiti za obrtna sredstva u poljoprivredi. Prema informacijama, otplata je vrlo uredna, čak i značajnije viša u odnosu na komercijalne banke koje imaju takve proizvode. Uspostavom takvog mehanizma, omogućilo bi se gospodarstvima konkurentnije poslovanje, povećala sigurnost te oslobodila sredstva za investiranje i unaprjeđenje poslovan</p>	<p>Prihvaćen Pitanje dostupnosti obrtnih sredstava za financiranje poljoprivrede detaljnije je obrađeno u popratnom analitičkom dokumentu pod naslovom “Financiranje i upravljanje rizikom u hrvatskoj poljoprivredi”, koji je dostupan na poveznici https://poljoprivreda2020.hr. Zbog veličine ovoga i drugih analitičkih dokumenata koji su izrađeni za potrebe nacrta Strategije poljoprivrede nije ih bilo moguće uključiti u Strategiju, ali su njihovi navodi, zaključci i preporuke obuhvaćeni ciljevima, prioritetima i predloženim aktivnostima iz nacrta Strategije poljoprivrede. Financijski instrumenti su jedna od mjera iz programa ruralnog razvoja i nastaviti će se primjenjivati i u programskom razdoblju do 2027. godine.</p>
84	<p>Sunčana Pešak PODRUČJE INTERVENCIJE E. KORIŠTENJE NOVIH PRILIKA ZA RAST U POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENOM SEKTORU, Provedbeni mehanizam E.3. Promicanje poljoprivredno-</p>	<p>Prihvaćen Smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja predviđeno je provedbenim mehanizmom D.1.</p>

	<p>gastronomskog destinacijskog turizma U praksi se pokazalo da je značajna mjera u ostvarivanju ovog cilja uklanjanje zakonskih prepreka koje značajno otežavaju funkcioniranje agroturizma i njegovo povezivanje s lokalnom proizvodnjom.</p>	
85	<p>Sunčana Pešak PODRUČJE INTERVENCIJE E. KORIŠTENJE NOVIH PRILIKA ZA RAST U POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENOM SEKTORU, Provedbeni mehanizam E.4. Uvođenje programa za razvoj vještina u skladu s potrebama poljoprivredno-prehrambenog sektora Udruge proizvođača imaju značajnu ulogu u prijenosu znanja i ostvarivanju suradnje. Ovdje su nepravedno zanemarene kao i zadruge i ostali oblici udruživanja. Svakako bi ih trebalo uključiti u mjere.</p>	<p>Prihvaćen Slažemo se s komentarom. Prijenos znanja je jedna od osnovnih funkcija proizvođačkih organizacija obuhvaćenih provedbenim mehanizmom C.2.</p>
86	<p>MILJENKO ŠIMIĆ 5. PLAN PROVEDBE, PODRUČJE INTERVENCIJE F.OBJEDINJAVANJE SUSTAVA POLJOPRIVREDNOG ZNANJA I INOVACIJA U jednoj studiji iz prve polovice 2000-tih, izložen je plan za britansku poljoprivredu upravo s naglaskom na dobivanje novih, ekološki prihvatljivih materijala : 1. biorazgradivi geotekstil Geotekstil nudi čitav spektar mogućih primjena u stabilizaciji tla, prevenciji erozije tla i poticanju rasta biljaka i pokazuje se efektivnijim i manje štetnim od inače korištenih metoda u ovu svrhu: jeftiniji su, prirodni, apsorbiraju više vlage kako bi pomogli biljkama rat te se postupno gube kroz procese a biorazgradnje koja će nastupiti usporedo kako pomagana biljka ojača i više ne bude trebala podršku. 2: boje i podna pokrivala s malim štetnim učincima po kvalitetu zraka. U doba COVID-a materijali i procesi koji dovode do respiratornih problema počinju poprimati sve veću važnost, kao što to pitanje tradicionalno muči ljude s astmom, alergijama i drugim zdravstvenim problemima te vrste. Materijali zasnovani na uzgojenim sirovinama, zajedno s drugim prirodnim materijalima mogu olakšati probleme vezane uz kvalitetu zraka. Najveće koristi svakako će biti po zdravlje ličilaca i drugih radnika u građevini i uređivanju prostora. 3. Izolacijski materijali Izolacijski materijali od uzgojenih materijala uspješniji su u apsorpciji vlage, što oni sintetski ne mogu, pa su posebno adekvatan apsorpcijski materijal kada se stavljaju uz materijale od drveta i potom iz tog drveta na sebe preuzimaju višak vlage. U usporedbi sa staklenom, čeličnom vunom i sličnim opasnim materijalima, posve su sigurni za kožu radnika koji ih postavljaju. Na koncu se jednostavno kompostiraju, što postaje njihova najveća ekološka prednost. Kulture za uzgoj sirovina Miskantus – kineski šaša – slonova trava (energetska biljka), za razne izolacijske materijale itd. Gljive – primjer startupa u Bandungu, u Indoneziji, za pjene i druge materijale kao alternativa plastici Primjeri različitih startupova koji bi se mogli primijeniti u Slavoniji Cambridge Crops – jestivi film Cambridge Crops razvija prirodni i jestivi film (premaz) kako bi produljio životni vijek uskladištenih namirnica velikog broja kvarljivih prehrambenih artikala. Njihov film regulira propusnost na plinove i usporava bujanje bakterija. Ova svojstva omogućuju drastična poboljšanja u trajnosti namirnica kao što su špinat, meso, riba, itd. Najvažnije je to da se ova</p>	<p>Prihvaćen Zahvaljujemo na komentaru i zanimljivim primjerima i prijedlozima.</p>

	<p>inovacija lako može integrirati u postojeće prerađivačke procese, što minimizira promjene u lancu nabave i skupo obučavanje zaposlenika. Produljenjem svježine Cambridge Crops omogućava proizvođačima hrane, prerađivačima hrane i maloprodaji da produlje trajanje robe pa na taj način i dosegnu nova i udaljenija izvozna tržišta, smanje količinu nepotrebno bačene hrane itd . Rex Animal Health Rex Animal Health pomaže uzgajivačima stoke da povećaju produktivnost i predvide, spriječe i liječe bolesti koje se javljaju u krdu. Izgradili su najveću svjetsku bazu podataka kliničkih, zdravstvenih, izvedbenih i genetskih podataka o stoci. Neko agro-poduzeće može koristiti te podatke kako bi razumjelo svoj lanac nabave, identificirajući izvore mogućih bolesti koje se prenose hranjenjem životinja, pronalazeći najučinkovitije dobavljače, utvrditi cijene roba te razumjeti i procijeniti rizike u hranidbenom lancu . Vestaron Corporation Vestaron Corporation razvija i proizvodi insekticide primjenom peptida dobivenih od paukova u Sjedinjenim državama. Proizvodi ove tvrtke koriste se u poljoprivredi i veterini . Primjer za proizvodnju i procese Osim uzgoja biljnih kultura za koje Slavonija tradicionalno ima idealne uvjete, startupovi se mogu razvijati i kako bi se unijele inovacije u postojeće proizvodne procese, olakšao život poljoprivrednicima, očuvala svježina namirnica, riješili vječni problemi naših poljoprivrednika po pitanju nedostatka skladišnog prostora, nedostatka mlinova i drugih preradbenih kapaciteta, kao i radne snage. Tada čitava regija postaje poligonom – vrelo iskustva tamošnjih ljudi koji žive od zemlje, bilo da se radi o uzgoju, skladištenju, obradi, prijevozu, vaganju robe, pregovaranju oko cijena, plasmanu na tržište – to je pregršt koraka i mikro-koraka koje regionalne poljoprivredne kombinata i lokalna obiteljska poljoprivredna gospodarstva mogu učiniti globalnim igračima. Automatizacija poljoprivrednog gospodarstva Automatizacija poljoprivrednog gospodarstva, često vezana uz „pametnu poljoprivredu“ tehnologija je koja farme čini učinkovitijima te automatizira proizvodni ciklus usjeva ili stoke. Sve više kompanija danas radi na robotici kako bi razvile dronove, autonomne traktore, robotske žetelice, automatske sustave navodnjavanja i robote za sjetvu . Moderni staklenički uzgoj Moderni staklenici koriste LED-tehnologiju, automatizirane sustave nadzora kako bi do potankosti uredili okruženje pogodno za uzgoj izvansezonskih kultura. Velika potražnja u urbanim centrima za svim vrstama voća i povrća neovisno o sezoni, dovela je do razvoja tržišta vrijednog 350 milijardi dolara na globalnoj razini. Zajednička je značajka svim ovim modelima i već pokrenutim startup pothvatima sinteza modernih tehnologija, integracije u globalne lance nabave i pristupa globalnim potrošačkim i financijskim tržištima. Sve to valja osloniti o već postojeću prometnu, obrazovnu i tehnološku infrastrukturu te tradiciju djelatnosti.</p>	
87	<p>Udruga hrvatskih otkupljivača i prerađivača mlijeka CroMilk NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. , 7. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE STRATEGIJE</p>	<p>Prihvaćen Razmotrit ćemo kako se prikazani pokazatelji za praćenje mogu bolje prikazati.</p>

	<p>Nejasan je Strateški cilj II. u kojem se spominje rast udjela prehrambene industrije u BDP-u za 20%, odnosno kako će se ostvariti ovaj cilj. U tablici 1. Pregled pokazatelja za praćenje ostvarenja u provedbi Strategije smatramo važnim istaknuti i proizvodnju mlijeka. Iz prikaza povećanja broja grla u govedarstvu i prirasta goveda je vidljiva usmjerenost strategije na proizvodnju goveđeg mesa, ali ne i na proizvodnju mlijeka u kojoj smo značajno deficitarni. Dodatno proizvodnja, ali i prerada, mlijeka nije važna samo za govedarsku već i za ovčarsku i kozarsku proizvodnju te je jedna od najznačajnijih poljoprivrednih p atim ei gospodarskih aktivnosti u ruralnim područjima naše zemlje.</p>	
88	<p>WWF Adria NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE POLJOPRIVREDE DO 2030. , 9. STRATEŠKA PROCJENA UTJECAJA NA OKOLIŠ STRATEGIJE I GLAVNA OCJENA PRIHVATLJIVOSTI ZA EKOLOŠKU MREŽU</p> <p>Sam način na koji je studija prikazana na portalu eSavjetovanje je neodgovarajući, budući da su veliki dijelovi teksta stavljeni u obliku grafičkih prikaza te se ne mogu pretraživati, a pojedini su u niskoj rezoluciji te su gotovo nečitljivi. Bez obzira što se radi o strateškoj studiji koja bi trebala uzeti u obzir vrlo velik raspon zahvata bez definiranih lokaliteta, što procjenu utjecaja čini iznimno zahtjevnom, u cijelosti je napravljena vrlo općenito i bez konkretnih podataka procijenjenih mogućih utjecaja niti za šire skupine organizama poput velikih zvijeri ili oprašivača, što je u suprotnosti sa mišljenjem MGOR-a iz priloga 9.9 koje navodi: „Strateškom studijom treba analizirati i ocijeniti utjecaje provedbe Strategije na bioraznolikost (posebice strogo zaštićene vrste, ugrožene i rijetke stanišne tipove, te biljni i životinjski svijet općenito) i zaštićena područja temeljem Zakona o zaštiti prirode“.</p>	<p>Prihvaćen Strateška studija nije predmet ovog konkretnog e-savjetovanja.</p>
89	<p>WWF Adria Dodatak I: Veze između intervencija, razvojnih potreba i strateških ciljeva, Dodatak III: Primjeri intervencija i ciljanih mjera za odabrane podsektore</p> <p>U ciljane mjere za podsektor stočarstva dodati: pomoć uzgajivačima stoke u zaštiti stoke od napada velikih zvijeri i ulaganja u istraživanje novih i inovativnih metoda zaštite stoke (A.1).</p>	<p>Prihvaćen Prikazane mjere su dane kao primjeri. Ukupan raspon mjera potpore u poljoprivredi bit će predmetom strateškog plana za provedbu ZPP-a.</p>
90	<p>Udruga hrvatskih otkupljivača i prerađivača mlijeka CroMilk Dodatak I: Veze između intervencija, razvojnih potreba i strateških ciljeva, Dodatak III: Primjeri intervencija i ciljanih mjera za odabrane podsektore</p> <p>U Dodatku III. provedbenom mehanizmu A.1. se u slučaju mliječnih farmi ne bi trebalo ograničiti na povećane proizvodne kapacitete niti samo na mala i srednja gospodarstva. Jednostavno bi trebalo spomenuti ulaganje u razvoj i daljnje unaprjeđenje kapaciteta proizvodnje na stočarskim farmama. U C.3. spomenuti i prerađivače. U D.1. napomenuti i proizvođače mlijeka jer i njihov uspjeh značajno ovisi i mogućnosti proizvodnje stočne hrane (osobito voluminuzne) u okviru vlastitog poljoprivrednog gospodarstva.</p>	<p>Prihvaćen Prikazane mjere su dane kao primjeri. Ukupan raspon mjera potpore u poljoprivredi bit će predmetom strateškog plana za provedbu ZPP-a.</p>

91	<p>FORTENOVA GRUPA d.d. Dodatak I: Veze između intervencija, razvojnih potreba i strateških ciljeva, Dodatak III: Primjeri intervencija i ciljanih mjera za odabrane podsektore</p> <p>Smatramo da u svim mjerama predstavljenim u Dodatku III (Primjeri intervencija i ciljanih mjera za odabrane podsektore) potrebno je uključiti i velike farme/poljoprivrednike. Predviđena su ulaganja u povećanje proizvodnih kapaciteta isključivo malih i srednjih farmi/poljoprivrednika što smatramo neprihvatljivim. U Nacionalnoj razvojnoj strategiji Republike Hrvatske do 2030. godine, jasno je istaknut prioritet Vlade da „stvori uvjete da hrvatska industrija proizvodnje hrane, uključujući poljoprivredu, ribarstvo i akvakulturu, proizvodi više kvalitetne i zdrave hrane po konkurentnim cijenama uz održivo upravljanje prirodnim resursima i rizicima od klimatskih promjena“ kao i cilj da se do 2030. godine usmjere mjere za „jačanje samodostatnosti u hrani i razvoju kružnog gospodarstva“ (strateški cilj 9. NRS). Navedeni cilj nije moguće postići ako će se iz ulaganja isključiti veliki poljoprivrednici. Velika poduzeća snažna su karika u poljoprivrednom lancu jer otkupljuju i prerađuju poljoprivredne proizvode te stvaraju dodane vrijednosti proizvoda, a čime se istovremeno potiče proizvodnja i širenje malih i srednjih poljoprivrednika. Potrebno je omogućiti i toj kategoriji poduzetnika/farmi/poljoprivrednika kapitalna ulaganja u opremu, nove tehnološke linije, dogradnju ili izgradnju novih kapaciteta a u cilju postizanja nacionalnih ciljeva i osiguranja poljoprivredne proizvodnje u RH.</p>	<p>Prihvaćen</p> <p>Prikazane mjere su dane kao primjeri. Ukupan raspon mjera potpore u poljoprivredi bit će predmetom strateškog plana za provedbu ZPP-a, uz napomenu da veliki proizvođači neće biti isključeni kao korisnici potpore iz prvog i drugog stupa.</p>
----	--	---